

DEMOKRACIJA

Na nacionalni televiziji sta se soočila predsednik vlade in LDS Anton Rop in predsednik SDS Janez Janša. Medtem ko je slednji nastopil suvereno, se je Rop med oddajo povsem izgubil.

Janša zasenčil Ropa

POLITIKA
Odpri lov
na slovenske
volivce

SLOVENIJA
SŽ oškodovane
za 1,6 milijarde
tolarjev

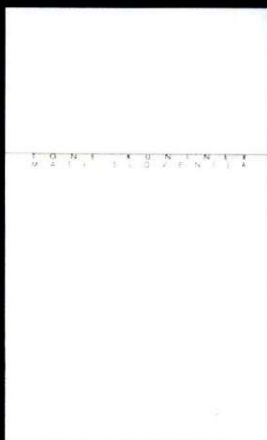

INTERVJU
Dr. Milan Zver
Sproščena šola
za prihodnost

IZ ARHIVOV SLOVENSKE POLITIČNE POLICIJE

Komunistične tajne službe od njihovega nastanka do leta 1950, vključno z imeni njihovih vodilnih članov. 519 strani, 5.000 SIT

DEMOKRACIJA
v klasični slovenski politični misli

Milan Zver

MILAN ZVER
DEMOKRACIJA

Avtor je razelenil koncepte demokracije v politični misli na Slovenskem v prvi polovici 20. stoletja. 254 strani, 4.400 SIT

JANEZ JANŠA
PREMIKI

Knjiga, ki je bila prodana že v več kot 61.000 izvodih. Nastajanje in obramba slovenske države 1988-1992. 363 strani, cena 2.200 SIT

JANEZ JANŠA
OKOPI

Politični razvoj slovenske države do leta 1994. Prodana je bila že v več kot 17.000 izvodih. 309 strani, 2.200 SIT

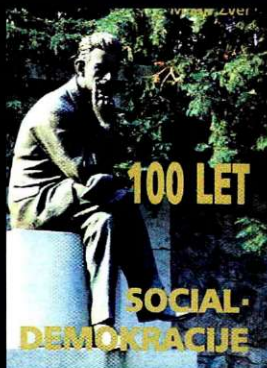
JAN F. TRISKA
POZABLJENA FRONTA I. SVETOVNE VOJNE

Iz dnevnika češkega vojaka, ki se je udeležil bojev ob Soči in Piavi. 240 strani, 5.500 SIT

MILAN ZAJC, FRANCE KOZINA, FRANCE DEJAK
UŠLI SO SMRTI

Poročila treh rešencev iz množičnega grobišča v Kočevskem rogu leta 1945. 244 strani, 3.906 SIT

MILAN ZVER
STO LET SOCIALDEMOKRACIJE

Prikaz klasičnega obdobja slovenske socialdemokracije in njene vnovične oživitve konec prejšnjega stoletja. 125 strani, 2.200 SIT

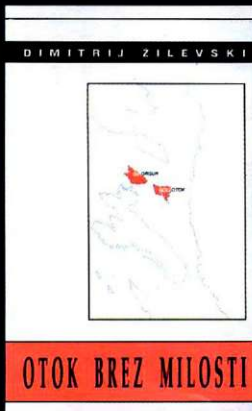
VASJA KLAVORA
PREDEL 1809

Avtor je šel po sledovih vojaških spopadov Napoleona in Francozov z Avstrijci na Slovenskem leta 1809. 330 strani, 6.727 SIT

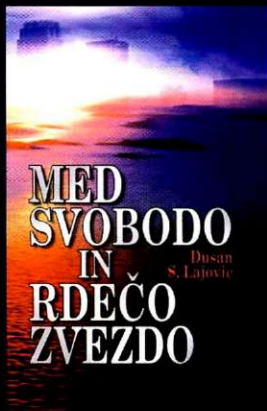
TOMAŽ BUDKOVIČ
VZPON BOHINJA PRED ZATONOM AVSTRO-OGRSKE

Bohinj od marčne revolucije naprej, v času graditve proge in od njenega odprtja naprej. 231 strani, 5.500 SIT

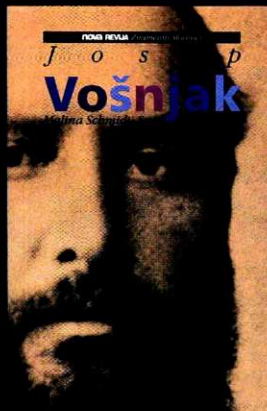
DIMITRIJ ŽILEVSKI
OTOK BREZ MILOSTI

Informbirojevci v jugoslovanskih komunističnih zaporih Stari Gradski, na Golem otoku, Sv. Grgurju in drugje. 256 strani, 3.996 SIT

DUŠAN S. LAJOVIČ
MED SVOBODO IN RDEČO ZVEZDO

Avtobiografska pripoved iz časa druge svetovne vojne. Knjigi je dodan seznam so-delavcev Udbe. 347 strani, 6.200 SIT

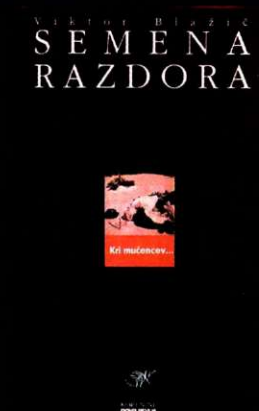
MALINA SCHMIDT-SNOJ
JOSIP VOŠNJAK

Zdravnik, politik in književnik, predvsem pa rodoljub, ki je bil za svoj narod po potrebi tudi ognjevit taborski govornik. 292 strani, 11.400 SIT

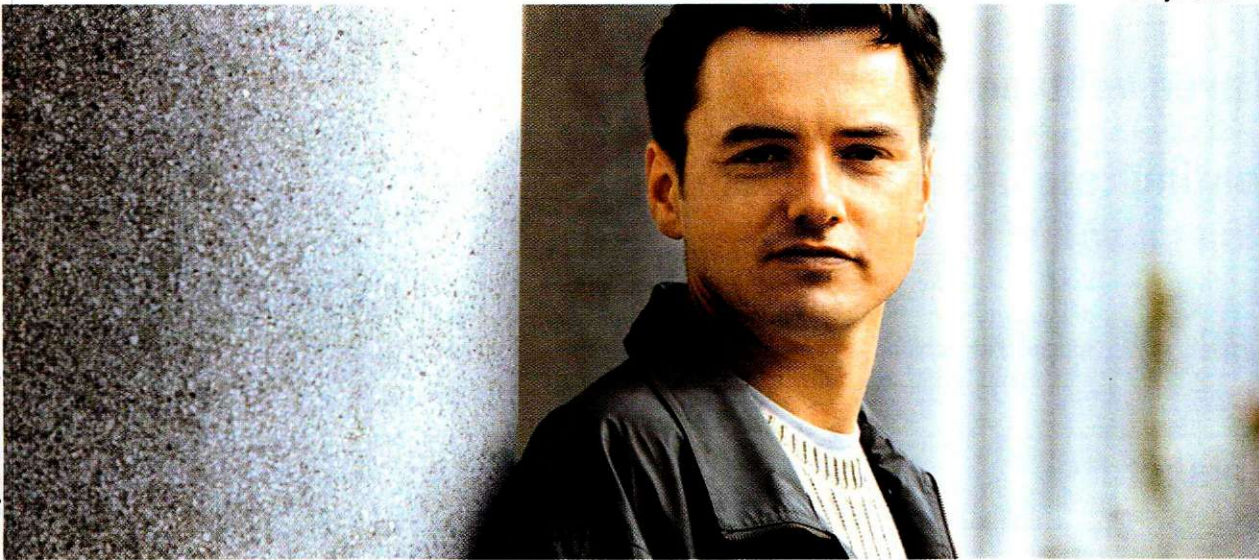
PETRA SVOLJŠAK
SOČA, SVETA REKA

Monografija slovenskega Posočja, ki na podlagi obsežnega arhivskega gradiva raziskuje razmere med italijansko okupacijo. 428 strani, 10.980 SIT

VIKTOR BLAŽIČ
SEMENA RAZDORA

Komunistična partija je nevihtno vojno ozračje izkoristila za obračun z drugače mislečimi in v ta okvir sodijo tudi politični umori. 196 strani, 6.770 SIT

Z arogantnostjo nad dejstva

V ponedeljek je imela t. i. stranka upokojencev sejo sveta stranke, kar po svoje ni nič posebnega, še posebej če vemo, da gre za stranko, ki je popoln satelit liberalne demokracije in združene liste in v kateri vedrijo ostareli komunisti. Na seji je nekoliko presenetila le navzočnost predsednika borčevske organizacije Janeza Stanovnika, še bolj pa Nika Toša, predsednika Centra za raziskovanje javnega mnenja na Fakulteti za družbene vede, ki bi moral kot strokovnjak za javno mnenje delovati politično nevtralnno, še posebej če bi hotel doseči strokovno verodostojnost. Tako pa se politično opredeljuje in podatke iz raziskav, ki jih plačujejo davkoplačevalci, izkorišča za pomoč in svetovanje strankam tranzicijske levice. Tako Stanovnik kot Toš sta pozvala k udeležbi na volitvah in glasovanju za stranke vladajoče koalicije. Stanovnik je v imenu zveze borcev izpostavil podporo tistim političnim silam, ki "spoštujejo tradicijo NOB", kar po njegovem velja za vse tri vladne stranke. Niko Toš pa je svaril pred nevarnostjo nizke volilne udeležbe in potrebo po kampanji "od človeka do človeka". Volilna abstinenca namreč po njegovem mnenju lahko Slovenijo veliko stane, s čimer je strašil pred spremembo oblasti na volitvah. Po Toševem mnenju je v Sloveniji prišlo do "diabolizacije politike", se pravi do satanizacije politike, za katero naj bi bila kriva opozicija. Slednji je očital, da ustvarja podobo neuravnotežene Slovenije, družbe, ki se ne razvija, kjer institucije ne delujejo, kjer gospodarstvo stagnira in kjer so politiki skorumpirani. Skratka, njegova poanta je bila, da je za napake kriva opozicija, ki nanje opozarja, in ne vlada, ki ima vzvode oblasti v svojih rokah in s tem možnost, da jih odpravi.

Še isti dan zvečer je bilo na nacionalni televiziji v oddaji Tarča predvajano dolgo pričakovano soočenje med predsednikom vlade Antonom Ropom in predsednikom SDS Janezom Janšo. Soočenje je pokazalo precej drugačno sliko opozicije, kot jo slika Toš. Janez Janša je v oddaji nastopil umirjeno, racionalno in džentelmsko. Pohvalil je delo vlade na tistih pod-

ročjih, kjer je bil narejen napredek (na primer pri zunanji politiki, profesionalizaciji Slovenske vojske), in opozoril na neizpolnjene obljube, ki jih je vladna koalicija dala v koalicijski pogodbi, vendar jih ni uresničila. Ropa je naslavljal z gospodom predsednikom vlade. Na drugi strani Rop s sogovornem ni komuniciral neposredno, ampak se je pri ugovarjanju Janševim trditvam obračal na voditeljico. Na začetku oddaje ni želel izpostaviti niti ene svoje napake, kar počnejo ljudje, ki ne verjamejo povsem vase. Nastopil je bojevito, arogantno, radikalno, z etiketiranjem in poskusi smešenja nasprotnika, pri čemer je izrekel tudi laži. Na vprašanja voditeljice Hrenove sploh ni odgovarjal oziroma se je njenim vprašanjem izogibal. Arogantno ji je segal v besedo, kar je znova pokazalo, da se celo pred kamerami komaj obvlada. Medtem ko je Janša deloval kot državnik, se je Rop na trenutke obnašal kot nekakšen paglavec, ki bi naredil vse, da bi ponižal nasprotnika. Občasno se je celo zdelo, da je Janša predsednik vlade, ki se brani, Rop pa vodja opozicije, ki napada. Janša je na neki način s svojo umirjeno držo spominjal na Janeza Drnovška, kar mu verjetno lahko samo koristi. Drugače pa smo bili priče vnovičnemu Ropovemu hvaljenju dela vlade, ki naj bi bila praktično brez napak. Za kakšne neuresničene obljube ni želel niti slišati in je trdil, da je vladna koalicija večino svojih obljub izpolnila. Skratka, priče smo bili njegovemu sprenevedanju, kar za LDS ni nič novega.

Eden izmed zelo nazornih primerov sprenevedanja v zadnjem času je sprenevedanje eldesovega ministra za informacijsko družbo Pavleta Gantarja glede Telekom. Gantar na POP TV 18. 8. 2004: "Kljub temu pa Telekom Slovenije ni več javna družba in država nima več neposrednega vpliva na delovanje uprave." Gantar v Odmevih na RTVS 19. 8. 2004: "Z razmerami, kakršne veljajo pri trženju ADSL, nismo zadovoljni. Te razmere smo lahko začeli spreminjati, šele ko smo zamenjali upravo Telekom." Komentar tu skoraj ni potreben. Gantar se je po izjavi na POP TV o tem, da LDS nima neposrednega vpliva na kadrovanje v Telekomu, osmešil sam naslednji dan z izjavo na nacionalni televiziji. Pri tem pa je naredil še katastrofalno strokovno napako, ko je priznal, da trg regulirajo kar z zamenjavo uprave. Po evropskih direktivah sta lastniška (lastnik imenuje nadzorni svet in upravo) in regulatorna (regulator skrbi za enake tržne pogoje) funkcija nezdružljivi zaradi konflikta interesov.

In če se vrnemo k soočenju Ropa in Janše, moramo zapisati, da sta oba napovedala zmago na volitvah, vendar bo zmagal le eden od njiju, in še to verjetno precej tesno. Odločali bodo številni elementi in tokratno soočenje je opozorilo na nekatere izmed njih.

Metod Berlec

Janša je na neki način s svojo umirjeno držo spominjal na Janeza Drnovška, kar mu verjetno lahko samo koristi. Drugače pa smo bili priče vnovičnemu Ropovemu hvaljenju dela vlade, ki naj bi delala praktično brez napak.

o

9 Stanje pred volitvami

Zadnje leto pred volitvami je volilno in vsak gospodarski ali politični dogodek v tem času ima velik vpliv na volivce.

11 Med kontinuiteto in spremembami

12 Odprt lov na volivce

Politične stranke, tiste, ki so že v tem mandatu imele svoje predstavnike v državnem zboru, in zunajparlamentarne, so pripravljene na predvolilni spopad. Kot kaže, bo le-ta najmočnejši med dvema največjima parlamentarnima strankama LDS in SDS.

16 Dva iste sorte

Britanski karikaturist David Low je septembra 1939 takole prikazal Hitlerja in Stalina, ki sta si razdelila Poljsko. Hitler: "Izmeček sveta, kajne?" Stalin: "Prekleti morilec delavcev, kot domnevam?" Nacizem in komunizem sta bila glavna totalitarizma 20. stoletja in karikatura nedvomno to dobro pove.

18 Kaj se dogaja s sodstvom na Obali?

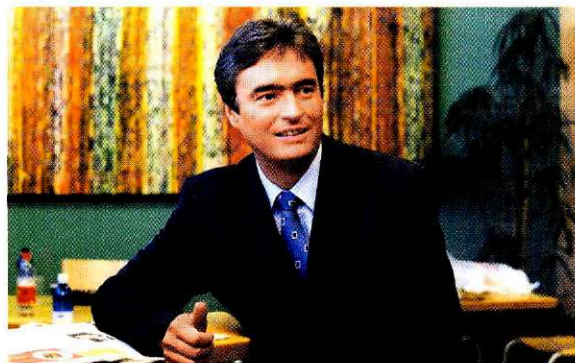
24 Veliko oškodovanje železnic

31 Kam sodi Turčija?

Spada Turčija v Evropo? Bolj ko se približuje letošnji december, aktualnejše postaja to vprašanje. Do takrat bo morala evropska komisija na podlagi ocene turškega napredka predlagati voditeljem evropskih držav, ali naj se državi, ki je v čakalnici dlje kot katera koli druga država, določi datum za vstop v EZ. Kakršna koli bo že odločitev, bo s sabo prinesla veliko tveganje tako za Turčijo kot za Evropo.

34 Sproščena šola za sproščeno Slovenijo

Pogovor z dr. Milanom Zverom

Dandanašnja družina, ki je večinoma majhna, sestavljajo jo le starši in otroci, pa še starši so običajno zaposleni, ne zmore nase prevzeti vsega vzgojnega bremena. Posledic tega, da šola ne vzgaja, ne čutijo le otroci sami, ampak tudi starši in družba v celoti. Vrednote in vzgojo, ki so jo izločili iz šole, je treba na pravi način vrniti vanjo.

42 "Priti" do b. g.

44 Čudež pod Krnom

56 Sanjske olimpijske igre

V sklepnih ceremonijah 28. poletnih olimpijskih iger je predsednik MOK Rogge izročil olimpijsko zastavo pekinškemu županu.

Demokracija, p.p. 4315, SI - 1001 Ljubljana, obzorja@siol.net; telefon: 01-434-54-48 (uredništvo), 01-434-54-63 (tajništvo); faks: 01-434-54-62

Glavni in odgovorni urednik: Metod Berlec; tehnični urednik: Bojan Jovan; novinarji: Vida Kocjan, Denis Vengust, Mihaela Praprotnik, Monika Maljevič, Barbara Kavtičnik, Gašper Blažič, Aleš Kocjan, Gijle Vishaj, Mitja Volčanšek; kolumnisti: dr. Janez Juhant, dr. Janez Jerovšek, dr. Matej Makarovič, dr. Janko Kos, mag. Andrej Aplenc, dr. Peter Starič, dr. Ljubo Sirc, mag. Klemen Jaklič, Esad Babačić; stalni zunanji sodelavci: Esad Babačić, Igor Gošte, Miran Mihelič, Peter Colnar, Lovro Kastelic; Vera Ban (p.p. 1716); lektoriranje: Joža Gruden; skeniranje: Matej Šoper; prelom: Tone Tehovnik, Matej Šoper; realizacija: Nova orbita, d.o.o.; fotografija: Dane Kostrič (urednik), Reuters; tisk: Ma-tisk, d.o.o., Maribor; datum natisa: dan pred izidom; izhaja vsak četrtek; cena 550 tolarjev; izdaja: Nova obzorja, d.o.o.; direktor: Božo Predalič; naklada: 11.000 izvodov; TRR: 24200-9004125033, Raiffeisen Krekova banka, d. d., Maribor, poštnina plačana pri pošti 1102. Fotografiji na naslovnici: Dane Kostrič

Nenaročenih člankov in fotografij ne plačujemo in ne vračamo.

Na podlagi zakona o davku na dodano vrednost (Ur. l. RS, št. 89/98) sodi tednik *Demokracija* med proizvode, za katere se obračunava davek na dodano vrednost po stopnji 8,5 %.

Naročniški oddelek: obzorja.narocnine@siol.net; Naročniki prejmejo položnico s prvo revijo v mesecu. Odljave sprejemamo pisno do 15. v mesecu z veljavnostjo prvega v naslednjem mesecu. Letna naročnina za države članice Evropske zveze znaša 260 evrov, za druge pa 288 USD.

Neuspešna znanstvena politika

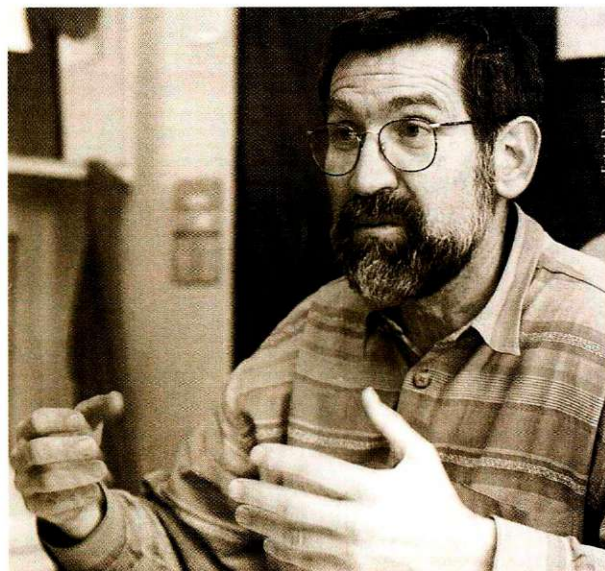

Foto: Džane Kostreč

Pogovarjali smo se z znanstvenikom Kemijskega inštituta dr. Juretom Zupanom.

Koalicija Slovenija je v konec julija vloženi interpelaciji zapisala, da Slovenija na področju znanosti tehnološko nazaduje, ker nima ustrezne znanstvenoraziskovalne organiziranosti, ustrezne politike, ne postavljenih strateških ciljev razvoja znanosti. Se s temi ugotovitvami strinjate?

Diagnoza, ki je bila postavljena, je točna. Univerze in inštituti v raziskovalnem smislu niso organizacijsko primerljivi s podobnimi ustanovami v EU in ZDA. Hkrati se univerzitetni zaposlitveni in nazivni statusi raziskovalcev ter organizacijske sheme razlikujejo od inštitutskih. To zaradi svojevoljnih in stalno spreminjajočih se interpretacij pravil (npr. imenovanja, napredovanja, odpustitve, zaposlovanje mladih itd.) povzroča trenja med inštitucijami, njihovimi vodstvi in zaposlenimi. Ministrstvo za šolstvo ne samo da stanja ne uredi, ampak ga celo vzdržuje, saj ne izda ustreznih in poenotenih predpisov ali navodil. Še več, ne odziva se niti na zahteve institucij, naj posamezne probleme uredi. Uspešna znanstvena politika mora razlikovati med tremi enako pomembnimi dejavniki: ustvarjanjem novih znanj, uporabo izsledkov znanstvenih raziskav in povezavo med prvimi in drugimi. Pomembna ni le ponudba, ampak tudi povpraševanje in prenos med obema. Mišljenje, da morajo vse tri dejavnosti opravljati raziskovalci sami, je naivno, iz njega izvirajoča politika pa neučinkovita. Podoben nesmisel bi bil od atletov zahtevati, da poleg treninga skrbijo še za nove izdelke tovarn športne opreme in hkrati organizirajo olimpijske igre.

Kako se neodzivnost ministrstva kaže v praksi?

Slednje se najbolj kaže v tem, da se v pomembnih določilih splošnega pomena statuti in posamezni akti različnih institucij bistveno razlikujejo, da postopki in pogoji za izvolitve v nazive med institucijami in univerzami niso usklajeni že 13 let, da je interdisciplinarnost raziskav organizacijsko praktično onemogočena in da kriteriji nagrajevanja

uspešnosti direktorjev raziskovalnih inštitutov omogočajo vsakemu direktorju doseči najvišjo mogočo stimulacijo brez truda.

Kdo je po vašem mnenju glavni krivec za takšno stanje?

Glavni krivci so vodilni politiki, ki so pri vodenju znanstvene politike pod vplivom ozkega kroga znanstvenikov, ki so blizu kroga kontinuitete in katerih glavni cilj je imeti znanstvenike pod nadzorom, kar je mogoče edino s kontrolo delitve denarja. V sodobni družbi o smereh in prednostnih nalogah znanstvene politike odločajo državniki. Spomnimo se samo govora J. F. Kennedyja leta 1962, ko je raziskovalno delo v ZDA usmeril k vesoljskim raziskavam, ali pa ukrepov predsednika L. B. Johnsona, ki je v sedemdesetih letih usmeril raziskovalne prioritete v biomedicinsko področje.

Eden izmed večjih problemov znanosti so sredstva, ki jih znanosti namenja država. Menite, da je vlada v tem mandatu znanosti zagotavljala dovolj sredstev?

Pred meseci sem v časopisu Finance s številkami opozoril, da delež sredstev za znanost tako v odstotkih BDP kot v odstotkih proračuna že ves čas od leta 1993 do vključno 2004 pada. To je povsem v nasprotju z vsakokratnimi obljubami ves čas vladajoče LDS. Bistveno premalo denarja vlada namenja znanstveni infrastrukturi in spodbujanju mladih kadrov k raziskavam na tehniških in naravoslovnih področjih. Za spodbudo deficitarnih kadrov ne bi smeli uporabljati raziskovalnega denarja, ampak se morajo povečati sredstva v šolstvu. Za razvoj infrastrukture pa se v Evropi formirajo (infra)strukturni skladi. V vrh slovenske znanstvene politike se še ni prebilo spoznanje, da se sme znanstvena politika voditi samo z manjšim delom denarja, nikakor pa ne z vsem denarjem, ki je na voljo. Večina denarja mora biti namenjena stabilni rasti infrastrukture v znanosti (poslopja, laboratoriji, vrhunška oprema, redne zaposlitve ključnih raziskovalcev itd.). Primerljiva "infrastruktura" in dober raziskovalni standard nista v enaki meri dosegljiva celotni znanstveni sferi.

Aleš Kocjan

- Lahovnikove prošnje (Stran 8)
- Ustanovljena Delavska zveza SDS (Stran 10)
- Ustavni zakon ali referendum (Stran 15)
- Naftna mrzlica (Stran 22)
- Jezero smrti (Stran 26/27)
- Resnica in laž (Stran 28)
- Novo Čebelice (Stran 38)
- Za Valovanje (Stran 39)
- Aida, Amelia, Agripina (Stran 40)
- Mesto sanjskih žensk (Stran 48)
- Čudna olimpijada (Stran 55)
- Poplava rumenih novic (Stran 58)
- Moč in prestiž (Stran 60)
- Rdeči orkester (Stran 62)
- Resnica in laž (Stran 65)
- Mačkova pot k Titu (Stran 66)

Umetnost, da te kap

V devetih od štirinajstih mrljskih vežic na ljubljanskih Žalah so v nedeljo zvečer v okviru "umetniškega" projekta Incognito design razstavili fotografije ženskih aktov. Celotna scena je bila zasnovana tako, da je bilo treba na Žale vstopiti skozi krsto, fotografije aktov pa so visele na vsakem koraku. Ob tem "velikem umetniškem podvigu" se lahko vprašamo, kam smo prišli, da si lahko že vsak samooklicani umetnik v imenu umetnosti privošči skrunitev tako svetega kraja, kot je pokopališče. Oblast pa to še sofinancira!

Brez dlake na svinčniku

Uradna predvolilna kampanja je tik pred začetkom in stranke so že začele predstavljati svojo predvolilne programe. Največja vladna stranka je svojo predvolilno kampanjo začela s poudarjanjem dosežkov, za predstavljanje katerih Anton Rop izkoristi vsako priložnost. Tako si denimo na ponedeljkovem soočenju ni mogel kaj, da ne bi začel znova recitirati dosežkov svoje stranke in vlade. Kot ga je bilo mogoče razumeti, je LDS oziroma njegova nekaj več kot enoletna vlada edina zaslužna za to, da je Slovenija prišla v Evropo. Neizpodbitno je zaslužna tudi za to, da je Slovenija prišla v Nato, samo njena zasluga pa je, da se je Slovenija v zadnjih letih razvijala tako, kot se je. Manjkala je le še ugotovitev, da se lahko edino LDS zahvalimo, da je Zemlja še okrogla in da sonce še vzhaja na vzhodu. Če ne bi bilo LDS, bi bil zagotovo kaos, če ne kar konec sveta. Tako je namreč mogoče razumeti vodilne eldesovce, ki se te dni po Sloveniji hvalijo s svojimi domnevnimi zaslugami.

Nekoliko bolj zemeljsko sta svojo predvolilno kampanjo začeli ZL in DeSUS. Prva se je odločila, da bo v predvolilni boj poslala realno lepoto svojega predsednika Boruta Pahorja, druga pa je v bojne vrste poklicala kar Nika Toša s FDV. Slednji sicer ni tako lep kot Pahor, je pa zbranim dedkom in babicam iz kluba 80 plus povedal nekaj tehtnih. Tako jih je posvaril, da morajo jeseni iti na volitve in na njih voliti leve stranke. Če ne bodo sli, bo na oblast prišel nevarni Janša, potem pa bo hudič. Odpravil bo privilegirane pokojnine, subvencije države za takšne in drugačne junaške pohode in brezplačne pojedine na račun davkoplačevalcev. Tega sicer ni rekel, dalo pa se je tako razumeti. Borci so seveda strnili vrste in prisegli, da bodo sli na volitve tudi po vseh štirih, če bo treba, Toš pa je odhitel na FDV, kjer je javnosti znova predstavil nekaj hudo neodvisnih in nepristranskih javnomnenjskih anket.

Te za zdaj, ankete namreč, Jelinčičevi SNS ne kažejo pretirano dobro, čeprav je Zmago Jelinčič pretekli teden napovedal, da bo stranka na volitvah nastopila brez dlake na jeziku. Kaj to natančno pomeni, ni znano, mogoče pa nas bo Jelinčič tokrat le prijetno presenetil in razkril nekaj skrivnosti velikega padalca – pardon, mojstra. Tako bo mogoče javnosti brez dlake na jeziku razkril, kako ti v nekaj letih uspe vsaj trikrat zamenjati politične barve in potegniti nekaj tisoč volivcev. Zagotovo bo tudi pojasnil, zakaj so ga pred leti grde komunistične oblasti za nekaj časa postavile na hladno, slišali pa bomo tudi, kje so kipci, ki naj bi si jih bil v afektu, ko so ga za trenutek zrasbeli prst, samo "sposodil" v slovenskih cerkvah.

Če bi mu to uspelo, potem bomo po koncu tokratne volilne kampanje lahko rekli, da je bila ta tako kot ta skromni sestavek res brez dlake na jeziku.

Aleš Kocjan

diktafon

"Za tako velik prevzem, kot je Sava, mora imeti prevzemnik določeno vizijo in izdelano strategijo."

(Janez Bohorič, predsednik uprave kranjske Save, o tem, da Igor Bavčar, predsednik uprave Istrabenza, ki se je pojavljal kot kandidat za prevzem Save, nima vizije in strategije)

"Vem, kako se je naša funkcija razvijala."

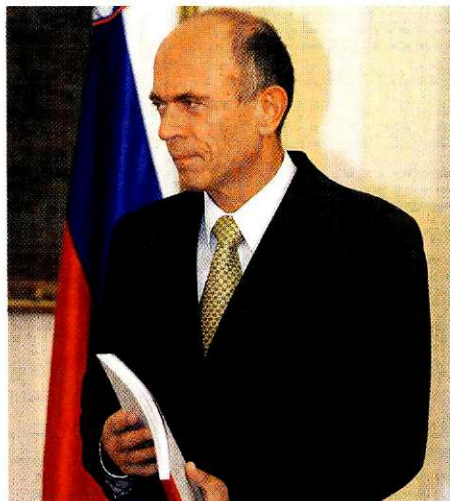
(Ivo Vajgl, minister za zunanje zadeve, ve, kako se je iz beograjskega slaščičarja prebil do zunanje ministra.)

"Volitve so čas setve, nikakor pa niso izgovor za mlatenje prazne slame."

(Nekdanji generalni direktor policije Marko Pogorevc zna razložiti politično dogajanje tudi po kmečko.)

"Joško Joras je norček v funkciji nekoga drugega."

(Hrvaški predsednik Stipe Mesić se je končno opredelil do upornika na slovensko-hrvaški meji v slogu lutkovnega gledališča.)

"Sam sem nekoliko več pričakoval od zdravstvene reforme."

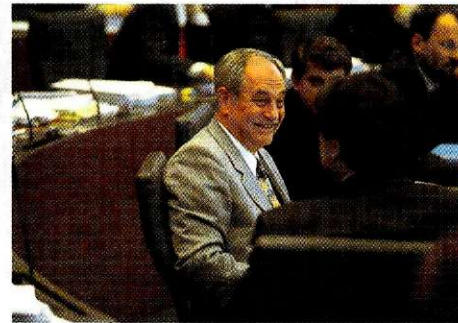
(Janez Drnovšek, predsednik države, je razočaran nad delom ministra Dušana Kebra, katerega največji domet je bil, da je ministrstvo za zdravstvo preimenoval v ministrstvo za zdravje.)

"Ljubljanski stadion je sramota, čas je, da pridejo buldežerji in ga podrejo."

(Nogometni selektor Brane Oblak bi na preprost način rešil problem največje ljubljanske sramote.)

"Pri interpelaciji gre za to, da se dvigne čim več prahu in vrže čim več pasjih bombic."

(Gospodarski minister Matej Lahovnik je vznemirjen zaradi pokanja in prahu v svoji bližini.)

"Komisija se je doslej, žal, že večkrat zlorabljala."

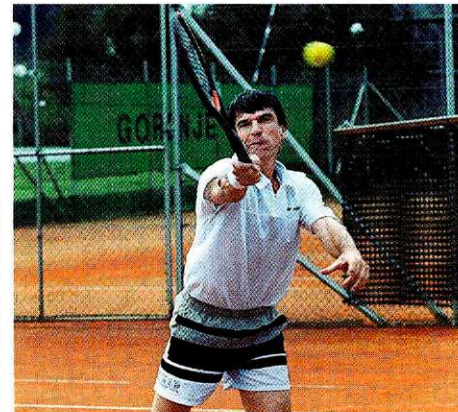
(Poslanec Rudolf Moge 'LDS' že ve, kako se to dela, saj ima s takim načinom vodenja parlamentarnih komisij bogate izkušnje.)

"Sobotna priloga, go home!"

(Bernarda Jeklin je na spektakularen način sklenila pisanje dnevnika za Delovo Sobotno prilogo.)

"Škoda, da upokojenci nimamo dopusta, da bi znali proste dni bolj ceniti."

(Upokojenec Janez Kos razkriva težave neomejenega števila prostih dni, ki jih imajo upokojenci.)

"Zadnja plača: 594.867 tolarjev."

(Poslanec Tone Anderlič, strojni tehnik, ima že desetletje eno najvišjih plač, pri tem pa niti s prstom ne migne.)

"Od prvošolcev ne moremo pričakovati, da bodo na poti v šolo zbrani."

(Za šolskega ministra Slavka Gabra se ne ve, ali govori o solarjih ali o svojih kolegih iz vlade.)

"Ob atenski olimpijadi se je še enkrat pokazalo, da je reklo 'naj crkne sosedova krava' zanesljivo slovenskega izvora."

(Kolumnist dr. Miha Kovač priznava, da smo bili Slovenci na olimpijskih igrah zelo prepoznavni, pa ne samo po medaljah.)

Seniorji o krčenju pravic

Na tiskovni konferenci 25. avgusta je pred dobrim mesecem ustanovljeno Društvo slovenskih seniorjev in seniork (DSS) predstavilo svoj manifest. V njem DSS poziva upokojence k združevanju za pravice, ki jim pripadajo, a jim njih sedanja vlada nenehno krči. DSS ne želi biti strankarska, temveč stanovska organizacija upokojencev, saj Zveza društev upokojencev Slovenije (ZDUS) in Demokratična stranka upokojencev Slovenije (DeSUS) v preteklih letih nista opravili svoje naloge. Nasprotno, popuščali sta vladnim ukrepom, ki so zmanjšali obseg pravic in kakovost življenja starejših. Pri DSS poudarjajo, da predstavljajo upokojenci več kot pol milijona volilcev, zato se prihodnja vlada, katera koli že bo, ne bo smela igrati z njimi. Med problemi, ki so bili izpostavljeni, je največji zmanjševanje pokojnin, katerih rast vse bolj zastaja za rastjo plač. V zvezi s tem pri DSS predlagajo davčno reformo, s katero bi razbremenili mala in srednja podjetja ter zagotovili hitrejši razvoj in gospodarsko rast. Poleg tega v DSS nasprotujejo diskriminaciji starejših pri iskanju in ohranjanju zaposlitve. Namesto prisilnega zviševanja starostne meje za upokojitev v DSS predlagajo spodbujanje prostovoljnega podaljšanja delovne dobe prek izplačevanja dela pokojnine tistim, ki bi delali tudi po dopolnjenem 61. oz. 63. letu. Za DSS je nesprejemljivo, da pokojnine v nekaterih primerih znašajo manj od socialne pomoči; najnižje pokojnine bi po njihovo morale presegati višino pomoči za vsaj 15 odstotkov. Za delo zmožne brezposelne invalide je treba obravnavati kot druge iskalce zaposlitve in jih znova vpisati v evidenco brezposelnih, saj je zavod za zaposlovanje z njihovim "izbrisom" iz omenjene

evidence samo umetno znižal stopnjo brezposelnosti. Med zahtevami DSS je ena najpomembnejših zagotavljanje zdravstvenega varstva vsem državljanom, pri čemer poudarjajo potrebo po medgeneracijski solidarnosti. Seniorji se zavzemajo tudi za sistem zavarovanja za patronažno nego, saj imajo starejši pravico čim dlje živeti v domačem okolju, ne pa v domu za upokojence. **M. V.**

Društvo seniorjev in seniork si želi povezati vse upokojence v boju za lastne pravice, ki jih vlada nenehno krči.

modrosti tedna

“Slovenija je izrazit primer, kjer je 12-letna vladavina ene oblastne elite pripeljala do tega, da so mnogi sposobni ljudje ostali odrinjeni. Danes so na vseh pomembnih položajih v glavnem ljudje iz ene ali dveh vladnih strank.”

(Predsednik SDS Janez Janša)

“Ne drži trditev, da zdaj upokojenci delijo usodo z zaposlenimi, saj so se plače v tem vladnem mandatu povečale skoraj za 6 odstotkov bolj kot pokojnine. Poleg tega se pokojnine še dodatno znižujejo zaradi nekaterih zank v pokojninskem zakonu.”

(Član DSS Marko Štrovs)

Zatišje pred volitvami

Tik pred parlamentarnimi počitnicami so svetniki vladajoče mestne oblasti iz vrst LDS in ZLSD sprejeli sklep o prodaji deleža v monopolni družbi Geoplina, hkrati pa so sprejeli sklep o nakupu lastniškega deleža v Termoelektrarni Toplarni Ljubljana (Te-Tol). Povedano drugače, potrdili so sklep o zamenjavi deležev. S tem so sprejeli za državljane škodljiv sklep, šlo pa je za t. i. vezano trgovino, kjer bo mestna občina prek Energetike odkupila lastniški delež v Te-Tol Ljubljana iz lastniškega deleža, ki ga ima v sicer zelo donosni družbi Geoplina. Poleg tega je Energetika za nakup deležev že sklenila konzorcijsko pogodbo z Istrabenzom in Gorenjem, to pa ni nič drugega kot vzpostavitev monopola pri nakupu premoga in plina za Te-Tol in pri distribuciji električne energije. Sprejetju takšnega sklepa so odločno nasprotovali mestni svetniki iz vrst opozicije. Zatrjevali so, da MOL kupuje delež v podjetju, ki si niti kratkoročno niti dolgoročno ne more obetati visokih dobičkov, hkrati pa se odreka deležu v Geoplina, to je družbi, ki ustvarja velike dobičke. Vladajoča mestna elita jim niti tokrat ni želela prisluhniti, čeprav so

Janez Kopač, minister za okolje, prostor in energijo, je začasno ustavil dogajanje v JP Energetika, TE-Tol in Geoplina, vendar le do volitev.

opozarjali na primerljivost z dogodki v Slovenski investicijski banki (SIB). Tudi v tem primeru se je izkazalo, da je v zamenjavo deležev (podobno kot pri nakupu SIB) vpeta Metka Tekavčič, mestna svetnica in predsednica OO ZLSD v Ljubljani. Ko je že vse kazalo, da bodo posli izvedeni še pred jesenskimi volitvami, pa smo pretekli teden iz zanesljivih virov izvedeli, da je Janez Kopač, resorni minister, nadaljevanje zgodbe začasno ustavil. Ne za zmeraj, ampak le do volitev, saj se v LDS in ZLSD bojijo vnovičnih predvolilnih razprav o korupciji, kar bi omenjena zamenjava vsekakor bila. Naši viri zatrjujejo, da za vsem tem poleg Metke Tekavčič stojita Janez Kopač in Igor Omerza, ki naj bi bila celo glavna akterja zgodbe. Zadeva se bo torej nadaljevala po volitvah. **V. K.**

Draga odpira vrata

Od 3. do 5. septembra bodo v parku Finžgarjevega doma na Opčinah pri Trstu potekali 39. študijski dnevi Draga 2004 v organizaciji Društva slovenskih izobražencev (DSI) iz Trsta. Prvo predavanje z naslovom Sokratovo in Kristusovo vabilo bo imel koroški slovenski publicist Tim Oliver Wuster, ki bo govoril o vprašanju odnosa med narodnostjo in svetovljanstvom. V soboto bo zgodovinar Jože Dežman v prispevku Slovenske sprave in resnice razmišljal o civilizacijskem razcepu v odnosu do političnega nasilja oz. systemskega terorizma. Zadnji dan bo tržaški škof Eugenio Ravignani daroval mašo, potem pa bo slovenski duhovnik Mitja Bregant, ki deluje v Londonu, govoril na temo Kakšna bo prihodnost ob nastajajoči večverski, večacionalni in civilizacijsko pluralistični družbi?. Letošnjo Drago bo sklenila Barbara Brezigar, ki bo v okviru teme Slovenija v Evropi govorila o tem, ali je Slovenija že postala moderna država. Po mnenju predsednika DSI Sergija Pahorja teme niso nove, vendar ostajajo aktualne,

kar velja tako za vprašanje nacionalne identitete v zamejstvu in Sloveniji kot tudi za problem sprave, vprašanje prihodnosti v globalizirani in pluralistični družbi in za vprašanje zavesti o tem, da je Slovenija postala moderna država, oz. kaj je nacionalni interes. V okviru Drage bo potekal tudi sklepni del Drage mladih, kjer se srečujejo mladi slovenski intelektualci iz matice, zamejstva in zdomstva in katere osrednji del je potekal med 8. in 11. julijem. Na okrogli mizi z naslovom Brez meja v Evropi bodo govorili umetnik in profesor na Sorboni Evgen Bavčar, teolog in antropolog Zvone Štrubelj in pisatelj Alojz Rebula. V okviru letošnje Drage pa bo v soboto zasedal Svetovni slovenski kongres ob svoji 15-letnici. **M. V.**

Na letošnji Dragi bo sodelovala tudi Barbara Brezigar, ki bo odgovarjala na vprašanje, ali je Slovenija že postala moderna država.

Diabolizacija politike

Evropske volitve, še posebej pa njihov izid, so vladajočo nomenklaturu očitno prizadele bolj, kot je bilo videti na prvi pogled. Tako vsaj je mogoče razumeti predsednika osrednje borčevske organizacije Janeza Stanovnika, ki se je skupaj z oblikovalcem javnega mnenja dr. Nikom Tošem udeležil seje sveta Demokratične stranke upokojencev Slovenije (DeSUS). Stanovnik je dejal, da po evropskih volitvah zaradi nizke volilne udeležbe "ne morejo več stati ob strani" in da bodo na volitvah podprli stranke, ki "spoštujejo tradicijo NOB". Toda srž problema brzkone ni samo v nizki volilni udeležbi, ampak tudi v dejstvu, da je zmagala "napačna" stranka, ki jo vodi človek, ki je svojo mladost preživel v "fašistični" Argentini, kamor je pribežal zaradi komunističnega nasilja. Nova Slovenija torej ni stranka, ki spoštuje "tradicijo NOB" (z drugimi besedami: pridobitve revolucije), zato ne sme zmagati na volitvah, prav tako ne Slovenska demokratska stran-

Kdo v resnici diabolizira slovensko politiko, če ne prav vladajoča nomenklatura?

ka. Stanovnik je zato pozval k podpori strankam sedanje vladne koalicije, sicer Sloveniji grozi "demontaža socialne države". Z drugimi besedami: z morebitno zmago "desnice" bi pojem socialne države preprosto izgubil. Dobro jutro, revščina!

Da o Stanovnikovi resnici ne bi bilo nobenega dvoma, je svoj lonček pristavil tudi dr. Niko Toš, ki očitno prav tako računa na zmago tranzicijske levice, ki bi bila za vsak primer v parlamentu "okrepljena" s stranko upokojencev. Tošev recept za vnovični prihod upokojenske stranke v državni zbor je jase: kampanja od človeka do človeka. Pri tem je

omenil tudi "diabolizacijo politike", s čimer je mislil na kritike opozicije, češ da so politiki skorumpirani, gospodarstvo stagnira itd. Omenjeno Tošovo sintagmo bi povprečen Slovenec lahko razumel kot poziv "desnice" k čim manjši volilni udeležbi, s čimer se samo nadaljuje že videna Toševa

taktika prikrite propagande. Toda kdo v resnici najbolj diabolizira politiko, če ne prav vladajoča nomenklatura, katere aroganco simbolizira aktualni predsednik vlade Anton Rop? Nerazčiščene afere, centralizem, kriza socialne in pravne države – vse to povzroča čedalje več volilne abstinence, ki se ji upirata tako Stanovnik kot Toš.

Postavlja se vprašanje, ali se zagovornika socialne države Stanovnik in Toš zavedata, koga podpirata. Je sploh še mogoče po vseh kolobocijah vladajoče elite deliti politične opcije na dobre in slabe le na podlagi odnosa do NOB? Nobenega dvoma ni, da bo tovrstna ideološka matrica

tokrat imela precej manj vpliva kot na prejšnjih volitvah, ko je Kučan s pomočjo avnojskih sklepov skušal speljati debato v ideološke vode. Tedaj mu je uslugo naredil koroški deželni glavar Jörg Haider, tokrat pa veliko uslugo privržencem NOB dela italijanski film, ki slika slovenske partizane kot nasilneže, ki mečejo nedolžne Italijane v fojbe. Nihče se ne bo čudil, če se bo vprašanje o opredelitvi do omenjenega filma pojavilo v predvolilni kampanji kot sredstvo za diabolizacijo opozicije, čeprav poigravanje s to temo ne bo pripomoglo k vzpostavitvi socialne države in večji gospodarski uspešnosti.

Gáspár Blázić

Lahovnikove prošnje

V času, ko nastaja to besedilo, poteka parlamentarna razprava o interpelaciji zoper delo in odgovornost zdajšnje vlade. Glede na glasovalni stroj vladajoče koalicije ne dvomimo, da bodo poslanci iz vrst LDS, ZLSD, DeSUS s pomočjo nekaterih satelitov zavrnili prav vse, kar je pred-

Lahovnik je pohitel na GZS in prosil za omilitev podatkov o primerjavah nekaterih kazalcev.

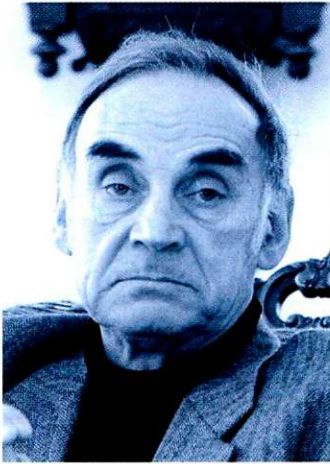
lagala koalicija Slovenija. Kljub temu je prav, da še enkrat obnovimo vladne obljube in uresničitve predvsem na gospodarskem področju. S koalicijsko pogodbo se je vlada leta 2000 zavezala, da bo gospodarska rast v državi od 4 do 5 odstotkov na leto. Če pogledamo podatke uradnega, vladnega urada za makroekonomske analize in razvoj, ugotovimo, da je bila gospodarska rast v zadnjih štirih letih v povprečju le približno 3-odstotna. To pomeni, da je rast kar za 40 odstotkov nižja od obljubljenega. Pri tem je treba vedeti, da je za leto 2004 upoštevana načrtovana rast, ki se lahko izkaže za varljivo. Lahko se zamisli-

cija na čelu z LDS dokazala v zadnjih štirih letih. Ker ni dosegla obljubljenega, se izgovarja na mednarodno okolje, uvodoma je bil za slabe izide kriv celo 11. september v ZDA, nato pa so na to preveliko raco pozabili. Kazalci mednarodnih primerjav kažejo, da je Slovenija nazadovala za 10

mest in je na najnižjem mestu tako glede zaprtosti nacionalne kulture kot tudi glede trgovanja kapitalskega trga z notranjimi informacijami. Učinkovitost nadzora v upravah slovenskih podjetij je nižja samo še v Rusiji. Na najnižjih mestih je na področju učinkovitosti marketinške funkcije, gospodarske infrastrukture in tehnološkega sodelovanja med podjetji pa tudi na področju ustreznosti visokošolske vzgoje za potrebe gospodarstva, pri izobraževanju na področju financ, razpoložljivosti inženirjev tehnikov in na področju sodelovanja med univerzami in podjetji. Ob vsem tem poslušamo vladnega predsednika, kako zelo odlični smo. Pri tem mu izdatno pomaga minister Matej Lahovnik. Prav zanj pa smo izvedeli, da je, potem ko je Andrej Bajuk na eni od tiskovnih konferenc mednarodne kazalce predstavil novinarjem, odhitel k Jožku Čuku, predsedniku Gospodarske zbornice Slovenije. Prosil ga je, naj podatke omilijo (beri: priredijo), hkrati pa je pred javnostjo primerjave označil za slabe. Če je Lahovnik to storil na GZS, kako potem šele podatke prirejujejo v vladnem uradu za makroekonomske analize in razvoj? In kolikšna je potem dejanska gospodarska rast? To so vprašanja, na katera lahko iščemo odgovor. Dobili ga ne bomo vse dotlej, dokler bo na oblasti ta politična opcija.

Vida Kocjan

Mag. Andrej Aplenc

Zadnje leto pred volitvami je volilno in vsak gospodarski ali politični dogodek v tem času ima velik vpliv na volivce. Američani so to že zdavnaj doumeli, zato pri njih volilna kampanja traja že vrsto mesecev in se bo končala šele novembra, takrat, ko bodo pri nas volitve že mimo.

Naša sedanja oblast bi si seveda zeleda, da bi bila volilna kampanja čim krajša ali pa da je sploh ne bi bilo. Zato je vedno očitala koaliciji Slovenija, da že začena volilno kampanjo, čeprav je ta delovala – kot vsa pretekla leta – kot kritična opozicija.

Šolstvo. Minister Gaber je bil deležen številnih strokovno utemeljenih kritik, temeljna napaka pa je, da njegov šolski sistem ne uči mladine ustvarjalnega načina mišljenja. Minister je potoval na Finsko, da bi si ogledal njihovo sodobno šolstvo, ki je omogočilo Finski tako uspešen gospodarski razvoj. Vendar je to naredil več kot deset let prepozno. Vsaj toliko let namreč traja izobraževanje dijaka v industrijsko uspešnega strokovnjaka. Za primer, kakšne bedarije se dijaki v Gabrovih gimnazijah uče, pa naslednje: v roke mi je prišla učna knjiga Psihologija na maturi avtorice Mojce Logonder. Na strani 51 lahko preberete: "Uporabi znanje o konfliktnih in frustracijah pri razlagi vedenja ljudi v konkretnih življenjskih

Stanje pred volitvami

razmerah. Frustracija: všeč mi je npr. prijatelj Goran, ki pa je že poročen in (še vedno!) zaljubljen v svojo ženo. Znajdem se pred oviro v obliki njegovega prstana na roki oziroma posesivne žene. Reagiram lahko različno: ker odstranitev socialne ovire (žene) socialno ni sprejemljiva, lahko odstopim od ovire in si rečem, da sem tako ali tako predobrazanjanj. Če me pa njegove lastnosti še vedno privlačijo, lahko izberem drugo pot, npr. poročim se z njegovim bratom, ki mu je zelo podoben, ali pa se zato, ker je že oddan, od žalosti zapijem..." Komentar ni potreben. Več izobražencev, ki sem jim pokazal ta odstavek, ni moglo verjeti, da imamo take učne knjige.

Mediji. Oddaje RTVS niso politično uravnotežene in v tem smislu vodi Kocijančičeva TV nenehno pristransko volilno kampanjo. Tako je 10. avgusta v Odmevih voditeljica oddaje dovolila naslednje časovno razmerje med predstavnikom LDS in SDS: LDS približno 225 sekund, SDS približno 170 sekund, ali drugače povedano, predstavnik LDS je imel priložnost govoriti za okoli 30 odstotkov več časa. Ne glede na to, da je voditeljica jemala besedo predstavniku SDS, češ, oddaje je konec, je besedo povzel predstavnik LDS in govoril še skoraj pol minute. Nič bolje ni bilo v Odmevih 19. avgusta. Takrat je imel predstavnik LDS priložnost, da govori približno 325 sekund, predstavnik SDS pa le približno 185 sekund ali za približno 75 odstotkov manj kot LDS. Tudi tedaj so predstavniku SDS skakali v besedo. To so, ne da bi šteli sekunde, opazili tudi moji znanci, in kot sem prepričan, tudi večina gledalcev. Vsakdo, ki gleda tuje televizije, vidi, da voditelj ali voditeljica oddaje odmeri govornikoma, ki zastopata različna stališča, približno enak čas, vprašanja pa, ki so postavljena, so za oba pronicljiva in tudi mnogokrat ostra. Tega pri nas ni ne glede na to, da na TVS mnogokrat nastopa le en komentator, nasprotno mnenje pa sploh ni predstavljeno.

Uspehi vlade. Vladna koalicija kot svoj največji uspeh navaja slovensko članstvo v EU in Natu. Kar se tiče EU, ima za to posebne zasluge koalicija Slovenija, ne pa vlada. Vladna koalicija je zamujala s sprejetjem vrste zakonov že pred štirimi leti in je tudi letos spom-

ladi na vse kripnje lovila evropski rok. Bajukova vlada je leta 2000 odpravila takratne zaostanke in letos spomladi je koalicija Slovenija nenehno opozarjala, da se vlada ukvarja z izbrisanimi, ne pa s slovenskimi nacionalnimi prioritetami, kar EU je. Kar se Nata tiče, je zgodba še veliko hujša. Spominjamo se medijske kampanje in takratnega ministra Rupla, ki je nastel več kot 300 člankov proti Natu. Pred referendumom o EU in Natu so se nekateri predstavniki vladne koalicije zavzemali za neobvezujoč referendum, kar je bil del njihove politike proti Natu. Če bi obveljala njihova, bi teoretično lahko imeli tri (!) reference; najprej neobvezujoč predhodni referendum, potem naknadnega zakonodajnega in potem še referendum ob ratifikaciji, vse z namenom, da bi bil, kot so upali, vsaj eden odklonilen. Njihovo spletkarjenje je pretrgala koalicija Slovenija, ki je zahtevala obvezujoč predhodni referendum, ki bi odločil o Natu. V nasprot-

Pri nas vladajoča elita razmišlja drugače, njeni predstavniki niso služabniki ljudstva, pač pa so podaniki političnega vrha, kateremu naj bi po starem vzorcu sledile ljudske množice.

nem primeru je grozila z bojkotom parlamentarnih zasedanj in posledično s tem, da bo vladna koalicija prisiljena prevzeti odgovornost za vse, kar se bo potem zgodilo. To zadnje pa LDS in ZLDS ni bilo po volji – odgovornost ni njihov forte – in imeli smo en sam obvezujoč referendum. To je izključna zasluga koalicije Slovenija, ki še čaka na pravilno zgodovinsko politično ovrednotenje. Ozadje vsega prenoviteljskega spletkarjenja pa še najbolj ilustrirajo naslednje izjave nekaterih strankarskih veljakov LDS in ZLSD o tem, ali so za Nato ali pa proti njemu. Mladina, 5. 8. 2002: Tone Anderlič je "NATO skeptik", Majda Širca "za in proti", Darko Štrajn "aktivno vseeno", Jaša Zlobec "težko podpre eno ali drugo", Bogomir Kovac "odločno proti", Vika Potočnik "ni pristojna za vstopanje Slovenije v NATO", Jožef Školč "mora premisliti", Slavko Gaber "ne bi odgovoril, če res ni treba". Mag. 5. 2. 2003: Danica Simčič "proti", Jaša Zlobec "razdvojen", Majda Potrata "še ne ve", Jožef Školč "noče povedati", Miloš Pavlica "še neodločen", Silva Černugelj "ne zeli od-

govoriti", Bojan Kontić "ne ve". Kakšen uspeh vladne koalicije, če nekateri njeni vidni člani in poslanci ne vedo, še niso odločeni ali pa nočejo povedati (!!!), kaj si mislijo o eni izmed temeljnih zunanjepolitičnih prioritet in usmeritev Slovenije!?! To je torej uspeh koalicije Slovenija, ker je prenovljene komuniste v parlamentu prisilila, da so odločanje o tako pomembni odločitvi prepustili ljudstvu, kot zahteva demokracija. Upam, da bo v razpravi o interpelaciji tudi dogajanje ob Natu prišlo na vrsto in da bo vladna koalicija morala polagati račun o svojem politično destruktivnem početju in izigravanju demokracije in referenduma.

Predstavlajte si, da bi na primer predsednik Bush ali predsedniški kandidat Kerry na novinarsko vprašanje o njegovem stališču do pomembne nacionalne prioritete odgovoril, da ŠE NE VE ali pa da NOČE POVEDATI!!! Amerika skupaj z Evropo bi se valjala od smeha in politik bi lahko odšel v ne-

ko zakotno vas v pokoj. Tam je drugače, tam politični predstavniki govorijo jasno in nedvoumno. Vsak zagovarja svoja stališča, razlaga je nedvoumna, stališča so jasno opredeljena.

Pri nas pa tega še ni, kar je posledica razmer v prejšnjem režimu. Takrat je ozek politični vrh odločal o vsem, odločitve pa je objavljali "oče naroda". Če nekemu nekoliko spodaj še ni bilo povedano kako in kaj, potem pač ni vedel, ali je bil za in proti hkrati, ali pa je modro držal jezik za zobmi in ni rekel ničesar.

Sicer pa za to obstaja tudi psihološka razlaga. V ZDA so vsi politiki, kot pravijo tam, "služabniki ljudstva" ali "public servants". Ni predsednika ZDA, ki ne bi bil izjavil, da je "public servant". Ali ste kdaj slišali kakšnega predstavnika LDS ali združene liste, da bi dejal, da je služil ljudstvu? Tega pri nas še ni rekel nihče. Pri nas vladajoča elita razmišlja drugače, njeni predstavniki niso služabniki ljudstva, ampak so podaniki političnega vrha, kateremu naj bi po starem vzorcu sledile ljudske množice. No, v primeru Nata so ljudske množice odkorakale drugam.

Ustanovljena Delavska zveza SDS

V okviru Slovenske demokratske stranke je bila ustanovljena Delavska zveza SDS. Njen predsednik je Drago Toraj, predsednik Sindikata strojevodij Slovenije, predsednik njenega zbora pa Milan Fras.

Na ustanovnem zboru se je zbralo več kot 150 delavcev in članov SDS iz vse Slovenije, ki so sprejeli poslovnik zveze, izvolili njene organe in sprejeli več resolucij, s katerimi so opozorili na probleme slovenskega delavstva in predlagali rešitve za kakovostno socialno partnerstvo. V sprejetih resolucijah so se zavzeli za pravično plačno in davčno politiko, za izboljšanje pravne varnosti delavcev, za zmanjšanje socialnih razlik, za vlaganja v izobraževanje zaposlenih, za spodbujanje zaposlovanja v nerazvityh regijah, za ohranjanje sedanjega obsega zdravstvenih pravic in za ustanovitev delavske zbornice v Sloveniji po avstrijskem zgledu. Prav tako so sprejeli resolucijo o razvojnih problemih Maribora. Po oceni Delavske zveze SDS so zaradi neustrezne po-

litike sedanje vladajoče garniture in zaradi mlačne in neambiciozne mestne oblasti delavci iz Maribora in okolice plačali najvišjo ceno tranzicije v Sloveniji in so še sedaj v slabšem položaju kot večina drugih delavcev v Sloveniji. Na ustanovnem kongresu je govoril tudi predsednik SDS Janez Janša in dejal, da je delavstvo plačalo najvišjo ceno tranzicije, zato se zavzema za to, da v prihodnje pri nas ne bi bila več v ospred-

ju politike skrb za kapital, temveč skrb za človeka. Janša je opozoril, da je SDS zrasla iz delavskega gibanja, ki se je začelo z litostrojsko stavko konec osemdesetih let prejšnjega stoletja. Po njegovih besedah so nekdanji sistem najbolj zamajala množična zborovanja v podporo četverici in stavka v Litostroju, na kateri so delavci terjali uvedbo parlamentarne demokracije in večstrankarskega sistema. Zdaj ko je Slovenija v

Evropski uniji in Natu, so po Janševih besedah pred nami nove priložnosti. Nobenih sistemskih in zunanjih razlogov ni več, da Slovenija ne bi doživela tako stabilnega razvoja, kot so ga že in ga še doživljajo mnoge države Evropske unije. V zvezi s tem je Janša omenil, da smo v preteklosti pri nas v ospredje politike postavljali skrb za politični sistem socialističnega samoupravljanja, v novejšem času pa skrb za kapital. Zdaj je čas, da v ospredje politike stopi skrb za človeka. Janša je opozoril še na številne aktualne probleme, ki pestijo slovensko delavstvo. To so visoka stopnja brezposelnosti, prevelike socialne razlike in neenake možnosti, slabo delovanje pravne države, slabo varstvo delavskih pravic in pomanjkanje neprofitnih stanovanj. Dejal je, da bo v prihodnje treba zagotoviti dobro delovanje pravne države, spoštovanje kolektivnih pogodb, evropske plače za evropsko primerljive norme, zmanjšanje brezposelnosti, umik politike iz gospodarstva in pospešeno graditev neprofitnih stanovanj, zlasti za mlade delavske družine. **M. P.**

Delavska zvez SDS se bo zavzemala za pravice slovenskega delavca.

42. mednarodni kmetijsko-živilski sejem

Na sejmišču Pomurskega sejma v Gornji Radgoni je v soboto svoja vrata odprl 42. mednarodni kmetijsko-živilski sejem.

Na njem se na dobrih 55.000 kvadratnih metrih razstavnih površin do 3. septembra predstavlja 1.410 razstavljalcev iz 21 evropskih držav. Sejem je v skladu s tradicijo, da ga odpre eden najvišjih predstavnikov države, odprl predsednik vlade Anton Rop, slovesnega odprtja pa sta se udeležila še minister za kmetijstvo Milan Pogačnik in predsednik državnega zbora Feri Horvat. Kot je v svojem govoru dejal Rop, sodi kmetijsko-živilska dejavnost med najbolj izpostavljena področja ob vstopu Slovenije v EZ, saj je bilo na tem področju potrebnih največ sprememb in prilagajanja. Pri tem naj bi bila po Ropovi oceni Slovenija dokaj uspešna, saj naj bi bila v primerjavi z drugimi novimi članicami EZ pri nas bistveno manjša nihanja v proizvodnji. "Z uskladjitvijo zakonodaje smo postavili trdne temelje enakopravnih pogojev gospodarjenja za slovenske kmete in živilsko indus-

trijo na enotnem evropskem trgu s hrano, za nadaljnji razvoj pa so dobra podlaga tudi kvote in finančni okviri iz predpristopnih pogajanj. Prvi test je z vstopom v EU za nami, pred nami pa je novo obdobje nadaljevanja integriranja v evropski skupni trg," je dejal Rop.

Čeprav je Rop svoj nastop vnovič izkoristil za poudarjanje visokih dosežkov svoje vlade, ostaja dejstvo, da je sejem, na katerem lahko vidite celotno slo-

vensko kmetijstvo, živilskopredelovalno industrijo, vinarje ter industrijo opreme in strojev za kmetijstvo, ena svetlejših točk slovenskega kmetijstva. Znano je namreč, da stanje v kmetijstvu že nekaj časa ni rožnato in da so prav kmetje tisti, ki v zadnjih letih kmetijsko ministristvo in vlado najpogosteje opozarjajo na največje težave. Tako denimo že nekaj časa opozarjajo, naj vlada vendarle ustanovi že pred časom obljubljeni

sklad, v katerega bi se stekala in izplačevala sredstva za povračilo škod ob naravnih nesrečah, saj državi za izplačilo škod vedno znova zmanjka denarja. Poleg tega kmetje opozarjajo tudi na probleme prestrukturiranja, saj so najboljša slovenska zemlja in gozdovi še vedno v upravljanju kmetijskih zadrug, namesto da bi povečali velikost slovenskih kmetij. Kmetijske zadruge so sicer že nekaj časa po zakonu v rokah kmetov, vendar jih dejansko ne vodijo kmetje. Poleg omenjenega se kmetje pritožujejo nad nedorečenostjo zakonodaje, nenehnim spreminjanjem pravilnikov, finančno nedisciplino in monopoli.

Kljub vsem opozorilom vlada do zdaj za kmete ni pokazala pretiranega poslušanja. Slednje se najbolj kaže v tem, da država kmetom, ki so v lanski suši utrpeli škodo na pridelkih, kljub nenehnim obljubam še vedno ni izplačala več kot polovice odškodnin. Na radgonskem sejmu je predsednik vlade obljubil, naj bi do konca septembra to vendarle storila, vendar je med kmeti upanje, da se bo to res zgodilo, tudi tokrat majhno, čeprav so pred vrati volitve. **A. K.**

Radgonski sejem je ena redkih svetlih točk slovenskega kmetijstva.

Soočenje na nacionalki

Kot kaže, se bo tokratni predvolilni boj osredinil na frontni črti LDS vs. SDS. Tik pred začetkom uradne predvolilne kampanje je namreč že jasno, da sta najverjetnejša kandidata za prihodnjega slovenskega premierja dosedanja predsednik vlade Anton Rop in njegov najresnejši tekmelec Janez Janša, vodja največje opozicijske stranke. Vendar pa uspeh enega ali drugega ne bo odvisen le od (ne)uspeha LDS in SDS, ampak tudi od tega, koliko podpore bosta zbrala pomladni tabor (SDS, NSi, SLS) in tranzicijska levica (LDS, ZLSD). Znano je namreč, da je pomladni tabor na volitvah leta 1996 kljub relativni zmagi LDS premagal tranzicijsko levico, vendar pa je LDS s pomočjo Milana Kučana, Cirila Pucka in nato še Marjana Podobnika dobila mandat za sestavo vlade. Veliko bo odvisno tudi od t. i. satelitskih strank, kajti njihov prihod v parlament dostikrat predstavlja jeziček na tehtnici. Medtem ko vstop Jelinčičeve SNS v parlament ni več vprašanje (omenjeni stranki v vseh javnomnenjskih anketah kaže dobro), ostaja odprto vprašanje, kaj se bo letos zgodilo z DeSUS in s SMS ter ali v parlament lahko pride kakšna nova stranka (na primer Slovenija je naša).

Soočenje Ropa in Janše

Da je tekma med Ropom in Janšo postala nekakšno središče predvolilnega boja, dokazujejo že dosedanja soočenja med obema politikoma. Eno izmed njih je bilo v TV-oddaji Tarča v ponedeljek, 30. avgusta, kjer je pogovor tekkel v zvezi z očitki opozicije vladni koaliciji, v ospredju pa so bile teme, kot so zunanja politika, gospodarstvo, sociala itd., teme torej, ki so pomembne za prihodnost Slovenije (ideološke teme, pri katerih opozicija praviloma izgublja, so bile tokrat v ozadju). Janša je ob tem opozoril na gospodarsko rast, ki je manjša od obljubljenega, visoko stopnjo inflacije in naraščanje javnega dolga. Predsednik vlade Rop pa je poudarjal predvsem dosedanje dosežke svoje vlade in dejstvo, da je Slovenija uvrščena med najrazvitejše države, pri tem pa je uporabil demagoški argument (nasedel bi mu lahko le kakšen naivnež), da se je revščina v državi zmanjšala zaradi povečanja prejemnikov socialne pomoči. Tako Janša kot Rop sta se ob koncu oddaje dotaknila tudi nizke rodnosti, ki je v veliki meri posledica zgrešene družinske politike sedanje vlade. V oči bode predvsem ukrep, ki ga navaja vlada, to je uvoz tuje delovne sile, kar smo Slovenci že doživeli v času Jugoslavije, ko so v Slovenijo načrtno naseljevali delovno silo iz južnih republik.

Predsednik vlade Anton Rop se na očitke opozicije odziva precej nestrpno, namesto konkretnih odgovorov pa še vedno ponuja "zgodbo o uspehu".

Ropova samohvala

Soočenje Ropa in Janše na nacionalni televiziji je pokazalo, da bi utegnil Janša na račun Ropove samohvale dobiti precej javnomnenjske prednosti, saj je na primer pohvalil nekatere dosežke dosedanje vlade, s tem pa je zavrnil očitek, da opozicija samo kritizira in ne ponuja alternative. Pri tem je Rop želel številne pomanjkljivosti in grehe lastne vlade zaviti v celofan in jih predstaviti kot uspeh (na primer javni dolg, ki naj bi se po Ropovem mnenju zmanjševal, dejansko pa se je zmanjševal le delež javnega dolga glede na bruto domači proizvod, dolg pa je vseskozi naraščal). Samo soočenje je prineslo tudi veliko novih obljub, ki pa so dejansko potrdile, da se aktualni predsednik vlade zaveda, da se je pred volitvami znašel v veliki zagati, zato je treba ustvariti čim več megle. Nič čudnega torej, da se je Rop v soočenju izogibal konkretnim zadevam in je skušal pozornost preusmeriti k "zgodbi o uspehu".

Samo soočenje je prineslo nove obljube, ki so dejansko potrdile, da se aktualni predsednik vlade zaveda, da se je pred volitvami znašel v veliki zagati, zato je treba ustvariti čim več megle. Nič čudnega torej, da se je Rop v soočenju izogibal konkretnim odgovorom, pozornost pa je skušal preusmeriti k "zgodbi o uspehu".

Kakšno bo razmerje moči?

Seveda je sedaj težko oceniti, kakšno je zdajšnje javnomnenjsko razmerje med LDS in SDS oz. med tranzicijsko levico in tranzicijsko desnico. Javnomenjska raziskava agencije Ninamedia (objavljena v Dnevniku, 30. avgusta) je sicer pokazala precejšnjo prednost LDS (17 odstotkov) pred SDS (9 odstotkov), vendar je zaradi letnega dopusta vzorec le slabo reprezentativen. Pri tem je zlasti viden visok delež neopredeljenih volivcev, kar pomeni, da bodo ti tudi tokrat imeli pomembno vlogo pri volilni tekmi. To pa pomeni, da bo zmagala tista stranka, ki ji bo uspelo pridobiti največji delež t. i. sredinskih volivcev. Za opozicijo je ugodno, da se je tokratna predvolilna kampanja vsaj za zdaj oddaljila od "velikih zgodb" (ideološke teme) in da se debata v glavnem vrtili okrog neizpolnjenih Ropovih obljub, čeprav nekateri politični analitiki opozarjajo, da bi Janša utegnil z zaostrovanjem in interpelacijo izgubiti podporo sredinskega volilnega telesa. Ali so takšne napovedi upravičene, bo pokazalo razmerje moči po izredni seji DZ v zvezi z interpelacijo o delu vlade. Vsekakor bo predvolilni spopad predvsem spopad med kontinuiteto in z njo povezanimi monopoli na eni strani ter spremembami in napredkom na drugi.

Gašper Blažič

Jutri se bo uradno začela volilna kampanja za volitve poslank in poslancev v državni zbor. Politične stranke, tiste, ki so že v tem mandatu imele svoje predstavnike v državnem zboru, in zunajparlamentarne stranke, so pripravljene na predvolilni spopad. Kot kaže, bo le-ta najmočnejši med dvema največjima parlamentarnima strankama, Liberalno demokracijo Slovenije (LDS) in Slovensko demokratsko stranko (SDS). Vprašanje, ki se na tem mestu postavlja, je, ali bosta omenjeni stranki po letošnjih državnozbornih volitvah zamenjali položaje.

Fotografije: Dane Kostrič in Gregor Pohleven

Odprt lov na volivce

Letošnje državnozbornske volitve bodo prav gotovo pozivile jesen. Prvič zaradi volilne kampanje, ki bo, kot kaže, precej bolj živahna od tistih, ki smo jih bili vajeni pred leti. Drugič pa zaradi morebitnih sprememb v slovenskem političnem prostoru, kajti po debelih desetih letih vladavine LDS se kažejo resne možnosti preobrata. Tega se zavedata obe strani, tako vladajoča kot opozicijska, zato je od obeh pričakovati, da bosta v tej volilni kampanji dali vse od sebe, da bi prepričali volivce in volivke, zakaj sta vredni njihovega zaupanja v prihodnjih štirih letih.

V prvi vrsti bodo vse politične

stranke, ki se bodo potegovala za glavo, morale volivkam in volivcem ponuditi program svojega dela in cilje, ki jih želijo doseči v mandatnem obdobju 2004–2008. Na podlagi "ponudbe" se bodo volivci lahko odločili, komu naj zaupajo oblast.

Slovenija na novi poti

Prva je svoj program predstavila SDS, ki velja za najresnejšo politično stranko, ki je sposobna konkurirati do sedaj najmočnejši liberalni demokraciji. Janševi slovenski demokrati so program stranke predstavili že 15. julija v Cankarjevem domu v Ljubljani. Gre za program za

prihodnost, ki ga je pripravil strokovni svet stranke, pri pripravi pa so sodelovali strokovnjaki in strokovnjakinje z različnih področij.

In kaj naj bi prinesel program za prihodnost? Prvi mož stranke Janez Janša je ob njegovi predstavitvi dejal, da so se v programu zavzeli za prihodnost, ki naj bo takšna, da bodo imeli od tega koristi vsi. Tako je rdeča nit programa vlaganje v ljudi in ohranjanje zdravega življenjskega okolja. Da pa bodo lahko zagotovili sredstva za obe strateški naložbi, postavljajo v središče programa pospeševanje dolgoročne gospodarske rasti, ki jo vidijo kot temelj

blaginje. V programu za prihodnost precej optimistično napovedujejo, kako bo v prihodnje mogoče doseči dolgoročno gospodarsko rast. Izboljšati bo treba kakovost izobraževanja, zmanjšati prevelik delež javnih financ v BDP, zagotoviti stabilen sistem zdravstvenega in pokojninskega varstva s konkurenčno ponudbo dodatnih zavarovanj, poenostaviti sedanji neučinkovit davčni sistem in preučiti možnost uvedbe ene same konstantne mejne davčne stopnje za vse vrste dohodka, ki pa bo hkrati progresivna, s tem da bodo vsi prebivalci imeli splošno in veliko davčno olajšavo, po-

Janševi slovenski demokrati optimistično pričakujejo spremembe na letošnjih oktobrskih volitvah.

Bajukovo Novo Slovenijo bo zadovoljila le zmaga na volitvah. Ali lahko ponovijo izid evropskih volitev?

Ohranimo Slovenijo je volilno geslo ljudske stranke, ki ji je na pomoč priskočil njen nekdanji predsednik Marjan Podobnik. LDS na čelu na letošnjih

večati učinkovitost in kakovost storitev javne uprave, oblikovati ugodno okolje za tuje naložbe in zagotoviti plačilno disciplino ter odpraviti preobremenjenost podjetništva z administrativnimi zadevami.

Program za novo Slovenijo

Za podobno pot kot v Janševi SDS so se odločili v Bajukovi Novi Sloveniji (NSi). V ponedeljek so predstavili strokovni svet NSi in s tem tudi ključne poudarke programa stranke za prihodnja štiri leta. Prvi mož stranke Andrej Bajuk je prepričan, da program, ki so ga ponudili volivkam in volivcem, prinaša jasne politične in programske opredelitve, s katerimi bo mogoče doseči tisto normalnost, ki vlada v razvitih evropskih državah in ki pomeni predvsem velike spremembe na področju gospodarstva, pravne države, njene uveljavitve, socialne države, ki temelji na solidarnosti in soodgovornosti. Zagotoviti bo treba stabilnost gospodarskega sistema, pravi prvi mož stranke. To pa bo mogoče doseči s tem, da se v ospredje postavi raziskovanje in znanje. Ustvariti bo treba stimulatívno okolje predvsem za srednje in malo gospodarstvo. Program za novo Slovenijo govori tudi o varstvu okolja, oživitvi slovenskega kmetijstva, prihodnjem razvoju infrastrukture in informacijske družbe, delu in plačah, družinski politiki, pokojninah in socialni, zdravstvu in pravosodju. Del programa se dotika tudi notranjih zadev, zunanje in varnostne politike Slovenije.

Vodstvo NSi je prepričano, da so v programu zapisane obljube, ki so ures-

SDS nastopa s programom strokovnega sveta pod geslom Slovenija na novi poti.

ničljive, v nasprotju s tistimi, ki so jih pred štirimi leti dale vladne koalicijske partnerice in za katere se je po štirih letih izkazalo, da niso bile uresničene.

Kaj ponujata LDS in ZLSD?

Če sta s konkretnim programom pohiteli SDS in NSi, pa z njim nekoliko zaostaja največja vladna stranka – liberalna demokracija. Programski kongres je skicala za danes, dan pred uradnim začetkom volilne kampanje. Gregor Golobič je pred nedavnim izjavil, da so se v stranki odločili, da bodo na volitvah nastopili z novim programom stranke, to pa za to, ker je Slovenija končala zelo pomembno obdobje po vstopu v Evropsko unijo. Tako naj bi program stranke ponudil odgovore, kako polno izkoristiti priložnost Slovenije v EU in kako zagotoviti, da bo imelo čim več ljudi pod čim bolj enakimi pogoji možnost pridobiti čim več znanja. Priložnosti za dosego teh ciljev, o katerih Golobič govori, da jih bo stranka posku-

šala uresničiti v prihodnjih letih, je imela liberalna demokracija v več kot desetih letih več kot preveč, pa jih ni znala izkoristiti. Tudi na zadnjih državnozborskih volitvah so volivkam in volivcem obljubljali vse mogoče, a tega niso povsem uresničili. Prav zato pričakujemo, da bo v programu liberalne demokracije mogoče prebrati več obljub in ciljev, ki so bili dani že pred štirimi leti, mogoče z majhnimi popravki, ki bodo za volivce in volivke privlačnejši.

V nasprotju z LDS pa se v volilno kampanjo precej neopazno vključuje Pahorjeva združena lista, ki bo prepoznavna z geslom Prihodnost za vse in z novim vladnim programom za obdobje 2004–2008. Ključni poudarek programa naj bi bilo znižanje stroškov države. V združeni listi so mnenja, da bi bilo treba več denarja nameniti znanju in novim tehnologijam, da bi bilo treba spodbuditi gospodarski razvoj z novim zagonom, posebno pozornost pa nameniti socialno izključenim.

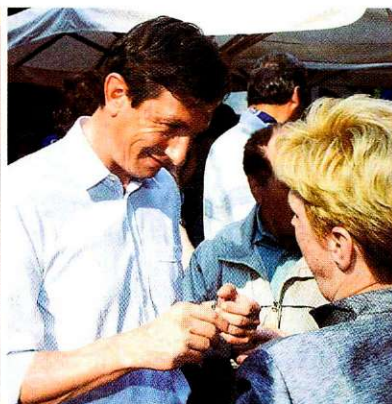
Ohranjanje Slovenije!?

In če smo za ZL dejali, da precej neopazno vstopa v volilno kampanjo, tega ne moremo reči za Podobnikovo Slovensko ljudsko stranko (SLS). Lahko bi rekli, da je slednja začela pripravljati teren za volitve že z izstopom njenih treh ministrov Bizjaka, Buta in Presečnika iz vlade. Po tej potezi je začela voditi kritično politiko do vlade in se vse pogosteje oglašati. Na volitvah v evropski parlament je stranka doživela hladno prho in njeno vodstvo se je začelo zavedati, da se počasi bliža njen konec. Zdaj skuša Janez Podobnik rešiti stranko iz krize s povezovanjem z Zborom za republiko, kjer se zelo rad pokaže, v izjavah, ki jih daje v javnosti, pa zelo rad omeni potrebo po povezovanju t. i. pomladnih strank SDS, NSi in SLS, ki sodelujejo na ravni evropskega parlamenta. A Podobnik pozablja, da je na "domaćem terenu" zadeva nekoliko drugačna, saj se je SLS v preteklosti izkazala kot stranka, ki ji ne moremo zaupati, in da mostovi, ki jih gradi, niso trdni. A Podobnik jih še vedno vztrajno gradi in skuša nadaljevati delo svojega brata Marjana, ki bo k letošnjim državnozborskim volitvam prav tako pristavil svoj lonček. Ne sicer s kandidaturo na listi SLS, temveč z izkušnjami na volitvah v preteklih letih, ko je stranka dosegla precej visoko podporo.

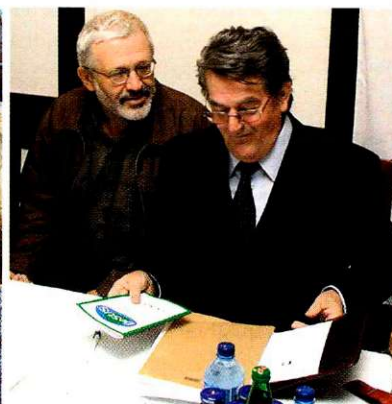
SLS bo v volilno kampanjo stopila z geslom Ohranimo Slovenijo. Prvi mož stranke Podobnik pravi, da geslo izhaja iz programa, zgodovine in usmeritve stranke v sedanost in prihodnost, saj želi stranka ohraniti slovensko nacijo, slovenski jezik in »

Antonom Ropom je stranka, ki lahko zavaznozborskih volitvah največ izgubi.

Brez Boruta Pahorja na kandidatni listi lahko združena lista pričakuje nekoliko nižjo podporo.

DeSUS pomagata predsednik ZZZB NOB Janez Stavnovnik in raziskovalec javnega mnenja Niko Toš.

Jelinčičevi stranki se na vsakih volitvah uspe prebiti čez 4-odstotni volilni prag.

» kulturo, delovna mesta in kajpak tudi Piranski zaliv. Prav pri zadnjih zapletih glede meje s Hrvaško je SLS v izjavah za javnost delovala precej odločno v primerjavi z njeno prakso v preteklosti. Razlog za to je tudi v tem, da je ključni akter zgodbe o meji med Slovenijo in Hrvaško Jožko Joras kandidat na listi SLS na letošnjih državnozborskih volitvah.

Z demagogijo na jeziku

“Brez dlake na jeziku” je in bo še naprej ostala Jelincičeva Slovenska nacionalna stranka (SNS). Takšno geslo, s katerim bo nastopila na letošnjih državnozborskih volitvah, je po besedah prvega moža stranke Jelinciča moto, ki označuje stranko od njenega samega začetka. SNS, ki bo s plakati opozarjala, da voliti druge stranke škoduje, je očitno velik del svoje energije porabila za iskanje primernih sloganov, manj pa za program, ki ga ponuja volivcem, kajti razen posameznih obljub, ki so jih na predstavitvah dali nekateri kandidati, iz pisarn SNS še ni prišel papir s konkretnim pro-

Nova Slovenija je na kandidatno listo uvrstila kar 20 kandidatov, ki so mlajši od 35 let.

terimi bo le eden od sedanjih poslancev, to je Valentin Pohorec, na listi pa bosta tudi predsednik stranke Anton Rous in predsednik upokojenske zveze Vinko Gobec. Kot kaže, so na pomoč pri nabiranju glasov poklicali tudi predsednika Zveze združenj borcev NOB Janeza Stanovnika, ki je izrekel popolno podporo stranki, in predstojnika Centra za raziskovanje javnega mnenja pri FDV Nika Toša, ki med drugim pozivata volivce, naj glasujejo za stranke vladajoče koalicije (zanimivo, da

takšne so tudi napovedi nekaterih analitikov, ki v mandatu 2004–2008 SMS ne vidijo v državnem zboru.

Ali ovadbe Popoviču pomagajo?

Na uspeh upajo tudi v stranki Nova Slovenija je naša (SjN). Njen predsednik Boris Popovič je že dalj časa na lovu za kandidati za državnozborske volitve. Uradnega seznama kandidatov stranka še ni predstavila, je pa glede na sedaj znana imana že jasno, da se bodo k Popoviču zatekli kandidati iz vseh vetrov oziroma iz

mnevne utaje davkov. Popoviča sumijo, naj bi vse leto 2001 prihodek podjetij Food Party in BPC mimo knjigovodskih listih spravljaj v lasten žep.

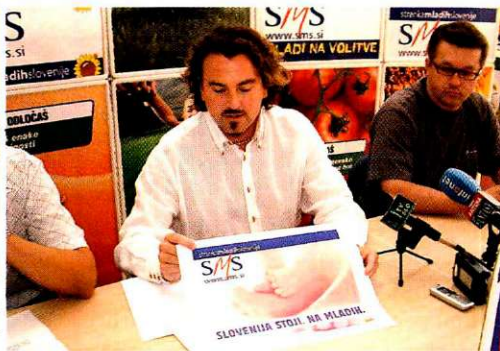
Kandidatne liste

Vsaka stranka se trudi, da bi na svoji listi imela dobre kandidate. Kako tudi ne, saj pomenijo dobri kandidati ob dobrem programu stranke večjo možnost za uspeh. Kandidatne liste, ki so že prišle v javnost, in tudi nekatere napovedi kažejo na to, da se stranke rade odločajo za vnovično kandidiranje že v prejšnjih mandatih izvoljenih poslancev. Tako bo poleg celotne sedanje ekipe poslancev SNS letos kandidiral velik del sedanjih poslancev iz vrst SDS in polovica poslancev iz NSi. Neuradno bo podobno stanje tudi pri drugih političnih strankah z izjemo DeSUS.

Zdi se, da stranke na letošnjih kandidatnih listah dajejo večji poudarek mladim ljudem. Tako so se v NSi odločili, da na listo postavijo kar 20 kandidatov, ki so mlajši od 35 let. Nič ne zaostajajo v združeni listi, ki bodo imali 14 kandidatov do 33 let.

Med zunajparlamentarnimi strankami ima največ možnosti za uspeh Popovičeva Slovenija je naša.

SMS pred volitvami izgublja svoje člane in kaj lahko se zgodi, da bo na koncu ostala brez sedežev v parlamentu.

Prvi plakati, ki spominjajo na volilno kampanjo, so bili plakati Aktivne Slovenije, ki jo vodi Franci Kek.

gramom. A Jelincič kljub temu napoveduje, da bo v državnem zboru sedelo najmanj šest njegovih poslancev, če ne osem, kar pomeni, da bi morala stranka skoraj podvojiti izid državnozborskih volitev leta 2000.

Po glasove “od človeka do človeka”

Če se Jelincičevi stranki napoveduje vnovični vstop v državni zbor, pa je ta nekoliko manj zanesljiv za Demokratično stranko upokojencev Slovenije (DeSUS) in Stranko mladih Slovenije (SMS). Prva je že predstavila seznam kandidatov, med ka-

je Toš upokojencem predlagal kampanjo “od človeka do človeka”.

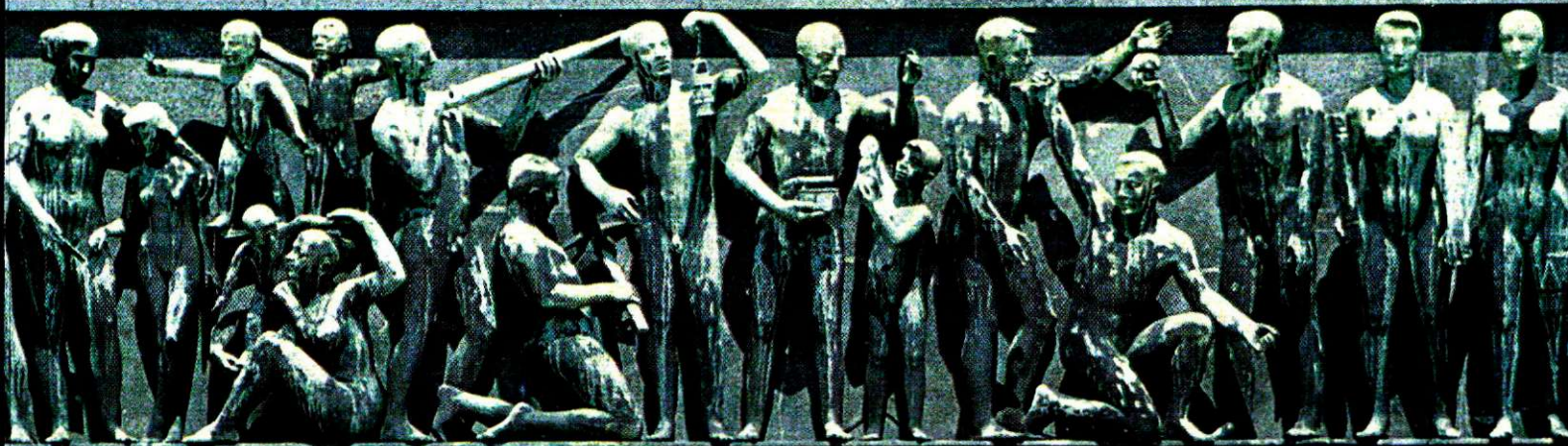
Takšen predlog bi prišel prav tudi SMS, katere vodstvo sicer optimistično napoveduje, da se bo izid stranke v primerjavi z volitvami pred štiri leti podvojil, pri tem pa si zatiska oči pred izgubljanjem svojih članov, ki se raje kot za SMS odločajo za nekatere druge stranke. Gre za razpadanje stranke na eni strani in na drugi za ustanovitev nove stranke mladih, Kekove Aktivne Slovenije (AS). To je za Černjakovo SMS in njen uspeh na volitvah vse prej kot dobro. In

raznih političnih strank. Ali bo na listi tudi Alja Brglez, nosilka liste SjN na evropskih volitvah, še ni jasno, saj naj bi se Brglezova še odločala. Njena kandidatura bi prav gotovo pomenila, da bi imela stranka večje možnosti za doseg 4-odstotnega praga za vstop v državni zbor. Samo en magnet za volilce, to je predsednik stranke Boris Popovič, bo premalo, še posebej če upoštevamo dejstvo, da se je prav v času pred volitvami začela gonja zoper njega. Gonja v tem smislu, da je pred časom koprsko sodišče uvedlo preiskavo zaradi njegove do-

Sicer pa stranke stavijo tudi na izobrazbo svojih kandidatov. Tako so v SDS prepričani, da imajo zelo kakovostno ponudbo, saj je na listi kar 33 kandidatov z dokončano univerzitetno izobrazbo, 7 je magistrin in 8 doktorjev znanosti.

Že 3. oktobra bo jasno, kaj je bilo tisto, kar je volilce najbolj pritegnilo; so bili to programi stranke, kandidati, njihova izvirna predstavitev, mogoče spol, mogoče simpatičnost? Mogoče pa se bodo ljudje odločili za korenite spremembe in volili tiste, ki čakajo na oblast že debelih deset let.

Mihaela Praprotnik

Ustavni zakon ali referendum

Skupina poslank in poslancev iz Slovenske demokratske stranke (SDS), Nove Slovenije (NSi), Slovenske ljudske stranke (SLS) in Slovenske nacionalne stranke (SNS) je minuli teden vložila predlog za začetek postopka za dopolnitev ustavnega zakona za izvedbo Temeljne ustavne listine o samostojnosti in neodvisnosti Republike Slovenije z osnutkom ustavnega zakona.

S tem so, kot pravijo, konstruktivno odgovorili na sprenevedanje ministra za notranje zadeve Rada Bohinca oziroma vlade na njihovi tiskovni konferenci. Po besedah predsednika SDS Janeza Janše za vložitev zakona obstajata dva vsebinska razloga. Prvi je brezglavo izdajanje odločb brez zakonske podlage, s katerim Bohinčevo ministrstvo hiti pred volitvami, drugi pa je želja, da v naslednjem mandatu ne bo več razprav o izbrisanih, in zagotovitev pogojev za razpravo in odločanje o strateških vprašanih slovenske prihodnosti.

Predlagatelji so prepričani, da vloženi ustavni zakon omogoča ločevanje med upravičenimi in neupravičenimi primeri, omejuje odškodnine za materialno in izključuje odškodnine za nematerialno škodo in uvaja avtomatsko revizijo že izdanih odločb, ki jih ministrstvo za notranje zadeve izdaja brez zakonske podlage in v nasprotju z odločitvijo 94 odstot-

kov volivcev, ki so na referendumu 4. aprila zavrnili vladni zakon.

Dan po vložitvi predloga za začetek postopka za dopolnitev ustavnega zakona za izvedbo temeljne ustavne listine pa je skupina istih poslancev skupaj s SMS vložila zahtevo za razpis referenduma o t. i. sistemskem zakonu. Kot so dejali, so jo vložili zato, ker je oblastna koalicija arogantno zavrnila predlog opozicije, da se t. i. sistemski zakon zavrne in se s sprejetjem že pripravljene ustavnega zakona čim hitreje, brez dodatnih polemik ter na pravičen in pravno korekten način uredi problematika izbrisanih. Predlagatelji referenduma še dodajajo, da je referendum mogoče razpisati hkrati z državnoborskimi volitvami 3. oktobra 2004, kar ne bo povzročilo dodatnih stroškov za izvedbo glasovanja.

Kot so še zapisali v izjavi za javnost, ob vložitvi referendumske zahteve znova predlagajo oblastnim strankam, da še enkrat razmislijo o zavrnitvi ponudbe o sprejetju ustavnega zakona in se odločijo za to, da že na tej ali prihodnji seji v septembru skupaj zavrnejo neustrezen sistemski zakon, ki je v postopku, in sprejmejo predlagani ustavni zakon. V tem primeru so poslanci, ki so vložili zahtevo za razpis referenduma, le-to pripravljene umakniti. Referendumsko vprašanje naj bi se glasilo: "Ali ste za to, da se z zakonom o stalnem prebivanju tujcev z državljanstvom drugih držav naslednic nekdanje SFRJ v RS, ki so imeli na dan 23. 12. 1990 in 25. 2.

1992 v RS prijavljeno stalno prebivališče, vprašanje odškodnin uredi tako, kot je v njem predlagano?"

Zahteva po razrešitvi Cerarjeve

Trije poslanci Slovenske demokratske stranke, Jožef Jerovšek, Franc Pukšič in Rudolf Petan, so na predsednika vlade Toneta Ropa naslovili javni poziv za razrešitev ministrice za pravosodje Zdenke Cerar. Kot so zapisali v pozivu, afera pranja denarja v zadevi stečajni mariborskih podjetij že nekaj časa razburja slovensko javnost. "Kljub temu, da so praktično vsi subjekti, ki so vključeni v izpeljavo stečajev, kršili določbe zakona o stečaju, prisilni poravnavi in likvidaciji in drugo pozitivno zakonodajo, smo pri preiskavi in ukrepanju države priče skandaloznemu ravnanju pristojnih državnih organov," je zapisano v pozivu.

Podpisniki poziva so prepričani, da pojmovanje odgovornosti, ki je iz poročila o službenem nadzoru višjega sodišča nad delovanjem stečajnih senatov, kaže na to, da je bil službeni nadzor odrejen zato, da se zamegli odgovornost in se zadeva pomete pod preprogo. Za takšno stanje nosi po prepričanju podpisnikov poziva objektivno in del subjektivne odgovornosti ministrica za pravosodje Zdenka Cerar, za katero menijo, da ni pravočasno in primerno ukrepala v vlogi generalne državne tožilke, v vlogi ministrice pa ni predlagala spremembe področne zakonodaje in drugih ukrepov, ki bi preprečili erozijo pravne države in veliko oškodovanje up-

nikov in države pri upravljanju stečajev. Podpisniki poziva ob koncu dodajajo, da se ne želijo vmešavati v delovanje pravosodja, zahtevajo pa politično odgovornost resorne ministrice, zato pozivajo predsednika vlade Toneta Ropa, da takoj razreši ministrico za pravosodje Zdenko Cerar.

Poziv k ureditvi financiranja programov RTV

Poslanska skupina SDS poziva predsednika vlade k ureditvi financiranja lokalnih, regionalnih in študentskih programov RTV. 20. 9. 2004 bo začela na podlagi odločbe ustavnega sodišča učinkovati razveljavitev dela prvega in drugega odstavka 82. člena zakona o medijih, zaradi česar bo onemogočeno financiranje lokalnih, regionalnih in študentskih programov iz RTV-prispevka.

V poslanski skupini SDS zato pozivajo vlado, da v zakonodajni postopek takoj vloži novelo zakona o medijih, ki bo zagotavljala trajen vir financiranja programskih vsebin lokalnih in regionalnih ter študentskih radijskih in televizijskih programov skladno z ustavno določbo.

SDS od vladnega predloga pričakuje, da bo zagotovil dodaten stabilen vir financiranja, ki bo sorazmeren višini 3 odstotkov prispevka RTV in bo zagotavljal enak obseg sredstev za programske vsebine lokalnih in regionalnih ter študentskih radijskih in televizijskih programov, kot je bilo to zagotovljeno z zakonom pred omejeno odločbo ustavnega sodišča.

Mihaela Praprotnik

Tak naslov je dal enemu od poglavij v knjigi *Hope and Memory* njen avtor Cvetan Todorov.

V njej obravnava izum 20. stoletja totalitarizem, ki je poleg drugega izuma – atomske bombe – najbolj zaznamoval tisto obdobje.

Vendar je prvi izum povzročil približno petstokrat več žrtev kot drugi. Za Todorova so fašizem, nacizem in komunizem v bistvu ista zadeva. V omenjenem poglavju enači Hitlerja in Stalina oziroma nacizem in komunizem, za kar navaja primere, kot so npr. kult osebnosti, koncentracijska taborišča, vsemogočo in povsod pričujočo tajno policijo in podobne stvari.

Oživila brezna

V zadnjem času smo se tudi mi srečali s sporno zadevo, ki v enaki me-

Dva iste sorte

ri zajema fašizem in komunizem. To je film z naslovom *Srce v breznu*, ki so ga za televizijo RAI pred kratkim posneli Italijani v Črni gori. Z njim hočejo prikazati, kako kruti smo Slovenci, ki smo pobijali in v brezna (ital. fojbe) metali nedolžne Italijane samo zato, ker so bili Italijani. Pred več leti so v svojem časopisu *La Repubblica* pisali, da je bilo teh nedolžnih žrtev kar 50.000. Pozneje so neodvisni italijanski zgodovinarji Alberto Buvoli, Ines Domenicali, Galliano Fogar, Roberto Spazzali in Slovenca Nevenka Troha in Samo Pahor ocenili število žrtev, ki jih je takoj po zasedbi Trsta pobila jugoslovanska vojska in zmetala v brezna. V presojo so zajeli tako Italijane kot Slovence, fašiste in antifašiste in vseh naj bi bilo od najmanj 600 (dokumentirani minimum v opuščnem rudniškem jašku pri Bazovici in v breznu pri Repentaboru) do največ 1.500 (ocena zavezniške vojske uprave z dne 11. aprila 1947). Število tistih Italijanov, ko so jih pobili italijanski komunisti v severni Italiji, pa ocenjujejo na najmanj 5.000 do največ 15.000. Čeprav natančno število vseh žrtev ni znano, izstopa dejstvo, da so se ti, vsega obsojanja vredni poboji v resnici zgodili, za kar so največ krivi komunisti oziroma

revolucionarji: italijanski, slovenski in jugoslovanski. Sedaj pa njihovi nasledniki trdijo, da so vse žrtve bile bodisi fašisti in/ali njihovi pomaganci, nekateri drugi, domnevno tudi tisti, ki so odgovorni za poboje, pa trdijo celo, da gre za eno samo veliko laž. Po drugi strani nekateri predstavniki italijanske desnice poskušajo vse takrat pobite prikazati kot nedolžne italijanske žrtve slovenskega genocida. (V obravnavo nismo zajeli drugih italijanskih žrtev na območju, ki so ga okupirali Italijani vse do Zadra, kjer so proti koncu vojne pobijali drugi, ne Slovenci.)

Stalinov zločin v Katynu

Spomladi leta 1942 so Nemci poročali o najdbi množičnega grobišča v Katynu, kjer so Sovjeti dve leti prej pobili približno 4.500 poljskih častnikov. Tudi Rusi so vse do razpada ZSSR ogorčeno zanikali, da bi to storili oni. Že dva dni po nemškem odkritju je Radio Moskva poročal: "V zadnjih dveh do treh dneh so Göbbelsovi obrekovalci začeli širiti nizkotine klevete, da so spomladi leta 1940 sovjetske oblasti množično pobijale poljske častnike na območju Smolenska. Z objavo te

posastne izmišljotine so nemškofašistični podležni pohiteli razširjati najbolj brezvestne in nizkotne laži z namenom, da bi prikriji zločin, za katerega je sedaj postalo jasno, da so ga zakrivali sami." (Mimogrede, na tem primeru lahko ugotovimo, odkod izvira retorika gospodov Biščaka in Golobiča, ko odgovarjata na argumente opozicije.)

Vseh poljskih častnikov, ki so jih po zasedbi Poljske septembra 1939 zajeli Sovjeti, je bilo dobrih 14.000. Dokumenti o poboju preostalih 10.000 so prišli na dan šele pred nekaj leti. Že leta 1993 pa je dnevnik *Delo* objavil poročilo s fotografijo, ki prikazuje, kako takratni ruski predsednik Boris Jelcin poljublja trak na vencu, ki ga je osebno položil k poljskemu spomeniku, na katerem je napis KATYN

Prizor iz italijanskega filma *Srce v breznu*

1940. Že letnica sama pove, da so poboje zagrešili Rusi, saj takrat na območju Smolenska ni bilo Nemcev; ti tja niso mogli priti pred napadom na ZSSR, to je pred 22. junijem 1941.

Fašistični in komunistični zločini

Čeprav italijanskega filma še niso predvajali, vzbujajo poročila o njem vtis, da skušajo naši sosedje vso zadevo precej napihniti. Verjetno bi s tem radi zameglili dejstva, kako so vse od zasedbe Julijske krajine leta 1918 do svojega napada na Jugoslavijo aprila 1941 zatirali tamkajšnje prebivalstvo sprva večinsko slovanskega rodu. Pa vendar še tolikšno napihovanje italijanskih žrtev ne more zakriti naslednjih dejstev: da so Italijani aprila 1941 neizvzvano napadli Jugoslavijo, da so med svojo dveipolletno okupacijo ustanovili Ljubljansko pokrajino in jo v nasprotju s haasko konvencijo priključili Italiji; da so v tem času pri nas pobili 5.750 moških, 451 žensk in 1.030 talcev, poškodovali 6.138 moških, 1.618 žensk in pozaprlji 36.885 ljudi v celoti za 469.417 mesecev; da so požgali ali popolnoma porušili 10.451 hiš in povzročili ogromno škodo v kmetijstvu in gozdovih. (Podatki so iz Arhiva Republike Slovenije.) Ker so pobili veliko več moških kot žensk, so najbrž upoštevali priporočilo Mussolinija, ki je marca 1942 grozil v Gorici: "Bisogna sterminare tutti i maschi di questa maledetta razza!" (Trebja je pokončati vse moške te preklete rase!) Če vse to omeniš kakemu Italijanu, začne tarnati, da je vojna kruta stvar, zato se take stvari pač dogajajo. Takrat ko so jugoslovanski komunisti pobijali Italijane in jih metali v brezna, je prav tako še bila vojna, kajti to se je v glavnem zgodilo v prvem tednu maja 1945, po jugoslovanski zasedbi Trsta. Takrat se je mudilo pospraviti čim več političnih nasprotnikov, da bi si tako utrdili oblast.

Slovenska vlada ujetnica preteklosti

Naša vlada, ki jo v pretežni meri sestavljajo ljudje s svetovnim nazorom, kakršen je bil pri nas obzore 45 let po koncu vojne, je zaradi filma in nasploh zaradi italijanske protislovenske propagande v hudih škripcih. Če se začnejo takratni poboji kakor koli poglobljeno razčiščevati,

vanti, potem je velika nevarnost, da se bo razprava razširila tudi na enake zločine, ki so se v še precej večji meri dogajali pri nas. V tem primeru bi se lepa zgradba o svetosti našega narodnoosvobodilnega boja in revolucije, ki jo negujemo že dobrih 60 let, podrla kot hiša iz kart. Kako naj bi potem še obdržali vse spomenike Titu, Kardelju, Kidriču, Stanetu in drugim in vsa druga revolucionarna obeležja, če se

ljudi iz naših vladajočih strank. Naj omenimo še, da bi lahko bili še uničeni slovenski arhivi, ki so danes v Zagrebu in Beogradu, prav tako razlog za izsiljevanje naše vlade s strani Hrvaške oziroma Srbije. Slovenci ne moremo razumeti, zakaj se vlada suverene države Slovenije ne postavi za naše pravice nasproti Italiji (manjšine), Hrvaški (meje) in Srbiji (odškodnina za povzročeno škodo in za zaple-

nekaj podobnega, kot je napisal Fran Milčinski v svojem eseju Beležke o kranjskem tepežu (kar je prvič izšlo kot podlistek v reviji Življenje in svet, 1929). Kot sodnik je Milčinski obravnaval številne pretepe in dostikrat so se krivci izgovarjali na pijanost. Kdor je bil pijan, se pač ničesar ne spominja. Če pa zatrjuje, da zagotovo ve, da dejanj, za katera ga obtožujejo, ni storil, potem seveda velja, da pri pretepu ni

posledica njihovega vladanja. Pred kratkim je bil na kanalu Discovery film o Hitlerjevih ženskah. Tam sorodnica Balduurja von Schiracha pripoveduje, kako je bilo na kosilu pri frirerju. Ko je neka povabljenka z grozo pripovedovala o transportu Judov z Dunaja, je Hitler pri priči vstal od mize. Jezno ji je dejal, naj se nikar ne vmešava v stvari, ki jih ne razume, potem pa je uzaljen odšel iz jedilnice. Tis-

Kmalu po prihodu Hitlerja na oblast leta 1933 v Nemčiji se je začelo preganjanje Judov, ki je sčasoma preraslo v genocid. Plakat, ki je opozarjal na pomor poljskih častnikov s strani Rdeče armade v Katynskem gozdu, ki je bil izvršen po Stalinovem ukazu.

Pokojni italijanski fašistični diktator Benito Mussolini in nekdanji slovenski komunistični politik Mitja Ribičič; njuni "dediči" želijo njuna sporna dejanja pozabiti.

izkaže, da so bili ti morda zločinci proti človeštvu? Po drugi strani pa precej dejstev govori za to, da so za našo vladavost Italijani, če so komunisti, pomembnejši od Slovencev. So namara posredi še kake druge okoliščine, ki jih Slovenci ne smemo vedeti? Kajti nepojmljivo je, da vlada ne reče nič spričo dejstva, da je imelo na primer približno 80.000 pripadnikov slovenske manjšine na drugi strani meje lani le 208 ur televizijskega programa na RAI. Za komaj 2.500 pripadnikov italijanske manjšine pri nas je imela koprška RTV lani kar 3.100 ur, za tamkajšnje večinsko slovensko prebivalstvo pa le 540 ur televizijskih oddaj! Celotni radijski in televizijski program za italijansko manjšino pri nas je lani povzročil dobro milijardo in pol tolarjev izgube. Še bolj nenavadno je, če primerjamo te podatke z lanskimi 100 urami televizijskih oddaj za 6.200 pripadnikov madžarske manjšine. Naša vlada vztrajno molči, čeprav Italijani ne izpolnjujejo v rimskem parlamentu izglasovanih zakonov o varstvu slovenske manjšine. Vse skupaj je videti kot izsiljevanje, ker bojda Italijani nekaj vedo o aferi tržaške banke SAFTI in še kaj drugega, s čimer bi lahko povezali pomembne

njeno premoženje ob razpadu Jugoslavije, "izbrisani", gostovanje Mire Marković in še kaj). Morda se bodo razmere spremenile, če bomo oktobra dobili takšno vladavo, ki ji bo čisto vseeno, kaj piše v beograjskih in zagrebških arhivih in kaj vse vedo Italijani o naših politikih ter o aferi SAFTI.

Zločinci brez spomina

Razprava o pobijanju in metanju v brezna ni priljubljena tema za vladajoče politike. Medtem ko naše pravosodje že 13 let uspešno "tišči pokrov dol", se tisti, ki so odgovorni za poboje, sprenevedajo. Čeprav je novinar RTV Jože Možina že pred dvema letoma v svoji oddaji podrobno razkril masaker, ki se je leta 1946 (!) zgodil v Slovenski Bistrici, je vrhovna državna tožilka Zdenka Cerar vse do pred kratkim zbirala dokaze in razčiščevala. Sedaj je zadevo prepustila svojemu nasledniku, da bo še naprej zbiral dokaze in razčiščeval. Mitja Ribičič se teh pobojev sploh ne spominja. Zanj in za njegove pomočnike naj bi veljalo

bil pijan. In kaj ima pijanost opraviti s poboji in brezni? Ima, kajti tudi naši revolucionarji so bili takrat pijani, vendar ne od vina, temveč od zmage. V tistih časih nihče od njih ni pomislil, da se utegnejo razmere kdaj tako spremeniti, da bodo morali odgovarjati za svoje zločine. Vprašanje je, koliko časa bo lahko naše pravosodje še "tiščalo pokrov dol", če bodo na oktobrskih volitvah revolucionarji poraženi. Ali bodo takrat spet namočili rakete na policijske tanke ...?

Diktatorji in njihovi valpti neradi poslušajo pripovedi o zločinih, ki so

te gospe potem nikoli več niso povabili. Churchill, zagovornik vojne proti Nemčiji, je obiskoval zbombardirana angleška mesta, Hitler, ki je to vojno začel, pa si niti enkrat ni šel ogledat grozotnih posledic anglo-ameriškega bombardiranja, da bi tako moralno podprl prebivalstvo.

Tudi Stalin, ki je med drugim kriv, da je dva milijona ukrajinskih kmetov pomrlo za lakoto, ni nikoli šel pogledat tja, temveč se je večinoma zadrževal v Kremlju kot čebela matica v panju. Ko so poleti 1942 Nemci tako bliskovito prodirali, da so pozimi dosegli že predmestja Moskve, so njegovi podrejeni prisli vsi obupani k njemu v Kremelj vprašati, kaj naj storijo. Stalin pa je bil še bolj obupan in je zbežal pred njimi v strahu, da ga hočejo umoriti. Tudi naš maršal je užival raj na Brionih, medtem ko so njegovi politični nasprotniki trpeli in umirali le 70 km stran v peklju, imenovanem Goli otok. Naj se spet vrnem k zločinom, ki jih opisuje film. Morda pa so naši revolucionarji upoštevali le tisto, kar je general Mario Robotti pripisal pod poročilo podrejenih častnikov o stanju operacij proti slovenskemu prebivalstvu: "Si amazza troppo poco!" (Premalo se pobija!)

Dr. Peter Starič

Karikatura Adolfa Hitlerja in Josipa Visarionoviča Stalina, ki je nastala kmalu zatem, ko sta diktatorja avgusta leta 1939 sklenila sporazum o nenapadanju.

Na delovanje slovenskega pravosodnega sistema je veliko pripomb. Po prepričanju naših sogovorcev so stvari še posebej kritične na Obali, kjer naj bi bila prepletенost policije, tožilstva in sodnikov in posredno politike izredno velika. Prav na Obali naj bi se še vedno nadaljeval sistem dela pravosodnih organov iz časa komunizma.

Kaj se dogaja na Obali?

Stvari naj se od tedaj ne bi spremenile, na kar opozarja tudi Boris Popovič, župan mestne občine Koper. Naši sogovorniki opozarjajo na to, da so posamezniki zaradi svojih političnih in sorodstvenih vezi z nekaterimi zaposlenimi pri policiji in v ustanovah pravosodnega sistema nedotakljivi. V zadnjem času so zanimive povezave z Markom Pavliho, ministrom za promet, ki je na tem mestu pred nekaj meseci zamenjal Jakoba Presečnika (SLS). Pavliha bo na listi LDS kandidiral za poslanca LDS na Obali. Pri vsem skupaj gre torej za svojevrsten klientelizem in korupcijo, povezano z vladajočima strankama LDS in ZLSD.

Lokalni bogovi krojijo življenje ljudi

Čedalje več informacij govori o nepravilnostih pa tudi korupciji na sodiščih, ki so na območju Primorske. Po prepričanju oškodovanih državljanov, ki svojo pravico iščejo na sodiščih, naj bi v večini sodelovali predstavniki vladajočih LDS in ZLSD. Zaradi takšnega dela ljudje doživljajo velike travme in osebne tragedije. Eden teh je Saša Konstantinovič s stalnim naslovom Vinjole

33, Lucija in začasnim v Nemčiji, ki opozarja na veliko korupcijo na Okrajnem sodišču v Piranu in Višjem sodišču v Kopru. V to naj bi bili vpleteni pomembni "lokalni" predstavniki LDS in ZLSD, predvsem pa Boris Kočevar, direktor urada za okolje in prostor na občini Piran. Kočevar naj bi izdajal odločbe o rušenju črnih gradenj, sam pa naj bi svojo hišo postavil na območju, kjer graditve ni bila dovoljena. Konstantinovičev odvetnik Ervin Dokič iz Pirana je to črno gradnjo celo dokazal na sodišču, vendar se ni zgodilo nič. Zgodbo bomo predstavili v eni od naslednjih števil, danes zapišimo le, naj bi Kočevar v piranski občini veljal za enega vnetejših predstavnikov LDS, po besedah naših sogovorcev naj bi bil "mali občinski bog". Saša Konstantinovič zatrjuje, da mu je Kočevar protipravno odtujil dva starinska predvojnna avtomobila. Po prijavi tativine na policiji v Portorožu in ugotovitvi storilca pa je tožilec, ki naj bi bil Kočevarjev prijatelj, izjavil, da ga kazensko ne

bo preganjal. "Toda to je samo drobtina proti temu, da je Ester Debernardi Pavliha, sodnica na piranskem okrajnem sodišču (žena ministra in profesorja na Visoki pomorski šoli v Piranu Marka Pavlihe) na dražbi, kjer je bil kupec vnaprej dogovorjen in znan, mojo hišo prodala sosedu Borisu Kočevarju. To se je dogajalo brez moje vednosti v času, ko sem bil v tujini. Pavlihova je mojo hišo v Vinjolah 33 prodala svojemu prijatelju, ker pač Boris Kočevar želi ime-

ti v lasti vinjolski hrib, pa naj stane, kolikor hoče, ali se zgodi, kar se hoče!" pravi Konstantinovič. Ko smo preverjali, kaj se je dejansko zgodilo, smo ugotovili, da je Boris Kočevar leta 1993 proti Saši Konstantinoviču vložil tožbo za motenje posesti in ga obtožil, da mu je populil nekaj oljke, čeprav naj bi obstajale fotografije, ko je Kočevar drevesa pulil sam. Kočevar, ki je bil takrat že vpliven mož na upravni enoti, je tožbo na piranskem sodišču seveda dobil, Konstantino-

Zdenka Cerar kot generalna državna tožilka ni rešila težav v zvezi z nezakonitostmi pri delu sodnikov in drugih vpletenih na Obali. Tudi kot pravosodna ministrica tega ne bo storila.

vič pa naj bi mu bil plačal 70.000 tolarjev stroškov. Pri tem naj bi bilo sodišče krsilo več določil, predvsem tistih o vročanju pošte Konstantinoviču; obstaja celo sum o ponaredbi podpisa. Na koncu je Kočevar dosegel, da je sodišče v Piranu Konstantinovičovo hišo prodalo na dražbi, lastniku pa se o tem še sanjalo ni. Ko je avgusta leta 2002 ugotovil, kaj se dogaja, je nemudoma plačal dolg v višini 82.000 tolarjev in začel svojo sodno kalvarijo. Vse to je izvajala sodnica Ester Debernardi Pavliha. Tudi drugi sogovornici so nas opozorili na povezave predstavnikov LDS in ZLSD. Gre za Borisa Kočevarja, sodnico Ester Debernardi Pavliha in sodnico Natašo Butina Mrakis, ki je po naših informacijah prijateljica družine Borisa Kočevarja. Dodajmo, da se je Saša Konstantinovič s starši preselil v Piran leta 1955, rojen pa je bil sedem let prej v Ljubljani. Po končani osnovni šoli in gimnaziji je študiral in se po nekaj letih zaposlitve v Radencih in Mariboru z družino vrnil na Obalo. Zdaj začasno živi v Nemčiji, vendar se želi vrniti v svojo hišo, katere vhodna vrata je Kočevar kot domnevni novi lastnik že zavaroval z rešetkami. Konstantinovič nam je v telefonskem pogovoru zatrdil, da se želi vrniti kljub grožnjam, da ga bodo "zradirali". Vendar o tem več naslednjic.

Boj z mlini na veter

Danes podrobneje predstavljamo zgodbo 74-letnega Dominika Žiganteja iz Loke 47 pri Črnem Kalu. Na sodišču, v tem primeru je to sodišče v Kopru, ga zastopa odvetnik Nevio Ivančič, gre pa za to, da je med nepremičninami, ki jih je podedoval leta 1978, tudi parcela, ki jo uporablja njegov sosed Marjan Žigante. Iz vseh listin (teh je nekaj kilogramov) je razvidno, da lastništvo parcele ni sporno, kljub temu pa ne sme stopiti nanjo. Še več, ta čas Okrajno sodišče v Kopru izvaja nepravdni postopek postavitve treh trajnih mejnikov, s katerimi želi Dominiku Žiganteju dokončno odvzeti zemljo, ki je njegova last. Gre za 300 kvadratnih metrov zemlje, kar je za primorsko območje veliko. Zadeva se vleče že več kot šest let, na delo sodišča oziroma

sodnice pa imata tako Dominik Žigante kot njegov zagovornik Nevio Ivančič veliko pripomb. Šlo je že celo tako daleč, da sta na državno tožilstvo podala ovadbo zoper sodnico Veroniko Zorn Hočevar, v njej pa sta ji očitala nezakonito vodenje postopka. Po njenih navedbah naj bi sodnico vzel v bran Silvij Šinkovec, vrhovni državni tožilec, saj naj bi bila s Hočevarjevo znanca. Ko smo Silvij Šinkovca povprašali, ali so trditve točne, nam je odvrnil, da okrajne sodnice "ne pozna ne osebno ne službeno". Ker Dominik Žigante in njegov odvetnik menita, da za vsem stoji tudi politična pripadnost obeh, nam je Šinkovec dejal, da ni član nobene politične stranke "in še manj vodstva katere od njih", to pa naj bi veljalo tudi za njegove znanke in prijatelje. Zatrdil nam je še, da ne pozna stvari in jih zato ne more komentirati. Na žalost smo ugotovili, da Šinkovčeve

izjave ne ustrezajo resnici, saj nam je odvetnik Nevio Ivančič pokazal pismo z dne 12. julija 2004, v katerem je na urad predsednika Okrožnega sodišča v Kopru naslovil prošnjo za pridobitev kopije izvornika ročnega zapisnika nepravdnega postopka Okrajnega sodišča v Kopru v primeru ureditve trajnih mejnikov, a ga sodnica Veronika Zorn Hočevar nasprotni stranki ni pripravljena vročiti. Iz dopisa izhaja, da je bil ta v vednost poslan tudi Silviju Šinkovcu. Gre torej za "svežo" zadevo, zato je Šinkovec skoraj ni mogel prezreti. Nevio Ivančič pravi, da sta tako on kot njegova stranka zoper sodnike podala veliko prijav, vendar "vladajočim oblastnikom ni bilo v interesu, da bi preganjali sodni kriminal in oškodovanja zasebnega premoženja". Tudi Višje sodišče v Kopru zavrača vse pritožbe in "ščiti sodne nepravilnosti ter sodeluje s korupcijo", za-

trjuje Ivančič in nadaljuje, da "gre za velike ribe, ki sodelujejo s sodniki in oblastniki". Ivančič še pravi, da na sodni obravnavi ni "imel pravice govora, da bi izkazal resničnost dejanskega stanja na terenu postaviti trajne mejnike", to pa je razvidno tudi iz zapisnikov, ki nam jih je dal na vpogled. Sodnica je za delo na terenu Policijsko postajo Koper zaprosila za policijsko varstvo, ta pa ji je dodelila kar tri policiste. Po besedah odvetnika Ivančiča ga je ustraševala s kaznijo in izključitvijo iz razprave. Tudi policisti naj bi bili na njeni strani, "čeprav so videli, da gre sodnica s politično silo ukazov trde roke", zatrjuje Ivančič. Po njegovem prepričanju je sodnica Veronika Zorn Hočevar "poslušna diktatorska izvajalka zdajšnjega sodnega režima in poslušna instrumentarka sistematičnega kršenja človekovih pravic v političnih postopkih zoper Domini-

V zaselku Žgani stojita dve hiši. Obe sta Žigantejevi, le da Marjan Žigante od sosedu Dominika Žiganteja zahteva 300 kvadratnih metrov zemljišča, čeprav je Dominik to zemljišče podedoval in je njegova last.

74-letni Dominik Žigante iz Loke 47 pri Črnem Kalu bje boj z mlini na veter. Koprsko sodišče mu je nezakonito vzelo 300 kvadratnih metrov zemljišča.

O nekaterih nezakonitostih, ki se dogajajo državljanom na slovenski Obali, je bil obveščen tudi Matjaž Hanzek, varuh človekovih pravic. Kaj je storil v teh primerih, ne vemo, saj so podatki po zakonu zaupne narave.

Žigantejev odvetnik Nevio Ivančič že nekaj let opozarja na nepravilnosti na nepremičninskem področju v Slovenski Istri, vendar je vse bob ob steno.

V Izoli delita pravico zakonca Pavliha. Ministrova žena Ester Debernardi Pavliha je sodnica na Okrajnem sodišču v Piranu, Marko pa je minister za promet; je seni bo kandidiral za poslanca na listi LDS.

»ka Žiganteja, kjer so kršena temeljna načela zakona sodstva s kršenjem človekovih pravic“. Nasploh listine dokazujejo, da Dominik Žigante nikakor ni nasilen človek, prizadeva si le doseči pravico na zemljišču, ki ga je podedoval že leta 1978, njegovo nedotakljivost pa mu omogoča tudi slovenska ustava.

Sosed s poznanstvi

Marjan Žigante, sosod Dominika Žiganteja, naj bi bil v privilegiranim položaju, sicer pa naj bi za vsem stala policija. Eden izmed policistov naj bi bil namreč v sorodstvu z Marjanom Žigantejem. Naša sogovorca imata veliko pripomb na delo Policijske uprave v Kopru. Med drugim naj bi bil Igor Majcen, samostojni inšpektor in komandir, sodniku za prekrške v Kopru podal lažno prijavo zoper Dominika Žiganteja. Zaradi tega Ivančič opozarja, da bi bilo treba delo komandirja preveriti, hkrati pa bi po Ivančičevem mnenju preiskava nekaterih poslovnih listih razkrila tudi člane Policijske uprave Koper, ki naj bi bili vplivali na pravosodne organe ter imeli osebno premoženjsko korist. Obtožbe smo preverili na Policijski upravi v Kopru, kjer nam je Vojko Živec, njen tiskovni predstavnik, pojasnil, da so "s strani Dominika Žiganteja res prejeli več pritožb in prijav na delo policije oziroma drugih državnih organov". "Pritožbe smo reševali v skladu z določbo 28. člena zakona o policiji. V vseh primerih se je izkazalo, da so navedbe g. Žiganteja neutemeljene, za kar smo mu tudi poslali ustrezne odgovore po temeljitem preverjanju primerov. Iz reševanja pritožb je razvidno, da gre predvsem za civilno-pravne zadeve, ki jih je potrebno reševati v drugih državnih organih. Delo policije je bilo v vseh primerih, ki jih je navedel omenjeni, zakonito." Ko smo povprašali tudi o tem, ali je kakšen od zaposlenih v policijski upravi sorodnik Marjana Žiganteja, nam je Živec odvrnil, da "policija nima zakonskih pooblastil za preverjanje sorodstvenih vezi med oškodovanci, policisti ali osumljenci, če za to ni zakonite osnove. V primerih g. Žiganteja tega pooblastila nismo

imeli". Ko smo spraševali, v katerih primerih lahko policija dobi zakonska pooblastila za preverjanje sorodstvenih vezi, odgovora nismo prejeli. Glede na številne pritožbe Dominika Žiganteja, ki jih priznava tudi Živec, bi bilo po našem mnenju povsem normalno, da bi si tovrstna pooblastila pridobili in s tem razrešili žgočo temo, ki močno razburja ostarelega Dominika Žiganteja.

Če je sodnik pravi, lahko obogatis

Zadevo smo želeli preveriti tudi na Okrajnem sodišču v Kopru, kjer smo na Berto Žorž, ki vodi pravdni in nepravdni oddelek, naslovili nekaj vprašanj, vendar odgovorov nismo dobili. Prav tako na naša vprašanja ni odgovorila okrajna sodnica Veronika Zorn Hočevar. Temu se niti ne čudimo, saj izvirni greh, če temu tako rečemo, sega v leto 1998, ko je v sodbi o motenju posesti odločala Berta Žorž. Tožbo je

23. februarja 1998 na Okrajno sodišče v Kopru vložil Marjan Žigante, v njej pa je zatrjeval, da je parcela, ki si jo želi pridobiti s priposestovanjem, v zemljiški knjigi vpisana na ime soseda, to je Dominika Žiganteja. V tožbi, v kateri ga je zastopal odvetnik Igor Kocjančič iz Kopra, je celo zapisal, da je na tem območju pogosto, da do zemljiškknjiznih prepisov posameznih parcel ni prišlo in da je "še vedno v nekaterih primerih stanje pač takšno, da tožeča stranka poseduje nepremičnine, katerih zemljiškknjizni lastnik je tožena stranka in obratno". Svojih trditev ni dokazal, pač pa je za priči, ki naj bi dokazovali, da sam uživa t. i. mirno posest zemljišča, na katerem ima lastninsko pravico vpisano sosod, predlagal dva svoja sorodnika. Koprskemu okrajnemu sodišču je celo predlagal izdajo začasne odredbe in med drugim navedel, da "je Policijska postaja Ko-

per dolžna zagotoviti, da bo tožena stranka (Dominik Žigante) spoštovala odredbo", in da zoper to ni posebne pritožbe. Sodišče je sledilo tožbi, s tem da je predloge za policijski nadzor izpustilo, prav tako je bila mogoča pritožba, saj so predlogi odvetnika Kocjančiča brez vsakršne zakonske podlage. Sodnica Berta Žorž je v obrazložitvi sodbe zapisala, da priči nista pripomogli k ugotavljanju zadnjega posestnega stanja, zato je sodišču preostala le presoja izpovedi obeh strank. Pri tem je sodišče oz. sodnica sama v celoti verjela tožniku, to je Marjanu Žiganteju, čeprav ta za svojo tožbo nima nikakršnih dokazov. Žorževa je v sodbi tudi zapisala, da je "izključeno pretresanje o pravici posesti, o pravni podlagi, poštenosti ali nepoštevnosti posesti ... in da za to pravdo sploh ni pomembno, kdo in na kakšni podlagi ima lastninsko pravico, zato so tudi vse navedbe v tej smeri nepomembne, prav tako tudi listine, s katerimi stranka dokazuje lastninsko pravico". Takšna naj bi bila določila zakona o temeljnih lastninskopravnih razmerjih.

Kršena ustava, odločitev v slogu Divjega zahoda

V to odločitev sodišča Dominik Žigante kot nesporni lastnik parcele seveda ni mogel privoliti, s tem pa se je njegova kalvarija šele začela. Svojo pravico je iskal na višjem sodišču, na Okrožnem državnem tožilstvu v Kopru in na drugih ustanovah v državi. Prav vsi so mu odgovorili to, kar je v sodbi zapisala sodnica Žorževa, ki mu je 300 kvadratnih metrov zemljišča preprosto vzela in ga dala drugemu. To pa je v neskladju s slovensko ustavo, kjer je v 2. točki zapisano: "Slovenija je pravna in socialna država." V 5. členu pa piše: "Država na svojem ozemlju varuje človekove pravice in temeljne svoboščine." Kršen je tudi 14. člen, v katerem je opredeljena enakost pred zakonom, prav tako 15. člen, ki ureja uresničevanje in omejevanje pravic, v 19. členu je urejeno varstvo osebne svobode, predvsem pa je kršen 33. člen, kjer je zapisan le en stavek: "Zagotovljena je pravica do

V izloško zgodbo je vpeta tudi Breda Pečan, piranska županja in poslanka ZLSD.

Boris Popović, župan mestne občine Koper, je le eden od primerov, ki jih obravnavajo obalni neprevetreni botri s področja sodstva in policije.

Dopis ministrstva za pravosodje, v katerem državni podsekretar odvetnika obvešča, da ministrstvo sodnikom ne more do živoga.

Dopis Okrožnega državnega tožilstva Koper, v katerem Dominiku Žiganteju pojasnjuje samo to, kar mu je v sodbi povedalo že sodišče: lastninska pravica ni pomembna.

Prvi izvirni greh: tožba o motenju posesti, s katero je novembra 1998 sodnica Berta Zorž, ki danes vodi pravdni in nepravdni oddelek na Okrajnem sodišču v Kopru, dala zeleno luč Marjanu Žiganteju za vse nadaljnje postopke. V njem je zapisala, da lastninska pravica ni pomembna in da verjame le temu, kar je povedal tožnik.

Tožba zaradi motenja posesti, ki jo je vložil Marjan Žigante. Očitno so take tožbe na Obali pogoste, le da se Dominik Žigante ne da in išče pravico na sodiščih, sosedu Marjanu Žiganteju je plačal vse, kar je bilo treba, drugače bi se mu lahko zgodilo to, kar se je zgodilo Sašu Konstaninoviču, ko je zaradi strokov (nepotrebn) tožbe zaradi motenja po-sesti v višini dobrih 70.000 to larjev ostal brez hiše. Na dražbi jo je s pomočjo sodnice, žene Marka Pavlihe, "kupil" sosed Boris Kočevar.

zasebne lastnine in dedovanja." Dominik Žigante je resnično opeharjen, boj z mlino na veter pa bije že nekaj let. Po naših informacijah se je obrnil tudi na Matjaža Hanzka, varuha človekovih pravic. Ko smo v kabinetu varuha preverjali, kakšne so bile njihove ugotovitve, so nam odvrnili naslednje: "Skladno z zakonom o varuhu človekovih pravic je postopek pri varuhu zaupen (8. člen zakona), zato željene informacije ne moremo posredovati."

tudi pri predsedniku državnega zbora Borutu Pahorju in Zdenki Cerar, nekdanji generalni državni tožilki, na ministrstvu za pravosodje in v vodstvu policije. Povsod sta nalletela na gluha ušesa ali pa dobila odgovor, da so sodišča samostojna veja oblasti in da na delo sodnikov (menda) ni mogoče vplivati, kot je zapisalo ministrstvo za pravosodje. Ko smo se pozanimali na generalnem državnem tožilstvu, kako je z ovadbami, ki sta jih zoper nekatere v tej zgodbi vložila Dominik Žigante in njegov odvetnik, odgovora do zaključka redakcije nismo prejeli. Z listine, ki smo jo dobili na vpogled, pa je mogoče razbrati, da so se v vseh teh letih dogajale tudi ponevedbe listin, nekatere stvari so se izgubile, sporna naj bi bila mnenja izvedencev in podobno. Eden izmed izvedencev naj svojega dela sploh ne bi bil opravil, pač pa naj bi bil na sodišče predložil le ponarejene mapnih listin katastrske občine, na podlagi katerih je nato sodnica Zornova izdala sklep o postavitvi t. i. lažnih mejnikov.

politničnimi veljaki in mu bo sodnik verjel na besedo, si bo lahko prilastil (pravniško rečeno: priposestvoval) celo hišo. To pa je že podobno zakonom Divjega zahoda.

iz preteklosti. Posebno po letu 1992 naj bi bilo prodane veliko tako odtujene lastnine. Zadevo so težko dokazljive, spomnimo pa na primer Borisa Popoviča, ki je v enem izmed pogovorov za naš tednik dejal, da je povezanost koprskih sodnikov, tožilcev in policije izredno velika. "Po Moskvi samo še Koper!" je takrat zardil in potrdil navedbe mnogih, da se na teh ustanovah po osamosvojitvi ni nič spremenilo. Sicer pa to dokazujejo dejstva. Zoper Borisa Popoviča, zanj naj bi bila zadolžena po en kriminalist in tožilec, je tožilstvo vložilo ovadbo leto zatem, ko je bil priprt. Nespametni bi bili, če bi verjeli, da se je ovadba za domnevne utaje davkov (do teh naj bi bilo prišlo že leta 2001) s strani podjetij, ki so bila v lasti koprskega župana, pojavila naključno v času, ko se stranke pripravljajo na državnozbornske volitve in Popovič nastopa kot predsednik novoustanovljene politične stranke. Več kot očitno je, da je koprsko sodišče potrebno prevetritve, skupaj z njim pa tudi druge pravosodne ustanove na tem območju, pri čemer policija ni izključena.

Težave posameznika jih ne zanimajo

V Sloveniji imamo torej zakone, ki niso življenjski, to pa daje prosto pot samovoljnim odločitvam posameznih odvetnikov, tožilcev, sodnikov, delno tudi policije. Dejstvo je namreč, da prijateljskih povezav v spornih poslih ne bo priznal nihče in da bodo vsi zagotavljali, da se stvari rešujejo po pravni poti. Zato smo se temeljito poglobili v dokumentacijo, ki sta nam jo v uredništvo dostavila Dominik Žigante in njegov odvetnik Nevio Ivancič. Iz nje dejansko izhaja, da koprsko sodišče niti v enem primeru Dominiku Žiganteju ne da prav oziroma so vse tožbe v njegovo škodo, okrajnemu pa vneto sledi tudi Višje sodišče v Kopru. Vendar pa se Dominik Žigante skupaj z zagovornikom Nevio Ivancičem še naprej bojuje za svojo pravico in si preprosto ne pusti vzeti tistih 300 kvadratnih metrov zemlje, ki so tudi zemljskoknjizna njegova last. Pomoč sta iskala

Zakon močnejšega

Glede na to, da po mnenju koprskih sodnikov lastninska pravica ne pomeni nič, ampak je verodostojno le to, kdo posest uživa, pomeni, da v Sloveniji vlada zakon močnejšega. Če se bo na primer Marjan Žigante (ali kdor koli kjer koli) spomnil, da je sosedova hiša njegova in se bo vanjo nasilno vselil, imel ob tem pomembna znanstva na policiji, sodišču ali kar med

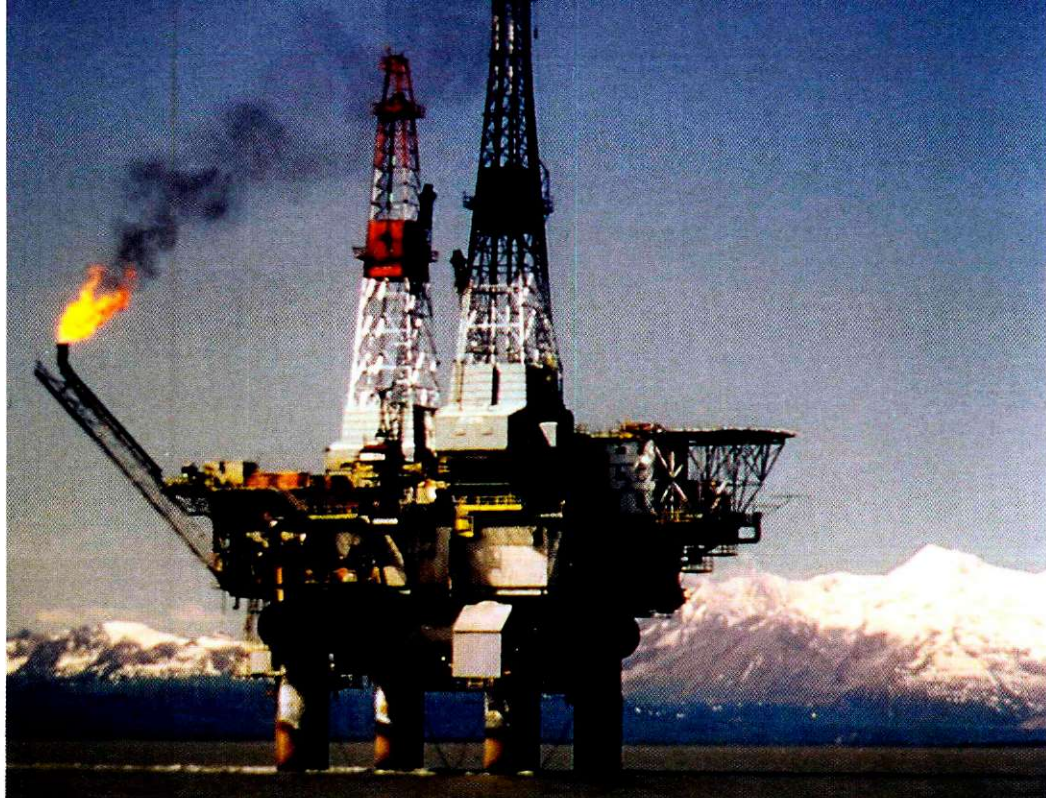
Primer a nista osamljena

Navedena primera v Slovenski Istri nikakor nista osamljena. Eden odmevnejših je primer Nevja Ivanciča iz Gabrovice pri Črnem Kalu. Njegove težave s sodiščem naj bi se vlekle več kot 35 let, začele pa naj bi se, potem ko je odklonil povabilo Udbe. Podobnih primerov na tem območju je še veliko, pravijo domačini. Tudi generalno državno tožilstvo naj bi bilo že večkrat obveščeno o tem, da je na območju Slovenske Istre veliko zasebne lastnine pokradene, v zemljiški knjigi v Kopru in na Območni geodetski upravi pa naj bi bile stvari uničene tudi s ponarejenimi listinimi. Nasploh naj bi bila Geodetska uprava Skupnosti obalnih občin Koper po letu 1991 ponaredila veliko listin zasebne lastnine slovenskih pa tudi tujih državljanov. Posamezniki kot dokaz za to ponujajo odločbe sprememb lastnine vpisov v zemljiški knjigi Koper in Piran, kar naj bi bilo narejeno brez vednosti lastnikov. Obstajala naj bi dvojna številčenja posameznih parcelnih številk. Pri tem naj bi slo za uničevanje zgodovinskih listih, s čimer naj bi se zabrisale dokazne pogodbene listine

Prihodnjič: Vinjolski grič, Boris Kočevar, družina Pavliha in družina Tratnik Vida Kocjan

Nafta se draži skoraj vsak dan, hkrati se povečuje zaskrbljenost, kako bo v prihodnje in kje se bo cena črnega zlata nazadnje ustalila.

Nafta se draži predvsem zaradi nemirnih dogajanj, spopadov in vojn na lokacijah, kjer črpajo to dragoceno surovino. Cene nafte zanihajo ob vsakem, tudi manjšem pripetljaju v Iraku. Poleg tega je kot piko na i treba omeniti najpomembnejše dejstvo v celotni zgodbi: višje cene nafte narekuje v večji meri tudi bojazen naftnih mogotcev, da se bo zaloga črnega zlata v nekaj desetletjih izpraznila, saj se vztrajno in pospešeno prazni že zdaj, to pa bi radi izkoristili v svoji

Naftna mrzlica

prid in tako z dvigovanjem cen nafte želijo povečati svoj zaslužek.

Cene nafte se dvigajo

Burnemu dogajanju v Iraku ni videti konca; poleg drugih nemirov je bilo v zadnjem času na iraško naftno infrastrukturo sproženih več napadov. Svetovno gospodarstvo, ki za svojo rast potrebuje čedalje več nafte, se je znašlo pred problemom pomanjkanja te dragocene surovine; proizvajalci črnega zlata namreč ne morejo več zagotoviti neomejenih količin nafte, hkrati pa se potreba po nafti vsako leto strmo viša. Zaskrbljiva je tudi poraba nafte v kitajskem gospodarstvu, ki v zadnjem času zelo hitro raste in je tako poleg Indije eden največjih porabnikov nafte na svetu.

S podobnimi situacijami so se svetovna gospodarstva srečevala že v sedemdesetih letih prejšnjega stoletja, ko je nastopila prva naftna kriza in ko so cene nafte brezglavo rasle. Takrat so se prvič ozrli tudi za drugimi rešitvami, ki bi jih lahko uvedli, če bi jim bil dotok nafte zares onemogočen. Zaradi občutka, da nafte nikakor ni dovolj, in ker so bili do-

besedno pripravljani na to, da je bo v kratkem zmanjkalo, so se začeli ozirati za alternativami, ki bi jo lahko uspešno nadomestile. Na svetovnem solarnem kongresu, ki je potekal konec sedemdesetih let, so bile ZDA trdno prepričane, da bodo kmalu začele uvajati druge vire energije in preklapljati energetiko z nafte na obnovljive vire energije. Ko pa so cene nafte v krajšem času padle, je bila zgodba o drugih energetskih virih dokončno pozabljena. Zdajšnji pogled na stanje naftnih zalog, ki je bolj pesimistično kot ne, nam daje vedeti, da bomo morali začeti razmišljati prav o tem, o čemer so razmišljali že

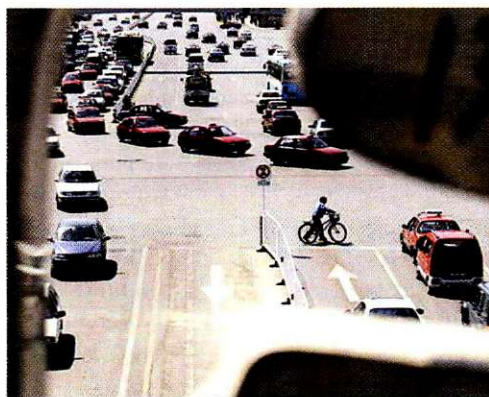
gospodarstveniki pred tridesetimi leti. Če bomo hoteli uspešno nadomestiti naše do sedaj edino znano gorivo, bomo morali vpeljati alternative, ki bodo lahko enakovredno in dovolj uspešno nadomestile svojo predhodnico. Po tej plati se nam ponujajo tehnologija na sončne celice, vodikova tehnologija in še mnogi drugi viri, o katerih do zdaj še nismo resno razmišljali, bomo pa vsekakor morali začeti. Morda pa nas bodo k razmisleku prisile prav visoke cene nafte, če že ne dejstvo, da je nafte čedalje manj. Poraba je čedalje večja, kar je opaziti ne samo v svetovnem merilu, ampak vsak dan tudi na na-

ših cestah, na katerih je čedalje večja gneča. Sprašujemo se, od kod bomo dobili toliko nafte, nazadnje pa nam postane jasno, da nafte pravzaprav zmanjkuje. In kaj zdaj?

Proizvajalci črnega zlata se dobro zavedajo, da se jim dolga in bleščeča zlata doba, ko so s svojim proizvodom poganjali svet, končuje. Počasi, vendar vztrajno. Zdaj to ni več vprašanje stoletij, temveč desetletij. Nafta ni na pretek, nasprotno – njene zaloge kopnijo, cene pa se dvigajo.

Nemirni Irak, velika poraba in želja po zaslužku

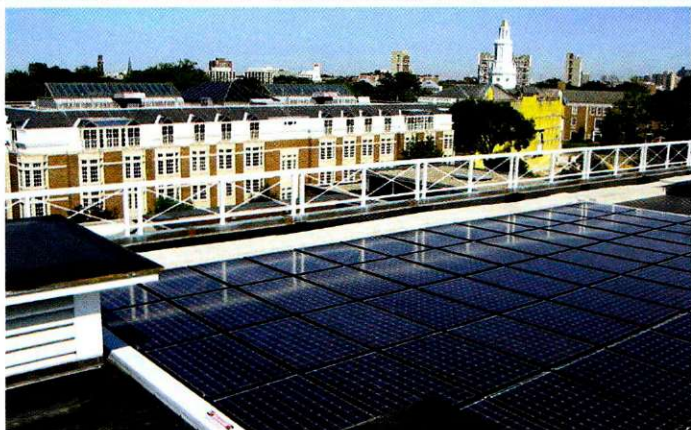
Razloge za tako rast cen je mogo-

Kitajska je največja porabnica nafte.

Novi viri energije so pred nami.

Zmaga Huga Chaveza na referendumu, a cene nafte ostajajo visoke.

Adria Airways je podražila letalske karte.

če najti v več dejavnikih; med njimi je najprej treba omeniti nemirni Irak. Ob vsakem manjšem incidentu, ki se zgodi v tej državi, lahko pričakujemo, da se bo cena za sodček nafte dvignila. Cene se vsekakor upravičeno povečajo zaradi uničenih naftovodov, kar se je dogajalo v zadnjem času. Izvoz nafte iz južnega dela Iraka je bil nedavno zaradi novih napadov na naftovode popolnoma onemogočen. Analitiki ugotavljajo, da bo Irak glede na zdajšnje cene nafte na svetovnem trgu zaradi tega dnevno izgubil okoli 60 milijonov dolarjev prihodka. Poleg tega je bil popolnoma ustavljen tudi izvoz nafte iz pristanišča v Basri.

Eden izmed poglavitnih dejavnikov je tudi velika poraba, kar je bilo predvsem zaznati v zadnjem času, ko sta svojo "zejo" po nafti izkazali Kitajska in Indija, ki sta ta čas njeni daleč največji porabniki. Omeniti je treba tudi, da se zahteve po načrpanih količinah nafte čedalje bolj povečujejo. Med porabnicami nafte je vsekakor največja prav Kitajska, ki je svoj uvoz v primerjavi z lanskim letom povečala kar za 40 odstotkov. In ker je nafte čedalje manj in bodo njene količine kmalu popolnoma izčrpane, so tudi naftni mogotci zaskrbljeni, zato bi z dvigom cen radi zaslužili, dokler se lahko. Dejstvo je, da je črno zlato ta čas bolj zaželeno kot kar koli drugega. Proizvajalci nafte se zavedajo, da prav oni poganjajo svet. Zato lahko dvignejo cene, ker vedo, da brez nafte za zdaj še ne moremo živeti.

Nemirni naftarji

Podobno kot v drugih naftnih žariščih se je dogajalo tudi v Ve-

nezueli, kjer so v primeru poraza Huga Chaveza napovedovali celo možnost ustavitve črpanja nafte. Venezuela je pomembna dobaviteljica nafte in taka poteza bi zagotovo izzvala povišanje cene. A čeprav je predsednik Chavez na referendumu zmagal, razplet v zvezi z nafto ni bil kaj dosti drugačen; povprečna cena sedmih najpomembnejših vrst nafte OPEC se je zvišala. Venezuela je peta najpomembnejša dobaviteljica nafte v OPEC.

Na obzorju je že druga naftna kriza in ta prihaja iz Rusije, natančneje iz Moskve. Naftno črpališče Yukos predstavlja tretje najmočnejše črpališče nafte na svetu. Mihaila Hodorkovskega, premožnega predsednika te največje ruske naftne proizvajalke, je ruska vlada obtožila kaznivih dejanj in prav zaradi tega se med strokovnjaki širijo govornice, da bo Yukos morda prisiljen ustaviti proizvodnjo nafte zaradi konflikta z rusko vlado. Glede na to, da je Yukos pomembno naftno črpališče, in ker proizvaja surovino, po kateri kliče ves svet, bi lahko v primeru ustavitve proizvodnje pričakovali rahlo povišanje cen nafte. Vsekakor je Rusija pomembno črpališče, prav tako Mehika (obe delujeta zunaj OPEC), saj lahko s svojo proizvodnjo dovolj pomagata "žejnima" Kitajski in Indiji, ki nafto zaradi hitro rastočega gospodarstva krvavo potrebuje.

Dražje tudi letalske karte

Višje cene nafte so vplivale tudi na mnoge ponudnike letalskih storitev. Adria Airways je tako že podražila letalske karte, saj se je zaradi visokih svetovnih cen nafte podražil tudi dodatek za gorivo, ki je vključen v ceno letalske vozovnice. Adria Airways je tako letos že drugič podražila letalske vozovnice.

Podobno kot pri slovenskem letalskem prevozniku so ravnali tudi pri nemški letalski družbi Lufthansa. Pri njih so v letalski karti zaračunali večji dodatek za kerozin. Vendar so sporočili, da je to le začasen ukrep, ki ga bodo odpravili takrat, ko jim bo dogajanje na svetovnem naftnem trgu to dopuščalo. Tako bo odslej treba za lete po Evropi plačati dva evra več, za povratno vozovnico pa to pomeni štiri evre. Vsekakor veliko pomeni dejstvo, da so pripravljeni znižati ceno poleta, takoj ko bo cena nafte dosegla tako raven, da ne bodo pridelali izgube. Svojih letalskih kart pa ni podražil že tako nizkoceenovni letalski prevoznik Ryanair. Čeprav mu bo ta poteza v prihajajočem letu dni prinesla kar 40 milijonov evrov dodatnih stroškov, so v družbi samozavestni in optimistični.

Kaj lahko pričakujemo?

Nekateri analitiki pričakujejo, da se bo cena nafte v kratkem stabilizirala. Na drugi strani pa nekateri na-

povedujejo, da se bo spet povzpela. V kakšne višave in za kako dolgo?

V preteklih mesecih, odkar se cene nafte vzpenjajo, je bilo podanih že veliko napovedi. Za zdaj se uresničuje le tista, ki je napovedala dvig cen. Cene nafte ostajajo odvisne od razmer v Iraku, te pa se še ne umirjajo; cene ostajajo odvisne tudi od količin nafte, ki je še na razpolago. Obe področji sta bolj ali manj pesimistično obarvani. Nafte ni več v neomejenih količinah in tudi razmere na Bliznjem vzhodu niso nič kaj optimistične. Kmalu bo prišel čas, ko se bomo morali ozreti za drugimi viri energije, saj nafte konec koncev zares zmanjkuje. In čeprav se nam morda to zdi še zelo daleč, je pravzaprav neverjetno blizu. Morda nas bodo prav visoke cene nafte in njeno vztrajno primanjlovanje prisilili v razmišljanje o napredku.

Nafta poganja svet. To je neizpodbitno.

Denis Vengust

Želite postati naročnik tednika
DEMOKRACIJA
Pokličite nas na telefon **01/434-54-63**

FM 102.1
99.5
stereo
RDS
Radio VIVA
M.Sobota tel: 02/537-1949
Slava Klavona 1
1000 Minska Sobota
Slovenija
tel.: 02/537 1949
fax.: 02/537 1948
GSM: 041/34 66 46
GSM: 031/34 51 51
http://www.radio-viva.com
e-mail: viva@radio-viva.com

Slovenske železnice – Centralne delavnice so najprej temeljito obnovile 14 električnih lokomotiv, nato pa so jih pod ceno prodale italijanskemu posredniku. Ta jih je nato prodal končnemu kupcu in pri tem zaslužil 6,8 milijona evrov.

Družba Slovenskih železnic, ki je v 100-odstotni lasti Republike Slovenije, je prek svoje hčerinske družbe Centralne delavnice s sedežem na Zaloški cesti 217 v Ljubljani konec 2002, v začetku 2003 in avgusta 2003 prodala 14 električnih lokomotiv ti-

Fotografije: Dane Kostrič

Veliko oškodovanje železnic

pa elok 342. Lokomotive so bile generalno obnovljene, prodajo pa sta izvedla Igor Zajec, nekdanji generalni direktor družbe, Blaž Miklavčič, zdajšnji generalni direktor družbe, in Dušan Žičkar, direktor Centralnih delavnic. Blaž Miklavčič je tudi predsednik nadzornega sveta Centralnih delavnic. Po naših informacijah je Miklavčič kot predsednik nadzornega sveta direktorju družbe Dušanu Žičkarju dal neomejena pooblastila, da je podpisal pogodbo o prodaji šestih lokomotiv. Po naših informacijah naj bi bila prodajo lokomotiv izvedla brez vednosti drugih članov nadzornega sveta Centralnih delavnic. Poleg tega naj bi bil sporen tudi končni kupec obnovljenih električnih lokomotiv. Gre za podjetje Ferrovio Nord Milano, ki naj bi pogodbo o nakupu sklenilo neposredno s Slovenskimi železnicami. Naš informator pravi, naj bi bila to izrecna želja tega italijanskega kupca. Vendar pa Miklavčič zatrjuje, da to ni mogoče in da morajo Slovenske železnice lokomotive prodati podjetju Railconsult, s katerim naj bi imele železnice sklenjeno posebno pogodbo o koncesiji. Zaradi tega so Slovenske železnice lokomotive najprej prodale italijanskemu posredniku, to je družbi Railconsult, ta pa je lokomotive prodala družbi Ferrovio Nord Milano. Posredništvo, po mnenju več poznaval-

cev povsem nepotrebno, naj bi bilo nekatere razburilo. Pravijo, naj bi bil Giuseppe Fiaccadori, lastnik družbe Railconsult, osebni prijatelj Dušana Žičkarja in Blaža Miklavčiča. Sporen naj bi bil tudi osnovni kapital te družbe, saj naj ta ne bi presegal 10 tisoč evrov. Gre torej za majhno tujo gospodarsko družbo, ki naj bi "odigrala" predvsem vlogo posrednika in pri tem tudi izdatno zaslužila. Naši sogovorniki zatrjujejo, da bi Slovenske železnice lahko prodale lokomotive neposredno končnemu kupcu, to je družbi Ferrovio Nord Milano. Ta družba je namreč lokomotive istega tipa kupila od hrvaških železnic, in to brez posrednika.

Posrednik zaslužil, Slovenske železnice izgubile

Če pogledamo cene, ugotovimo,

da so Slovenske železnice družbi posrednici, to je Railconsultu, v začetku leta 2003 prodale osem lokomotiv elok po 825.150 evrov. Avgusta istega leta so prodale še šest enakih lokomotiv po 680.000 evrov. Medtem naj bi Railconsult milanski družbi Ferrovio Nord prodal osem lokomotiv elok po 1,250.000 evrov. To pa pomeni, da je bila razlika med ceno, ki so jo postavile Slovenske železnice za osem lokomotiv, in ceno, po kateri je Railconsult prodal lokomotive končnemu milanskemu kupcu, kar 3,398.800 evrov. Hkrati je bila razlika v ceni pri t. i. drugi prodaji, ko je bilo prek posrednika prodanih 6 lokomotiv, 3,420.000 evrov. Skupaj naj bi bile Slovenske železnice prikrajšane oziroma oškodovane za 6,818.800 evrov ali za 1,636 milijarde tolarjev. To pa je znesek v višini eno-

mesečne brutoplače več kot 7.500 zaposlenih. Poleg tega naj bi bile vse pogodbe o prodaji lokomotiv med Slovenskimi železnicami in podjetjem Railconsult napisane samo v slovenščini. Pogodbe sta podpisala Dušan Žičkar, direktor Centralnih delavnic, in Giuseppe Fiaccadori, direktor družbe Railconsult. Naši informatorji menijo, da je podatek o tem, da so bile pogodbe napisane le v slovenščini, pomembno dejstvo. Pri dogovarjanju z družbo Railconsult iz Marmirola in družbo Ferrovio Nord iz Milana naj bi bil sodeloval tudi Valter Oblak, ki edini govori italijansko.

Aroganca vpletenih

Ko smo omenjene navedbe preverjali pri vseh vpletenih slovenskih udeležencih, smo naleteli na dokaj zanimive odgovore. Najprej smo o

Blaž Miklavčič (levo), direktor Slovenskih železnic, naj bi bil osebni prijatelj Giuseppea Fiaccadorija, lastnika in direktorja majhnega italijanskega podjetja, posrednika pri prodaji lokomotiv končnemu kupcu.

Sporna prodaja naj bi bila izvedena tudi z dovoljenjem Mirka Bandlje, nekdanjega predsednika nadzornega sveta Slovenskih železnic, ki se je na naša vprašanja zavil v molk.

tem povprašali Blaža Miklavčiča, generalnega direktorja Slovenskih železnic. Želeli smo izvedeti, ali so podatki, da so bile železnice zaradi takšne vrste opravljenega posla oškodovane za več kot 6,8 milijona evrov, resnični in ali drži podatek, da so bile pogodbe podpisane brez vednosti nadzornega sveta SŽ – Centralnih delavnic. Zanimalo nas je še, zakaj pogodbe o nakupu lokomotiv železnice niso podpisale brez posrednika, in ali je podatek, da je gospod Fiaccadori, direktor in lastnik družbe Railconsult, njegov osebni prijatelj. Namesto da bi nam odgovoril Miklavčič, smo najprej prejeli odgovor Marka Tancarja, predstavnika za stike z javnostjo. Odvrnil nam je, da

vem vprašanju, in v njem so zajeti vsi bistveni podatki. Seveda pa si lahko vse pogodbe in ostale dokumente ogledate na sedežu SŽ, če vas preverjanje resničnosti navedb in podatkov sploh zanima. To lahko urediva v ponedeljek.” Ker smo v redakciji Demokracije že pretekli teden skušali zgodbi priti do dna, smo se do informacij poskušali prebiti še v petek, vendar je bil Aleksander Salkič odsoten, naša prošnja, naj vprašanja kljub temu posredujejo Blažu Miklavčiču, pa so naletela na gluha ušesa. Iz vsebine Salkičevega odgovora pa veje več kot cinizem, ki za vodjo te službe nikakor ni primeren.

Podobno kot Salkič in Miklavčič je bil v petek odsoten tudi Dušan Žič-

nic, vendar nam je tudi on arogantno odvrnil: “Nisem predsednik nobenega nadzornega sveta.” Do podatkov smo se poskušali prebiti še enkrat, saj je bil Bandelj predsednik nadzornega sveta v času, ko so se lokomotive prodajale. Kot nekdanjemu predsedniku (zdaj je to Tomaž Banovec, nekdanji generalni direktor državnega statističnega urada) smo mu poslali vprašanja, ali pozna tematiko, ali je nadzorni svet to problematiko obravnaval in kakšni so bili sklepi. Odgovora nismo prejeli.

Prodaja v rokah kriminalistov

Ob vsej tej aroganci vodstva Slovenskih železnic in njihovega nekdanjega prvega nadzornika lahko ugo-

februarja letos o vsem tem obveščen Vlado Dimovski, minister za delo, družino in socialne zadeve, smo se obrnili tudi nanj. Vprašali smo ga, ali je kdo ukrepal pri reševanju te zadeve. Iz službe ministrstva za stike z javnostjo smo prejeli naslednji odgovor: “Kot smo pojasnili že za časnik Finance 15. marca 2004, je eden od zaposlenih v Holdingu SŽ februarja letos ministru za delo, družino in socialne zadeve dr. Vladu Dimovskemu res poslal dokumente, ki naj bi dokazovali oškodovanje Slovenskih železnic. Minister Dimovski je v skladu z zakonom takoj (26. februarja 2004) poslal prežete dokumente ter naznanilo o morebitni zlorabi položaja oziroma sumu oškodovanja družbenega premoženja Ministrstvu za notranje zadeve in Uradu vlade RS za preprečevanje korupcije. Drugačnih pristojnosti s tem v zvezi ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve nima.” Obrnili smo se tudi na t. i. protikorupcijski urad, ki ga kot vršilec dolžnosti vodi Drago Kos, vendar odgovora na vprašanje, kakšne so ugotovitve preiskave domnevno sporne prodaje lokomotiv, do zaključka redakcije nismo prejeli. Ker naj bi bil o vsem tem v začetku februarja letos obveščen tudi Jakob Presečnik, minister za promet, smo o ukrepih povprašali tudi na ministrstvu. Tam se na naša vprašanja niso odzvali.

Za konec

Iz dveh pogodb je razvidno, da so Slovenske železnice prek svoje hčerinske družbe Centralne delavnice povsem obnovljene lokomotive resnično prodale prek posrednika. Če je ta zaslužil več kot 6,8 milijona evrov, je na dlani, da so Slovenske železnice toliko denarja izgubile. Četudi se kriminalisti ukvarjajo s tem, je jasno, da bodo ob tolikšni aroganci vpletenih (vsi so iz vrst LDS) težko prišli zadevi do dna. Naši sogovorniki, katerih imen iz razumljivih razlogov ne moremo razkriti, pa opozarjajo na sum korupcije. Če se odgovorni izgovarjajo na to, da so v javnosti o zadevi krožila anonimna pisma, pa imamo mi dokaze, da je vsebina le-teh točna. Se bo kdo le zganil in koga poklical na odgovornost? Zgodbo bomo seveda spremljali še naprej.

Vida Kocjan

Slovenske železnice – Centralne delavnice Ljubljana naj bi bile lokomotive prodale brez soglasja nadzornega sveta, ki ga vodi Blaž Miklavčič, direktor Slovenskih železnic.

Lokomotive so bile sicer stare, vendar popolnoma obnovljene in so kot takšne imele veliko vrednost.

je “g. Miklavčič na službeni poti v Beogradu in Sarajevu, zato bomo odgovore lahko poslali šele naslednji teden”. Ko smo vztrajali, da odgovore potrebujemo čim prej, saj navsezadnje niti ne gre za povsem nova odkritja (v preteklih mesecih so namreč v javnosti o tem krožila anonimna pisma), nam je Aleksander Salkič, vodja službe za organizacijsko komuniciranje na Slovenskih železnicah, odvrnil naslednje: “Vprašanja, ki ste jih poslali, izvirajo iz zgodbe, ki se je pletla pred nekaj meseci in vsi podatki so temeljili na nekaj pavšalnih zadevah, tudi nihče ni o zadevi pisal, razen časnika Finance (to nekaj pove o kredibilnosti zgodbe). Tudi tam je bilo kar nekaj polemik med SŽ in novinarjem, ki je zadevo pokrival. Ime podjetja, ki ste ga zapisali, ne drži, vendar verjamem, da gre pri vsem skupaj le za tipkarske napake v vaših vprašanjih. V vednost vam pošiljam odgovor, ki smo ga poslali poslancu g. Jelinciču ob njego-

kar, direktor Centralnih delavnic. Slednji nam je sporočil naslednje: “Nemalo sem bil presenečen, ko sem prebral vaša dva spiska vprašanj na temo prodaje lokomotiv z željo po takojšnjem odgovoru. Najbrž se sprašujete, zakaj presenečenje. Trdno sem bil prepričan, da so bila vsa pojasnila, ki smo jih podali v času od pojavljanja anonimnih pisem naprej, dovolj argumentirana, da je zadeva v zvezi s prodajo zaključena.” Poleg tega nam je sporočil, da bo tudi sam v petek odsoten. Edino kar je navedel glede na spisek vprašanj, ki so bila podobna kot pri Blažu Miklavčiču, je bilo naslednje: “Navedeni podatki v vaših vprašanjih niso točni, kategorično pa zavračam tudi vse ostale navedbe, ki so očitno povzete anonimnih pisem in neokusnih aktivnosti nekaterih posameznikov ali posameznika.” Zadeve smo poskušali preveriti tudi pri Mirku Bandlju, nekdanjem predsedniku nadzornega sveta Slovenskih želez-

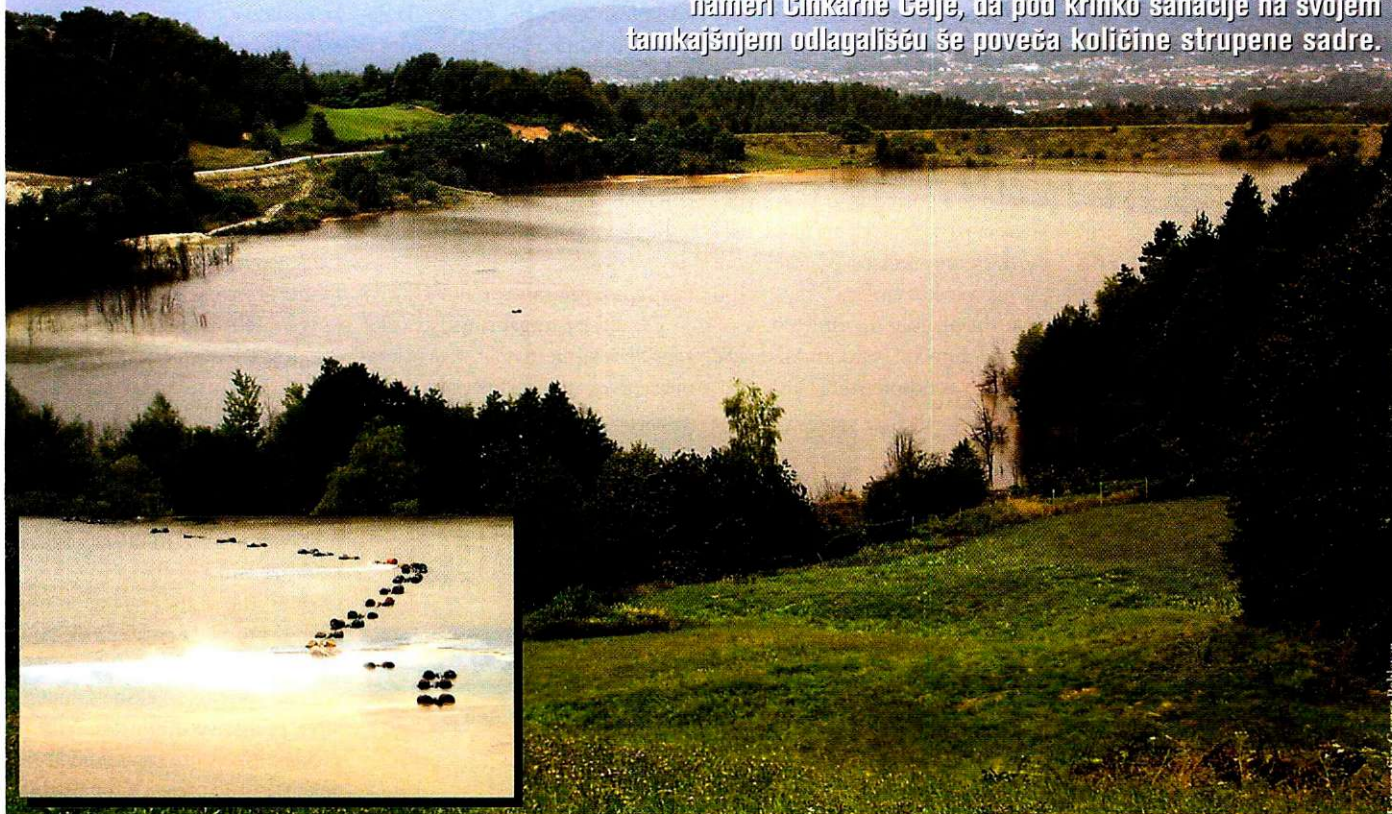
tovimo, da stvari pri prodaji le niso tako čiste, kot poskušajo javnosti prikazati (ali bolje rečeno prikriti) posamezniki. Z zadevo se ukvarja tudi Urad kriminalistične policije Ljubljana. Ta je po naših informacijah sredi februarja letos prejel ovadbo oziroma predlog za pregon, v katerem je eden izmed zaposlenih kriminalistu ob tem, da je bil opozorjen na posledice krive ovadbe, naznanil večino uvodoma zapisanih stvari. Ko smo na uradu kriminalistične policije povprašali, kako je s prijavo, nam je Martina Grmec v imenu Petra Kralja, tiskovnega predstavnika Policijske uprave Ljubljana, sporočila: “Obveščam vas, da kriminalisti Sektorja kriminalistične policije PU Ljubljana v zadevi še zbirajo obvestila, tako da vam več informacij v tem trenutku ne moremo posredovati.”

Bo posredoval protikorupcijski urad?

Ker smo bili obveščeni, da je bil

Jezero smrti

Krajanj Proseniškega pri Šentjurju se že nekaj časa upirajo nameri Cinkarne Celje, da pod krinko sanacije na svojem tamkajšnjem odlagališču še poveča količine strupene sadre.

Fotografije: Gregor Poličevič

Ze zdaj je, kot pravijo, življenje v njihovem kraju neznosno, z novo obliko shranjevanja sadre pa bi po njihovem prepričanju postalo še neznosnejše. Proseniško, ki leži na stičišču treh savinjskih občin (Celje, Štore in Šentjur), bi bila verjetno danes idilična vas, če se ne bi pred leti Cinkarna Celje odločila, da bo v tistem delu, le nekaj deset metrov od hiš, naredila umetno jezero, v kategoriji bo odlagala stranski produkt svoje dejavnosti – industrijsko sadro.

ne življenje tam neznosno in predvsem nevarno. "Ozračje je takrat polno nevarne sadre, ki je vsepovsod. Imamo jo na strehah, hišah, avtomobilih ... Strehe hiš, ki bi morale biti sive ali bele, so zato že zdavnaj rdeče, zemlja v okolici pa je že povsem zastrupljena. Leta 1999 je denimo samo v štirih mesecih pri nas za rakom umrlo pet ljudi, mlajših od petdeset let," pravi Marta Slakan, do-

mačinka, ki se skupaj z drugimi krajanj, združenimi v šentjursko ekološko društvo, že več let prizadeva, da bi odlagališče sanirali, in je tudi sama zbolela za rakom. "Pred nedavnim sem vzorec zemlje s svojega vrta poslala v analizo na Kmetijski inštitut v Ljubljano. Analiza je bila porazna. Pokazala je, da je zemlja v vzorcu čezmerno onesnažena predvsem z dvema elementoma, ki

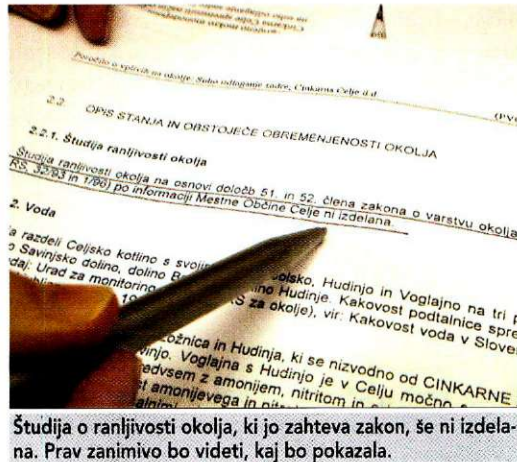
ju vsebuje sadra, kadmijem in svincom. Kadmij, ki je še posebej nevaren za ledvice, presega tako mejno (dovoljeno) kot opozorilno vrednost, enako pa velja tudi za svinco," pravi Slakanova. Da pri vsem skupaj ne gre za bujno domišljijo tamkajšnjih krajanov in da je zemlja v Proseniškem (pa tudi ob drugih odlagališčih, ki jih ima v tistem delu Savinjske doline Cinkarna Celje,

Zdravju škodljiva sadra

Čeprav so takrat vsi odgovorni krajanom zatrjevali, da sadra, katere najnevarnejša sestavina je strupeni kadmij, ne bo bistveno vplivala na njihovo življenje, se je predvsem v zadnjih letih izkazalo, da to ne drži. Predvsem v obdobjih, ko se vodna gladina jezera zniža in ko začne veter osušeno sadro, ki jo sicer prekriva voda, raznašati po okolici, postaja

Marta Slakan, ki ima tudi sama raka, pravi, da je leta 1999 samo v štirih mesecih za rakom umrlo pet ljudi, mlajših od petdeset let. Naključje? Analize strokovnjakov pravijo da ne.

Študija o ranljivosti okolja, ki jo zahteva zakon, še ni izdelana. Prav zanimivo bo videti, kaj bo pokazala.

Cinkarna Celje je po mnenju strokovnjakov in kraja nov glavni krivec, da količine nekaterih strupenih snovi v Proseniškem in širši okolici večkrat presegajo dovoljene mejne vrednosti.

Kopica hiš v Proseniškem ima zaradi sadre rdeče strehe tudi tam, kjer bi morale biti bele ali sive.

Sadra je povsod: v bazenih, sodih, na mizah ... Zanimivo je, da je neki inšpektor ta pojav pripisal tamkajšnji žagi, ki meri vsega trikrat tri metre.

na Teharjah in v Medlogu) res močno onesnažena, so potrdili tudi izsledki številnih analiz, ki so jih na tistem območju opravili različni inštituti in njihovi strokovnjaki. Tako je na primer na veliko onesnaženost tal s težkimi kovinami v celjski občini že pred štirinajstimi leti prvič opozoril dr. Franc Lobnik z biotehniške fakultete v Ljubljani. Slednji je takrat v svoji študiji, ki jo je opravil na podlagi meritev na tistem območju, zapisal, da je kar 45 odstotkov vse zemlje na tamkajšnjem območju močno onesnažene s kadmijem. Podobno kot takrat Lobnik danes ugotavljajo strokovnjaki Zavoda za zdravstveno varstvo Celje. Slednji so v zelenjavi in pridelkih z njiv in vrtov prebivalcev Teharj in okolice (Proseniško leži le streljaj od Teharj) ugotovili čezmerno onesnaženost s težkimi kovinami. Posebej so opozorili na kadmij, katerega navzočnost je po njihovih ugotovitvah bistveno večja, kot je še dovoljena zgornja meja, ki jo lahko vsebujejo pridelki.

Sanacija ali novo onesnaževanje?

Kljub tem alarmantnim ugotovitvam se nihče v državi in občini ni zganil, kaj šele da bi prepovedal nadaljnje onesnaževanje območja. Tako zdaj strokovnjaki krajanom samo svetujejo, naj sadijo takšne vrtnine, ki iz zemlje črpajo manj kadmija. V tujini ob podobnih jezerih prebivalci s takega območja prej izselijo. V Cinkarni Celje so se lani začeli pripravljati na to, da bi količine sadre, ki jo bodo odlagali v jezero, celo povečali. "Že pred časom je Cinkarna Celje začela uresničevati projekt, ki

so ga poimenovali 'sanacija mokrega odlagališča sadre Za Travnikom' (tako se imenuje odlagališče, op. A. K.). Seveda ne gre za sanacijo, ampak za krinko, kako bi dobili prostor za dodatne količine sadre, saj Cinkarni v zadnjem času primanjkuje prostora za odlaganje te nevarne snovi. Po sedanjih načrtih Cinkarne naj bi namreč zdajšnjo sadro v jezeru izčrpali, jo zgostili, nato pa v obliki kock odlagali nazaj, s čimer bi pridobili prostor za dodatne količine," pravi Marta Slakan. Poleg tega, da jim Cinkarna, ki na naša vprašanja, povezana s tem problemom, ne odgovarja, dela za hrbotom, krajanje moti tudi domneva, naj bi Cinkarna nekatera dosedanja dela za "sanacijo" izvedla nezakonito. "Za zdaj so prestavili cesto, ki vodi do odlagališča, uredili delovni plato, na katerem bo stal za dobri dve telovadnici velik objekt, v katerem bi stiskali sadro, in naredili nekaj vrtin, vse to seveda brez gradbenega dovoljenja," pravi Slakanova. Na inšpektoratu za okolje pravijo, da Cinkarna res nima gradbenega dovoljenja, da pa kljub temu dosedanja posegi niso nezakoniti, saj je dela ustrezno priglasila na občini. No, slednje Slakanove in drugih krajanov ni prepričalo. Prepričani so namreč, da tako veliki posegi v prostor niso mogoči samo na podlagi priglasitve del in da inšpektorji pri ogledih odlagališča ne vidijo dejanskega stanja. "Ko je denimo pred nedavnim na gradbišče prišel inšpektor, ki je meril hrupnost, so tik pred tem ustavili večino del, tako da je seveda inšpektor izmeril bistveno nižji hrup, kot je v resnici. Prav tako je

inšpektor za okolje v zapisniku po pregledu zapisal, da Cinkarna z gradbišča ne odvažajo gramoza, čeprav smo krajanje videli da ga," pravi Slakanova.

Ne gre jim za odškodnine

Krajanje pravijo, da jim pri nastopovanju odlagališču nikakor ne gre za odškodnine (Cinkarna jih je do zdaj izplačala le sedmim najbolj ogroženim hišam), kakor trdijo nekateri, ampak samo za to, da se stanje z odlaganjem sadre čim prej uredi. "Obstaja kar nekaj možnosti. Prva je, da se sedanje jezero povsem izprazni in da se vzpostavi prvotno stanje. Druga je, da je sadra vedno povsem pokrita z vodo, ker je tako veter ne more raznašati naokoli. Nikakor pa seveda ne moremo privoliti v to, da se odlaganje sadre v jezeru povečuje, ne

da bi se stanje na odlagališču kakor koli saniralo," pravi Slakanova. Kaj jim torej pomagajo odškodnine, če bodo čez čas zaradi strupov v okolici vsi pomrli, še meni Slakanova.

Kakor koli že, od večletnega smradu in okusa po sadri psihično in telesno precej načetim krajanom ob neučinkovitosti inšpekcij (eden izmed inšpektorjev je denimo ugotovil, da okolje v Proseniškem onesnažuje tamkajšnja lesarska delavnica, ki se razteza na površini trikrat tri metre) in sprenevedanju države za zdaj ostaja v uteho dejstvo, da Cinkarna za nov objekt nima zakonsko predpisanega gradbenega dovoljenja, študije ranljivosti okolja in soglasja krajanov. Brez tega pa – vsaj legalno – ne more začeti graditi. **Aleš Kocjan**

RADIO OGNJIŠČE

OD 1. MAJA NA SATELITU

Od 1. maja Radio Ognjišče na satelitu HOT BIRD 3

13° vzhodno. Sliši nas vsa Evropa, severna Afrika in Bližnji vzhod.
 Frekvenca: 12303 MHz,
 polarizacija: vertikalna
 SR: 27500, FEC: 3/4,
 A-pid: 255

24 ur na dan.

<http://radio.ognjisce.si>

Tajfun na Kitajskem

Na Kitajskem so z jugovzhodnega obalnega območja evakuirali 460.000 ljudi, preden je območje dosegel tajfun Aere, ki je prinesel hude nalive in močne vetrove, poroča nemška tiskovna agencija dpa. Aere naj bi bil drugi najmočnejši tajfun med skupno 19, ki so letos že prizadeli Kitajsko. V pokrajini Zhejiang so evakuirali okoli 249.000 ljudi, nazaj

v pristanišča pa so poklicali 31.500 ribiških čolnov. Tajfun je dosegel kopno v okrožju Pingtan in v mestu Fuqing, pričakujejo pa, da se bo ponoči pomaknil prek province Zhejiang. Močni vetrovi v centru tajfuna so uničevali ribiške ploščadi in ruvali drevesa, o žrtvah pa še niso poročali. Reševalci so v Fujianu evakuirali 210.000 ljudi, poroča dpa. Aere, kar v jeziku Maršalovih otokov pomeni neurje, je po besedah mete-

orologov za tajfunom Rananim, v katerem je umrlo 164 ljudi, drugi najhujši tajfun na Kitajskem letos.

Paradižnikov festival

Rekordno število ljudi, kakih 40.000, se je v mestecu Bunol v pokrajini Valencia na vzhodu Španije udeležilo množičnega boja s paradižniki med priljubljenim festivalom Tomatina. V tradicionalnem spopadu v središču mesta so porabili kar 130 ton zrelega paradižnika, ranjenih pa letos ni bilo, poroča francoska tiskovna agencija AFP. Obmetavanja, ki je trajalo kako uro, so se udeležili tudi številni tuji turisti, ki so po končanem boju drčali in se kopali v potokih paradižnikovega soka. V skladu s tradicijo vsako zadnjo sredo v avgustu pet tovornjakov, polnih paradižnikov, pripeljejo v središče mesta. Ob puku petarde točno opoldne se začnejo obmetavati s paradižniki, ob puku pištole natanko čez eno uro pa se boj konča. Festival Tomatina je nastal leta 1944, ko je prišlo do pretepa med dvema skupinama mladih, med katerim so prevrnili stojnico s paradižniki. Festival poteka vsako leto ob bla-

goslovu mestnih oblasti, ki po boju s paradižniki pošljejo gasilce, da očistijo mesto, s paradižniki zamazanim bojevnikom pa omogočijo ob reki umivanje pod več sto prhami, ki jih postavijo prav v ta namen, poroča AFP.

Čedalje dražje življenje

V zadnjem letu so se cene v Italiji močno dvignile. Letno porabi danes družina za iste stvari 1.600 evrov več

kot pred letom dni, je sporočilo italijansko združenje potrošnikov Comsumatori. Največja podražitev na letni ravni se nanaša na promet in znaša 420 evrov, sledijo stroški za stanovanje (204 evrov) in prehrano (197 evrov). Zaradi nenehne rasti cen nafte pričakujejo, da bo jeseni prišlo do novih podražitev. Samo zaradi podražitve bencina naj bi Italijani porabili 240 evrov več kot lani.

Po 250 km ugotovil, da je pozabil ženo

Neki 65-letni Danec je med vožnjo po zahodni Franciji pozabil ženo na avtocestnem počivališču. Svoje napake se je zavedel šele po prevoženih 250 kilometrih, uboga žena pa je brez denarja in brez dokumentov več kot uro zaman iskala moža po počivališču, je poročala francoska tiskovna agencija AFP. Ko je žena obupala nad iskanjem, je o "izginulem" soprogu obvestila policijo. In medtem ko so policisti ženi po-

skušali najti prenočišče in iskali sledi za pogrešanim moškim, so prejeli poziv, da neki Danec išče svojo ženo. Mož se je vrnil 250 kilometrov nazaj na nesrečno počivališče, vzel ženo in skupaj sta nadaljevala pot v Španijo. Kakšen je bil odziv žene na možovo "pozabljenost", ni znano.

Podnebne spremembe

Slovito toskansko vino chianti classico (trpko rdeče vino) bi lahko zaradi podnebnih sprememb v tej italijanski pokrajini postopoma izgini- lo, so za italijanski časnik La Repubblica izjavili ameriški strokovnjaki, ki se udeležujejo 32. svetovnega kongresa geologije v Firencah. "Ocenjujemo, da bi se lahko čez 50 let v vinorodnem okolju Chianti za dve stopinji povišala povprečna temperatura zraka, zaradi česar bodo vinogradi bolj izpostavljeni napadom parazitov," je dejal eden od znanstvenikov Gregory Jones. Dodal je, da kakovost vina potem ne bo več enaka. Po navedbah strokovnjakov bo toskansko podnebje čedalje bolj podobno podnebjju Severne Afrike: vročina, suh zrak in nalivi bodo spremenili izvorni recept chiantija, ki ga je v 19. stoletju ustvaril baron Bettino Ricassoli. Odstotek alkohola, barva in vonj vina bodo postajali čedalje bolj po-

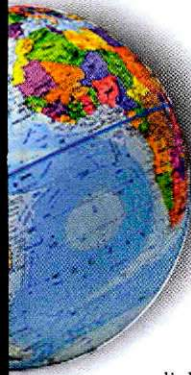

dobni sicilijanskim vinom. "Idealne podnebne razmere za pridelavo tistega, kar danes imenujemo chianti, bodo čez 50 let v Nemčiji, kjer zdaj pridelujejo črni pinot, za pridelavo šampanjca ali vina bordeaux pa na jugu Anglije," je ocenil Jones. V zadrugo registriranih pridelovalcev vina, imenovanega chianti classico, ki vsako leto pridelajo 30 milijonov stekle-

Razveza po telefonu

Neka 29-letna muslimanka iz zahodnoindijske države Maharastra je po telefonskem pogovoru z možem postala samska. Prebivalka Bombaja Šabana Sajed je dejala, da je iz hiše svojih staršev poklicala svojega moža Rizvana Sajeda, ta pa ji je po telefonu trikrat odvrnil "talak, talak, talak" in se tako od nje razvezal, piše časnik Asian newspaper. Šabana ima štiriletno hčerko in pričakuje drugega otroka. Po muslimanskem zakonu v Indiji pomeni "trikratni talak" eno izmed številnih oblik razveze. Ženske aktivistke opozarjajo, da je "trikratni talak" povzročil ogromno škodo oz. krivico indijskim ženskam, ki so tako končale v revščini. Ministrstvo za muslimansko pravo je sklenilo, da bo spodbujalo mnenje, da se je tovrstni način razveze v praksi izkazal za slabega. Predsednica komisije za ženske Nirmala Sawant Prabhavalker pa je dejala, da trikratni talak ne velja, če ga izrečeš po telefonu.

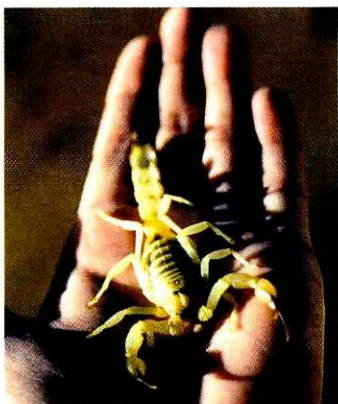

nic tega vina v vrednosti 500 milijonov evrov, je ta čas vpisanih več kot 580 italijanskih vinogradnikov.

36 dni s škorpijoni

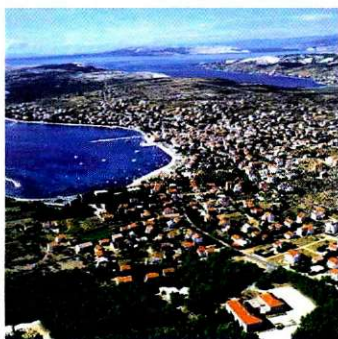
Le človek, ki na smrt ljubi živali, se lahko domisli podviga, za kakršnega se je odločila 27-letna Malezijka Malena Hasan. Mladenka se je zaprla v stekleno omaro s 6.000 živimi škorpijoni in namerava v njej preživeti 36 dni. Svoj "novi domček" naj bi zapustila le za 15 minut na dan. S tem želi Malena podreti svetovni rekord, ki ga je pred dve-

ma letoma postavila Tajka Kanchana Ketkaw. Slednja je z več kot 3.000 strupenimi škorpijoni preživela 32 dni. Malezijka, ki je v svoji domovini znana kot kraljica škorpionov, je že dokazala, da lahko prestane veliko pikov. Leta 2001 je namreč 31 dni prebivala v stekleni omari z 2.700 škorpijoni. Pri tem so jo živali pičile sedemkrat.

Trupla na Pagu

Hrvaška policija je na plaži v avtokampu v Novalji na otoku Pagu odkrila tri človeška okostja, poroča hrvaška tiskovna agencija Hina.

Okostja so odkrili že v petek, slo pa naj bi za posmrtno ostanke žrtev iz druge svetovne vojne, je danes sporočila lokalna policijska uprava. Posmrtne ostanke treh ljudi so našli vsega pet metrov od morske obale, zakopana pa so bila razmeroma plitko, še navaja Hina. Kako so naleteli na delno poškodovana okostja, Hina ne poroča, navaja pa, da so najdbo sedaj prevzeli reški patologi, ki bodo preučili, kdaj in kako so umrle najdene žrtve.

Nakit na stojnici pomočnice

Neka Nemka iz Ludwigshafna je med sprehodom po boljsem trgu v mestu Worms naletela na lastni nakit, in sicer na stojnici svoje gospodinjke pomočnice. Kot je pojasnila lokalna policija, se je tatica počutila varno, saj je ukradeni nakit prodajala v drugem mestu. Lastnica pred obiskom na boljsem trgu sploh ni opazila, da ji je zmanjkal nakit. Policija je ukradeno blago vrnila v prave roke, proti 53-letni tatici pa je vložila kazensko ovadbo.

Prepoved uvoza iz Malezije

Evropska komisija je po nedavnem izbruhu ptičje gripe v Maleziji prepovedala uvoz perja in pernatih domačih ljubljencev iz te

države, so danes sporočili v Bruslju. Evropska unija žive perutnine in jajc za valjenje, ki prav tako predstavljajo grožnjo za zdravje, iz Malezije ne uvaža. Gre za prvi izbruh ptičje gripe v Maleziji, potem ko so v začetku letošnjega leta virus potrdili v Kambodži, Indoneziji, Japonski, Laosu, Pakistanu, Kitajski vključno s Hongkongom, Južni Koreji, Tajski in Vietnamu. Že tedaj je EU uvedla prepoved uvoza iz omenjenih držav, ki se je nanašala na živo perutnino, noje, druge žive ptice,

V poplavah umrlo 1.332 ljudi

Hude poplave na severovzhodu Indije, do katerih je prišlo po nenavadno obilnem monsunskem deževju, so v preteklih dveh mesecih zahtevale 1.332 življenj, več kot 1,44 milijona hiš pa je bilo poškodovanih, je v svojem odgovoru na v petek postavljeno poslansko vprašanje sporočila indijska vlada. Kmetje so izgubili 4.192 glav živine, prizadetih je bilo šest milijonov hektarjev obdelovalnih površin, poleg tega pa so se na poplavljenih območjih razširile različne bolezni, odgovor indijske vlade povzema nemška tiskovna agencija dpa. Močne padavine so medtem povzročile poplave v okrožju Bhilwara v zvezni državi Radžastan na severu Indije, kjer so se še pred nekaj dnevi bali suše. Kot piše časnik Indian Express, so sredstvom, pripravljenim za pomoč ob morebitni suši, spremenili namembnost in so sedaj namenjena odpravljanju posledic poplav.

jajca za valjenje in perutninske izdelke. Tokratna prepoved velja do preklica, toda najmanj do 15. decembra letos, ko bo odbor za prehrabno verigo in zdravje živali pri evropski komisiji znova preučil položaj. Pred izbruhom virusa je Malezija smela izvažati neobdelano perje, žive ptice, ki niso bile namenjene prehrani, ter izdelke iz perutnine, ki so bili pred tem toplotno obdelani, s čimer

je bil uničen morebitni virus ptičje gripe. "Ko gre za uvoz izdelkov ali ptic, ki bi lahko prinesle virus ptičje gripe v EU, ne smemo tvegati," je ob uvedbi najnovejše prepovedi dejal evropski komisar za varstvo zdravja in potrošnikov David Byrne.

Razstava Leonarda da Vinci

V italijanskem mestu Vinci so v četrtek odprli razstavo z naslovom Leonardo in Vzhod. Razstava obravnava gradiva duhovne in materialne zgodovine Vzhoda, ki je v Leonardovem času predstavljal zelo oddaljen svet. Risbe in skice tega velikega renesančnika so kustosi razstave izbrali med 7.000 listi njegovih zapisov, ki vsebujejo tudi skice hieroglofov in barvne študije. Leonardova de-

la spominjajo na umetnost japonskega slikarja Hokusaija. Zanimanje za umetnika in iznajditelja Leonarda da Vincija z leti raste, med drugimi ga v svojem romanu Da Vincijeva koda obravnava tudi ameriški pisatelj Dan Brown, ki se v romanu še posebej posveča Leonardovi Zadnji večerji.

Zaradi jajc zaprta cesta

Nemško avtocesto v bližini Hannovera so morali delno zapreti po nesreči tovornjaka, polnega jajc. 15 ton jajc se je namreč raztreslo po cestišču,

ki se je spremenilo v sluzasto in spolzko prizorišče. Do nesreče je prišlo, ko se je tovornjak poskušal izogniti kovinskemu predmetu, pri čemer je trčil ob ograjo. Policija je škodo ocenila na približno 100.000 evrov.

Pot do kupcev

Že 20 let se trudijo, da bi našli zamenjavo znamenitim zgoščenkam, na trgu so že DVD in superaudiozgoščenke, ki pa klasičnih niso izpodrinile. Da bi znova dvignili raven prodaje glasbenih plošč, je skupina podjetij, sestavljena iz največjih podjetij, ki snemajo glasbo, iznašla nov tip plošč, ki bodo delovale na eni strani kot zgoščenka, na drugi pa kot DVD. Prve plošče novega formata, ki jih bodo imenovali DualDisc, bodo prišle v prodajo že oktobra. Poskusno so jih spustili na trg že februarja, oktobra pa bodo postale dostopne tudi širokemu krogu uporabnikov. Morda bo novi format plošče pripomogel k rešitvi težav s piratskimi ploščami, morda pa bo hkrati tudi odgovor na pritožbe kupcev, ki menijo, da so zgoščenke glede na svojo kakovost veliko predrage. Na prvih ploščah DD bodo po vsej verjetnosti stari pa tudi novi glasbeni hiti Milesa Davisa, Nine Inch Nails, Jane's Addiction in drugih. Cena bo odvisna od izvajalcev glasbe, v bistvu pa bo enaka ceni tradicionalnih zgoščenk.

Bil je pismen

Džingiskan, ki se ga drži slava najmočnejšega in najbolj krutega vladarja na svetu, je bil pravzaprav zelo izobražen človek, ki je zelo dobro poznal filozofijo taoizma. O tem je prepričan kitajski zgodovinar, ki je odkril dokument, kateri dokazuje, da je vodja mongolskih hord znal pisati in brati. Prejšnje teorije so govorile o tem, da se je veliki zavojevalec 13. stoletja ukvarjal samo z vojnimi in roparskimi pohodi in da ni imel časa za izobraževanje, da bi se naučil pisati – mongolščino so namreč začeli zapisovati, ko mu je bilo 40 let. Toda neki akademik in profesor z univerze v Notranji Mongoliji na Kitajskem zatrjuje, da je odkril zapis, ki ga je lastnoročno napisal Džingiskan leta 1219. Džingiskan se je rodil med letoma 1155 in 1167, združil je Mongolijo in v času razcveta je njegovo kraljestvo segalo celo do Sredozemskega morja. Interpretacija kitajskega znanstvenika bo zagotovo zbudila veliko veselja med prebivalci Mongolije.

Kaj je res

Kadar gre za neznane leteče predmete (NLP), so lahkovernejši od Američanov samo še Rusi. Obstaja pa še ena skupina ljudi, ki so še lahkovernejši od Rusov – to so novinarji. Ta banalna resnica je dobila še eno potrditev prav v tem mesecu, ko so se v medijih vsega sveta začele pojavljati novice o novih dokazih za to, da je bil v tunguško megaeksplozijo vmešan NLP. Leta 1908 je namreč na nenaseljenem ozemlju Sibirije prišlo do orjaške eksplozije, ki je zravnala z zemljo območje, veliko več kot 2.000 kvadratnih kilometrov. To noč se je nebo nad severno Evropo in zahodno Rusijo bleščalo v skrivnostni svetlobi; v Londonu je bilo tako svetlo, da je bilo mogoče na ulici brati časopis. Nekateri ufologi si na vse načine prizadevajo, da bi dokazali, da je bila eksplozija povezana z nekakšno vesoljsko ladjo, kar ne more biti res. Vsekakor je bila eksplozija posledica eksplozije meteorita ali kometa 8 kilometrov nad Zemljo, ki je imel eksplozivno moč od 10 do 15 megaton.

Skrb za deklice

Politika družine z enim otrokom, ki je na Kitajskem aktivna od 70. let, ima veliko posledic, toda ena od najstrašnejših potez te politike je umor več milijonov novorojenčic. Konec koncev je razmerje med spoloma močno porušeno. Leta 2000 je na 119 dečkov prišlo le 100 deklic, zdaj pa je dečkov kar za petino več kakor deklic predvsem zaradi splavov, ki so jih delale ženske, ko so izvedele, da nosijo deklico. V ne tako oddaljeni preteklosti so se na Kitajskem hvalili, da jim je uspelo doseči 300 milijonov rojstev manj, predvsem deklic. Zato v nekaterih pokrajinah oblikujejo nove načrte z imenom Skrb za deklice; ki obsegajo predvsem olajšave ob rojstvu deklice. To so denarno izplačilo ob rojstvu deklice, stanovanja in delovna mesta. Družine, ki že imajo deklico, bodo oproščene plačila solnine. Poleg tega bodo poskusno nekaterim družinam z deklicami prvorojenkami dovolili imeti še drugega otroka. Pomanjkanje žensk je namreč pripeljalo že tako daleč, da v nekaterih kitajskih pokrajinah nenehno poročajo o ugrabitvah.

Ugodnosti za nove naročnike revije Demokracija:

- prvi mesec boste revijo prejeli brezplačno
- brezplačno prejmete majico Demokracija
- sodelujete v žrebanju za eno od knjig naše založbe

Naročnina na revijo Demokracija je lahko tudi darilo.

Naročilnica

Akcija - novi naročniki - prvi mesec **brezplačno!**

Plačilo s položnico • Uredništvo revije Demokracija • p.p. 4315, 1001 Ljubljana

DEMOKRACIJA

ime in priimek: _____

pošiljati začnete dne: _____

datum rojstva: _____

datum: _____

ulica: _____

podpis naročnika: _____

kraj, poštna št.: _____

Davčni zavezanec: da ne

Če želite 8-odstotni popust pri naročnini, vas prosimo, da označite status, ki ga imate: upokojenec invalid brezposeln študent ali dijak

S to naročilnico se zavežem, da bom naročnik Demokracija najmanj eno leto!
cena: 550 SIT

Istanbul

Fotografije: Reuters

Kam sodi Turčija?

Spada Turčija v Evropo? Bolj ko se približuje letošnji december, aktualnejše postaja to vprašanje. Do takrat bo morala evropska komisija na podlagi ocene turškega napredka predlagati voditeljem evropskih držav, ali naj se državi, ki je v čakalnici dlje kot katera koli druga država, določi datum za vstop v EZ. Kakršna koli bo že odločitev, bo s sabo prinesla veliko tveganje tako za Turčijo kot za Evropo.

Vprašanje turškega članstva bo bolj kot vprašanje katere koli dosedanje kandidatke za članstvo opredelilo evropske meje, s tem pa tudi ponudilo odgovore na vprašanje, kaj Evropa pravzaprav je in hoče biti. Letošnja velika širitev Evropske zveze je v primerjavi z vprašanjem Turčije pravzaprav le samoumevna malenkost. Vse nove članice so v kulturnem, geografskem in političnem smislu nesporen del Evrope. Po drugi strani je v geografskem smislu evropskih le kakšnih pet odstotkov turškega ozemlja. Drugačne so kulturne tradicije, med katerimi je najopaznejša razlika v večinski religiji. Turčija ima poleg tega 69 milijonov prebivalcev, približno toliko kot vse nove članice skupaj, glede na njen sedanj naravni prirastek pa bi v času morebitne formalne pridružitve po številu prebivalstva postala največja članica EZ.

Turške evropske ambicije

Toda kljub svoji kulturni tradiciji in geografski legi se Turčija politično že skoraj sto let trudi postati del Zahoda. To dokazuje njeno članstvo v Natu, kjer že tradicionalno velja za eno najzvestejših zaveznic. Prav tako se ta turška zahodna usmerjenost – v političnem smislu – odraža v želji turških oblasti in velike večine prebival-

stva po vstopu v EZ. Te težnje segajo še vse v čase začetkov Evropske skupnosti, ko je to zvezo tvorilo le prvotnih šest držav.

Dilema za Evropo torej ni nova, vendar je v zadnjih mesecih dobila precej bolj zapletene razsežnosti. Do nedavnega je bila Turčija gospodarsko zaostala država brez znakov kakšnega omembe vrednega razvoja. Ključne politične odločitve so bile pod nadzorom vojske. Skorumpirana oblast ni imela pomislekov glede preganjana, zapiranja, mučenja in celo fizičnih likvidacij političnih nasprotnikov. Kurdska manjšina, ki tvori nekje med četrtino in tretjino vsega prebivalstva, ni smela do leta 1991 niti govoriti v svojem jeziku. Čeprav je turška oblast že v tistih časih obtoževala evropske države, da jo zavračajo zaradi njene večinske islamske religije, je bil to le slab izgovor turškega avtoritarnega režima. EZ je imela za zavračanje turškega članstva do nedav-

nega celo vrsto veliko bolj utemeljenih razlogov. Da bi se izognila kritikam, da Turčijo zavrača iz verskih razlogov, je EZ sprejela znane kopenhagenske kriterije, ki ob sprejetju evropskega pravnega reda zahtevajo še stabilno demokracijo z varstvom človekovih pravic in delujoče tržno gospodarstvo. Do nedavnega je bila Turčija od izpolnjevanja teh kriterijev še tako oddaljena, da dilem praktično ni bilo.

Erdoganove reforme

Radikalne premike je prinesla predvsem sedanja turška vlada, ki jo tvori Stranka za pravico in razvoj (AK), vodi pa jo karizmatični premier Recep Tayyip Erdogan. Kakršni koli motivi ga že vodijo, je jasno, da ni še noben turški voditelj tako resno vzel kopenhagenskih kriterijev in se tako trdno odločil, da izpolni praktično vsako evropsko zahtevo, če bo to le pripeljalo njegovo državo k članstvu v EZ. Demokratizacija in razvoj tržnega gospodarstva sta v dobrem letu, ko vodi vlado, po prevladujočem prepričanju napredovala bolj kot prej v celih desetletjih. »

Recep Tayyip Erdogan: karizmatični turški premier s svojo evropsko usmeritvijo uživa veliko podporo prebivalstva.

• Turške ambicije po članstvu v Evropski zvezi imajo dolgo zgodovino.

• Turška vojska z Erdoganovo demokratizacijo izgublja svoj vpliv na politiko.

• Turški paradoks: sprejemanje evropskih standardov večja vloga islama.

Vojska je prvič v zgodovini sodobne Turčije prešla pod nadzor civilne oblasti z Erdoganom na čelu. Maja letos je premier vojski odtegnil 11 milijard proračunskih dolarjev, česar si ni pred njim upal storiti še nihče. Gospodarstvo se osvobaja državnega nadzora, začela se je obsežnejša privatizacija in liberalizacija. Inflacija, ki je bila še leta 2001 kar 70-odstotna, naj bi glede na projekcije letos padla na veliko bolj obvladljivih 12 odstotkov. Smrtna kazen je odpravljena. Do mučenja, ki je bilo prej običajna policijska metoda, premier Erdogan razglašal "ničelno toleranco". Številni politični zaporniki so bili izpuščeni, med njimi Leyla Zana, borka za pravice Kurdiv in prejemnica nagrade Saharova za človekove pravice. V zaporu je bila deset let. Simbolična, vendar zgovorna je bila tudi prva oddaja v kurdskem jeziku na turški državni televiziji 10. junija letos. Tudi ta drobna pozornost do manjšine bi bila še pred nekaj leti nepredstavljiva.

Vse se čez noč sicer ne more spremeniti in mnogi se težko ločijo od starih nedemokratskih metod. Še maja letos so na zaporno kazen obsodili novinarja, ki naj bi bil "žalil spomin" na Kemala Atatürka, utemeljitelja sodobne turške države, časopis, ki je pisal o nesposobnosti generalov, pa je moral plačati denarno kazen. Kljub tem dogodkom pa so premiki v Turčiji nesporni, kar priznava tudi Evropska zveza. Končno bi lahko nekatere pomanjkljivosti glede demokratičnosti našli tudi v nekaterih današnjih novih članicah EZ pa tudi v kakšni stari, prav članstvo v EZ pa lahko pri odpravljanju takšnih pomanjkljivosti pomaga.

Evropska dilema

In čim bolj Turčija napreduje pri izpolnjevanju standardov, ki jih je postavila Evropska zveza, bolj se krepi dilema, kaj storiti s turško željo po članstvu. Za zdaj se zdi precej verjetno, da bosta tako evropska komisija kot svet naklonjena turškemu članstvu nekje okoli leta 2015. V to smer se nagibajo mnenja voditeljev največjih evropskih držav. Čeprav ni nujno, da imajo pri tem vsi enake motive, so si nemški kancler Gerhard Schröder, francoski predsednik Jacques Chirac in britanski premier Tony Blair enotni v prepričanju, da bi bila Turčija v Evropi dobrodošla.

Vendar velik, verjetno celo večinski del njihove domače javnosti razmišlja drugače. 60 odstotkov Francozov na primer turškemu članstvu nasprotuje (mnogo bolje sicer ni bilo, niti ko je šlo za članstvo Slovenije, toda Turčija je vseeno veliko opaznejša, posledice njene vključitve pa občutnejše). Podobno razmišlja tudi glavnina nemške politične opozicije, ki jo tvori krščanskodemokratska koalicija CDU-CSU. Tudi v ozadju britanske podpore nekateri komentatorji prepoznavajo domnevno britansko

težnjo k ohlapnejši EZ, k čemur bi vključitev tako "drugačne" države zelo verjetno precej pripomogla.

Med prepoznavnimi političnimi nasprotniki turškega članstva sta francoski politični veteran Valéry Giscard d'Estaing, ki je predsedoval evropski konvenciji in označuje Turčijo za neevropsko, in voditeljica nemške krščanskodemokratske opozicije (z dobrimi možnostmi za zmago na naslednjih volitvah) Angela Merkel. Ker se Erdoganova stranka AK označuje za zmerno konservativno stranko, nekakšno islamsko različico evropskih krščanskih demokracij, so letošnji pogovori med Erdoganom in Merklovo lahko potekali, kot je dejala voditeljica nemških krščanskih demokratov, med "prijateljskima strankama". Toda o predlogu nemške opozicije, da bi Turčiji pripadlo privilegirano partnerstvo z EZ, ne pa tudi pravo članstvo, ni hotel Erdogan niti slišati.

Tvegana zavrnitev

Prostora za takšne "vmesne" rešitve je tako žal manj, kot bi si želel marsikateri Evropejec, obe nasproti si rešitvi – da ali ne za članstvo – pa sta tvegani. Za EZ je na prvi pogled

preprosteje in ceneje, da Turčiji ne določi leta pridružitve in s tem prestavi njeno članstvo za nedoločen čas, kar bi realno pomenilo zavrnitev.

Toda sporočilo, ki bi ga Evropa s tem poslala Turčiji in drugemu svetu, bi lahko imelo izrazito negativne učinke. V velikem delu sveta bi se ustvaril vtis, da je Evropa ekskluzivističen klub, ki se družbam z drugimi verami in kulturami nerasramno posmehuje, tako da jim najprej postavlja pogoje, ko te pogoje izpolnijo, pa jih arogantno zavrže. V sami Turčiji bi zavrnitev lahko pomenila predvsem krepitev dveh sil: avtoritarnih laičnih nacionalistov, ki so Turčiji vladali pred Erdoganom, ali pa – še huje – islamskih fundamentalistov. Z njihovo zmago bi se lahko Turčija odvrnila od svoje zahodne usmeritve in se iz strateškega zaveznika Zahoda spremenila v nevarnega sovražnika na samem pragu Evrope. Nevarni bi lahko bili tudi učinki v drugih islamskih državah. Zavrnitev Turčije bi namreč pomenila argument v rokah skrajnih islamistov, ki bi lahko zavrnitev označili kot dodaten znak sovražnosti med Zahodom in islamom, hkrati pa bi oslabilo položaj

• Mnogo Evropejcev se boji navala turskih delavcev po morebitnem turskem članstvu v Evropski zvezi.

• Bi zavrnitev Turčije okrepiła islamske fundamentaliste in teroriste?

demokracično usmerjenih politikov v islamskem svetu. Ustvaril bi se namreč vtis, da Zahod tako ali tako zavrača muslimane, pa naj se ti še tako prilagodijo in modernizirajo.

Glede na te potencialno nevarne posledice, ki lahko vključujejo tudi nov vzpon odpadniških fundamentalističnih režimov in krepitev svetovnega terorizma, ni nenavadno, da ZDA tako odločno podpirajo članstvo Turčije v EZ. Res pa je tudi, kot ob tem radi pripominjajo komentatorji, da stroškov tega članstva seveda ne bodo nosili Američani, ampak sami Evropejci. Stroški pa ne bodo majhni.

In tvegano članstvo

Navzven bi Evropska zveza z vključitvijo Turčije zelo verjetno postala močnejša. Njeno vplivno območje bi se razširilo globoko v Azijo in na Bližnji vzhod. Mejila bi na države, kot so Irak, Iran in Sirija. Njena moralna avtoriteta bi bila za spremembo prvič še dodatno podprta, kot v svoji analizi ugotavlja Stephen Kinzer, s precejšnjo vojaško silo. Turčija namreč nima le izjemne geostrateške lege, ampak bi imela tudi daleč največjo konvencionalno vojsko v Evropi.

Toda podobno kot v primeru ZDA lahko večja globalna moč pomeni tudi večja tveganja. Kot zahodna sila, razširjena z velikansko islamsko državo, bi bila Evropa lahko pomemben razsodnik v medcivilizacijskih konfliktih, toda hkrati bi se lahko tudi sama globoko zapletla v te konflikte. Napetosti med muslimanskimi priseljenci in lokalnim prebivalstvom so v evropskih državah že navzoče in težko je predvidevati, kakšne učinke bi

imelo dejstvo, da bi bila največja država EZ večinsko muslimanska.

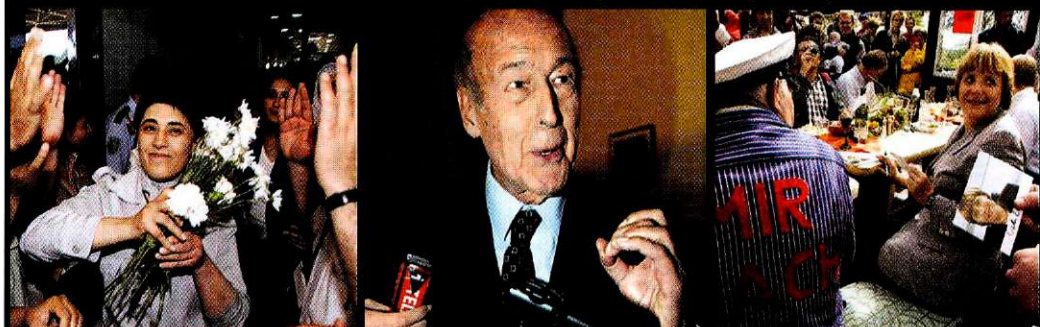
Voditeljica nemške CDU Angela Merkel poudarja, da nikakor ne vidi problema turskega članstva v odnosu krščanstvo-islam, ampak v krutih ekonomskih dejstvih. Kljub hitri gospodarski rasti je Turčija po razvisti daleč pod povprečjem EZ. V kombinaciji z njeno visoko natalite-

padle na primer Španiji ali Portugalski, začasne omejitve pa veljajo v večini držav tudi za prost pretok delovne sile iz novih članic. Poleg tega naj bi že sama obljuba polnopravnega članstva delovala kot ključen dejavnik gospodarsko-politične stabilnosti Turčije, ki bi spodbudil val neposrednih tujih investicij, ki bi Turkom odprle nova delovna mesta doma.

vojni oblikoval Kemal Atatürk, namreč temelji na strogi laičnosti, ki jo je – tudi s fizično represijo – zagotavljala predvsem vojska. Pri tem je šla oblast tako daleč, da je dejansko zatirala versko svobodo, kar je na lastni koži občutil tudi sedanjí premier Erdogan, ko je bil odstavljen kot župan Istanbula in zaprt zaradi recitacije militantnih verskih verzov. Sla-

• Tony Blair, Jacques Chirac, Gerhard Schröder, voditelji največjih evropskih držav, izražajo naklonjenost turskemu članstvu.

• Leyla Zana: zagovornica pravic kurdske manjšine je po desetih letih spet na svobodi. Znamenje drugačnih časov?

• Valéry Giscard d'Estaing, nekdanji predsedujoči evropski konvenciji, je prepričan, da Turčija ne spada v Evropo.

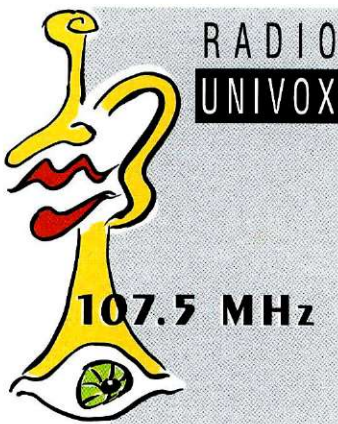
• Angela Merkel, voditeljica nemške krščanskodemokratske opozicije: problem ni v islamu, ampak v gospodarstvu.

to bi lahko prost pretok delovne sile iz Turčije nevarno destabiliziral evropski trg delovne sile. Tak strah je bil v starih članicah EZ močan že ob letošnji širitvi, v primeru turskega članstva pa bi bile lahko razsežnosti še neprimerno večje. Podobno bi lahko Evropska zveza bankrotirala, če bi po sedanjih načelih evropske kmetijske politike poskušala podpirati tursko kmetijstvo.

Dileme vsekakor ostajajo. Ena od njih je tudi odnos med islamom, demokracijo in Evropo, pri čemer nekateri komentatorji (na primer Christopher Caldwell za Weekly Standard in Barry Rubin za Jerusalem Post) opozarjajo na zanimiv paradoks. Prav demokratizacija in evropeizacija Turčije danes omogočata tudi krepitev islama v tej državi. Turčija, kakršno je po prvi svetovni

bitev vojske in krepitev verske svobode – oboje od Turčije zahtevajo evropski demokratični standardi – vodita sicer večinsko globoko verne Turke, tak je tudi premier Erdogan, k očitnejšemu izkazovanju lastne verske pripadnosti. In tu se pojavi današnji paradoks turske demokratizacije: čim bolj Turčija sprejema evropske standarde, tem bolj islamska postaja.

Gjyle Vishaj

Več Evrope, več islama?

Zagovorniki turskega članstva na te pomisleke odgovarjajo, da se je Turčija pripravljena (vsaj začasno) odreči nekaterim pravicam, ki jih uživajo sedanje članice. Podobno tudi letošnja deseterica novih članic ni dobila enakovrednih oblik pomoči, kot so ob včlanitvi pri-

RUMENE STRANI

SLOVENIJA TEL

www.rumenestrani.com

intervju

Fotografiji: Gregor Poljeverca

Vodi odbor za šolstvo, znanost in šport pri strokovnem svetu SDS, v katerem je dejavnih več kot 80 članov in privrženecv SDS. Zaposlen je na Ekonomsko-poslovni fakulteti v Mariboru, kjer predava sociologijo. Je predsednik sveta SDS.

Ste predsednik odbora za šolstvo, znanost in šport pri strokovnem svetu SDS. Kot je razvidno iz ocene delovanja t. i. Gabrovega ministrstva, ki ste ga pripravili v okviru strokovnega sveta, ste kritični predvsem do premajhne avtoritete učiteljev in prevelike obremenjenosti učencev in dijakov.

Ja, to, kar omenjate, je najslabša mogoča kombinacija. Učenci so preobremenjeni s sprejemanjem prevelikih količin podatkov in informacij. To povzroča vsakodnevne strese in slabo počutje, zaradi česar se pojavi odpor do šole in učenja. Eksterno preverjanje, lov za točkami, ki pa jih mnogi ne potrebujejo za nadaljnje šolanje, prinaša po mnenju učencev samih "grebatorstvo" in egoizem. Šola je torej prostor tesnobe, strahu, rivalstva. Vanjo moramo spustiti nekoliko več sproščenosti. V devetletkah so uvedli še nivojski pouk, ki deli učence na perspektivne in neperspektivne. Učenci to doživljajo drugače, kot so si zamislili šolski birokrati. Sicer pa naj šola ne bi ustvarjala enciklopedičnih robotov, ampak ljudi, ki razumevajo, osmišljajo in rešujejo življenjske situacije. Metodika urjenja spomina in učenja na pamet je mimo. V ocenah omenjamo, da je vloga učitelja zbirokratizirana do skrajnih meja. Učitelja so zožili na uradnika, ki se ukvarja z birokratskimi opravili, bi rekli s stvarjo. Zaupano pa mu je najodgovornejše družbeno delo, saj oblikuje ali vsaj sooblikuje človeško bitje. Za takšno nalogo mu mora družba dati ugleden status in avtoriteto. Učiteljevo nemoč, verjemite, prvi začutijo učenci in dijaki in to izkoristijo.

Prav to sem želel vprašati. Zelo aktualen je

so postali odzivnejši tudi na ministrstvu. Tik pred volitvami z zakonskimi ali podzakonskimi akti urejajo finančno avtonomijo univerz, disciplino v šolah, kupujejo računalnike, skratka, želijo se znebiti nekaterih očitkov ali neizpoljenih obljub.

Vendar menim, da so to le navidezni ukrepi. Discipline v šolah se ne da rešiti s tem, da limit 50 ur neopravičenih izostankov za izključitev iz šole zmanjšaš na 40. Ni stvar samo v sankcijah. Vzgoje se ne da predpisati. Je pa res, da mora obstajati tudi predpis, kodeks, ki je uresničljiv, ne pa nekaj, za kar učenci vnaprej vedo, da ni. Učenci se zavedajo, da učitelji praktično nimajo nobenega vzvoda, s katerim bi lahko kaznovali učenca, ki krši dogovor, pravila vedenja itd. Kazen je postala tabu. Poleg pravilnika je nedavno ministrstvo oziroma v njegovem imenu Podjetnik, d. o. o., organiziral drage seminarje o vzgojnem ukrepanju v srednji šoli, ki so se ga morali udeležiti predstavniki srednjih šol. Poznavalci pravijo, da so to bolj jalovi poskusi ministrstva tik pred volitvami.

Večkrat omenjate pomen vrednot. V zvezi s tem se pogosto postavlja vprašanje verouka v šolah. Se zavzimate za to, da bi verouk, ki ga številni osnovnošolci obiskujejo v župniščih, priznali kot dodatni izbirni predmet?

V novi Sloveniji je večji del družbenih reform vodila liberalna demokracija, tudi šolsko. Njen ideal je popolnoma sekularizirana, profana družba. To pomeni, da iz javnega življenja ne izločajo le religije, ampak tudi moralo, etiko. V gospodarstvu je dovoljeno vse, kar zakon eksplicitno ne prepoveduje, v politiki vstopi v ospredje lastna korist in učinek, v šolskem siste-

ga bremena. Posledic tega, da šola ne vzgaja, ne čutijo le otroci sami, ampak tudi starši in družba v celoti. Vrednote in vzgojo, ki so jo izločili iz šole, je treba na pravi način vrniti vanjo.

Verouk je le ena, ne najpomembnejša razsežnost tega problema. Dikcijo verouk v šole mnogi razumejo tako, vsaj tako jim je bilo to predstavljeno, da bo župnik v črnem talarju prišel v šolske prostore in tam učil vero. In imel po možnosti palico v rokah. Takega verouka, verjemite mi, si danes ne želijo ne Cerkev ne verujoči. A to vprašanje vedno pogrevajo. To pa, da se verouk prizna kot izbirna vsebina, je popolnoma jasno. Načelo ločenosti Cerkve in države ne sme pomeniti diskriminacije nobene od njiju.

Poleg večjega poudarka na vrednotah se zavzimate za večji pomen državljanske in domovinske vzgoje.

Vsebine iz državljanske in domovinske vzgoje je treba organsko vključiti v učne načrte. Učni načrti so takšni, da npr. srednješolci, če niso njihovi učitelji iznajdljivi, niso deležni pouka o vrhuncu slovenske zgodovine, ki se je zgodil z osamosvojitvijo in demokratizacijo. Kako naj potem šola pripomore k dvigu narodne identitete, politične omike ipd., če v temelju zaobide te ključne teme in še mnoge druge iz slovenske zgodovine? Zadeva ni nič manj žgoča na visokošolski ravni. Z bolonjskim procesom bomo standardizirali ne le formalne šolske strukture, ampak tudi vsebine. Če bomo samo posnemali tuje programe, bomo morda uspešni delavci na evropskem trgu, a kot narod bomo izgubljeni. Dodano vrednost standardiziranim študijskim programom mora ponuditi nacionalni šolski sistem od primarne do terciarne ravni. Dopolnitev učnih vsebin je tako pomembna stvar, da prekaša vse druge nujne spremembe.

Sproščena šola za sproščeno Slovenijo

Pogovor z dr. Milanom Zverom

problem discipline na šolah. Se vam zdi, da bo to problematiko rešil nov pravilnik o pravilih in dolžnostih učenca v osnovni šoli in pravilnik o šolskem redu v srednjih šolah?

Odkar smo začeli v javnosti intenzivneje predstavljati kritična stališča do šolske in znanstvene politike ter med drugim tudi na spletnih straneh objavili svojo oceno stanja in program,

mu, ki je najobčutljivejše področje, pa akumulacija podatkov in informacij, brez vzgoje.

Šolski sistem je najpomembnejši socializator v sodobni družbi, in če ne ponuja jasnih kulturnih podlag, in vrednote so jedro kulture, je votel. Dandanašnja družina, ki je večinoma majhna, sestavljajo jo le starši in otroci, pa še starši so običajno zaposleni, ne zmore nase prevzeti vsega vzgojne-

Na področju visokega šolstva ste kritični do monopolnega položaja ljubljanske univerze, ki po vašem mnenju s tem na trgu duši zdravo konkurenčnost. Lahko to pojasnite?

Taki veliki sistemi so popolnoma zbirokratizirani in neživljenjski. Če minister zagotovi finančno avtonomijo univerzam, se pravi, da jim da denar, s katerim potem same razpolagajo, ni »

» napravil popolnoma nič za resnično avtonomijo univerzitetnega življenja. Univerzitetne uprave so danes države v državi, npr. ljubljanska in mariborska, članice pa so odvisne od vsakokratne univerzitetne oblasti, ki deli denar, večkrat na podlagi moči tistega, ki lobira, in ne potrebuje.

Pri tem pa se še vedno niso izvile iz političnih strankarskih krempljev. Naj navedem samo primer rektorice primorske univerze, nekdanje ministrice. Prav te dni na Univerzi na Primorskem gosti švedsko parlamentarno delegacijo. Toda v tej delegaciji so izključno predstavniki sestrške stranke, to je socialdemokratske stranke. To pomeni, da je univerzo spremenila v strankarsko areno. Osebnostno podpiram to, da je čim več univerzitetnih učiteljev strankarsko dejavnih, s tem bi politika veliko pridobila, strogo pa nasprotujem temu, da bi univerzo posiljevali s strankami na tak način, kot je to storila dr. Lucija Čok.

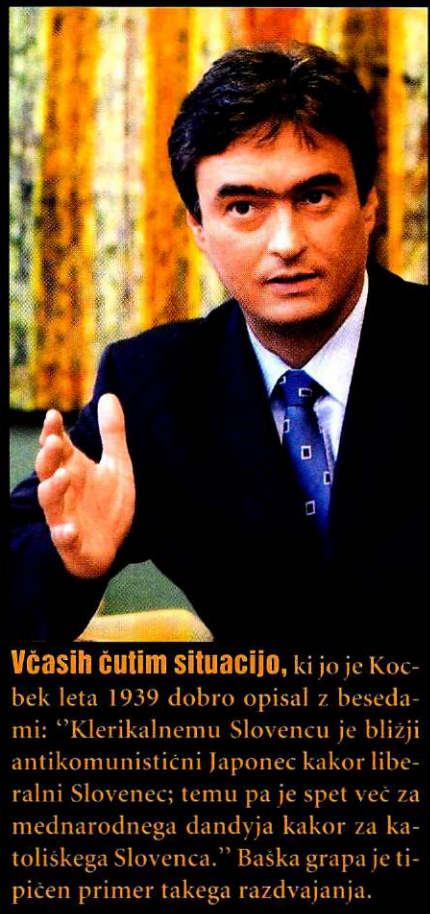
Velike univerze so torej velika vaba za takšne ali drugačne lobije, ki niso le politični. Te okorne sisteme je treba razdeliti na manjše, fleksibilne, odzivnejše, ki bodo v medsebojni konkurenci izboljšali ponudbo. Preprečiti je treba dogovorno delitev dela med njimi in vzpostaviti mehanizme za tekmovalnost. Ponudba znanj bo večja, cena študija manjša, kakovost naših diplomantov pa višja. To bi bil odgovor na vaše vprašanje.

Imate v mislih mesto, ki bi lahko postalo sedež četrte, morda pete slovenske univerze?

Maribor in Ljubljana bi bili središči z več univerzami. Tudi druga večja slovenska mesta bi lahko imela univerzo, če bi seveda izpolnjevala pogoje za to. Ne bi želel sedaj navajati mest, saj bi mi lahko kdo očital, da delam politično propagando. Smo pač pred volitvami. Ampak to bo v Sloveniji prej ali slej treba urediti.

Kljub temu se je število študentov zadnja leta močno povečalo. Razvoj se čuti tudi na tem področju.

Absolutno. In ko trdim, da je treba tudi kaj spremeniti, pri tem ne mislim, da bi z univerzo ravnali kot svinja z mehkom. Univerza ne producira stvari, ampak oblikuje ljudi. To je občutljiva stvar in tega se zavedam. Osebnostno sem bolj konservativen, zato mi je tuj radikalizem, tudi reformatorski. Vsako stvar prej dobro razmislim, preden se je lotim. Kar pa se tiče povečanja števila študentov, je treba statistiko brati tudi malo drugače. To, da je sedaj manj brezposelnih, ne pomeni, da se je povečalo število zaposlenih v gospodarstvu, ampak v javni upravi. Nezaposlenost zmanjšuje tudi povečanje študentskega vpisa, od katerih so mnogi zaradi statusa vpisani samo fiktivno. Poleg tega opažamo večje pomanjkanje naravoslovno-tehniških diplomantov. Družbo-

Včasih čutim situacijo, ki jo je Kocbek leta 1939 dobro opisal z besedami: "Klerikalnemu Slovencu je bližji antikomunistični Japonec kakor liberalni Slovenec; temu pa je spet več za mednarodnega dandyja kakor za katoliškega Slovenca." Baska grapa je tipičen primer takega razdvajanja.

slovci že imajo težave pri iskanju zaposlitev, nekatera slovenska podjetja vabijo inženirje iz tujine, ker jih pri nas ni. Za suhoparnimi statistikami se včasih skriva marsikaj neprijetnega.

Bolonjska deklaracija – nekateri ji nasprotujejo ...

Res je, a ni potrebno. Razumem jo kot priloznost, da reformiramo visoko šolstvo. Maastrichtska pogodba ni predvidela harmonizacije na tem področju. Jo pa seveda zahtevajo razmere, zlasti gospodarsko poenotenje evropskega prostora, ki potrebuje, če naj postane najkonkurenč-

Sicer pa, šola naj ne bi ustvarjala enciklopedičnih robotov, ampak ljudi, ki razumevajo, osmišljajo in rešujejo življenjske situacije.

nejši, kar zahteva t. i. lizbonski cilj, dovolj učinkovit in primerljiv izobraževalni sistem, ki bo v funkciji nastajajoče evropske družbe. Evropa potrebuje takšen visokošolski sistem, kot ga imajo ZDA. Ta potreba bo postopoma prevladala nad drugimi (nacionalnimi) interesi. Če bodo evropske države hotele biti konkurenčne na notranjem in zunanem trgu, bodo morale iti v ta projekt. Seveda je vprašljiva dinamika tega procesa. Berlinski komunike sicer predvideva, da bi do 2005 začeli postopoma uvajati model dvostopenjskega študija, npr. 3+2, a kdor pozna visokošolske sisteme v velikih evropskih državah, ki dajo nekaj na tradicijo, bo kmalu uvidel, da

tako gladko ne bo šlo. To pomeni, da 2010 v Evropi ne bomo ustvarjali skupnih diplomantov na obeh ravneh, t. i. bachelor in master level. To je za nas priložnost, da si vzamemo čas in razumno, ne pa na vrat na nos pristopimo k temu.

Kot vemo, je znanost nosilec razvoja. Kaj bi bilo treba na tem področju spremeniti, da bi recimo slovenski znanstveniki v večji meri koristili slovenskemu gospodarstvu?

To je ključno vprašanje slovenskega razvoja. Moji kolegi z ministrstva v senci, če se tako izrazim, pravijo, da se še nismo popolnoma izvili iz sovjetskega modela znanosti. To pomeni, da država vzdržuje dva, tri močne in samozadostne znanstvene centre, npr. megainstitute. Iz sistemskega zornega kota je stvar podobna kot pri univerzah. Znanost, če naj bo vpeta v razvoj, je treba v večji meri, kot je danes, postaviti v odvisnost od družbenih potreb. Mora biti odzivna, in ko bo odzivna, bo dejavnik razvoja. Država bi pravzaprav morala podpirati zlasti tisti del znanosti, ki rabi za ohranjanje narodne identitete. Tega seveda ne moremo postaviti na trg. Poleg tega se dogajajo nepravilnosti pri dodeljevanju raziskovalnega denarja. Tisti, ki prijavljajo projekte, sedijo v gremijih, ki odločajo o tem, kateri projekt bo financiran. To insiderstvo je treba odpraviti. Kljub vsem nepravilnostim bomo morali povečati delež zasebnega in javnega vlaganja v znanost in razvoj. Še prej pa bo treba najti ustrezne organizacijske rešitve, da ne bomo metali denarja stran. Mislim tudi na to, da bo treba univerze bolj vključiti v znanstveno produkcijo, in obratno, raziskovalna spoznanja morajo biti sestavni del transferja znanj.

Letošnje poletje je močno predvolilno obarvano. V ponedeljek (pogovor je bil v petek, op. a.) se bosta na nacionalni televiziji soočila Rop in Janša, v torek pa bo izredna seja DZ, na kateri

bodo razpravljali o odgovornosti vlade Antona Ropa. Se vam zdi, da se bodo volivci potem laže odločili, koga naj volijo na volitvah?

Čim več soočenj, čim več razprav, tem lažja bo izbira. Vsaka politična pobuda je v tem času dobrodošla. Naloga strankarske politike je, da volilcem olajša odločanje. Mediji so pri tem le orodje. SDS je veliko storila glede tega. Nenehno je imela politično pobudo. Bila je pridna opozicija, če se tako izrazim, in bil bi že čas, da je nagrajena. Vladajoča garnitura se obnaša nervozno in vzvišeno hkrati, ostro napada vsako dejanje opozicije, kar je znak občutka slabosti. Celotni mladi znanstvenik dr. Lahovnik je, takoj

ko je postal minister, prevzel radikalno retoriko anarholiberalcev v LDS. Videti je, da uživa in da mu je to všeč. To pa je skrajno skrb zbujaajoče.

Kako gledate na očitke iz vrst liberalne demokracije, da želi SDS z izrednimi sejami odvrniti volivce od volitev in da se gre politikanstvo.

Naloga političnih strank je, da politično osmišljajo družbene dileme ter seveda iščejo rešitve in usmeritve. To lahko imenujemo tudi politikantstvo. Janša je na to odgovoril zelo domiselno, češ, nesmiselno je očitati avtobusnemu šoferju, da vozi avtobus. Ti, ki opoziciji to očitajo, stavijo na ljudi z nizko politično kulturo. Ta pa zavrača politiko, stranke, razprave, politiziranja torej, volilno tekmo ipd.

Se na oktobrskih volitvah lahko ponovi nizka volilna udeležba z evropskih volitev?

Ne, kaj takega seveda ni mogoče, verjetno pa bo nižja kot na prejšnjih državnozbornih, še zlasti ker je levica v krizi. Del njihovih razočaranih volilcev ne bo volil drugih opcij, zato bo verjetno ostal kar doma. Nizko udeležbo na evrovolitvah si lahko razlagamo z dejstvom, da evropska politična struktura še ni čisto izpopolnjena in definirana. Še nižja udeležba v novih članicah pa je po eni strani lahko posledica razširjenega prepričanja, da se prav veliko ne da storiti v visoki evropski politiki, še najmanj strankarsko-parlamentarni. Deloma pa je udeležba izraz nižje politične kulture v tranzicijskih družbah, ki vselej bistveno vpliva na politično abstinenco.

Kaj pa volilni izidi? Je mogoče, da se na državnozbornih volitvah približno ponovijo izidi, ki so jih stranke dosegle na volitvah za evropski parlament?

Mislím, da je! Ne morem si predstavljati, da bi po vsem tem, kar počne aktualna oblast, LDS zmagała še enkrat.

S katerimi strankami se je SDS poleg Nove Slovenije v primeru relativne zmage na volitvah pripravljena povezovati?

Z vsemi, ki bi sprejele naše glavne programske smernice. Večkrat so nam očitali, da smo diskriminatorni, ekskluzivistični, skratka nekompatibilni z drugimi, da z nami nihče noče ipd. Resnica pa je, da so tisti, ki so nam to očitali, imeli in še imajo težave s sodelovanjem z nami. Nikogar ne želimo izključevati. Poskušali bomo mobilizirati vse narodove potencialne za to, da se uveljavimo v Evropi podobno konstruktivno kot v tem mandatu, ko smo pri veleprojekti sodelovali celo z vlado, ki ji je zmanjkovalo energije.

Če bi uvedli večinski volilni sistem, bi bilo radikalnih strankarskih vojn bistveno manj. Ta sistem sili pola skupaj, proporcionalni pa ju raz-

dvaja. Včasih čutim situacijo, ki jo je Kocbek leta 1939 dobro opisal z besedami: "Klerikalnemu Slovincu je bližji antikomunistični Japonec kakor liberalni Slovenec; temu pa je spet več za mednarodnega dandyja kakor za katoliškega Slovence." Baška grapa je tipičen primer takega razdvajanja.

Lani ste v intervjuju pričakovali razcep znotraj LDS. Dejali ste, da bodo nekdanji demokrati, zlasti Rupel, Kacin in Hribar, prej ali slej prišli do točke, ko se bosta steh-tali njihova osebna digniteta in pogum.

In sta se steh-tali, tudi pri Hribarju, Kacin pa je seveda posebna zgodba. To, da je Rupel pristal pri nas, se mi zdi logičen razplet dogod-

LDS ni tipična nosilka liberalizma na Slovenskem. Blíže so socialistični paradigmi. Prej ali slej bodo tudi oni morali spremeniti ime.

kov. V zadnjem mandatu so bila v ospredju vprašanja Nata in EU, znova se je skušalo razvrednotiti osamosvajanje. Do razpoke v LDS je torej prišlo pri temah, ki so na neki način eksistenčnega pomena za slovenski narod.

Kaj pa male stranke? Ljudje se sprašujejo, ali bo katera izmed teh malih strank, tudi novih, ki so se pojavile v zadnjem času, odigrala vlogo trojanskega konja in pomagala tranzicijski levici, da obdrži oblast.

Vselej so z njimi poskušali prav to, kar omenjate. Danes npr. nekdo veliko vlaga v Aktivno Slovenijo (AS). Čim stabilnejša bo demokracija, težje bo manipulirati. Seveda pa bi bilo napačno, če bi pojav teh strank gledali samo z vidika vodene manipulacije. Pobudniki imajo lahko dobre namene, to je izboljšati politično ponudbo, in ljudje se lahko naveličajo starih artiklov, če tako rečem, in izberejo nekaj novega. Vendar je v stabilnih demokracijah pač tako, da ljudje izbirajo racionalno. Tisto, kar ponudi majhna stranka, in tisto, kar ponudi velika, ki ima potencialne voditi državo, ni isto.

Pred časom ste na mednarodni konferenci v Plznu razvili tezo, da bosta v prihodnje Slovenijo oblikovala dva ideološka pola oziroma da sta že oblikovana; na eni strani socialni demokrati, na drugi pa ljudski demokrati. Kje vidite SDS?

Ne samo v Sloveniji, izhajal sem iz evrovolitve in evropskega prostora. Oblikujeta se dve prevladujoči strankarski areni, to je socialdemokratska in ljudskodemokratska, centristična pa izginja, ker se omenjeni dve zblížujeta in zasedata tudi njen prostor.

Zakaj ne vidim prihodnosti LDS? Ker ima ideološko-strankarska evolucija nekatere zakonitosti. Evropske volitve so potrdile trend utrje-

vanja dvopolnosti, ki dolgoročno zagotavlja večjo demokratično stabilnost. Dvopolnost je čedalje manj prikrito navzoča tudi v slovenski politiki, ki se bo v prihodnje najverjetneje strukturalizirala po evropskem vzorcu, to pomeni z manjšimi strankami oplemeniten sistem omenjenih strank. Liberalnodemokratska opcija je v Evropi doživela "Fukuyamin triumf", a le kot koncept, ne pa kot organizirana "centristična" politična sila. Politični programi evropskih strankarskih združenj vse bolj konvergirajo. Tudi ideološko so postavljeni na skupne temelje, a izvorne vrednotne razlike so ostale in se kažejo v "pomenskem" obstoju con enakosti in svobode, kot to poimenujem. Vrednote postajajo osrednji "di-

ferencial" političnega, zato lahko govorimo o svojevrstni revitalizaciji političnih ideologij. Poleg tega LDS ni tipična nosilka liberalizma na Slovenskem. Blíže so socialistični paradigmi. Prej ali slej bodo tudi oni morali spremeniti ime.

Je mogoče SDS primerjati s kakšno stranko v tujini? Morda s Stoiberjevo CSU?

Da, je! Vendar nisem prepričan, da tako mislijo tudi moji kolegi. Dejstvo je, da Slovenija spada v politično-kulturni krog Srednje Evrope, ki se je v svoji zgodovini uveljavil kot entiteta, kot nekaj posebnega. Tu so se oblikovale strankarske cepitve, ki jih na Zahodu ne najdete. Konservativizem je npr. tukaj precej drugačen od tistega v anglosaksonskem svetu. Enako liberalizem. Desne stranke so tu v kulturnem smislu morda manj sekularizirane, leve pretirano. In še bi lahko našteval, da bi utrdil tezo, da je slovenska desna sredina bliže Stoiberjevi kot desni sredini Merklve. Govorim seveda o niansah, ki pri koncipiranju slovenske strankarske arene niso nebitvene.

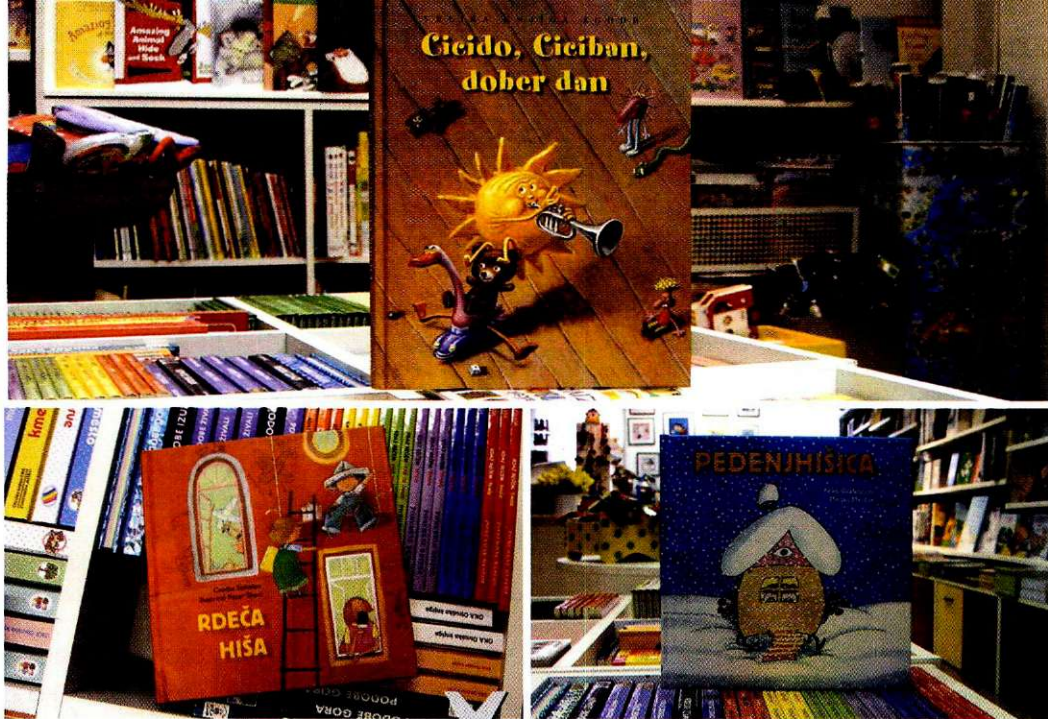
Pripravljate zbornik o Pučniku. Kdaj bo prišel med bralce?

Ne spadam med tiste, ki o Pučniku le govorijo, kadar jim to paše. Čutim dolžnost, da obujamo spomin na Pučnikovo delo, politično in znanstveno. Kar trinajst vrhunskih referentov v zborniku objavlja prispevke, le dva ali trije so sodelovanje zavrnili. Prepričan sem, da to ni zadnji zbornik, ki smo mu ga posvetili. Še bo treba obdelovati Pučnikovo politično filozofijo in sociologijo, ki ju gre razumeti kot podlago za njegov politični angažma. Posebej so zanimivi nekateri spominski prispevki, ki smo jih prav tako objavili, saj kažejo na Pučnikove značajske lastnosti, na njegove vrline in kreposti, ki jih težko najdemo v slovenski politiki. Septembra ga bomo lahko že brali!

Metod Berlec

Ob vstopu v novo šolsko leto je Mladinska knjiga naše najmlajše bralce znova razveselila z novostmi iz zbirke Čebelica, zbirke, ki je lani praznovala 50 let izhajanja.

Najkakovostnejša slovenska revija za otroke je prav gotovo Ciciban. Ob njem je tokrat izšla knjiga zgodb Cicido, Ciciban, dober dan. V njej je zbranih 25 zgodb, poprej objavljenih v revijah Ciciban in Cicido. Velika knjiga zgodb Cicido, Ciciban, dober dan je uvod v praznovanje 60 let revije Ciciban. Petindvajset zgodb iz Cicibana in Cicido sta izbrali in

Novo Čebelice

uredili Irena Matko Lukan in Slavica Remškar, ki sta na tiskovni konferenci ob izidu dejali, da sta imeli pri izboru zelo preprost kriterij: zgodba jima niti po mnogih branjih ni smela presedati. V knjigi lahko najdete ljudsko slovstvo, slovenske moderne klasike in dela najnovejših priznanih pisateljev in ilustratorjev.

Zgodba o Pedenjpedu

Pedenjhišica je po knjigah Pe-

denjped in Mozbeseda Pedenjped dolgo pričakovana slikanica za ubrane ekipe Nika Grafenauerja in Marjana Mančka. V Pedenjhišici so zbrane pesmice (nekatero so prvič objavljene), ki jih spremljajo tipične Mančkove ilustracije. Grafenauer je opozoril, da junakovo ime izvira iz otroške poezije Frana Levstika; ta je uporabil ime Pedenj, Grafenauer pa je k temu dodal še sopomenko "ped". Avtor Pedenjpeda, ki

je več kot dvajset let urednikoval Čebelico, je izrazil veselje, da se je v tej zbirki končno pojavil tudi kot avtor.

Basni

Andrej Ilc, urednik zbirke Čebelica, je dejal, da vanjo že zelo dolgo niso uvrstili basni, zato je izbor zaupal Anji Štefan. Ta je priznala, da nad ljudskimi basnimi ni najbolj navdušena, saj navadno niso dovolj iskriče, njihov nauk pa je preveč abstrakten. Številne zgodbe je nato "preizkušala" na svojih potomcih in spremljala njihov odziv. V Zajcu in lisici so tako zbrane basni s tehtno, prečiščeno zgodbo, ki bralcev ali poslušalcev ne poneumlja. Za basni, ki so po oceni Štefanove precej zahteven žanr, je

bistvena likovna podoba. Zanj je poskrbela Jelka Godec Schmidt.

Rdeča hiša

Rdeča hiša je prvenec Cvetke Sokolov, ki ga je ilustriral Peter Škerl. Zgodba govori o Juretu, ki živi v rumeni hiši z mamo, očetom in bratom, poleg tega pa ima še čisto svojo domišljjsko rdečo hišo, v kateri je vse tako, kot bi si mali junak želel. Škerl je ilustriranje Rdeče hiše označil za precej zahtevno delo, saj je besedilo vse polno domišljjskih domislekov, ki jim je težko najti slikovno ustreznico. Ilc je z delom Sokolove in Škerla zadovoljen, zato je pričakovati, da bosta čez približno leto dni ustvarila še eno ilustrirano knjizico za Čebelico. **B. K.**

**RADIO
OGNJIŠČE**
OD 1. MAJA NA SATELITU

Od 1. maja Radio Ognjišče na satelitu HOT BIRD 3

13° vzhodno. Sliši nas vsa Evropa, severna Afrika in Bližnji vzhod.
Frekvenca: 12303 MHz,
polarizacija: vertikalna
SR: 27500, FEC: 3/4,
A-pid: 255

24 ur na dan.

<http://radio.ognjisce.si>

GOOD VIBRATIONS

107.8 MHz

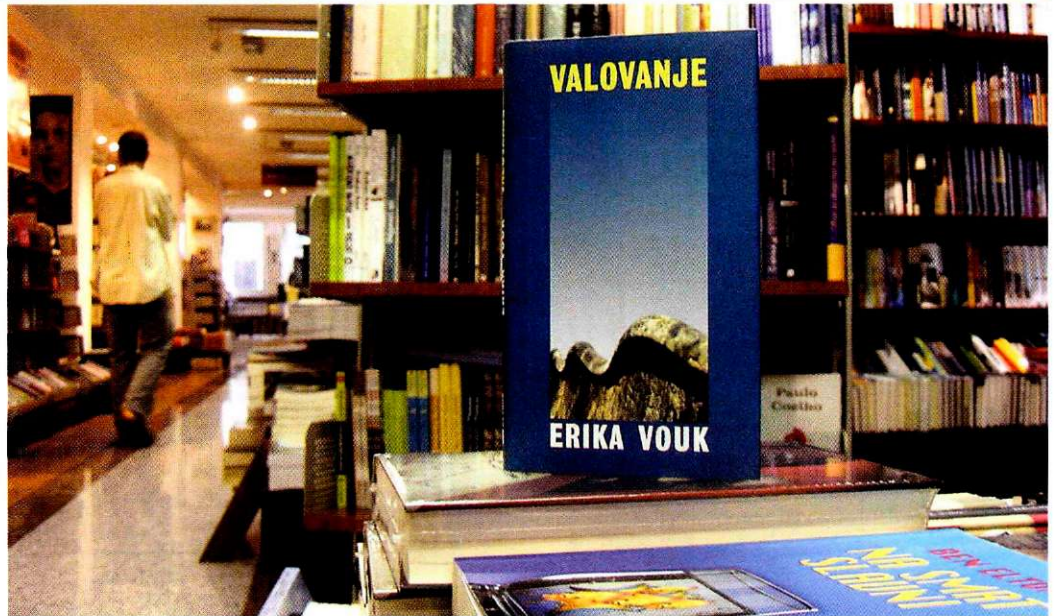
**RADIO
VELENJE**

www.radiovelenje.com

Naš čas, d.o.o., Kidričeva 2a, Velenje
tel. 03/ 897 50 03, fax: 03/ 5869 263

Veronikino nagrado, ki jo vsako leto za najboljšo pesniško zbirko podeljujejo v Celju, je prejela pesnica in prevajalka Erika Vouk za pesniško zbirko *Valovanje*, ki je izšla pri mariborski založbi Litera. Prireditev s podelitvijo je v knežjem mestu potekala na Starem trgu, in sicer pod naslovom *V mojem srcu sanjaš*.

Veronikina nagrada je letos znašala 700.000 tolarjev, poleg nje pa je Voukova prejela posebno listino mestne občine Celje in Veronikin

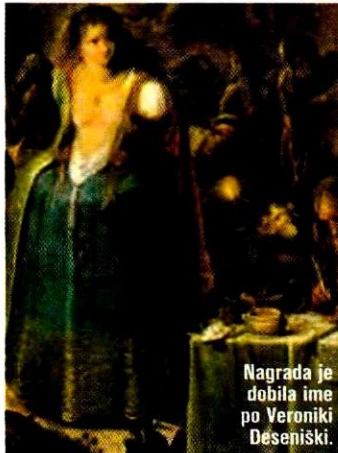

Nagrajeno Valovanje

zlatnik. Predsednik žirije za podelitev nagrade pesnik Alojz Ihan je pojasnil, da je bila Voukova letos že tretjič nominirana za Veronikino nagrado, kar potrjuje njeno veliko pesniško produkcijo in kakovostno ra-

Pesnica
Erika Vouk

Nagrada je
dobila ime
po Veroniki
Dešeniški.

ven pisanja. Pesnica je leta 2000 izdala pesniško zbirko *Belo drevo*, dve leti kasneje *Opis slike*, lani pa *Album*.

Žirija za podelitev Veronikine nagrade za najboljšo pesniško zbirko leta v Sloveniji je delovala v sestavi Darja Pavlič, Andrej Arko in Alojz Ihan in se je v svojem mandatu sešla trikrat. Letošnjo nagrajenko je izbirala med približno dvesto deli, ki so bila v konkurenci za nagrado. Po prvem pregledu pesniške produkcije od lanskega do letošnjega junija je žirija izbor skrbila na okrog 30 naslovov, v nadaljnji fazi pa je izbrala pet nominirancev. To so bili poleg Voukove Ivan Dobnik z zbirko *Zapreš svoje oči*, Brane Mozetič z zbirko *Banalije*, Jaka Košir z zbirko *Nežnosti* in Andrej Medved z zbirko *Rimske elegije*.

Utemeljitev

Žirija je v utemeljitvi Veronikine nagrade zapisala, da poezijo Voukove odlikuje skrajna zgoščenost pesniškega izraza, ki ob intenzivni pesniški pripovedi ne dovoljuje vdora poljubnih in nefunkcionalnih elementov v besedilo. "S tem Erika Vouk najbolj nazorno kaže, da je izbrušena pesniška osebnost, ki je v zadnjih letih povsem ujela in obvladala svoj pesniški občutek. S tem občutkom pa lahko med ustvarjanjem poezije suvereno od-

loča, koliko ritma, zvoka, podob in pomenov potrebuje zvariti skupaj, da pesem odzveni in odslika tisto, kar se ji je v notranjosti zgodilo."

Po mnenju žirije Erika Vouk zaradi svoje zrele osebnostne suverenosti ne napiše niti verza več, kot je treba – vsako podobo opiše z eno jasno, izbrušeno potezo in nikoli negotovo ali

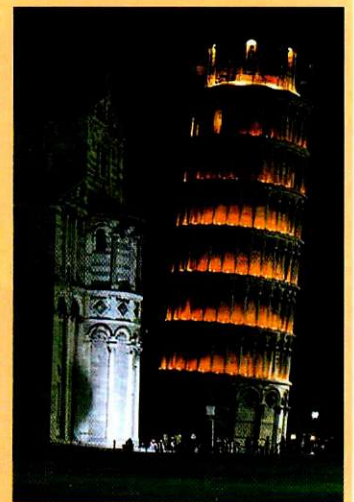
z dvomom vase ne nalaga podobe na podobo. "Predvsem pa ustavi ritem tisti hip, ko pesem pove, kar je bila njena naloga. In to, da pesnik ne le zna povedati veliko, ampak tudi natančno začutiti, kdaj je povedal dovolj, je lastnost zrele poezije, med katero nedvomno spada poezija Erike Vouk," je zapisano v utemeljitvi nagrade. **B. K.**

na kratko

Stolp v Pisi je rešen!

Znameniti poševni stolp v Pisi je po spektakularni obnovitveni akciji izpred dveh let zavarovan za nadaljnjih 300 let – tako so ugotovili strokovnjaki "Stolp je resnično varen," je dejal profesor Carlo Viggiani z Univerze v Neaplju. Po njegovih besedah je najhujše, kar se lahko zgodi, to, da bo čez 300 let ta 58 metrov visoki stolp znova v takšnem stanju oziroma tako močno nagnjen, kot je bil pred začetkom obnove konec 90. let.

Stolp v Pisi, ki je sicer star celih 800 let, se od septembra 2003 praktično ni več premaknil. Znameniti zvonik so za javnost zaprli leta 1990, potem ko so ugotovili, da se pospešeno nagiba, in sicer s hitrostjo enega milimetra na leto. Obnovitvena dela, s katerimi so poskušali preprečiti, da bi se stolp dokončno prevrnil, so trajala skoraj dvanajst let. Med zadnjo fazo obnove, ki je stala 28 milijonov evrov, so strokovnjaki zavarovali stolp z ogromnimi železnimi oporniki, medtem pa so utrdili njegove temelje in zmanjšali njegov naklon.

V Cankarjevem domu (CD) so pretekli teden predstavili tri abonmaje, ki bodo do prihodnjega maja močno določali program največje slovenske umetniške hiše. Umetniški dogodki si po besedah vodij zaslužijo geslo AAA-kategorija umetnosti. Napovedane so Aida, Amelia in Agripina.

Ali si napovedani dogodki resnično zaslužijo svoje povečevanje, bodo lahko obiskovalci presodili na 12 predstavah, razporejenih v omenjene abonmaje. Le-te sta na konferenci za novinarje predstavili voditeljica gledališkega in plesnega programa Uršula Cetinski in voditeljica programa resne glasbe, opere in baleta Ingrid Gortan.

V Cankarjevem domu napovedujejo kakovostne predstave.

Aida, Amelia, Agripina

Bogata paleta

Trije "A-kategorijni" abonmaji ponujajo precej različne dogodke: Wim Vandekeybus in Ultima Vez 24. septembra prihajajo z Rdečico (Blush), sledijo Saburo Teshigawara & Karas s predstavo Kostni med stranmi (Bones in Pages), nato je na vrsti Haendlova operna uspešnica Agripina v izvedbi Combattimento Consort Amsterdam, Eifmanovo baletno gledališče iz Sankt Peterburga pa se bo predstavilo z baletom Rdeča Giselle (Red Giselle); 99% neznano (99% Unknown) nosi naslov predstava švedske zasedbe Cirkus Cirkor, ki odkriva izrazne možnosti sodobnega cirkusa, Neskončna pa je nova predstava Iztoka Kovača in En-knappa, ki je nastala v Seulu. Kovačeva ko-

reografija je tudi edina slovenska abonmajska predstava. Offenbachove Renske nimfe, opera v štirih dejanjih, bo osrednji operni dogodek te sezone. Ljubljanska operna hiša in CD pripravljata v mednarodni koprodukcijski navezi znova uprizoritev opere. V CD bo tako "svetovna premiera", ki bo gotovo pritegnila pozornost širše javnosti.

S predstavo Joe v CD prihaja tudi Fundacija Jean-Pierra Perreaulta, ki jo je ta zdaj že pokojni kanadski koreograf ustanovil pred 20 leti. Sledil bo japonski umetniški paket: glasbeni in plesni ansambel Gagaku s predstavo Nihon gagaku doši kjokai, gledališče kabuki pa bo slovenskim gledalcem predstavilo navezo Kjozo Nakamura & Masano-

suke Godžo. Predstavi bosta izvedeni v okviru Festivala japonske kulture v CD. S predstavo Sanje (Suenos) v Ljubljano prihaja velika zvezda flamenka Sara Baras, zadnja predstava abonmajev AAA pa bo Poulična opera (The Buskers Opera) filmarja in gledališčenika Roberta Lepagea. Poulična opera bo tudi prva predstava mednarodnega festivala sodobnih odrskih umetnosti Exodos.

The Stroj

Na konferenci se je predstavila tudi ekipa predstave Začasno avtonomna cona The Stroj, Matej Kejzar in Aldo Ivančič. Predstava je koprodukcija CD in zavoda Exodos. Sodobno slovensko umetniško sceno namreč že nekaj časa zaznamuje

zasedba The Stroj, ki prav zdaj skupaj s koreografom Matejem Kejzarjem in Aldom Ivančičem ustvarjajo predstavo Začasno avtonomna cona. Primož Oberžan iz zasedbe The Stroj je na tiskovni konferenci dejal, da je sodelovanje v predstavi svojevrstna izkušnja, ki je glasbenike prisilila v nov premislek glasbenih premis. Za potrebe predstave so morali pri The Stroj izdelati tudi nove instrumente, v ustvarjanju pa so zaznali "novo senzibilnost", ki si jo delijo s Kejzarjem in pesalci najmlajše generacije. In tema predstave? "Minljivost, androgynost in seks," je pojasnil Kejzar, ki je Začasno avtonomno cono primerjal z mikroskopskim opazovanjem sodobne družbe.

Barbara Kavtčičnik

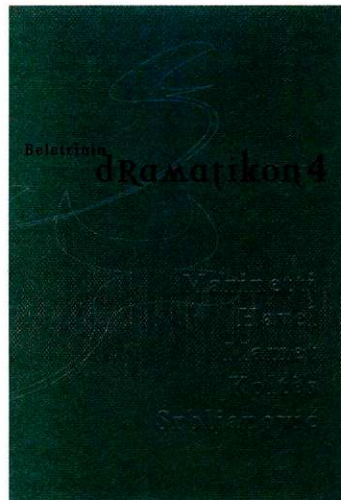

Dramatikon 4

Študentska založba

Beletrinin *Dramatikon* prinaša vrhunce moderne svetovne dramatike. Izbor dramskih besedil različnih avtorskih pisav, konceptov, usmeritev, obdobij, jezikovnih in kulturnih prostorov sega od klasikov z začetka moderne drame pa vse do danes. Številne igre so prvič prevedene v slovenščino. Vsaka drama je pospremljena z aparatom, ki prinaša najpomembnejše podatke in skuša v glavnih po-

tezah orisati specifične in umeščenosti avtorja in dela v čas in prostor. Beletrinin *Dramatikon* pomembno zapolnjuje vrzel pri prevajanju tujih dram v slovenščino in je nadvse pomemben za vse, ki jih zanima dramska magija. V četrti knjigi je na 488 straneh objavljenih šest dramskih besedil: *Ameriški bizon* (David Mamet), *Vernisaž in Avdiencia* (Vaclav Havel), *67 futurističnih tez* (Filippo Tommaso Marinetti in drugi), *Roberto Zucco* (Bernard-Marie Koltes), *Beograjska trilografija* (Biljana Srblijanović).

Prafaust

Založba Sanje

Prafaust je mladostno delo **Johana Wolfganga Goetheja**, nastalo v letih (1768—1775). Nedokončana drama (v slovenskem prevodu Janka Modra ima 111 strani), ki je bila nekoč precej uprizarjana, je nato rabila kot podlaga za obsežnejši prvi del *Fausta* (nekateri odlomki so ostali povsem enaki), medtem ko se drugi del od objega precej odmika. *Prafaust* zlasti mlajšim bralcem omogoča lažji dostop do

“pravega” *Fausta*. Založba bo za *Prafaustom* izdala še oba dela *Fausta*. Oba je prav tako prevedel Janko Moder, ki letos praznuje svojo devetdesetletnico in ima za seboj orjaški prevajalski opus (400 romanov in 200 dram).

Slovenska literatura

Cankajeva založba

Matjaž Kmeč je pod naslovom *Tisoč let slovenske literature* napisal drugačen pogled na slovensko literaturo in slovensko preteklost. Prvotni namen tega pregledovanja slovenske literature in slovstva je bil poskus gledanja na slovensko literarno preteklost; včasih mogoče samo glasnejša pritegnitev tem ali onim ocenam, ki so bile sicer že kdaj izrečene, vendar so ostale manj samozavestne in tiše. Potem se je takšno pregledovanje razmeroma hitro spremi-

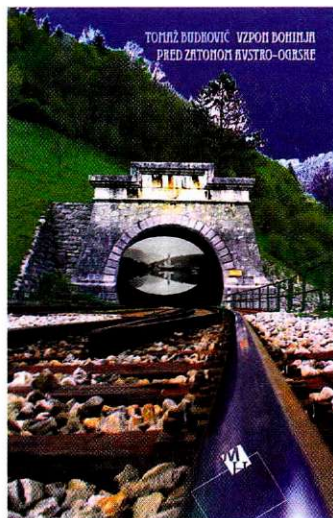

njalo v nekaj, čemur bi laže rekli zgodba slovenske literature in slovstva. Od privajene literarne zgodovine se je oddaljilo že po tem, da se ni utemeljevalo na sistematičnem in pozitivistično izčrpnem nabiranju in popisovanju slovenskih literarnih besedovalcev in tudi ne na zbirki hermenevtičnih parafraz, temveč na opazovanju dogajanja in spreminjanju literature kot nečesa, kar se oblikuje sinergično, z neprestanim povratnim učinkovanjem novih in starih izkušenj, iznajdb in dosežkov, s spreminjanjem družbenega sveta in celo bizarnih, nepričakovanih prigod v osebnih usodah.

Vzpon Bohinja

Mohorjeva založba Celovec

Tomaž Budkovič je kot geolog so-

devalo pri številnih pomembnih projektih od uranovega rudišča Žirovski vrh do raziskav za številne avtocestne predore. Leta 1999 je objavil knjigo *Bohinj 1914—1918*, kjer je opisal fronto in zaledje med Bohinjem in Krnom. Najnovejše delo *Vzpon Bohinja pred zatonom Avstro-Ogrske* je plod raziskovanja zadnjih let. V njem skuša zapolniti vrzel v poznavanju zgodnjih let bohinjskega turizma, bogato slikovno gradivo pa namenja tudi graditvi bohinjskega predora in živahnemu utripu kraja v tistem času. Zgodovinska dejstva spremlja in osvetljuje tudi s pogledom njihovega sodobnika, svojega deda Gašperja Budkoviča, ki je bil trgovec, hkrati pa eden zavzetih turističnih delavcev v Bohinju. Snov je razdelil na pet poglavij: *Habsburška monarhija in Vojvodina Kranjska od marčne revolucije do konca prve svetovne vojne*, *Mladost in učna doba Gašperja Budkoviča*, *Bohinj v času gradnje bohinjske proge*, *Bohinj od odprtja bohinjske proge do začetka prve svetovne vojne* in *Bohinj med prvo svetovno vojno*.

Vegov spomenik

Turistično društvo Dolsko

Pred kratkim smo praznovali 250 let rojstva Jurija Vege, slovenskega matematika in topničarja, rojenega leta 1754 v Zagorici pri Dolskem. Bil je topničar v avstrijski vojski, sodeloval na več bojnih, pomemben pa je predvsem kot pisec učbenikov in znanstvenih razprav. Največjo slavo so mu prinesle logaritemske tablice, ki so jih ponatiskovali vse do uvedbe žepnih računalnikov v drugi polovici 20. stoletja. **Sandi Sitar**, naš naj-

večji poznavalec Jurija Vege, je zdaj o njem napisal še eno knjigo. V njej je sicer povzel vsebino svojih prejšnjih del o Vegi, novost pa je predstavitev predloga za veliki Vegov spomenik, ki naj bi stal pri Dolskem.

Slovenščina 7

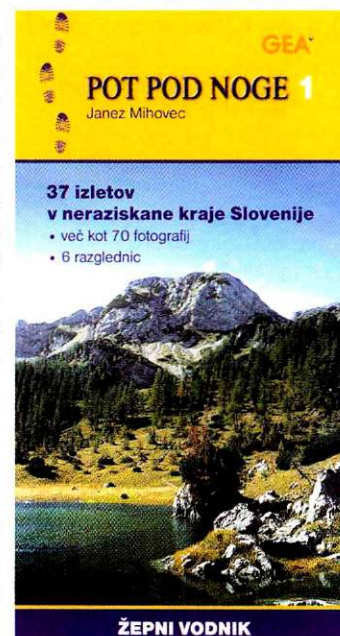
Založba Mladinska knjiga

Slovenščina 7. Učbenik za jezik v sedmem razredu devetletne osnovne šole (avtorji so dr. Jerica Vogel, Marta Pavlin in Jože Skaza) odlikujejo izvirnost, raznovrstnost in izčrpnost. Poglavja se začenejo z zanimivo sporočanjejsko tehniko, na katero se navezujejo ustrezne slovnice, pravopisne in pravorečne teme. Snov je v posameznem poglavju razložena s pravili ali pa je privlačno oblikovana v obliki preglednic. Vsebinsko dopolnjujejo hudomušne ilustracije Damijana Stepančiča.

Pot pod noge

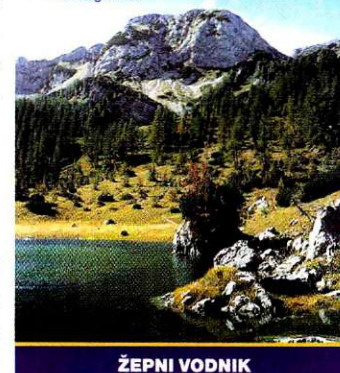
Založba Mladinska knjiga

Janez Mihovec v priročniku *Pot pod noge 1* predstavlja 37 zanimivosti in doživetij, ki se ponujajo popotniku

37 izletov v neraziskane kraje Slovenije

- več kot 70 fotografij
- 6 razglednic

po Sloveniji, pa jih marsikdaj prezre ali ne vezanje. Med njimi so stare cerkvice, slapovi, podzemski svet, kamnite tvorbe, potepanja in spomeniki človeškega truda. Vsaka zanimivost je predstavljena z zemljevidom, opisom in barvnimi fotografijami. V ščitnem ovitku so dodane še razglednice. **I. Ž.**

Edvard Kardelj je 4. novembra 1942 pisal Karlu Poljansku: "Rekvirirajte belogardistom. Toda zares belogardistom, da ne bo prišlo do kakih pretiravanj." Kardelj je 4. novembra v Slovenskem poročevalcu objavil vojaška poročila Z naših bojišč, v katerih je med drugim pisal:

"30. X. 1942. Na vsem področju 'Ljubljanske pokrajine' opravljajo naše partizanske čete uspešno akcijo čiščenja belogardističnih tolp in razoroževanja vaških straž. V teku meseca oktobra je bilo očiščeno obsežno ozemlje ter ubitih, ujetih in aretiranih okoli 300 belogardistov oziroma članov 'vaške straže'. Justificirani so bili belogardistični kolovodje in agitatorji /.../. Zahodnodolenjski odred: V začetku oktobra je manjši naš oddelek izvršil nekoliko napadov na belogardistične patrole na področju Bizovika, Dobrunj in Sp. Kašlja. Ubityh je bilo 11 belogardistov, 2 ujeta, zaplenjenega nekaj orožja in municije. /.../

Udarne brigada Matije Gubca: Deli naše brigade so sredi oktobra

risom Kidričem/ sva pisala Cirilu, Doretu /Edu Mihevcu/ in Jaku /Jaki Avšiču/ pisma, v katerih jih opozarjava na te stvari. Kopije pošiljam vama. Prav tako je Peter napisal priloženo okrožnico za brigade in odrede in vam jo pošiljam, da jo razmnožita in razpošljeta. Sedaj je glavno vprašanje, pripraviti našo vojsko do nove taktike, do jurišanja na utrjene pozicije. Letak, o katerem pišes, bom napisal jaz in Ti ga pošljem prihodnje dni /slo je za poziv "zavedenim in prisilno mobiliziranim", kot se je glasilo, op. I. Ž./ Sicer je pa naše stališče itak že pojasnjeno v proglasu /proglas IOOF 27. 8. 1942/. Bolje je, da ljudje izdajajo lokalne letake. /.../ V okolici se utrjuje b. g. OS /obveščevalna služba/ nas obvešča, da na široko mobilizirajo b. g. za belogardistično ofenzivo na polhograjski sektor, vse od Ljubljane do Vrhnik. Torej na celi črti. Mobilizirajo vsake sorte pokovce. Treba je naše partizane naučiti prezirati b. g. kot vojsko, zares je sramota imeti te smrkovce za vojake."

Cena življenj

Tudi iz tega besedila se vidi, kako intenzivno je Kardelj neposredno vodil slovenske partizane, kako jih je

"Priti" do b. g. 14. del

čistili področje med dolensko železnico in nemško mejo (vasi Polica, Brezovo, Dedni Dol, Blečji Vrh itd.). Razorožene so belogardistične 'vaške straže' v nekaj vaseh, aretiranih nekoliko belogardističnih kolovodij /.../. Na Polici smo bili prisiljeni zažgati tri gnezda belogardističnega odpora. Razen neznatnega odpora v Brezovem niso nikjer dajale vaške straže oboroženega odpora. Udarne brigade Toneta Tomsiča: Oddelki naše brigade so 22. X. napadli belogardistična gnezda v Bizoviku in Dobrunjah. Zažgana so bila 3 gnezda belogardističnega odpora, pobityh okoli 30 belogardistov, a nekaj aretiranih in postavljenih pred partizansko sodišče. Zaplenjeno je bilo nekaj orožja. Naš 1. bataljon je 25. X. ponoči zalotil v vasi Perovo pri Grosupljem sestane vaške zaščite, ki ga je vodil

kaplan iz Stare vasi. Aretirali smo kaplana in še enega znanega belogardističnega agitatorja, vsem ostalim pa smo razložili vlogo bele garde ter jih izpustili. Zaplenili smo ves material v belogardistični delavnici čevljev in nahrbtnikov." Povojna propartizanska publicistika je ta poročila obravnavala kot nekaj najbolj normalnega. Zločinci so bili "dobri možje", kar so počeli, so počeli prav, njihove žrtve pa so bili izraziti negativci. Krivi so bili domala že zato, ker so sploh obstajali. Zločinskost partizanstva in njihovega vodstva je ob branju teh besedil seveda več kot očitna.

"Naučiti prezirati"

5. novembra je Edvard Kardelj poslal Francu Leskošku, sekretarju CK KPS, in Ivanu Mačku, komandantu glavnega partizanskega poveljstva, po-

ročilo (vsako Kardeljevo besedilo je hkrati pomenilo smernice za ravnanje oziroma kar ukaz) položaju v Ljubljani, kjer se je med drugim ostro odzval na razmere: "Toda hudič je v tem, da je UBTT /Udarne brigade Toneta Tomsiča, op. I. Ž./ s svojim polomom ob Ljubljani hudičevo ohrabrila belogardistične pokovce, ki navdajajo ljudi s takim strahom, da ga komaj premaguješ. Ne smete več dopustiti takih strahopetnih akcij, kakor je bila ta! /.../ Glede bele garde se v glavnem strinjam s Tvojim stališčem, vendar se te stvari ne smejo postavljati šablonko. Treba je pač delati po konkretni situaciji. Sicer pa sedaj niti ni več vprašanje v tem. Gre za to, da bi naši partizani sploh prišli do b. g. V tem pogledu je neverjetna počasnost in pasivnost, medtem ko se b. g. postopno utrjuje. Midva s Petrom /Bo-

usmerjal in kako brezobzirno jih je pošiljal v revolucionarno dejavnost, pri čemer mu ni bilo prav nič mar za človeška življenja ne nasprotnikov ne svojih borcev in za posledice komunistično-partizanskega terorja. 5. novembra je Kardelju in Kidriču pisal Ludvik Smrekar, komandant III. bataljona Zahodnodolenjskega odreda: "Danes je naša zaseda na vzhodu imela veliko smolo, čeprav bi lahko imeli velike uspehe v boju z begi. Begi so prišli čisto iz nasprotne strani, kot smo jih pričakovali, tako da so bili naši zasedi za hrbotom. Naši so mislili, da so že izdani, pa so se umaknili proti svojemu taborišču. /.../ Ko so naši opazili /v vasi Dole pod Pancami/ gruče begov, ki jih je bilo okrog 60, so se jim neopazno približali na 150 metrov in čakali priložnost, da so se odmaknili od

civilnega prebivalstva in nato vžgali z mitraljezi in puškami po njih. /.../ Begi so imeli, kakor smo ugotovili, 5 do 7 mrtvih in nekaj ranjenih, ostali pa so se razbežali, da sploh niso utegnili streljati. /.../ Zasedi na zahodu se ni posrečilo pričakati bega.”

“Trebti s puško”

5. novembra je v *Delu* Boris Kidrič objavil članek *Poslednji korak bele garde*, kjer je med drugim zapisal: “Medtem ko je petokoloncem drugod v Jugoslaviji uspelo zanetiti državljanske vojne že v zgodnjih razdobjih osvobodilnega gibanja, se je slovenski beli gardi posrečilo tako najhujše izdajstvo šele tedaj, ko prehaja slovensko osvobodilno gibanje z vsem svetovnim razvojem vred v svojo odločilno fazo. Naštete tri posebnosti v razvoju bele garde so nedvomno beli gardi v škodo in Osvobodilni fronti v korist. V bistvu so rezultat pravilne politike Osvobodilne fronte v splošnem, naše partije pa še prav posebej. Pravilna politika OF in KPS je namreč belo gardo prisilila, da je svoj poslednji, zgodovinsko seveda neogibni korak, napravila šele v okoliščinah, ki so zanj najneugodnejše, čeprav so hkrati za slovenski narod najtrše. /.../

Ko organiziramo politični boj za srednje sloje, moramo hkrati napovedati oboroženim belogardističnim tolpom in njihovim organizatorjem neizprosno oborožen boj - preračunan na njihovo fizično uničevanje. Mnenje, da se je proti državljanski vojni mogoče boriti zgolj z agitacijo in propagando, je napačno v svojih temeljih, ker ne upošteva družbenih korenin, iz katerih poganja izdajstvo nad narodom. Danes, ko je bela garda naperila puške proti slovenskemu narodu /skrivanje svoje zločinske klike za terminom “slovenski narod” je bilo za komuniste tipično; z vsoto vrstno umetno terminologijo so zakrivali, kdo je v resnici začel “državljansko vojno” oziroma kdo je v resnici “naperil puške proti slovenskemu narodu”, op. I. Ž./, je treba njene tolpe trebiti s puško. Taka je njena prva zapoved aktualnega boja proti državljanski vojni. Druga zapoved, s prvo kar najbolj logično povezana, pa se glasi: ni dovolj, če uničimo samo belogardistične vojake državljanske vojne; hkrati z uničevanjem bratomoril-

skih tolpe je nujno potrebno uničiti organizatorje bratomorilske vojne.”

Sprevržena “logika”

Kidrič je govoril o “pravilni politiki Osvobodilne fronte” in dodal “naše partije pa še prav posebej”. Hierarhija je bila jasna, Kidrič pa je tudi v tem besedilu, katerega namen je bil uveljavljanje terminologije, demoniziral nasprotnika in opravičeval svojo (zločinsko) politiko oziroma dejavnost. Opravka imamo s sprevrženo “logiko”: najprej so (komunisti) s pobijanjem povzročili samoobrambno reakcijo oziroma organiziranje vaških straž, proti njim so se potem bojevali, jih uničevali z orožjem in tako “preprečevali državljansko vojno”.

6. novembra 1942 je bil v Ljubljani peti plenum Osvobodilne fronte, kjer so razglasili OF za edino zakonito oblast na Slovenskem in napovedali boj “beli gardi”. Še en jaseen dokaz torej, da OF in t. i. ustanovne skupine OF niso bili nič drugega kot drugo ime za komuniste. Isti dan je vrhovni plenum OF izdal razglas z naslovom *Slovenec!*. Osnutek je

sestavil Edvard Kardelj, ki je izšel v posebni številki *Slovenskega poročevalca*. Za “državljansko vojno” (v resnici se je za tem terminom skrival revolucionarni teror) je obdolžil kar okupatorja: “Zato je v razdobju, ki postaja odločilno za bodočnost Slovencev, okupator posegel po novem sredstvu; po državljanski vojni med Slovenci samimi. /.../ Hkrati poudarja plenum SNOO naslednje: Če hočemo zares preprečiti razmah državljanske vojne med Slovenci, tedaj je treba Kajna, ki je dvignil roko proti svojemu bratu, Efičaltu, ki se je ves prodal našim narodnim sovražnikom, notranjega sovražnika, ki uspeva zgolj s pomočjo in v korist okupatorja – pravočasno uničiti. Izdajalski zaroti bele garde proti slovenskemu narodu, njegovemu obstoju in njegovi svobodni bodočnosti je treba napovedati nepomirljivo politično in vojaško ofenzivo slovenskega naroda.”

Revolucionarni teror

“Apel” je lep primer uporabe vznesenih besed in besednih zvez, ki so temeljile na sprevačanju pojmov,

predvsem pa resničnosti dogajanja. Najprej so komunisti, skriti za terminom “vrhovni plenum OF”, za “državljansko vojno” okrivili okupatorje in “Kajna”, nato pa so govorili o preprečitvi “državljanske vojne”, to pa naj bi preprečili z uničenjem notranjega “političnega sovražnika”. Navedena navodila kažejo, kako veliko je partizanskemu in komunističnemu vodstvu pomenil boj proti protirevoluciji. Tako kot danes vsi tisti, ki jih zanimajo dejstva in resnica, tako so tudi že leta 1942 vsi odločilni ljudje vedeli, kaj se dogaja in kaj je res. Komunisti so praktično od vsega začetka, ko je bila dežela okupirana, uničevali svoje politične nasprotnike in jih do neskončnosti demonizirali z najbolj lažnivimi oznakami. Potem ko so že samo do konca leta ubili najmanj 68 Slovencev, ko so do srede poletja 1942 umorili okoli 400 Slovencev, ko so leta 1942 umorili vsaj 28 “kompletnih” družin in še vsaj 45 “nekompletnih”, ko so umorili 16 duhovnikov in vrsto uglednih ljudi, potem ko sta se jim tako rekoč cela Dolenjska in Notranjska, kjer so ti poboji prevladovali, morali (!) postaviti po robu, so komunisti, da bi prikriili svoje zločinsko početje, v svoji propagandi krivili svoje žrtve, da so nosilci “državljanske vojne”, da so Kajna, da so Efičalt, ki da se je “prodal” narodnim sovražnikom, oni pa da bodo – z nadaljnjim – pobijanjem “preprečevali razmah državljanske vojne”. Naj se slišijo te besede še tako “ostre”, v resnici so le povsem jasne, jih je treba zapisati: komunisti so se za dosego svojih zločinskih ciljev neizmerno lagali.

Tudi glede termina “državljanska vojna” je treba poudariti naslednje. Za dogajanje v Sloveniji pred letom 1944 gotovo ni mogoče uporabljati termina “državljanska vojna”, pa še od takrat in do konca vojne je to mogoče le pogojno. Do konca leta 1943 so bili komunistični partizani v izraziti ofenzivi, protirevolucija pa se je morala organizirati v največji eksistenčni stiski, v primežu med okupatorjem in komunističnim terorjem. Eni so napadali in uničevali, drugi pa so se branili. To pa niso prvine državljanske vojne, ampak “navadnega” revolucionarnega terorja.

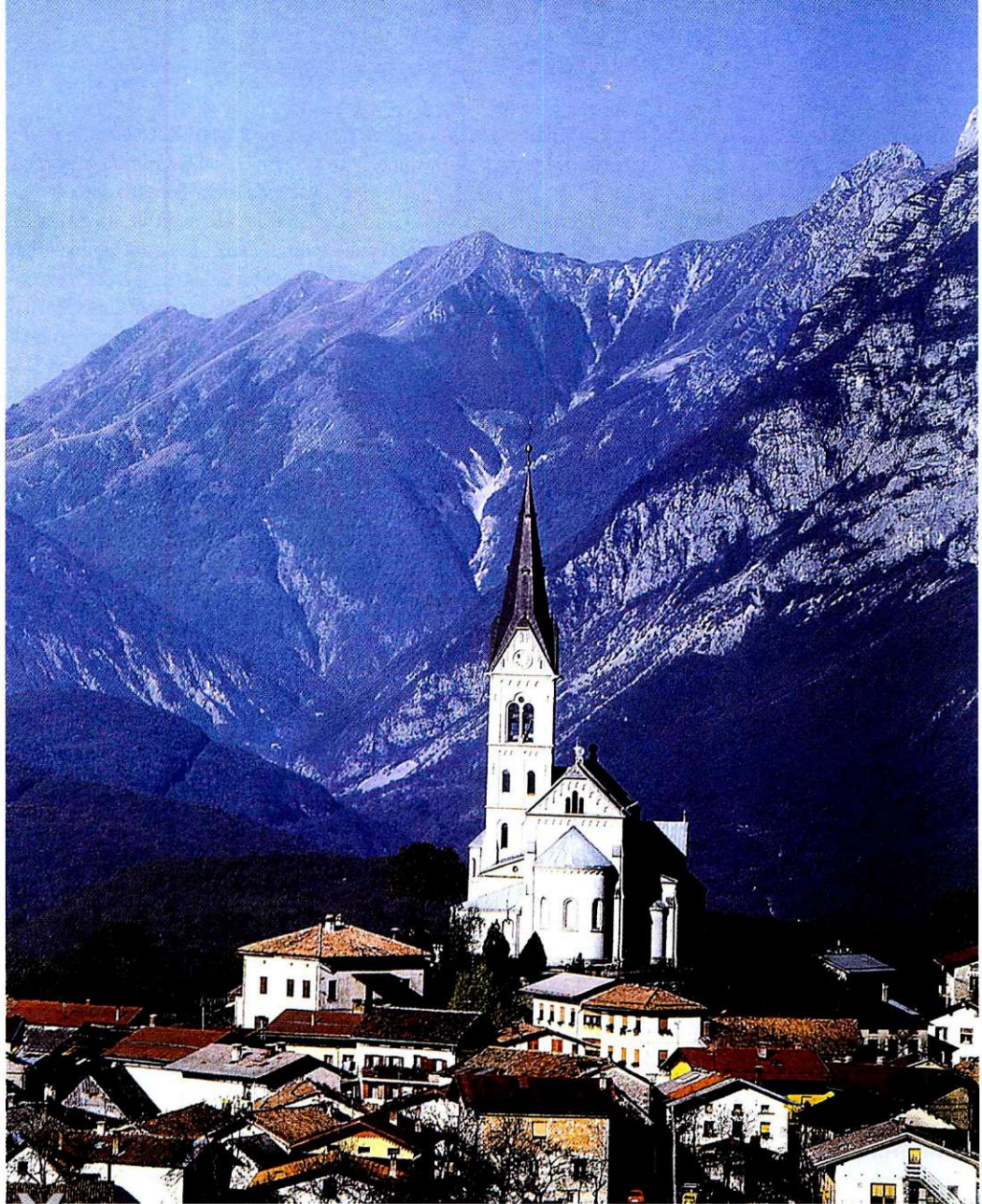
Nadaljevanje prihodnjic
Ivo Žajdela

Zdenka in Boris Kidrič, zakonca, ki sta bila Kardeljeva najožja pomočnika

Drežnica, dvakrat razglašena za najlepšo hribovsko vas Slovenije, je visoko nad dolino Soče in v zavetju pogorja mogočnega Krna ter z veličastno cerkvijo sv. Srca Jezusovega resnični in pravi slovenski Heiligenblut. Mogočna naravna kulisa gora, prava pravljíčna kombinacija moči in lepote, nam zlasti ob jasnini neba jemlje sapo in pospešuje utrip srca. Svet v okolici Soče je tako in tako prostor, kjer se iz njegovih nedrij iztisne pesnikova "krasna hči planin" Soča, tekoči dragulj.

Podkrnski svet pa ni samo lep, marveč tudi skrivnosten in enkratni v pomisli, da tudi naravne sile njegovi veličini in lepoti prej koristijo, kot škodujejo. Domačinu, še bolj pa gostu se dozdeva, da so tudi mogočne, divje in nevarne naravne sile, ki jih predstavljajo potresi in plazovi, le popravki narave in njenih sil, ki s temi dejanji ta čudoviti svet le še dopolnjujejo. Biseri, ki jih brusijo naravne sile, na žalost niso vedno brez bolečih posledic za ljudi. Kje pa so? Ko pa se sile večnosti začasno umirijo, ko mir in tihota zavladata v sve-

Čudež pod Krnom

tu drežniških vasi in polj, potokov, grap in gora, domovanj in src, takrat veljajo za pokrajino in ljudi, ki tu živijo, misli iz pesmi Simona Gregorčiča: *Naj drugi okoli po sveti si iščejo slave, blaga, jaz hočem na gori živeti, tu sreča, tu mir je doma.*

Ne prej ne kasneje ...

Vendar v obsoških krajih ni bilo vedno miru in sreče. Med prvo svetovno vojno so se tu bili boji, ki jih slovenski svet ni doživel ne prej ne kasneje. Območje od Bovca preko Krna do Tolmina in še naprej je bilo takrat središče sveta. O tem koščku zemlje

so se v letih od 1915 do 1918 pogovarjali generali in vladarji, kralji in cesarji. Na te senožeti in gozdove, jase in parobke so potovale misli žena in deklet, ko so objokovale svoje može in fante. Ta mali, prekrasni košček zemlje je postal kraj, kjer sta se pretepalata dva požrešna naroda, laški in švabski, tu so svoje bolesterne ambicije uresničevali vladarji in generali. Tu je tekla kri mladih fantov in mož in napajala zemljo in skalovje naših gora.

Na tiste, zdaj že precej oddaljene tragične dogodke nas spominjata edinstvena muzeja, eden je v dolini, drugi pa nad njo, na planoti, eden v

Kobaridu, ta je bil pred leti razglašen za najboljši evropski muzej leta, lastnik drugega pa je Mirko Kurinčič in si ga lahko ogledamo sredi Drežnice. Iz nič, z zvrhano mero navdušenja in s slutnjo, kaj hoče, je v tridesetih letih dela zbral obsežen in dragocen material: predmete in opremo iz prve svetovne vojne, orožje, številne dokumente vojakov in domačinov pa tudi dokumentacijo takratne lokalne uprave in pisne dokaze o bogatem kulturnem življenju v drežniških vaseh. Najbolj so mu pri srcu dragoceni spomini posameznikov, vojakov in domačinov, ki v svojih pi-

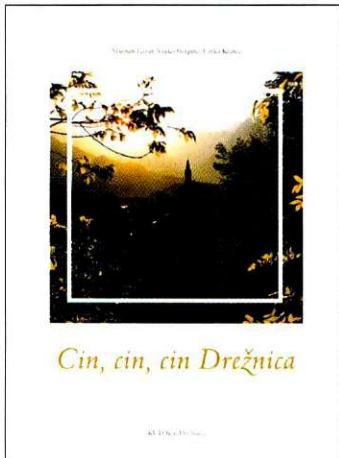
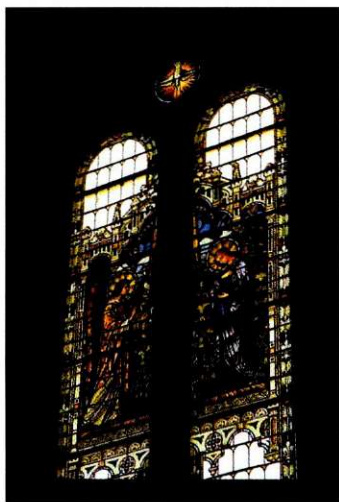
smih nakazujejo mnoge stiske preprostih ljudi – topovske hrane "velikih vodij". Zbirka prikazuje tudi dokumente o življenju na Drežniškem v času Avstro-Ogrske in v času med obema vojnama, ko je Italija s svojim fašizmom kazala drugi obraz svoje tako opevane kulture.

Precej prostora je namenjena tudi etnografskim značilnostim območja, predmetom, ki so jih izdelovali in uporabljali domačini. Poudarjena so dela in prizadevanje pri graditvi cerkve sv. Srca Jezusovega. Tu pa je tudi večina znanih drežniških pustnih likov in obilica drugih pred-

metov in fotografij, povezanih z deli in običaji ljudi v drežniških vaseh.

Dva velikan nad Sočo

Iz doline Soče se nam komaj na kakšnem mestu odstre pogled na Drežnico, saj jo skrbno zakrivajo okoliske vzpetine. Ko pa se po cesti iz Kobarida dvignemo na drežniško planoto, se nam nenadoma iz za ovinka odstre razgled na mogoče-

no kuliso dveh velikanov, enega večličastnejšega od drugega, zadaj mogočno ostenje Krna, ob njegovem vznožju pa drežniška lepota cerkev sv. Srca Jezusovega. Ustavimo se zato vsaj za hip pri njej.

Čudovito romarsko svetišče je monumentalni gradbeni objekt, katerega avtorji in izvajalci so bili: duhovnik Jožef Kalin, graški arhitekt Pascher in generacija domačinov ter vseh tistih ljudi dobre volje in odprtega srca, ki so s samoodrekanjem, požrtvovalnostjo in svojo globoko vero omogočili in izpeljali njegovo postavitve. Na kraju, kjer je

pred tem stala od časa razmajana in s tramovi podprta skromna cerkev sv. Jurija, je s pridnimi rokami zraslo mogočno romarsko svetišče.

Dela, začeta v letu 1911, so to gradbeno umetnino pripeljala v sklepno fazo že do božiča 1912. Nedokončani zvonik se je povzpел do ponosne višine 52 metrov šele čez 74 let, leta 1986. Novozgrajeni hram je pričakal začetek in kataklizmo prve svetovne vojne, ki se je prav tu neizmerno znašala nad ljudmi in okoljem. Med prvo svetovno vojno so bila seveda vsa dela ustavljena, vendar je cerkev, ki je stala v neposredi bližini frontnih črt, ostala nepoškodovana. Verni temu pravijo čudež, neverni pa naključje.

Simbol in zaveza

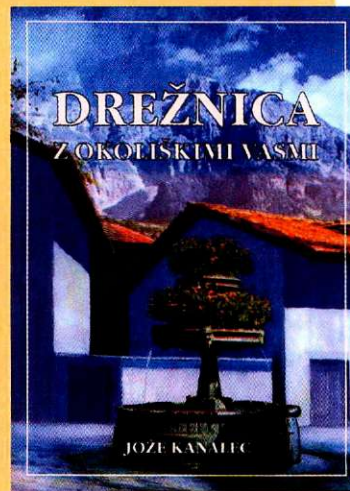
Poleg čudovite lege na vzpetini nad vasjo in mogočnosti zgradbe so poseben okras cerkve barvna okna, delo steklarskih mojstrov iz Innsbrucka. Poslikavo cerkve sta v glavnem opravila slikarja Avgust Černigoj in Zoran Mušič. Umetnosti zgodovinarji v novejšem času ugotavljajo, da so prav stvaritve teh dveh mojstrov v drežniški cerkvi eden najpomembnejših ciklusov cerkvene umetnosti 20. stoletja. Glavni oltar je delo mojstrov iz delavnice Novelli, zamolčati pa ne smemo, da ga je plačala preprosta služkinja Kati Čušin.

Celoten objekt je torej resnični izdelek pridnih rok, ljubečih src in hrepenečih misli prednikov današnjih Drežničanov. Je pa tudi simbol in zaveza za nove generacije.

Poslej se lahko s čudežnim svetom ob Soči seznanimo tudi s pomočjo dveh knjig, ki so jih napisali in izdali Drežničani, polni zanosa in ponosa, da so doma in v teh krajih. Eno je napisal in v samozaložbi izdal Jože Kanalec, Drežničan, ki sicer živi v Ljubljani in je upokojen pravnik. Drugi so avtorji Marijan Lazar, Vinko Berginc in Urška Kranjc dali naslov *Cin, cin, cin Drežnica* in menda nima smisla razlagati od kod tak naslov, saj se z njim v mladosti sreča vsak Slovenec. Knjigo, ki je predvsem fotomonografija o krajih in znamenitostih na Drežniškem, je izdalo Kulturno-umetniško društvo Krn Drežnica. I. Ž.

Drežnica z okoliškimi vasm

Knjige *Drežnica z okoliškimi vasm* so se najprej razveselili domačini iz Drežnice, Drežniških Raven, Jezerc, Magozda in Koseča, saj jim je njen avtor **Jože Kanalec**, domačin iz Drežnice, (v samozaložbi) podaril za vsakega razumljivo napisano knjigo o preteklosti njihovih krajev. Uvodoma je orisal geografsko podobo Drežnice. V tretjem poglavju je prikazal območje v antiki in srednjem veku (od prve pisne omembe leta 1327 do leta 1848), življenje prednikov v srednjem veku, dotaknil se je urbarjev in katastra in opisal pokopališče. Sledi poglavje, kjer je prikazal čas od leta 1848 do prve svetovne vojne (cestne povezave, kmetijstvo, od zasilne šole leta 1852 do prve vojne, prosvetna dejavnost ter cerkev in duhovniki do prve vojne). Posebej boleče je poglavje o prvi svetovni vojni, kjer je opisal dogodke na začetku vojne, begunstvo in vračanje domov. Precej prostora je posvetil obdobju med vojnami. Na kratko je obdelal dogodke iz druge svetovne vojne. Zadnji dve poglavji sta namenjeni povojnemu času. Tu izvemo precej o izseljevanju prebivalstva, o ukrepih oblasti za preprečitev izseljevanja, orisal je obrtno dejavnost, lovsko družino, planinstvo, turistično društvo, običaje in šege. Na koncu je prikazal gibanje števila prebivalstva, naravne ujme in potrese ter družbeno življenje v zadnjih letih.

ELEKTROPROM

EVJ
ELEKTROPROM d.o.o.
 Loke 22
 1412 KISOVEC
 tel.: 03 56 57 150
 fax: 03 56 71 488

www.elektroprom.si

- ◆ projektiranje strojnih in elektro instalacij in geodetske storitve
- ◆ bar sedmica
- ◆ lokalna televizija ETV
- ◆ trgovina EVJ Center
- ◆ elektroinstalacije
- ◆ centralne kurjave, vodovod, plinske instalacije
- ◆ kabelsko komunikacijski sistemi
- ◆ grafitne ščetke
- ◆ tiskana vezja
- ◆ delovni stroji in nizke gradnje

50 let
Štajerski val
 13,7... in 37,5...

RADIO ŠTAJERSKI VAL, D.O.O., ŠMARJE PRI JELŠAH
 AŠKERČEV TRG 21, 3240 ŠMARJE PRI JELŠAH
 UPRAVA: (03) 817 12 10, STUDIO: (03) 81 71 230
 WWW.RADIO-SHAJERSKI-VAL.SI

Mesto brez avtomobilov se glasi pobuda evropskega prometnega tedna 2004, ki bo septembra letos.

Ugotovitve meritev v Evropski zvezi kažejo, da nastane skoraj 40 odstotkov emisij CO₂ transportnega sektorja v produktih izgovaranja zaradi rabe osebnih avtomobilov v mestih.

Glavne teme tega tedna so:

- varne ceste za otroke,
- uporaba javnega prevoza,
- vožnja s kolesi,
- življenju meščanov namenjena raba cest,
- zelene površine.

Romantična fotografija nam pričara Ljubljano pred drugo svetovno vojno, hkrati pa dejstvo, da tramvaj potrebuje prosto površino, po kateri vozi.

Podzemni tramvaj

Onesnaževanje zraka in problem prometa v mestu so velika skrb evropskih državljanov. Raziskave kažejo, da je bilo zaradi onesnaževanja leta 1999 70 odstotkov Evropejcev bolj zaskrbljenih kot leta 1994.

Vožnja z avtomobili je glavni razlog za neskladje med željami in tem, kar ponuja življenjsko okolje.

Teden prometa v Evropi usmerja opozorilo na negativen vpliv avtomobilskega prometa na okolje in kakovost življenja v mestih (hrup, stres, onesnaževanje zraka itd.).

Odziv na obstoječe stanje

Iniciativna skupina Ljubljana je zaznala ne dovolj učinkovito odpravo nepravilnosti in pomanjkljivosti prometa v Ljubljani zlasti v smeri, ki je tema evropskega prometnega tedna 2004, in je za središče mesta predlagala sodobno rešitev problema.

Predlagane teme tedna bi se trajno uresničevale, čeprav je središče Ljubljane stisnjeno med Grajski hrib in park Tivoli in to ožino še dodatno zožujejo Ljubljana, glavna železniška proga z Balkana, Madžarske, Ukrajine in z vzhoda proti Italiji.

Zaradi te ožine in zgradb ob prometnicah v središču mesta so imeli načrtovalci električnega tramvaja v Ljubljani že nekdanje težave. Leta 1901 je Ljubljana dobila električni tramvaj. Njegova proga je bila speljana

po površini (slika 1), kar je še bolj zoževalo cestišče za druge vrste prometa, predvsem za avtomobilskega, ki se je čedalje bolj uveljavljal.

Tramvaj je bil počasen, ljudje so nanj čakali na prostem, notranjost je bila neudobna, na ovinkih so kolesa tramvaja cvilila, strmine je zlasti pozimi zmožle le, če so posipali tirnice s peskom oz. soljo. Zaradi prenizkega vlaganja v tramvajski promet je ta tehnično zaostajal. Nekaj je bilo treba storiti, ker ga je prehitel čas.

Leta 1968 so mestni možje sklenili, da je treba promet spremeniti tako, da ne bo več tramvajskih tirov, ki bi zasedale površino cest, zrak pa se ne bi onesnaževal z izpušnimi plini avtobusov, zato so uvedli trolej-buse. Ti so omogočali vožnjo po cestišču in so se lahko izogibali oviram

na cesti. Imeli pa so toliko pomanjkljivosti, da se je Ljubljana nazadnje odločila za uporabo avtobusov.

Uvedba podzemnega tramvaja

Ob predstavitvi idej pod pokroviteljstvom MOL za vnovično uvedbo tramvaja v Ljubljani v maju in juniju 2002 je bila predstavljena nadzemna (TTK- Karlsruhe) in podzemna (Iniciativna skupina Ljubljana) različica tramvaja v središču Ljubljane. Javni mestni tirni promet pod zemljo ima v mestnem središču nesporne prednosti pred nadzemnim. V tehnološkem pogledu je podzemni sistem javnega mestnega tirnega prometa popolnoma samostojen in ga druge vrste prometa ne ovirajo, zato je hiter in časovno zanesljiv. Podatki kažejo,

da je podzemni tramvaj potniku in meščanu zelo prijazen, na postajališčih zavarovan pred vremenskimi neugodnostmi, dežjem, snegom, mrazom, vročino, vetrom, cestnim prahom, in ni hrupen za uporabnike. Iniciativna skupina Ljubljana je tako za ureditev prometa v ljubljanskem mestnem jedru predlagala podzemni tramvaj. Z umikom mestnega tirnega prometa v središču mesta pod zemljo bi se sprostile cestne površine za druge potrebe: za pešce, kolesarje, ozelenitvene površine, razne prireditve, intervencijska vozila ... Delovanje tramvaja pod zemljo ni moteno zaradi snega, prireditev ali drugih akcij na prometnih površi-

nah nad njim. Ni pa zanemarljivo niti izboljšanje zraka in uvedba pešpoti na območjih, ki jih sedaj onesnažujejo vozila z notranjim zgorevanjem, kar bi pozdravili zlasti astmatiki in tudi starši majhnih otrok.

S podzemnim tramvajem, ki naj bi v prvi fazi peljal od Železne ceste do Tobačne tovarne, bi bile uporabnikom tramvaja hitro dostopne nekatere pomembne javne ustanove v središču Ljubljane, npr. železniška postaja, sodišče, v povezavi z nadzemnim tramvajem pa tudi stadion za Bežigradom, BTC ... Ljubljana bi najprej zgradila podzemno povezavo sever-jug s 5 podzemnimi postajami. Ob izkušnjah, ki bi si jih pridobila, bi se nadaljevala graditev v prečni smeri.

Omenjena iniciativna skupina je izdelala več rešitev poteka prog podzemnega tramvaja v Ljubljani, vse pa imajo isto podzemno progo sever-jug v središču mesta po tirih normalne širine. Če hočemo čez 8 do 10 let uresničiti projekt, moramo že sedaj nadaljevati z delom. Upoštevati je treba naraščanje cen pogonskega goriva in nujnost, da imajo ljudje, ki imajo opravke v središču mesta, na razpolago cenen in kulturnen prevoz.

Izkušnje drugih mest kažejo, da je tudi središčni promet v Ljubljani mogoče urediti na ljudem prijazen, varen in zdravju neškodljiv način s podzemnim tramvajem.

Dr. Vladimir Drusany

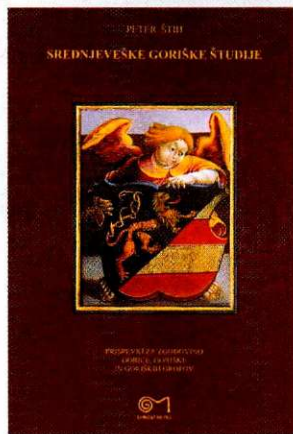

S podzemnim tramvajem, ki naj bi v prvi fazi peljal od Železne ceste do Tobačne tovarne, bi bile uporabnikom tramvaja dostopne javne ustanove v središču Ljubljane.

Srednjeveške goriške študije

Peter Štih, naš vodilni zgodovinar za srednji vek, je napisal že veliko prispevkov, ki pomembno bogatijo vedenje o naši preteklosti.

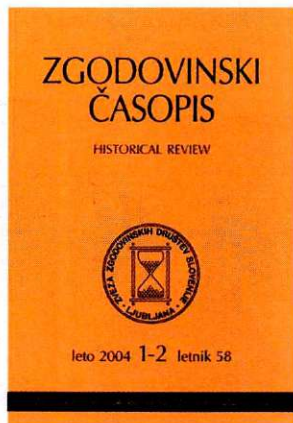
Potem ko je leta 1999 izšla njegova izjemna monografija o dveh listinah cesarja Otona III. iz leta 1001, v katerih se prvič omenjata Gorica in Solkan, je Goriški muzej poskrbel za izdajo še drugih Štihovih raziskav, ki so bile raztresene po različnih publikacijah. Nastala je knjiga *Srednjeveške goriške študije* s podnaslovom *Prispevki za zgodovino Gorice, Goriške in goriških grofov*. Trije se ukvarjajo z zgodovino Gorice: *Gorica in njeno zaledje ob vstopu v zgodovino okrog leta 1000*, *Lastniki in posestniki Gorice do nastopa goriških grofov in Podelitev tržnih pravic Gorici 1210*. Sedem prispevkov obravnava goriške grofe: *Goriški grofje*, *Goriški grofje in oblikovanje pokrajine ob Soči in na Krasu v deželo Goriško*, *Goriški grofje in geneza Pazinske grofije*, *Goriški grofje in dežela Grofija v Marki in Metliki*, *Goriški grofje kot deželni gospodje na Goriškem, Kranjskem in v Istri*, *Vloga ministerialov pri izoblikovanju in upravljanju dominija goriških grofov in Goriški grofje in devinski gospodje*. Dodani so še štiri prispevki v rubriki *Miscelanea*: *Institucija vicecomesa v upravni strukturi Pazinske grofije v času goriških grofov*, *K zgodovini nižjega plemstva na Krasu in v Istri*, *Ob konceptu, predlogah in goriških grofih v Zgodovini Norika in Furlanije Martina Bavčerja in Obisk cesarja Leopolda I. v Gorici leta 1660 in govor jezuita Martina Bavčerja*.

Zgodovinski časopis

Izšla je nova številka Zgodovinskega časopisa (1–2, 2004), ki ga izdaja Zveza zgodovinskih društev Slovenije.

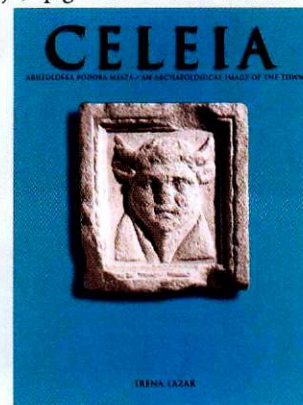
V prvem delu je objavljenih sedem razprav: *Alešovčev Brencelj - prvi slovenski satirični list* (Damir Globočnik), *Občinske volitve v Dravski banovini 15. oktobra 1933 in nekdanja Slovenska ljudska stranka* (Jure Gašparič), *Tisova Slovaška - "priljubljeni sen slovenskega klerofašizma"?* (Bojan Godeša), *Zavarovalništvo v Sloveniji med drugo svetovno vojno* (Žarko Lazarevič), *Še o zavazniških misijah ali kako in zakaj je moral umreti britanski major Cahusac* (Marjan Linasi), *Tito u novom srpskom pokretu sećanja* (Todor Kuljić), *Ambivalentnost kolektivnega spomina v Centralni Evropi. Moderna in/ali postmoderna razpoloženost* (Moritz Csáky). V poglavju *Zapisi* je objavljenih pet prispevkov: *Na poti k zgodovini onstran koncepcije družbe* (Igor Grdina), *O pojmovanjih znanja v gimnazijskem učnem načrtu in zgodovini na maturi* (Vilma Brodnik), *Značilnosti in primerjava zunanjih srednješolskih izpitov iz predmeta zgodovine v Republiki Sloveniji, Franciji, Veliki Britaniji in mednarodnih šolah* (Danijela Trškan), *Muzej kot vir za poučevanje zgodovine* (Dragan Potočnik), *Je stal pranger tudi pri gornjelendavski župnijski cerkvi?* (Jožef Smej).

Celeia

Arheologinja Irena Lazar dela v Pokrajinskem muzeju v Celju od leta 1992 kot kustodinja za rimsko arheologijo.

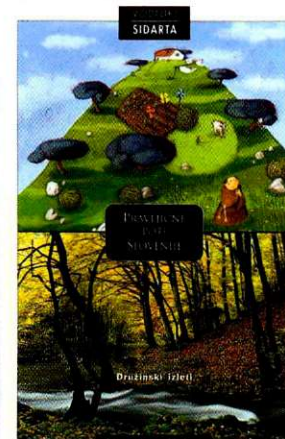
Vodi oddelek za antično arheologijo, epigrafiko in numizmatiko. Vodila je arheološke raziskave v Celju in na Vranskem, pripravila je topografijo rimske Celeje, njena ožja specialnost pa je predvsem rimsko steklo. V knjigi *Celeia* je podala poljudno arheološko podobo mesta. Kratkim in preglednim poglavjem je dala naslednje naslove: *Zgodovina raziskav*, *Lokacija in teritorij*, *Literarni in epigrafski viri*, *Ostanki rimskega mesta*, *Ceste, Kanalizacija in oskrba z vodo*, *Javne zgradbe in forum*, *Obrti*, *Grobišča*, *Severna nekropola*, *Južna nekropola*, *Zahodna nekropola*, *Prebivalstvo*, *Obzidje*, *Religija*, *Rimska in predrimska božanstva*, *Kršćanstvo*. Knjiga, izdal jo je Pokrajinski muzej Celje, je zelo lepo ilustrirana in oblikovana. V knjigi med drugim izvemo, da so meščani Celje zaradi obilice antičnih ostankov poimenovali kar mala Troja, da je po nekaterih ocenah mesto štelo okrog 10.000 prebivalcev in da Celeja ni bila kolonija, v kateri so bili prebivalci pretežno priseljeni iz Italije, ampak municipij, mesto, v katerem so prevladovali domači prebivalci.

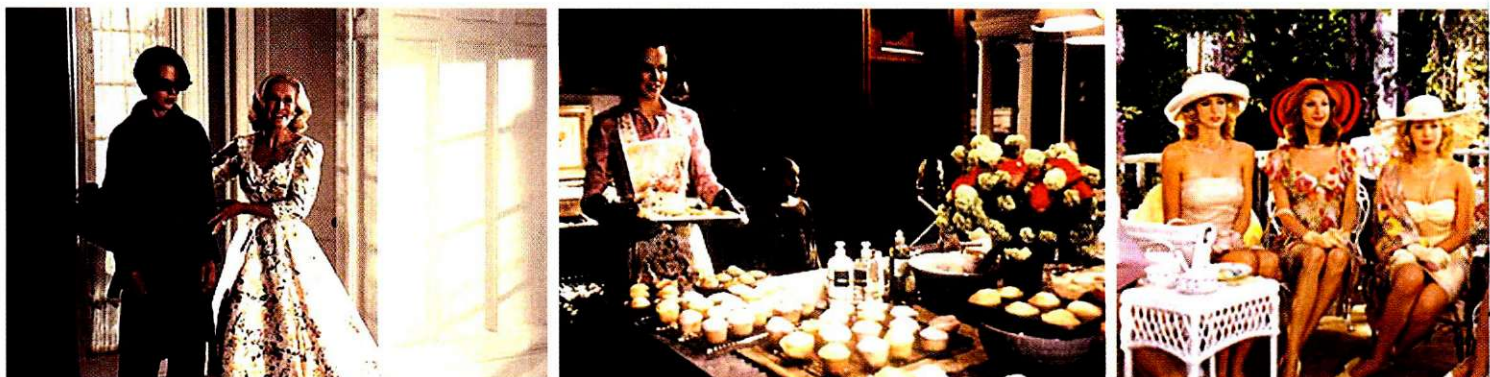

Pravljicne poti Slovenije

Irena Cerar Drašler je napisala, založba Sidarta pa izdala vodnik z družinskimi izleti Pravljične poti Slovenije.

Knjiga *Pravljicne poti Slovenije* se precej razlikuje od drugih pohodniških in planinskih vodnikov, saj je kombinacija ljudskih pravljic in pripovedk ter izletov, ki nas popeljejo do krajev, omenjenih v zgodbah. Gre za praviloma lažje in krajše poti oziroma sprehode, ki so primerni za družine z otroki in tudi tiste, ki v gore ne zahajajo redno. Tudi pri zahtevnejših ciljeh je skoraj vedno izbran najlažji dostop. 70 izletov vodi k različnim naravnim znamenitostim po vsej Sloveniji, k rekam, izvirov, lažjim jamam, slapovom, znamenitim ali redkim drevesom, jezerom, močvirjem in barjem ter na lažje dostopne in razgledne vrhove. S pomočjo knjige lahko tako spoznavamo našo naravno dediščino kot ljudsko pripovedništvo s številnimi slovenskimi bajnimi bitji vred. Pomembna obogatitev knjige je sodelovanje vrhunskih ilustratorjev in fotografov. Gre za nekakšno sočasno popotovanje in prepletanje fotografije in ilustracije, ki vsaka na svoj način in s svojo govorico bistveno pripomore k temu, da bomo magijo narave, ki je nekoč davno navdihovala naše prednike, tudi zares začutili. Uvod in posebnosti slovenskega ljudskega pripovedništva je prispevala strokovnjakinja dr. Monika Krojepej. V kratkem in natančnem tehničnem delu opisa je podana zahtevnost vsakega izleta, njegova dolžina in morebitne nevarnosti, na katere moramo biti pozorni, kadar se na pot podamo z majhnimi otroki. I. Ž.

Mesto sanjskih žensk

THE STEPFORD WIVES

Stepfordske ženske režiserja Bryana Forbesa so ostale v spominu kot eden kulturnih filmov sedemdesetih let. Na naša platna prihaja predelava trilerja, s katerim se je leta 1975 proslavila Katherine Ross.

Joanna Eberhart, igra jo priljubljena avstralska igralka Nicole Kidman, je prepričana, da njeno življenje ne bi moglo biti boljše. Kot najmlajša predsednica v zgodovini televizijske mreže EBS ima cvetočo kariero, poleg tega pa še ljubečega moža in dva čudovita otroka. Nenadoma in popolnoma nepričako-

vano pa se njen svet podre. Izgubi službo in doživi živčni zlom. Kot kaže, je prišel čas, da Joanna in njen mož Walter (Matthew Broderick) dodobra razmisli, kaj je za njiju v življenju pomembno. In tako se družina preseli v idilično mesto, pravi mali raj, imenovan Stepford.

A v Stepfordu se dogaja nekaj čudnega in Joanna je zelo sumničava. Da v paradižu nekaj smrdi, je jasno tudi pisateljici Bobbie, igra jo Bette Midler, in arhitektu Rogerju, ki se je s svojim ljubimcem nedavno preselil v Stepford. Tisto, kar v mestu najbolj izstopa in moti, so ženske. Vse so lepe, srečne in neverjetno spretno pri ročnih delih. Vsaka zna kuhati, peči, urejati hišo, ki je vedno brez-

hibno pospravljena, kositi travo, se igrati z otroki, zvečer pa še vedno vse pozdravijo svoje može v čipkastem spodnjem perilu in jim privoščijo nepozabno noč! Joanna se v novem domu počuti čedalje slabše, Walter pa – razumljivo – uživa. Družinsko življenje njegovih novih sosedov se mu zdi preprosto sanjsko. Potem pa mu Joanna, taka kot je, nenadoma postane v napoto.

Popolne žene

Stepfordske ženske so posnete po istoimenski knjigi Ire Levina, ki je kmalu po izdaji postala uspešnica in leta leta 1975 doživela prvo filmsko upodobitev. Ko je zgodba prvič pršla na filmski trak, je Ameriko zalil prvi val feminizma. "Stepford Wives" v ameriškem žargonu pomeni histerično, malo umetno "kokoško", obsedeno z urejenostjo in popol-

Režija: Frank Oz
Scenarista: Paul Rudnick po romanu Ire Levina
Igrajo: Nicole Kidman, Glenn Close, Christopher Walken, Joan Cusack, Matthew Broderick, Bette Midler
Premiera: 2. 9. 2004
Distribucija: Karantanija Cinemas

Hellboy

Iz onostranstva med nacističnim eksperimentom ob koncu druge svetovne vojne prestopi majhno rdečeokožno bitje s hudičevimi rožički in vrazjim repom.

To je Hellboy, hudičev potomec, ki se desetletja kasneje na strani oddelka FBI za paranormalne raziskave in obrambo bojuje z nenaravnimi pošastmi in tudi proti okultnemu vodji Grigoriju Rasputinu, ki želi zavladati svetu. Rojen je bil pred šestdesetimi leti v peklenkih plamenih druge svetovne vojne. Na Zemljo ga

je pripeljal zlobni blaznež Grigori Rasputin (Karel Roden), da bi širil zlo. Hellboyu (Ron Perlman) je bilo usojeno postati glasnik apokalipse. Rešile so ga zavezniške sile pod vodstvom profesorja Brooma (John Hurt), ustanovitelja tajne organizacije B.P.R.D. (Biro za paranormalne raziskave in obrambo), ki ga je vzga-

nostjo do te mere, da nad družino izvaja teror harmonije. A tedaj razlike med realnim življenjem in idealnim mestecem v zgodbi še niso bile tako zelo izrazite kot danes, ko so mnoge ženske izjemno pomembne in močne. Zaradi tega je danes zgodba še veliko bolj zabavna, kot je bila pred tridesetimi leti. Film ne predstavlja le želje vsakega povprečnega moškega, da bi bil kralj v svojem domu in imel popolno ženo, ampak tudi obsedenost sodobnega sveta s spremembam, naj bodo še tako drastične, da bi dosegli popolnost.

A bistvo zgodbe je odnos med partnerji. Joanna in Walter prideta v idealen, popoln kraj, kjer živijo popolne ženske, neskončno srečni moški in kjer stojijo čudovite hiše. A nazadnje ugotovita, da popolnosti ni le nemogoče doseči, ampak tudi, da smo ljudje lahko dobri partnerji le takrat, ko sprejmemo, da naš partner ni popoln. Zgodba je mešanica satire in trilerja. Poigra se z mnogimi temami, ki so danes močno izpostavljene: bitka med spoloma, premagovanje stereotipov in potreba po individualnosti. Da bi prikazali bogato, veličastno življenje stepfordskih parov, je morala snemalna ekipa najti primerne hiše, ki bi ustrezale življenjskemu slogu ljudi, ki imajo vse in se tega ne sramujejo. Največji podvig je bil renovacija muzeja Lockwood-Mathews Mansion v Connecticutu, 140 let stare stavbe, ki jo je ekipa dobila v najem pod pogojem, da jo korenito popravi in obnovi. **Monika Maljevič**

jal kot sina in razvijal njegove izjemne paranormalne darove. Kljub temačnemu izvoru Hellboy postane nenavaden junak dobrega in se bojuje zoper sile zla, ki ogrožajo naš svet.

Pri B.P.R.D. Hellboy postane član nenavadne družine, katere del sta tudi telepatska Mer-Man Abe Sapien (Doug Jones) in Liz Sherman (Selma Blair), ki obvlada pirokine-

zo. Skriti pred pred očmi družbe, ki jo imajo nalogo varovati, so ključna obrambna črta pred Rasputinom, ki skuša znova pridobiti Hellboya na stran temnih sil in z njegovimi močmi povzročiti armaggedon. Broom takole opiše B.P.R.D.: "Nikar se ne slepite, v noči obstajajo stvari, ki uidejo z vajeti. Mi smo tisti, ki jih znova ujamemo."

HELLBOY

Režija:	Guillermo Del Toro
Scenaristi:	Guillermo del Toro, Peter Briggs, Mike Mignola (avtor stripa)
Producenti:	Lawrence Gordon, Mike Richardson, Lloyd Levin
Igrajo:	Ron Perlman, David Hyde Pierce, Doug Jones, Karel Roden, Victoria Smurfit
Premiera:	2. 9. 2004
Distribucija:	Continental film

na kratko

Temnopolta igralka **Christina Milian** bo zaigrala v filmu *Be Cool*, nadaljevanju filma *Get Shorty* iz leta 1995. 22-letna igralka bo upodobila pevko s slabo založniško pogodbo, ob njej pa bodo zaigrali še John Travolta, Uma Thurman, The Rock in Vince Vaughn. Milianova je v filmu Linda Moon, članica ženske skupine Chicks International, ki samo predeluje pesmi, medtem ko si Linda želi ustvarjati svoje. Spotoma sreča Travoltov lik, Chilija Palmerja, ki opazi, da je nadarjena, in ji želi pomagati. Milianovo smo do sedaj videli v filmih *Charmed* in *Sister Sister*.

Ameriški režiser in pisatelj **Michael Moore** načrtuje po odmevnem filmu v času ameriških predsedniških volitev na trg poslati še dve knjigi, ki bosta kritizirali ameriško vlado. V eni od njih z naslovom *Will They Ever Trust Us Again* bo Moore objavil pisma, ki jih je prejel od ameriških vojakov v Iraku. "Ponosen sem na to, da bom postal glas vojakov, ki so mi pisali," je dejal režiser velike uspešnice, dokumentarca *Fahrenheit 9/11*. Spremljevalna knjiga k filmu z naslovom *The Official Fahrenheit 9/11 Reader* bo izšla oktobra, v času, ko bo *Fahrenheit 9/11* na voljo tudi na DVD. Založnik upa, da bosta knjigi na prodajnih policah še pred volitvami 2. novembra. Moorov *Fahrenheit 9/11* podaja kritičen pogled na Bushevo vodenje države po terorističnih napadih 11. septembra in na ameriške posege v Iraku. Moorov film je postal najuspešnejši dokumentarec vseh časov, saj se je v blagajne steklo kar 115 milijonov dolarjev. Tisti, ki branijo politiko Georgea Busha, ameriškemur režiserju očitajo predvsem selektivnost pri navajanju predsednikovih izjav.

Režiser Eli Roth se pripravlja na snemanje nove različice filma groze iz leta 1956 *The Bad Seed*. Izvirni film o vseameriški družini, ki ima navzven popolno življenje, vse dokler njihova osemletna hči ne začne ubijati ljudi. Filmar *Cabin Fever* si je s tem krvavim filmom pridobil svetovno slavo, za novo različico pa obljublja novosti in tehnološke izume, kot jih še nismo videli. Izvirnik je bil enkratni psihološki triler, nova ekipa pa bo film ustvarila prav na teh temeljih in razširila horizonte.

Veliki prijateljici Salma Hayek in Penélope Cruz (pogosto skupaj nakupujeta) sta končno dobili priložnost, da skupaj nastopita pred kamerami v komičnem vesternu *Bandidos*. Producent filma je slavni francoski filmar Luc Besson, ki se je proslavil s serijo *Taxi*, lokacija snemanja pa je mehiški Real de Catorce, ki je pred tremi leti gostil ekipo filma *Mexican* z Julio Roberts in Bradom Pittom.

Ena najbolj priljubljenih in najbolje plačanih igralk na svetu **Julia Roberts** je v pogovoru dejala, da se namerava umakniti iz sveta filma in se posvetiti materinskim obveznostim. Dobitnica oskarja, čez dva meseca bo dopolnila 37 let, bi morala letošnjo zimo roditi dvojčka. Njun oče je njen šarmantni mož Danny Moder. V pogovoru za *Newsweek* je hollywoodska zvezda še dejala, da v času do božiča, ko naj bi rodila, ne sprejema ponudb za nove vloge in da se bo do nadaljnega ukvarjala samo z otrokoma in družino. Moder in Roberstova sta se poročila pred dvema letoma na ranču pri mestu Taos v Novi Mehiki. Zlobni jeziki so zvezi napovedali kratek čas trajanja, vendar se zdi, da je v privlačnem kameramanu po mnogih ljubezenskih brodolomih zares našla pravega.

Radio Krka
106.6 MHz

PETEK

- 05.00 Pogumno v novi dan
- 05.10 Vreme, ceste
- 05.30 Poročila
- 05.45 Napovednik programa
- 06.00 Svetnik dneva
- 06.10 Biser za dušo
- 06.20 Prognostik
- 06.30 Kratke novice
- 06.35 Kličemo 113
- 06.45 Sejalec seje besedo (dnevni odlomki Božje besede z razlago)
- 07.00 Zvonjenje
- 07.15 Bim-bam-bom
- 07.30 Poročila+AMZS, osmrtnice, obvestila
- 07.50 Jezikovni brevir
- 08.00 Kmetijski nasvet
- 08.30 Koledar prireditvev
- 08.45 Spominjamo se
- 09.00 Poročila
- 09.15 Napovednik
- 10.00 Poročila
- 11.00 Kratke novice, Vaša pesem
- 11.15 Knjižne minute (presoje)
- 12.00 Zvonjenje
- 12.05 Biser za dušo
- 12.15 Voščilo PRO-jevcem
- 12.30 Poročila, osmrtnice, obvestila
- 13.00 Mali oglasi
- 14.00 Kratke novice
- 14.05 Napovednik
- 14.15 GV v etru
- 14.30 Kulturni utrinki
- 14.45 Komentar tedna
- 15.00 INFO oddaja
- 15.30 Osmrtnice, obvestila
- 15.50 Koledar prireditvev
- 17.00 Ob petkih pospravljamo podstrešje
- 18.00 Poročila, Vaša pesem
- 18.15 2. in 4. Skriti zaklad
- 19.00 Glas Amerike
- 19.10 Kratke novice
- 19.15 Napovednik
- 19.30 Za otroke
- 19.45 Sejalec seje besedo (ponov.)
- 20.00 Radio Vatikan
- 20.20 Kaj bo jutri na R.O.?
- 20.30 Iz Mohorjeve skrinje
- 21.15 Ponovitev Komentarja tedna
- 21.30 Mozaik dneva
- 22.00 Klasična glasba
- Ponovitve:
  - 23.00 Doživetja gora in narave
  - 24.00 Srečno na poti
  - 04.40 Radio Vatikan

SOBOTA

- 05.00 Pogumno v novi dan
- 05.10 Vreme, ceste
- 05.30 Poročila
- 05.45 Napovednik programa
- 06.00 Svetnik dneva
- 06.10 Biser za dušo
- 06.20 Prognostik
- 06.30 Kratke novice
- 06.35 Kličemo 113
- 06.45 Sejalec seje besedo (dnevni odlomki Božje besede z razlago)
- 07.00 Zvonjenje
- 07.30 Poročila+AMZS, osmrtnice, obvestila
- 07.50 Jezikovni brevir
- 08.00 Naravoslovne zanimivosti
- 08.30 Koledar prireditvev
- 08.45 Spominjamo se
- 09.00 Sobotna iskrica
- 10.30 Poročila, Vaša pesem
- 11.00 Za življenje, danes in jutri: 1. Besede mičejo 2. Zakonci 3. Svet oblikuje mlade 4. Betanija
- 12.00 Zvonjenje
- 12.05 Biser za dušo
- 12.15 Voščilo PRO-jevcem
- 12.30 Poročila, osmrtnice, obvestila
- 13.00 Glasbena voščila

- 15.00 INFO oddaja
- 15.30 Osmrtnice, obvestila
- 15.50 Koledar prireditvev
- 16.00 Mali oglasi
- 17.00 Slovenščina vabi
- 18.00 Poročila, Vaša pesem
- 18.15 Naš gost
- 19.30 Poročila
- 19.45 Sejalec seje besedo (ponov.)
- 20.00 Radio Vatikan
- 20.20 Kaj bo jutri na R.O.?
- 20.30 Radijska molitev
- 21.00 Škofov govor pred nedeljo
- 21.15 1. Gospod kilče 2.-4. Vodnik po Sv. pismu 3. Jezus živi

NEDELJA

- 05.00 Pogumno v novi dan
- 05.10 Vreme, ceste
- 05.30 Poročila
- 05.45 Napovednik programa
- 06.00 Svetnik dneva
- 06.10 Biser za dušo
- 06.20 Prognostik
- 06.30 Kratke novice
- 06.35 Kličemo 113
- 06.45 Škofov govor za nedeljo (ponov.)
- 07.00 Zvonjenje
- 07.30 Poročila+AMZS, osmrtnice, obvestila
- 07.50 Jezikovni brevir
- 08.00 Iz življenja vesoljne Cerkve
- 08.30 Koledar prireditvev
- 08.45 Spominjamo se
- 09.00 Prenos sv. maše
- 10.00 Oznaniila
- 10.15 Graditelj slovenskega doma
- 11.00 Poročila, osmrtnice, obvestila
- 11.15 Kmetijska oddaja
- 12.00 Zvonjenje
- 12.05 Biser za dušo
- 12.15 Voščilo PRO-jevcem
- 12.30 Glasbena voščila
- 15.00 INFO oddaja
- 15.30 Osmrtnice, obvestila
- 15.50 Koledar prireditvev
- 17.00 Slovenščina po svetu in domovini
- 18.30 Sakralna glasba
- 19.30 Za otroke
- 19.45 Škofov govor za nedeljo
- 20.00 Radio Vatikan
- 20.20 Kaj bo jutri na R.O.?
- 20.30 Obala neznanega - izzivi vere
- 21.30 Radijski roman
- Ponovitve:
  - 22.00 Naš gost
  - 23.00 Iz življenja vesoljne Cerkve
  - 23.30 Sobota ob 21.15
  - 00.30 Graditelji
  - 04.40 Radio Vatikan

PONEDELJEK

- 05.00 Pogumno v novi dan
- 05.10 Vreme, ceste
- 05.30 Poročila
- 05.45 Napovednik programa
- 06.00 Svetnik dneva
- 06.10 Biser za dušo
- 06.20 Prognostik
- 06.30 Kratke novice
- 06.35 Kličemo 113
- 06.45 Sejalec seje besedo (dnevni odlomki Božje besede z razlago)
- 07.00 Zvonjenje
- 07.15 Bim-bam-bom
- 07.30 Poročila+AMZS, osmrtnice, obvestila
- 07.50 Jezikovni brevir
- 08.00 Kmetijski nasvet
- 08.30 Koledar prireditvev
- 08.45 Spominjamo se
- 09.00 Poročila
- 09.15 Napovednik
- 10.00 Poročila
- 11.00 Kratke novice, Vaša pesem
- 11.15 Iz založbe TDO
- 12.00 Zvonjenje
- 12.05 Biser za dušo
- 12.15 Voščilo PRO-jevcem
- 12.30 Poročila, osmrtnice, obvestila
- 13.00 Mali oglasi

- 13.30 Stare, ma lepe
- 14.00 Kratke novice
- 14.05 Napovednik
- 14.15 GV v etru
- 14.30 Kulturni utrinki
- 15.00 INFO oddaja
- 15.30 Osmrtnice, obvestila
- 15.50 Koledar prireditvev
- 17.00 1. Zdravstvena 2. O solstvu 3. Pravne zagate 4. Za streho nad glavo
- 18.00 Poročila, Vaša pesem
- 18.15 Glasovanje za Vašo pesem
- 19.00 Glas Amerike
- 19.10 Kratke novice
- 19.15 Napovednik
- 19.30 Za otroke
- 19.45 Sejalec seje besedo (ponov.)
- 20.00 Radio Vatikan
- 20.20 Kaj bo jutri na R.O.?
- 20.30 Prijatelji radia Ognjišče
- 21.30 Mozaik dneva
- 22.00 1. Zanimivosti nočnega neba
- Ponovitve:
  - 23.00 Sakralna glasba
  - 24.00 Slovenščina po svetu in domovini
  - 04.40 Radio Vatikan

TOREK

- 05.00 Pogumno v novi dan
- 05.10 Vreme, ceste
- 05.30 Poročila
- 05.45 Napovednik programa
- 06.00 Svetnik dneva
- 06.10 Biser za dušo
- 06.20 Prognostik
- 06.30 Kratke novice
- 06.35 Kličemo 113
- 06.45 Sejalec seje besedo (dnevni odlomki Božje besede z razlago)
- 07.00 Zvonjenje
- 07.15 Bim-bam-bom
- 07.30 Poročila+AMZS, osmrtnice, obvestila
- 07.50 Jezikovni brevir
- 08.00 Kmetijski nasvet
- 08.30 Koledar prireditvev
- 08.45 Spominjamo se
- 09.00 Poročila
- 09.15 Napovednik
- 10.00 Poročila
- 11.00 Kratke novice, Vaša pesem
- 12.00 Zvonjenje
- 12.05 Biser za dušo
- 12.15 Voščilo PRO-jevcem
- 12.30 Poročila, osmrtnice, obvestila
- 13.00 Mali oglasi
- 14.00 Kratke novice
- 14.05 Napovednik
- 14.15 GV v etru
- 14.30 Kulturni utrinki
- 15.00 INFO oddaja
- 15.30 Osmrtnice, obvestila
- 15.50 Koledar prireditvev
- 16.00 Glasbena voščila
- 17.00 Šport na Radiju Ognjišče I.
- 18.00 Poročila, Vaša pesem
- 18.15 Šport na Radiju Ognjišče II.
- 19.00 Glas Amerike
- 19.10 Kratke novice
- 19.15 Napovednik
- 19.30 Za otroke
- 19.45 Sejalec seje besedo (ponov.)
- 20.00 Radio Vatikan
- 20.20 Kaj bo jutri na R.O.?
- 20.30 1. Luč v temi, 3. Vstani in hodi 2. 4. in 5. Juretov večer
- 21.30 Mozaik dneva
- 22.00 1. in 3. Sončna pesem, 2. 4. in 5. Svetloba in sence
- Ponovitve:
  - 23.00 Ponedeljek ob 17.00
  - 24.00 Prijatelji radia Ognjišče
  - 04.40 Radio Vatikan

SREDA

- 05.00 Pogumno v novi dan
- 05.10 Vreme, ceste
- 05.30 Poročila
- 05.45 Napovednik programa
- 06.00 Svetnik dneva
- 06.10 Biser za dušo
- 06.20 Prognostik
- 06.30 Kratke novice
- 06.35 Kličemo 113
- 06.45 Sejalec seje besedo (dnevni odlomki Božje besede z razlago)

- 07.00 Zvonjenje
- 07.15 Bim-bam-bom
- 07.30 Poročila+AMZS, osmrtnice, obvestila
- 07.50 Jezikovni brevir
- 08.00 Kmetijski nasvet
- 08.30 Koledar prireditvev
- 08.45 Spominjamo se
- 09.00 Poročila
- 09.15 Napovednik
- 10.00 Poročila
- 10.15 Srečno na poti
- 11.00 Kratke novice, Vaša pesem
- 12.00 Zvonjenje
- 12.05 Biser za dušo
- 12.15 Voščilo PRO-jevcem
- 12.30 Poročila, osmrtnice, obvestila
- 13.00 Zlati zvoki
- 14.00 Kratke novice
- 14.05 Napovednik
- 14.15 GV v etru
- 14.30 Kulturni utrinki
- 15.00 INFO oddaja
- 15.30 Osmrtnice, obvestila
- 15.50 Koledar prireditvev
- 16.00 Mali oglasi
- 17.00 Pogovor o
- 18.00 Poročila, Vaša pesem
- 18.15 Aktualna tema
- 19.00 Glas Amerike
- 19.10 Kratke novice
- 19.15 Napovednik
- 19.30 Za otroke
- 19.45 Sejalec seje besedo (ponov.)
- 20.00 Radio Vatikan
- 20.20 Kaj bo jutri na R.O.?
- 20.30 Sveta vera bodi vam luč (radijska kateheza)
- 21.30 Mozaik dneva
- 22.00 Glasba z znakmo
- Ponovitve:
  - 23.00 Šport na Radiju Ognjišče
  - 04.40 Radio Vatikan

ČETRTEK

- 05.00 Pogumno v novi dan
- 05.10 Vreme, ceste
- 05.30 Poročila
- 05.45 Napovednik programa
- 06.00 Svetnik dneva
- 06.10 Biser za dušo
- 06.20 Prognostik
- 06.30 Kratke novice
- 06.35 Kličemo 113
- 06.45 Sejalec seje besedo (dnevni odlomki Božje besede z razlago)
- 07.00 Zvonjenje
- 07.15 Bim-bam-bom
- 07.30 Poročila+AMZS, osmrtnice, obvestila
- 07.50 Jezikovni brevir
- 08.00 Kmetijski nasvet
- 08.30 Koledar prireditvev
- 08.45 Spominjamo se
- 09.00 Poročila
- 09.15 Napovednik
- 09.30 Založba Družina
- 10.00 Poročila
- 10.15 Doživetja gora in narave
- 11.00 Kratke novice, Vaša pesem
- 12.00 Zvonjenje
- 12.05 Biser za dušo
- 12.15 Voščilo PRO-jevcem
- 12.30 Poročila, osmrtnice, obvestila
- 13.00 Mali oglasi
- 14.00 Kratke novice
- 14.05 Napovednik
- 14.15 GV v etru
- 14.30 Kulturni utrinki
- 14.45 Komentar Družine
- 15.00 INFO oddaja
- 15.30 Osmrtnice, obvestila
- 15.50 Koledar prireditvev
- 16.00 Glasbena voščila
- 18.00 Poročila, Vaša pesem
- 18.15 1.-3. Dijaška oddaja 2.-4. Skavtski potep
- 19.00 Glas Amerike
- 19.10 Kratke novice
- 19.15 Napovednik
- 19.30 Za otroke
- 19.45 Sejalec seje besedo (ponov.)
- 20.00 Radio Vatikan
- 20.20 Kaj bo jutri na R.O.?
- 20.30 Karavana prijateljstva I.
- 21.30 Mozaik dneva
- 22.00 Karavana prijateljstva II.
- Ponovitve:
  - 23.00 Pogovor o
  - 24.00 Sveta vera bodi vam luč
  - 04.40 Radio Vatikan

Esad Babačić

Ne vem zakaj, toda letošnja olimpijada se mi je zdela precej čudna. Pa ne samo zato, ker so vsakih dvanajst ur ujeli kakšnega atleta, ki se mu ni uspelo očistiti do nastopa. Morda tiči razlog v preveliki nasičenosti s športom, za kar je krivo tudi evropsko prvenstvo v nogometu pa še vse tiste silne kvalifikacije za vse tiste silne pokale vsemogočne nogometne zveze, ki se ravna izključno po tržnem načelu, pri tem pa pozablja, da imamo tudi športni navdušenci svojo mero.

Čudna olimpijada

Naj bo tako ali drugače, pravega naboja tokrat ni bilo, čeprav je bilo odprtje zares spektakularno. Še preden pa so se športniki dobro pojavili na prizoriščih, je že počil prvi škandal. Zakrivila sta ga grška atleta, ki nista hotela priznati, da njuna kri ni bila povsem čista. Tako vsaj smo lahko sklepali iz malce zapletene zgodbe, ki smo jo zadnje dni dobivali po kosih, tako da spet ni bilo jasno, kaj je res in kaj ne. Toda s stališča antidopinške komisije je vse jasno: tisti, ki se ne odzove za test, je kriv in pika. Naša Jolanda Čepak je pokazala, da gre lahko na turbo pogon tudi brez poživil, čeprav je bila taktično precej skromna. Pogled na semafor včasih ni dovolj, posebej če je v igri olimpijsko zlato, ki ga je naša atletska kraljica imela. Morda bi lahko prekršila pravilo in kljub vmesnem času potegnila že prej. A kdo ve, kaj bi bilo potem. Morda bi končala tako kot Mutola, ki je ostala brez medalje. Ali pa tudi ne, saj bi imela ob hitrejši reakciji pred seboj veliko čistejšo pot. Tako je morala naokrog, preden je našla svojo stezo, pri čemer je porabila tudi nekaj energije. Sicer pa je po bitki lahko biti general. Treba je biti tam, na stezi in se bojevati s tekmicami, ki imajo v glavi en in isti cilj. Jolanda se je bojevala do konca in izpolnila svoje olimpijske sanje. Premagala je samo sebe in to je največ. Nobenega dvoma ni, da sta

šla do konca svojih moči tudi naša veslača, ki nista mogla skriti razočaranja, potem ko sta ju premagala Francoza. Toda srebrna olimpijska medalja za tako majhno deželo je enaka zlati.

Olimpijadi pa sem vendarle hvaležen, ker mi je približala nekatere športe, za katere radi rečemo, da so v ozadju. Še najbolj me je navdušilo skakanje v vodo, kjer zmaguje popolna dovršenost, kar velja tudi za ritmično gimnastiko. Verjamem, da je čedalje več ljubiteljev, ki spremljajo omenjena športa. Tisti, ki so mnenja, da so olimpijske igre zavetišče eksotičnih športov, imajo seveda prav. Vendarle pa je prav v tem dejstvu nova moč tega spektakla, ki je še vedno naklonjen individualnim športom. Nogometa na olimpijskih igrah nihče ne gleda, še najmanj najbolj vneti nogometni navijači. In prav tu se je od nekdaj rušil mit olimpijskih iger. Zato

Favorizirani Američani so bili spet prelahak plen evropskih in južnoameriških moštev, zato tudi ni bilo prave napetosti, ki bi si jo po kakovosti igre zaslužil košarkarski del tekmovanja. Morda bi bilo v prihodnje bolje, če bi Američani ostali kar doma.

pa so toliko močnejši drugi športi z žogo, če začnemo pri odbojki, ki se mi zdi še najbolj olimpijska. Na drugem mestu je gotovo košarka, a ta je imela letos velik problem. Favorizirani Američani so bili spet prelahak plen evropskih in južnoameriških moštev, zato tudi ni bilo prave napetosti, ki bi si jo po ka-

kovosti igre zaslužil košarkarski del tekmovanja. Morda bi bilo v prihodnje bolje, če bi Američani ostali kar doma, saj je več kot očitno, da se ne morejo ustrezno motivirati za tekmovanja zunaj lige NBA. Sicer pa je vprašanje, ali so res tako dobri, kot se nam je doslej zdelo. Še dobro, da nimamo priložnosti pogosteje gledati srečanj rednega dela v ligi NBA. Po drugi strani nas je znova navdušil rokomet, ki je naredil korak naprej, saj kažejo Hrvatje povsem novo igro, o kateri lahko nekateri samo sanjajo. Nemci so bili trdi, neizprosnini in grobi, pa jim vseeno ni uspelo premagati duhovitih in razigranih varovancev Lina Červarja. Morda je vse skupaj še toliko bolj čudno, ker smo nekje pri vrhu pričakovali tudi naše, toda zdaj je jasno, da za olimpijske igre še nismo zreli. Na olimpijadi pač zmagujejo samo najbolj mirni

in odločni. Teško si predstavljam, kako bi bili naši rokometasi kos psihičnemu pritisku polfinala ali celo finala. Kako bi se šele takrat tresle roke? Žal mi je, toda to je dejstvo.

Zastor je padel. V zadnjem dejanju – sklepnih ceremonijah 28. poletnih olimpijskih iger je predsednik MOK Jacques Rogge izročil olimpijsko zastavo pekinškemu županu Wangu Qishanu, atensko prireditev pa zapečatil z besedami: "Zmagali ste! Igre so bile nepozabne, sanjske!"

Sanjske igre

Igre pa si bomo zapomnili tudi kot megalomansko medijsko podprt spektakel, glede na prirediteljeve težave pri graditvi (športnih) objektov pa tudi kot presenetljivo uspešno opravljen projekt, ki so ga začeli še izjemni športni dosežki in ne nazadnje slovenska bera štirih odličij.

Milijardni stroški

Jacques Rogge se je odločil, da ne bo šel po stopinjah svojega znamenitega predhodnika Juana Antonia Samarancha, ki je vsakokrat igre pospremil s standardnimi in že malce izrabljenimi besedami: "To so bile najboljše igre do sedaj!" Tu namreč ne gre za tekmovalnost med olimpijskimi prireditvami, temveč naj bi slo v samem bistvu za izključno športne boje. Le-ti pa so danes zanesljivo prerasli še v marsikaj drugega, skorajda abstraktnega, saj je samo organizacija iger Grčijo kot najmanjšo državo prirediteljico doslej stala 1,8 milijarde ameriških dolarjev. S preostalimi stroški vred, ki so ali pa še bodo nastali zaradi graditve in vzdrževanja predvsem športne infrastrukture, pa bo cena olimpijskih iger narasla do neslutnih desetih milijard dolarjev. Številka, ob kateri se lahko zvrtili marsikateremu državnemu proračunu in ki hkrati predstavlja "sanjske" olimpijske igre. Grki sicer zdaj upajo, da se jim bo vloženi denar – s smiselno uporabo najsoodnejše športne infrastrukture – čim prej povrnili.

Presenetljiva organizacija

Igre so bile "sanjske" tudi zaradi

nenadejano uspešne organizacije. Le malokdo izmed zunanjih opazovalcev je pred začetkom iger namreč verjel v tako privlačne in brezhibne olimpijske igre. Le nekaj mesecev pred uradnim začetkom je bilo še vse v razsulu. Pospešeno se je gradilo prav do zadnjega, komunalna (olepševalna) dela pa so se izvajala še po odprtju. Ob tem je bilo treba izpeljati še največji varnostni sistem doslej, vzpostaviti obsežne informacijske zmogljivosti ter urediti žgoč in zgoščen atenski promet. V slogu sirtakija: počasen in lagoden začetek, stopnjevanje ritma ter silovit konec, pa je Grkom naposled uspelo. Gianna Angelopoulos Daskalaki, predsednica organizacijskega komiteja OI v Atenah, je nemara celo taktizirala. Zaskrbljene opazovalce je namreč vseskozi mirila in opogumljala, za namreč pa jim večkrat prišepnila: "Vse

bo v najlepšem redu! Nejeverneži naj kar mislijo, da jih bo v Atenah pričakala katastrofa. Na koncu bodo še prijetno presenečeni!" In zares so bili presenečeni! Nemara tudi zato, ker so pričakovali precej manj in so bili zato kriteriji postavljeni veliko nižje.

Osebna izkaznica

"Sanjska" je tudi osebna izkaznica atenskih olimpijskih iger. 10.500 športnic in športnikov (vključno s 5.500 spremljevalci) se je namreč 16 dni merilo v 28 športih oziroma 301 športni disciplini, kolikor je bilo tudi podeljenih kompletov medalj. Zastopali so barve 201 države, na pomoč pa jim je priskočilo kar 60.422 prostovoljcev. Uradno je bilo zaradi dopinga osramočenih 22 športnikov. Za varnost je skrbelo 45.000 varnostnikov, 25.000 policistov, 7.000 pri-

padnikov vojske, 3.000 pripadnikov obalne straže, 1.500 gasilcev, 3.500 osebnih stražarjev in 5.000 usposobljenih prostovoljcev. Olimpijska vas (na več kot 5.000 kvadratnih metrih je zgrajenih 366 zgradb) je predstavljala največji gradbeni projekt iger, ki je stal 400 milijonov ameriških dolarjev oziroma štiriodstotni delež celotne vrednosti. Od Moskve leta 1980 se je število poročevalcev početverilo. Tokrat jih je iz Aten poročalo že 21.500; najbolj "sanjsko" poročevalsko medijsko moštvo pa je predstavljala ameriški NBC, za katerega je iz Aten poročalo kar 3.000 fotografov ter pišočih in elektronskih poročevalcev.

Sanjski televiziji

"Sanjski" pa so bili tudi naši televizijski športni komentatorji, ki so bili še enkrat navzoči ob najodmevnejših slovenskih uspehih in mi z njimi. Najbrž bi bilo teh uspehov manj, če bi bili le-ti tiho ... pa čeprav je tišina pogostokrat močnejša od besed. Tedaj namreč ne bi slišali iskrivih domislic in poglobljenega analitičnega znanja, ki pa vseeno ne more prikriti temeljne napake: nepoučenega gledalca obsuti s podatki (vse prevečkrat rumene barve), ne pa ga vpeljati v ekstazo, ki jo v tekmovalnem smislu ponuja sleherni športna panna. Smiselno bi bilo namreč samo tankočutno odmerjati (povečevati) gledalčevo zanimanje oziroma pihati na njegovo športno dušo. Ob koncu bi moral TV-gledalec za trenutek katarzično obstati, ne pa se sesesti pod

Gianna Angelopoulos Daskalaki: "železna lady" je zahtevno mislila Atene 2004 opravila z odliko in patriarhalni svet postavila na glavo.

Predsednik MOK Jacques Rogge: pred začetkom OI v Atenah je malce posmehljivo obljubil, da bo zaplesal sirtaki, če se bodo Igre srečno razpletle. Ali bo zdaj obljubo izpolnil?

tezo brezčutnih argumentiranj, zaradi katerih ga prenos nikakor ni sprostil, kaj šele da bi ga navidezno popeljal v samo tekmovalno areno.

Urška Žolnir

Igor E. Bergant, urednik športnega programa na nacionalki, je sicer najduhovitejši TV-reporter in izjemen govorec, ki prenaša tudi zvrhan koš (samo)ironije. Vendar pa mu ti atributi niso nič pomagali ob komentiranju juda in prve osvojene olimpijske medalje Urške Žolnir. Ali nacionalka ni bila pripravljena na morebiten judoistični uspeh? Povprečen gledalec oziroma judoistični analfabet je bil namreč pahnjen v globoko morje in mu ni uspelo razvozlati, kje in čemu je bila tista ključna Urškina napaka v odločilnem polfinalnem obračunu z Avstrijko Heilovo. Zatorej je svojo nevednost moral potešiti ob tipičnih (slovenskih) vprašanih naših reporterjev, ki navadno izkrivijo realno sliko o doseženem: ali ste razočarani ob osvojenem bronu, kje je bila ključna napaka in podobno. Slovensko reportersko društvo vse prepogosto zajame val pretirane evforije, malone histerije, ki potem iz trenutka v trenutek precenjuje in podcenjuje tekmovalcevo vrednost oziroma tekmovalne razmere.

Vasilij Žbogar

Jolanda Bertole, vselej z ozkim podarkom na o, je denimo Vasilija Žbogarja v jadrlnem razredu laser kriče oktila z bronasto kolajno že

Vasilij Žbogar je dosegel zgodovinski uspeh slovenskega jadrnanja.

Dvojni dvojec Čop-Špik: ob vestnem zbiranju najrazličnejših kolajin ju je marsikdo krivično označil za samoumevna dobitnika srebrnega odličja.

približno dve uri pred dejanskim razpletom. Nerazsodno komentiranje je nemudoma zameglilo pomen angleške besedice "abandoned" (op. opustitev) in tekmovalnega pravilnika, ki omogoča v doglednem času prestavitev tako regate kot tudi regatnega polja. Želja po medalji je bila torej večja od trenutnih razmer, a se je moral Vasilij Žbogar kljub dobromamerni telepatiji naše reporterke še enkrat pognati na regatno polje, kjer je z unikatnim manevrom preliščil neposrednega tekmecca za bronasto odličje Britanca Goodisona.

Jolanda Čeplak

Tretje bronasto odličje je pripadlo Jolandi Čeplak, ki je s podaljšanim finišem, ki bo zanesljivo postal legendaren, obglavila skorajda vse tekme na 800 m. Le za nekaj centimetrov oziroma tisočink sekunde sta ji ušli edino britanska kraljica srednjih prog Kelly Holmes in Maročanka Benha-

sijeva. Žal pa se ji je v odločilnem finalnem teku zoperstavil tudi dr. Andrej Stare, ki je za TV komentiral njen tek. Čeplakova se je namreč odločila za nekoliko nenavadno taktiko (namesto diktiranja tempa tek na začelju), ki je docela zmedla našega reporterja. Tek je nemudoma označil za počasen, pa čeprav je Američanka Miles-Clarkova narekovala silovit tempo, ki naši ni ustrezal. Čeplakova se je zatorej pomaknila na začelje in v ozadju (s sedmega mesta) prežala na najprimernejši trenutek za sklepní sprint. Andrej Stare, očitno nevajen takšnega Jolinega teka, je nemudoma pogled in komentiranje preusmeril k tedaj najboljšim. Tik pred ciljem pa šok – že odpisana Jolanda je v cilj pritekla kot tretja. Stare je pred osmimi leti v Atlanti videl zmago Brigitte Bukovec, tokrat pa Jolandin poraz. Kaj bi šele bilo, če Jolandi ne bi uspel takšen konec? Ali bi potem proti njej poletele puščice in vsesplošno pridiga-

nje o drugačni taktiki teka? Radijski reporter Boris Ljubič je v nasprotju s televizijskim kolegom ves čas spremljal le Jolandin tek ("Dajmo Jolanda ... prehitite to tekačico ... pa še to ... in Jolanda je na stopničkah!") in je zatorej poslušalec skupaj z njim lahko (po)trpel prav do bronaste konca.

Dvojni dvojec

Tako kot je bil suveren dvojni dvojec Čop-Špik, ki si je priveslal srebrno odličje, je bil suveren tudi vselej objektivni Miha Žibrat. Njegov slog komentiranja nima pretiranih vzponov in padcev, zatorej lahko ob njem tudi gledalec konstantno poživlja športne boje. Postopoma vzhaja tudi reporterska zvezda z imenom Peter Kavčič, ki lahko več kot korektno opravi z marsikatero športno panogo od gimnastike (s pomočjo dr. Ivana Čuka), atletike prek nogometa do smučarskih skokov. V višji razred sodijo še Fortin, Kovšca, Vilfan, medtem ko so na drugi strani čedalje težje prebavljivi komentariji Milovanovičevega tipa: "Zorman ... Kavtičnik... Vugrinec... Pajovič ... iiiiii mimo vrat." To pusto naštevavanje se namreč ponavlja v nedogled, ob pomankanju kritične distance pa je preprosto dolgočasno. Olimpijske igre so torej uspele, Slovenija je osvojila rekordno bero: srebrno in tri bronaste, nekateri TV-komentatorji pa se bodo soočili s popravnim izpitom že ob naslednjih bližajočih se prenosih. Vsa čast Grkom in radijskim reporterjem! Lovro Kastelic

na kratko

Fotografiji: Reuters

FISCHER BO IZGNAN IZ JAPONSKE

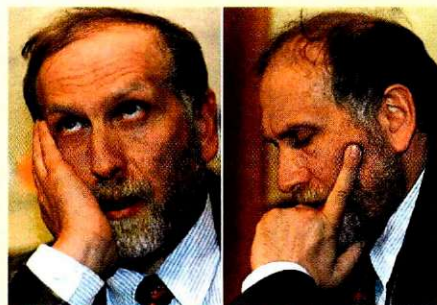
Japonske oblasti so se odločile, da bodo nekdanjega šahovskega svetovnega prvaka Bobbyja Fischera izgnale iz države. Tamkajšnji pravosodni minister Daizo No-

zava je namreč že zavnil Američanovo prošnjo za status političnega begunca. V dramatični bitki s časom so Fischerjevi japonski odvetniki s pritožbo skušali preprečiti izgon šahista, ki ga sodni organi v Združenih državah Amerike preganjajo zaradi kršitve ameriških sankcij proti nekdanji ZR Jugoslaviji leta 1992. Takrat je namreč Fischer v Črni gori igral ekshibicijski dvoboj z nekdanjim velikim šahovskim tekmeccem Borisom Spaskim iz Rusije. Šahista v primeru izročitve njegovi domovini čaka

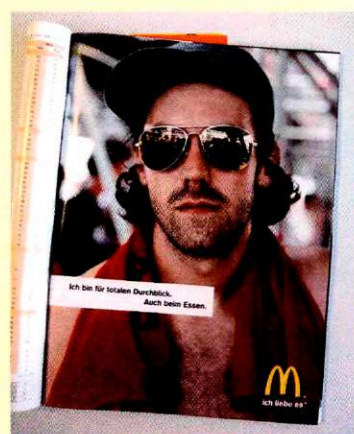
deset let zapora in denarna kazen v višini 250.000 dolarjev.

ZAHOVIČ ZA McDONALD'S?

Nemška revija Der Spiegel je v zadnji številki objavila celostranski oglas za verigo restavracij s hitro prehrano McDonald's. Posebnost oglasa je v tem, da je na njem upodobljen moški, ki zelo spominja na našega nekdanjega reprezentanta in igralca portugalske Benfice Zlatko Zahoviča. Ali je moški, ki v oglaševanju bralcem revije sporoča, da rad je pri McDonald'su, dejansko Zahovič, ni znano, je pa dejstvo, da je našemu nogometnemu asu zelo podoben. Mogoče pa

Fischer bo moral zapustiti Japonsko.

Je moški v oglaševanju Zlatko Zahovič?

je to Zahovičev odgovor na odločitev trenerja Braneta Oblaka, da ga ne uvrsti v slovensko reprezentanco?

Pred časom je javnost razburjal posnetek hrvaške pevke Severine v intimnem odnosu. V zadnjih dneh se je pojavil še posnetek, v katerem "nastopa" dekle, ki je povsem podobna Rebeci Dremelj.

Poplava rumenih novičk

Naš rumeni medijski prostor je v zadnjem času izjemno bogat, saj se tračarske afere odvijajo kot po tekočem traku. Zdi se, kot da bi se znani Slovenci kar kosali, kdo bo vzdignil več prahu, javnost pa vsako vrženo kost obgloda do konca.

Vse skupaj se je pravzaprav začelo že pred nekaj meseci prek naše južne meje – s Severino, ki je dokazala, da (naši) ljudje kar hlepijo po vdoru v intimnost drugih. Ne le da je gledanost "Severine in action" prekašala vse španske telenovele, nastajali so tudi različni komentariji, ki so se prelevili v prave analize, ki so spolni odnos hrvaške pevke analizirali do potankosti. Severina je (najbrž nehote) načela tabu intimnega odnosa znanih oseb in vdor v najbolj skrite dele telesa in spolno življenje zvezdnikov je na neki način postalo alfa in omega rumenega tiska.

Marsikateri slave željni Slovenec je v spolni akciji zavohal odlično reklamo. Pred nedavnim se je na spletu pojavil nekajsekundni posnetek (predvidoma) naše nekdanje misice, ki jo je kamera ujela v "Severinini akciji". Sicer so se pojavili argumenti, ki pravijo; naj pornozvezdica na posnetku ne bi bila naša lepota, vendar je kocka (reklama) že padla – mediji ugibajo in se razpisujejo o izlivu na posnetku, ljudje pa na spletu mrzlično iščejo filmski insert, da bi ugotovili, katera je boljša: Severina ali ...? Izdelki, ki jih na trg pošilja glavna akterka, bodo nedvomno deležni pozornosti.

Prav tako je ta čas nadvse aktualno vprašanje, kaj za vruga se je zgodilo z najlepšim slovenskim oprsem. Če si slaven, si pač na tapeti in prsi Natalije Verboten so pod mikroskopom – vesoljna Slovenija se sprašuje, ali so v tračarski reviji naredili fotomontažo ali je uboga Natalija preveč poskakovala. Disertacije o čudežnih prsih se kar vrstijo.

Da pa gradiva ne bi imeli premalo, je tukaj še veleafera novega odgovornega urednika razvedrilnega programa TV Slovenija Vanje Vardjana, ki je poleg odgovornega stolčka na televiziji zasedel še ru-

meni tisk. Še pred dobrim mesecem je bil Vanja odgovoren clovek ter vzoren mož in oče. Danes pa ga vsi poznamo ne (le) kot pomembnega urednika, temveč kot razvpitega ljubimca, ki je fizično obračunal s svojo ljubico Moniko (ki je prej nismo poznali) in naredil še marsikatero neumnost. Imeli smo celo prilžnost prebrati njegove opolzke SMS in sedaj vemo, kdaj, kje, koliko in s kom Vanja hoče.

Pa ne recite, da nam je dolgčas. Ampak – roko na srce – marsikdo se s spolnim življenjem estradnikov ukvarja bolj kot s svojim.

Barbara Kavtčnik

• Privlačna pevka Natalija Verboten

• Urednik na RTVS Vanja Vardjan

Slovenska popevka 2004

V nedeljo, 5. septembra, bodo na 1. programu Radia Slovenija in na 1. programu Televizije Slovenija ob 21. uri neposredno prenašali tradicionalni izbor Slovenska popevka 2004, ki ga že drugo leto zapored pripravljajo v ljubljanskih Krizankah. Nastope bosta povezovala Nuša Derenda in Mario Galunič. Režiser prireditve je Samo Milavec, scenarij je napisal Marko Radmilovič. Pred neposrednim prenosom, ob 20. uri, nas bodo znani Slovenci v 50-minutni oddaji popejljalji v zlato dobo Slovenske popevke.

Na razpis za Slovensko popevko so se letos prijavili izvajalci 86 skladb. Strokovna žirija, ki jo sestavljajo glasbeni kritik Miroslav Akrapovič, sodelavec glasbenega programa Radia Slovenija Jure Longyka, vodja Založbe kaset in plošč RTV Slovenija Ivo Umek, glasbeni producent Radia Slovenija Hugo Šekoranja, predstavnik slovenskih književnikov Ales Čar in predstavnik Društva slovenskih skladateljev Aldo Kumar, je izbrala 14 finalistov, ki se bodo 5. septembra v Krizankah potegovali za laskavi naslov slovenska popevka 2004. Nastopajoči bodo prepevali ob spremljavi revijskega orkestra RTV Slovenija, sestavljenega iz članov Big Banda RTV Slovenija in Simfoničnega orkestra RTV Slovenija, ki v tovrstni zasedbi igra le še na Slovenski popevki. Rok Golob in Patrik Greblo bosta za svoja avtorska dela prijela taktirko v svoje roke, sicer pa bo revijskemu orkestru dirigiral Lojze Krajncan.

Na izboru Slovenska popevka 2004 se bodo občinstvu s skladbo Arena prvi predstavili Žana&RnBWanabes, druga bo na vrsti Maja Slatinsek, ki bo zapela Odmev srca. Diona Dim se bo predstavila s popevko Otroške

oči, Jadranka Juras s skladbo Nad vse. Ti boš vedno z menoj bo zapel Slavko Ivancič, za njim se bo s skladbo Nežna pajčevina predstavil Mare. Skupina Dežur bo poletela Na vrh sveta, skupina Edina beseda nam bo zapela pesem Ognjeno rdeče, Frenk Nova pa se bo predstavil s skladbo Kam so izginile drobne stvari. Kalamari nam bodo zapeli pesem z naslovom Kup besed, Eva Hren bo prepevala skladbo Vzhod Zahod, Mislim, kar nesmem bo zapel Mister "S", zadnja pa bo s pesmijo Samo na oder stopila Ylenia Zobec.

DEMOKRACIJA

K sodelovanju vabimo inovativne zunanje sodelavce za samostojno

TRŽENJE OGLASNEGA PROSTORA

in

PRIDOBIVANJE NOVIH NAROČNIKOV

za revijo **Demokracija**.

Ponujamo stimulatívno nagrajevanje.

Podrobnejše informacije na tel.: **01/43 45 463** ali na elektronskem naslovu **obzorja.direktor@siol.net**.

Karitas

Škofijska karitas Koper

5250 SOLKAN, Skalniška 1, tel. 05 33 00 233

POMAGAJMO LJUDEM V STISKI!

ŠKOFIJSKA KARITAS KOPER je tudi tokrat pripravljena pomagati ljudem v Posočju, ki jih je prizadel potres. Zavedati se moramo dejstva, da se prebivalci še vedno soočajo s posledicami potresa, ki jih je prizadel pred šestimi leti. Karitas zaradi odplačevanja visokih anuitet pomaga družinam in posameznikom s hrano, vključitvijo otrok v program 'posvojitev na razdaljo' in odplačilom zapadlih položnic.

Potres, ki je prizadel Posočje 12. 7. 2004, ni povzročil samo gmotne škode na objektih, temveč in predvsem zmanjšal možnost zaslužka vsem prebivalcem, kar bo njihovo gmotno stisko še povečalo. Nedvomno lahko računamo tudi z izpadom turizma. Pomembno je, da ljudje tudi tokrat čutijo, da smo jim pripravljene moralno in materialno pomagati.

Svoj prispevek lahko nakazete na TRR Škofijske Karitas Koper 24500-9004155438 s pripisom: Posočje 2004.

Pregled dosedanje pomoči Karitas prebivalcem v Posočju je na spletni strani <http://www.karitas.si/akcije/posocje.htm>.

Jožica Ličen,
namestnica ravnateljice Škofijske karitas Koper,
gsm 041 429 713

Brezplačni oglas

horoskop

Devica (22. avgust – 21. september)

Spet si nakopavate kup težav na vrat. Tokrat pa resnično ne boste mogli kriviti nikogar za vse kar, se vam dogaja. Ne pozabite, da ste tudi sami mnogokrat nadvse neprijazni do vseh, ki vas obkrožajo, celi do najbližjih. Poskusite se malo vziveti v druge.

Tehtnica (22. september – 22. oktober)

Pretirano razmišljanje vam v tem primeru ne bo pomagalo. Še zlati ne zato, ker boste morali prav na hitro ukrepati in se osvoboditi naloženega dela. Bodite pripravljeni, da se vam ne bo zgodilo kaj nepričakovano slabega.

Škorpiljon (23. oktober – 21. november)

Ljubezenske težave vas bodo morale kot že dolgo ne in ne boste se mogli postaviti pokonci. Poskušali boste narediti vse, kar je v vaši moči, da bi neko osebo obdržali ob sebi. Morda bi se le malo ustavili, preden naredite odločilen korak.

Strelec (22. november – 20. december)

Počutili se boste izmzgane in utrujene. Toda zato boste prihranili kar precej sredstev in boste konec koncev zadovoljni. Delo, ki ga opravljate, tako ne gre v nič. Imeli boste odlično priložnost za dobre in donosne naložbe.

Kozorog (21. december – 19. januar)

Dandanes se vse odloča precej na hitro in tudi vi se boste morali. Posebej ker bo dilema prišla nepričakovano. Odločite se tudi glede na udobje in ne samo glede na zaslužek. Ob koncu tedna si privoščite krajši izlet v okolico svojega kraja.

Vodnar (20. januar – 18. februar)

Veliko dela bo prineslo tudi obilico sadov, s katerimi boste nadvse zadovoljni. Tudi zato, ker je že jesen. Nekoliko bolj se posvetite svojim sodelavcem – dobro je, če se kdaj udeležite tudi katerega od skupnih srečanj.

Ribi (19. februar – 20. marec)

Občutljivost vam včasih škodi, tokrat pa vam bo koristila, ker se ravno zaradi nje ne boste podali v neko nevarno situacijo. Bodite dobre volje in uživajte lepoto prihajajočih jesenskih dni. Konec tedna bo izjemno barvit.

Oven (21. marec – 20. april)

Še malo, pa boste zmagali! Trud, ki ga pridno vlagate že nekaj mesecev, se vam bo končno izplačal. Zadeva bo vredna praznovanja, zato začnite premišljati, koga boste povabili na slavo. Ne bo odveč, če boste obnovili svoje zaloge žlahtnih pijač, s katerimi se ponavadi nazdravlja.

Bik (21. april – 21. maj)

Finančno se vam bodo zadeve dobro iztekle, še preden se boste zavedeli, da ne morete več ničesar spremeniti. Predelati boste morali nekaj potlačenih čustev, da boste lahko šli naprej. Nove dogodivščine vas bodo presenetile.

Dvojčka (22. maj – 21. junij)

Ne dajte se prepričati o nasprotnem od vašega mnenja, ker imate tokrat več kakor prav. Bolečina zardi očitkov se bo kmalu pomirila in lepše se boste imeli. Kmalu bo prišla dolgo pričakovana zamenjava. Ko boste odšli na počitek, vam bo neizmerno lepo.

Rak (22. junij – 21. julij)

Dobro je, da se nikoli ne ustrašite nobenega dela. To je tista rešilna bilka, ki vas bo rešila tudi tokrat pred neizogibnim. Naučite se ceniti vsak dan posebej, ki ga preživite brez posebnih nezdod, saj bodo takšni postali zelo redek pojav.

Lev (22. julij – 21. avgust)

Vaše težave se bodo omilile, ko boste naposled poznali vse datume, kdaj se bo kaj dogajalo. Bodite pripravljeni na marsikatero pikro, ki jo boste seveda junško prenesli, sicer pa se bo prav vse, kar ste si zastavili, dobro izteklo.

Ferrari je avtomobilska znamka, ki je vedno burila našo domišljijo, čeprav je večina njenih avtomobilov navadnim smrtnikom skoraj nedosegljiva. Mogoče pa je prav zaradi tega ferrari v zadnjih desetletjih postal znamka, ki se je vpisala med legende.

Ime in razvoj Ferrarija sta tesno povezana z imenom in osebnostjo njegovega ustanovitelja in dolgoletnega direktorja Enza Ferrarija. Njegovo ime se je v avtomobilski industriji prvič pojavilo v dvajsetih

Moč in prestiž

letih prejšnjega stoletja, ko je Enzo leta 1918, star je bil 20 let, iskal prvo zaposlitev. V Fiatu so ga zavrnili, ker v njem niso videli obetavnega dirkača, boljši nos pa so imeli pri Alfa Romeu, kjer so ga vzeli v službo in kmalu ugotovili, da se niso zmotili. Enzo je namreč kmalu postal vodja njihove dirkaške ekipe, hkrati pa je ustanovil podjetje Scuderia Ferrari, kjer je predeloval alfe za dirkaške namene. Ko je ugotovil, da ima smisel za to, je skupaj s kolegom Enricom Nardijem ustanovil lastno avtomobilsko znamko in jo poimenoval Ferrari. Prvi dirkalnik iz tovarne je zmagal že na prvi dirki, zmaga in veliko zanimanje zanj pa sta Enza spodbudila, da se je začel ukvarjati z razvijanjem novih modelov. Tako je

do danes iz majhne tovarne v Maranellu v bližini Modene prišlo že več kot 170 modelov avtomobilov.

Vsak je unikat

Ferrarijevi avtomobili imajo dve večji značilnosti; prva je, da je vsak unikat (narejen je namreč ročno), druga pa, da v tovarni naredijo vedno le nekaj sto pregrešno dragih primerkov vsakega modela. Tako kot pri drugih avtomobilih je tudi pri teh nekaj modelov še posebej legendarnih. Spomnimo se ferrarija F 50, ki ga odlikuje izrazita športnost. Nekoliko manj vpadljiv je model ferrari 575 maranello. Drugi prisegajo na ferrari F 100 in oblikovno zelo posrečen ferrari FX. Seveda ob vseh omenjenih modelih ne moremo mimo modela enzo ferrari, ki so v

Maranellu poimenovali po svojem ustanovitelju in je tudi zaradi tega nekaj posebnega. Tako je njegovo ohišje po zgledu formule ena narejeno iz ogljikovih vlaken in aluminijastega satovja, ki vozilu daje manjšo težo in izredno trdnost. V slogu formule ena je tudi njegov 12-valjni motor, ki s šestimi litri delovne prostornine zmore kar 660 konjev. Sto kilometrov na uro doseže v vsega v 3,65 sekunde, 200 kilometrov pa v manj kot 11 sekundah. Največja hitrost avtomobila je 350 kilometrov na uro, za dobro lego na cesti pa skrbi tudi aerodinamika avtomobila. Nos namreč tako kot pri dirkalniku formule 1 ni oblikovan le zaradi ugleda, ampak pomaga usmerjati zrak pod dno avtomobila, ki skozi posebne kanale nato po-

tuje do zadka in hladi motor. Moč in navor avtomobila se na cesto prenašata prek zadnjih koles in šeststopenjskega menjalnika. Tega voznik ne upravlja s klasično prestavno ročico, ampak kot pri formuli ena z gumboma na volanu.

Tako kot pri drugih Ferrarijevih modelih se bo tudi v tem seveda lahko vozila le peščica srečnežev, saj jih nameravajo v Maranellu do konca letošnjega leta izdelati le 349, za enega pa je treba odšteti čedno vsotico denarja – 696.000 evrov. No, tiste, ki si takšnega razkošja ne morete privoščiti, naj potolažimo, da bo Ferrari na letošnjem pariškem salonu predstavil nov model – ferrari 430 –, ki bo bistveno cenejši. Stal bo nekaj manj kot 500.000 evrov. Pa naj še kdo reče, da ferrari ni legenda. **Aleš Kocjan**

• Čeprav je Enzo Ferrari leta 1988 umrl, njegovi avtomobili še naprej ostajajo sanje vsakega ljubitelja jeklenih konjičkov.

• Najslavnejši Ferrarijev model je enzo ferrari (ohišje je narejeno iz ogljikovih vlaken in aluminijastega satovja), poimenovan po svojem ustanovitelju.

• Zaščitni znak ferrarija je črn konjiček na rumeni podlagi. Konjiček je prvotno krasil letalo slavnega italijanskega vojnega pilota Francesca Baracce, nato pa ga je njegova družina odstopila Ferrariju.

KNJIŽNI KLUB SAMOROG

Dalmatinova 1, 1000 Ljubljana

**ČLANSTVO V KLUBU SAMOROG
VAS NE OBVEZUJE K NAKUPU**

**CENEJŠE VSTOPNICE V GLEDALIŠČIH
IN DRUGIH KULTURNIH USTANOVAH**

**POPUSTI PRI NAKUPU KNJIG
IN CD PLOŠČ OD 10 - 50%**

telefon: 01 433 40 74, e-mail: info@samorog.com, www: samorog.com

DEMOKRACIJA		SSESTAVIL:		GESLO		SPREDNJA STRAN KOVANCA		DRAMATIK IN REŽISER TAUFER		LETNI POSEK GOZDA		BOSANSKI PRIPovedNIK (MEHMED)		DEMOKRACIJA											
		AMERIŠKI FILMSKI REŽISER (DELMER)												SORTA FIŽOLA											
		PREDMET, KI ŠČITI KNJIGO																							
		AVION																							
		PISEK LJUBE-ZENSKIH PESMI																							
		NADIA ZGONIK						PLINAST OGLJIKOVODIK		MURSKA SOBOTA															
		ANTON SOVRE								GLASBENIK SHANKAR															
DEMOKRACIJA		POKRAJINA NA HRVAŠKEM		STALNI TROPSKI VETER		DELAVEC PRI MARTINOVKI		DESNi PRITOK SAVE		POLJSKI SLIKAR (BRONISLAV)		KRAJ NA SEVERU FINSKE		ANDREJ JEMEC		HERCEGOVEC POZELENJE		ANTON ČEHOV							
HRVAŠKI ADMIRAL (BRANRO)														DEL MOSTVA											
														KRAJ PRI POREČU											
MOŠKI, KI ONANIRA																ODEBELJENI KONEC PALICE									
KLIENT																MOŠKO IME, HRANIMIR									
																HOMERJEV EP		ČAČAK							
LITOVSKA DENARNA ENOTA						SL NOGOM. (AMIR)										AMERIŠKI FILMSKI IGRALEC (JAMES)		TINA TURNER		FRANCOSKA IGRALKA AIMEEJEVA		FRANCOSKI NOGOMETNI FUNKCIONAR (JULES)		DEMOKRACIJA	
MESTO V ITALIJI (IZ ČRK EPIC)						BOGINJA CERERA																		INDIJSKA MEŠANICA ZACIMB	
POLITIK GOŠNIK								PETE SAMPRAS		IZDELOVALEC LEŠČTA LUKNJAČ															
DESNi PRITOK DONAVE V NEMČIJI																		STARA MATI							
																		ANTON AŠKERC							
DIKTAT																									
ALBERTO TOMBA				SLAVKO OŠTERC						4. IN 1. ČRKA								ANICA ČERNEJ		POLOTOK V GRČIJI (IZ ČRK KITA)					

rešitev prejšnje križanke

DALIN, OMARAR, LATINA, EROTIK, NN, IZ, EJA, SAN, MAKA, ORNE, NE, ANAN, BING, AKKA, KORENINAR, VOAL, AMARELA, ADEN, RAVASI, DE, SAK, OLA, SC, TINKARA, NINA, ALEŠ VALIČ, AJANT, PEČENICA, RA, KO, SER, KAR

nagrajenci 34. številke

1. nagrada: TOMAŽ ČIBEJ,
Slovenska cesta 14, 5281 Spodnja Idrija

2. nagrada: LJUBAN OMLADIČ,
Kvedrova 14, 6000 Koper

3. nagrada: JOSIP ŠKODA,
Poštno ležeče, 1353 Borovnica

Dobitnikom čestitamo in jih hkrati prosimo, da nam pošljejo svojo davčno številko.

nagrade

1. nagrada: bon v vrednosti 7.000,00 tolarjev za nakup knjige iz knjižnega kluba Samorog

2. nagrada: bon v vrednosti 5.000,00 tolarjev za nakup knjige iz knjižnega kluba Samorog

3. nagrada: bon v vrednosti 3.000,00 tolarjev za nakup knjige iz knjižnega kluba Samorog

Nagradno križanko izrežite in najpozneje do 9. 9. 2004 pošljite na naš naslov:
Demokracija, p.p. 4315, 1001 Ljubljana,
s pripisom "Nagradna križanka".

- **30. 8. 1870** je Kranjski deželni zbor v posebni spomenici zahteval združenje vseh pokrajin, v katerih živi slovenski narod, v eno samo administrativno in kolikor mogoče državno pravno celoto. Tu se prvič v ustavni dobi omenja potreba po združenju Sloveniji.
- **30. 8. 1878** se je v Trstu rodil slovenski politik Josip Vilfan. Bil je predsednik političnega društva Edoinec v Trstu, poslanec v italijanskem parlamentu, 14 let pa je bil tudi predsednik stalnega komiteja Kongresa evropskih manjšin na Dunaju.
- **31. 8. 1908** se je rodil ameriški pripovednik William Saroyan. Njegovo najbolj znano delo je roman Človeška komedija. Ko so ga vprašali, katero knjigo bi vzel s seboj na samotni otok, je odgovoril: "Mali učbenik plovbe, priročnik za graditev čolnov in knjigo, v kateri je opisana tehnika jadranja."
- **31. 8. 1927** je bila z namenom, da bi branila ogrožene kraje pred italijanskim iredentizmom, ustanovljena ilegalna protifašistična organizacija TIGR (Trst-Istra-Gorica-Reka).
- **31. 8. 1941** so predstavniki nemškega in italijanskega zunanjega ministrstva v Rimu podpisali sporazum o preselitvi Nemcev iz Ljubljanske in Reške pokrajine na območje "nemškega rajha", v resnici pa v Posavje in Obsotlje.
- **1. 9. 1782** je avstrijski cesar Jožef II. ukazal izvesti popis prebivalstva. S tem popisom so postali na Slovenskem obvezni priimki.
- **1. 9. 1854** se je rodil nemški skladatelj Engelbert Humperdinck. Slovni po pravljici operi Janko in Metka in nima nobene zveze z istoimenskim angleškim pevcem popa.
- **1. 9. 1906** so dokončali železniško povezavo pod Karavankami – Karavanski predor.
- **1. 9. 1930** so na prvem tržaškem procesu obsodili na smrt štiri člane organizacije Tigr: Zvonimirja Miloša, Ferdinanda Bidovca, Frana Valencića in Frana Marušiča.
- **2. 9. 1945** so na palubi vojaške ladje Missouri podpisali popolno kapitulacijo Japonske.
- **3. 9. 1869** se je v Ljubljani rodil kemik in zdravnik Friderik Pregl, edini znanstvenik slovenskega rodu, ki je prejel Nobelovo nagrado.
- **3. 9. 1966** je Društvo slovenskih izobražencev v Trstu prvič organiziralo v vasi Draga pod Bazovico dvodnevne študijske dneve.
- **4. 9. 1844** je uvodničar v Novicah prvič imenoval Ljubljano za glavno mesto Slovenije.
- **4. 9. 1859** je v Mariboru svojo službo nastopil škof Slomšek.
- **5. 9. 1902** se je rodil ameriški filmski producent Darryl Francis Zanuck, eden od ustanoviteljev družbe 20th Century-Fox. Rekel je: "Kdor se ukvarja s kakšnim podjetjem in ne dela reklame za svoje izdelke, je tak kot moški, ki v temi mežika dekletu."

Ribniški graščaki

Seveda se avantgarda, ki se je prelevila v kapitaliste brez človeškega obraza, ne hvali več z osiromašenim delavskim razredom. Ni pa dolgo, ko so nam dopovedovali, da smo bili Slovenci vedno samo narod zatiranih revežev. Pogled v preteklost nam govori drugače.

Anton Rudež, začetnik slavne rodbine slovenskih graščakov iz Ribnice v 19. in prvi polovici 20. stoletja, uslužbenec grofov Cobenzl, je kupil več manjših posestev: Štango, Mengeš, Dragomelj, Vič, leta 1810 pa od zadolženih lastnikov tudi Ribnico, vključno z Bregom, ter leta 1821 še Gracarjev turn. Zoisov krog ga je navdušil za zbiranje ljudske dediščine in tako je Ribniški grad kmalu postal najpomembnejše shajališče uglednih literarnih in kulturnih delavcev zunaj Ljubljane.

30. avgusta 1793 se je rodil njegov sin Jožef Anton Rudež. Zaslovel je z razpravo o Kočevarjih, ki je postala temelj za študij o njih. Antonov sin Karel Dragutin je bil še posebno znan kot prijatelj in gostitelj Janeza Trdine na Gracarjevem turnu. Bil je deželni poslanec in je veljal za zmernega politika, ki je izkazoval narodno pripadnost s podpiranjem slovenskih gospodarskih akcij. Rudeži so leta 1937 grad z okolico prodali jugoslovanski vojski, med drugo svetovno vojno pa je bil bombardiran in uničen.

Rdeči orkester

Nemški agenti so **31. avgusta 1943** v Bruslju odkrili skupino vohunov, ki jih je pripeljala na sled Rdečemu orkestru. To je bila najbolj razširjena in najučinkovitejša sovjetska vohunska mreža med drugo svetovno vojno. Sestavljalo ga je 290 glasbenikov enajstih narodnosti. Pod mojstrsko taktirko Leopolda Trepperja so delovali po Zahodni Evropi, dirigent pa je od leta 1939 do 1943 poslal v Moskvo okoli 2.000 sporočil.

Nemci so dirigentu Rdečega orkestra ponudili, da bi ostal na čelu orkestra in da bi pošiljal v Moskvo podtaknjene podatke. Po njegovem pripovedovanju je presleplil gestapovce, vendar ga je šef francoske obveščevalne službe takoj po vojni postavil pred sodišče. Dokazi so bili pomanjkljivi in sodišče ga je oprostilo.

Slovenski zamorčki

Ljubljanska Zgodnja danica je **1. septembra 1845** poročala o tem, da so takrat pri nas dobrodelno nakupovali in skrbeli za

majhne zamorčke. Na pobudo Luke Jerana so sprožili dobrodelno akcijo za odkup črnskih otrok. Za petdeset goldinarjev je bilo mogoče kupiti lastnega "kerščencika" in mu dati poljubno, recimo kar svoje ime. Ljudje so se nad tako dobrodelnostjo silno navdušili.

Že čez kratek čas je bilo v Ljubljani (in tudi drugod na Slovenskem) mogoče srečati zamorčke z dokaj čudnimi imeni, na primer Stanislav Kostka Ljubljanski, Maksimilijan Celjski, Luka Kranjski, Alojz Latinski pa celo Pavel Čermelabram – pač po gospodih Čermelu in Abramam, ki sta pridala vsak za pol zamorčka. Svojega zamorčka si je privoščil tudi Stritarjev gimnazijski razred in sam Stritar mu je kot razredni prvak izbral "lepo in imenitno, četudi ne prav zamorsko ime" – Jožef Slovenski.

Usoda tako "posvojenih" zamorčkov je bila največkrat tragična. V Slovenskem narodu so 5. marca 1874 zapisali: "V Ljubljano se vsako leto pritepe razcapan zamorec, ki po ljubljanskih krčmah goreče predivo žre, ko-

zarce grize ... Govori slovensko precej dobro, tolče nemško, laško in francosko ... Ta zamorec je gospod Janez Jeran Kranjski, ki ga je naš pobožni Luka Jeran v Afriki kupil, da bi se v Ljubljani izsolal in se kot katoliški misijonar vrnil v Afriko črne duše past. Krstil ga je Slovencem na čast za Janeza Kranjskega. A sedaj ta noče več slišati ne za gospoda Luka Jerana ne za Afriko in se od mesta do mesta potepa."

Spoštovani bralci,

uredništvo si pridruže pravico do krajsanja pisem, ki presegajo dolžino 45 vrstic. Pisma bralcev objavljamo v skladu z načelom profesionalne novinarske etike, katere namen je služiti interesom javnosti ne glede na politično, svetovnonazorsko ali kakršno koli drugo prepričanje.

no obrobje, na drugi pa tekmovalci, ki ni le dobrega pol stoletja intenzivno treniral svoje politične obrti, ampak je že na štartu držal v rokah vse

glavne vzvode družbene moči, to je kapital, medije, represivne organe itn., in jih drži še danes. Tako že sam začetek slovenske demokratične zgodbe sloni na nepošteni igri, ki jo pohojena stran doživlja kot tiho prevaro in nasilje hkrati. V primeru zdajšnje oblastne strukture bi morali dodati le še to, da se je s pomočjo botrov iz zakulisja zavihetela na oblast skupina nadutih in od oblasti opitih mladcev, ki z nekaj izjemami v svojem življenju niso še ničesar ustvarili in nam tudi nimajo kaj dosti povedati. Saj sta njihov domet in njihova raven močno pod kulturno ravno naroda.

Pogosto uporabljeni slogan, da ima Slovenija političnih elit komaj za eno ekipo in pol, predstavlja predvsem poskus beganja ljudi pred spremembami. Ne vem, zakaj bi prav v Sloveniji tako primanjkovalo političnih kadrov, če zmorejo skoraj redno menjavo elit na oblasti celo take države, ki premorejo komaj kak stotisočak prebivalcev, npr. Malta, Luksemburg, Island idr. Končno, mislim, da je za državo manjše zlo nova, manj izkušena vladna ekipa kot pa od virusa oblasti načeta in od neomejene moči zaslepljena oblastna struktura, ki je dopustila nekaznovan in celo z zakoni podprt grabež družbene lastnine in s tem usodno razklala družbo na hitro in pretežno nemoralno obogateno elito in na nemočno, prevarano in oropano rajo.

Gibanje za spremembe

V prispevku na nedavni javni tribuni Zbora za republiko v prepolni dvorani koprškega Koloseja sem poudaril, da doživljam zbor kot gibanje, ki nam vrača upanje in ki bi lahko pomembno pripomoglo k političnim spremembam v Sloveniji, to je k premiku volilnega telesa na pomladno stran, saj združuje skoraj vse tiste družbene sile, ki so odločilno vplivale na demokratizacijo Slovenije in ustanovitev slovenske države. Mediji nas namreč dnevno bombardirajo s podatki o moralni in drugačni krizi, v katero je zašla mlada država, ter o njenem slabem upravljanju. Kako se to odraža v vsakdanjem življenju ljudi, si lahko ogledamo na primeru zloma hranilno-kreditnih služb s poudarkom na Sicuri, kjer sta neustrezna zakonodaja in neodgovorno ravnanje Banke Slovenije omogočila nekaznovan brezvesten rop varčevalcev in s tem povzročila na stotine nevidnih družinskih tragedij na Koprskem in drugje. Nobena družba ni in ne bo nikoli popolna, vendar je to, kar imamo danes, da leč od tega, kar zmora narod v tem trenutku.

Krivec za to so predvsem sile kontinuitete, ki so se v tranziciji povzpelle na oblast v nepošteni volilni tekmi, v kateri je na eni stezi stal tekmovalci, ki je bil prisiljen pol stoletja ždeti v mavcu, odrinjen na družbe-

Tako spremembe niso nujne samo zaradi zamenjave ekip na oblasti, ampak predvsem zato,

ker na nepošteni politični igri ne morali sloneča družba nima moralnega naboja za kakovosten skok naprej, ker ostaja velik del družbenih sil odrinjen in neizkoriščen.

Milan Gregorič, Koper

Hrvate je treba ustaviti!

Sedanja vlada verjetno tega ni sposobna, preveč je neresna. Hrvatje pa ne bodo odnehali, četudi jim tako početje škoduje. Prišel bo čas, ko bodo tudi Hrvatje vstopili v Evropsko skupnost, vendar bo do tedaj preteklo še veliko vode. Kar nekaj Slovencev razmišlja, da je vse, kar se sedaj dogaja na področju politike LDS do hrvaških oblasti, v smislu predvolilne kampanje; ker hoče LDS za vsako ceno vladati, ji prav pride tudi igra z mejo na morju. Že od nekdaj je v zemljepisnih knjigah in zgodovini tega ozemlja zapisan Piranski zaliv, Hrvatje pa so ga zadnja leta na silo spremenili v Savudrijsko uvalo. Savudrija je vedno bila pod jurisdikcijo Pirana. Hrvaški nacionalisti, kot so med prvo in drugo svetovno vojno prav tam poudarjali pripadnost Italiji, sedaj trdijo, da je Savudrija hrvaška. Spreminjanje imen je zelo prefinjena praksa posebno nekdanjih fašistov, ki so tudi v tem predelu zganjali genocid. Nasilno spreminjanje imen krajev, vasic in priimkov je bila posebnost fašistične Italije. Kot otrok sem se znal podpisati pravilno, torej Štokelj, ko pa sem moral v solo, kjer se ni smelo govoriti slovensko, sem se moral na silo podpisovati Stocheli, ker italijanska abeceda ne premore nekaterih črk, vendar je bil to le izgovor za nasilno spreminjanje ali pačenje priim-

kov. To je bilo pred več kot 60 leti, kaj pa sedaj počnejo Hrvatje? To ni podobno demokratični ureditvi Evropske unije, zato se bodo morali otresti balkanizma in nacionalizma. Že drugi dan po nastopu novega zunanjega ministra g. Vajgla so začeli Hrvatje namesčati nova školjčiča pred kopalščem v Kanegri. Hrvaški časopisi so bili tiste dni polni nekakšnih veselih novic o novem zunanjem ministru in zapisali so, da bodo z njim dobro shajali, kar se je pokazalo, da je res, saj je školjčiče ostalo tam, kamor so ga postavili. Prav nič od tistega torej, kar je napovedal Vajgl, čes da v Piranskem zalivu vlada olimpijsko premirje. Hrvatje s školjčičem še sami sebe ovirajo, saj sega v samo kopalšče, a nič zato, samo da nagajajo "Slovincima". Podobno so delali fašisti v Italiji in prav v tistih krajih. Samovolje Hrvatov Slovenija ne more in ne sme tolerirati. Piranski zaliv bo ostal celovit, nihče nima pravice spreminjati imena zaliva, kar sedaj počnejo Hrvatje. Hrvaška vlada se v večini primerov dela gluha, novinarji pa razpihujejo sovraštvo do Slovenije in Slovencev in hujskajo svoj nevedni narod proti Sloveniji, kar je zelo bedno. V hrvaških turističnih krajih je čedalje manj Slovencev in tudi drugih tujcev bo manj, saj napuha nihče ne mara. Možnosti za letovanje je iz dneva v dan več, npr. Tunizija, Turčija, Grčija, Bolgarija, Egipt itd., navadno za manjši denar in z veliko več spostljivosti do turistov, kot je premorejo Hrvatje. Vendar sem ponosen na našo himno, kjer je med drugim stavek: "Ne vrag, le sosed bo mejak." Sedaj je mejak bolj podoben vragu.

Silvan Štokelj, Ljubljana

Ropov Rasputin v krilu (1)

V prejšnji številki Demokracije se mi je v članek Ropov Rasputin v krilu prikradla napaka, v kateri sem izvršnega direktorja Bogdana >>

» Biščaka preimenoval v generalnega sekretarja LDS. Biščak je seveda nekdanji generalni sekretar LDS.

Aleš Kocjan, Demokracija

Visoka odlikovanja (1)

V Demokraciji je bilo 26. avgusta objavljeno pismo g. Iveta A. Staniča iz Kočevske Reke z naslovom Visoka odlikovanja, v katerem piše o podelitvi visokih priznanj Republike Francije najvišjim častnikom Slovenske vojske. V zvezi z navedbami g. Staniča bi želeli poudariti, da je visoka vojaška odlikovanja podelila Republika Francija. Ministrstvo za obrambo ni bilo naproseno za predloge kandidatov in tudi ne more predlagati kandidatov za vojaška odlikovanja, ki jih podeljujejo tuje države. Soglasje za podelitev vojaških odlikovanj na prošnjo tuje države da predsednik Republike Slovenije, ki pred tem pridobi mnenje vlade oziroma pristojnega ministrstva. Ministrstvo za obrambo je v tem primeru soglašalo s podelitvijo francoskih državnih odlikovanj trem visokim častnikom Slovenske vojske.

Darija Dolenc,

Služba za odnose z javnostmi,
Ministrstvo za obrambo

Alojzu Pisancu v zahvalo

Za tipično celjsko boleznijo – rakom je umrl g. Alojz Pisaneč, upokojeni uslužbenec nekdanjega Mestnega pokopališča Celje, sedaj Vekinga. Njegovo poklicno delo je bilo soočeno s tistimi dejanji tovarišev partizanov in tovarišic partizank, ki so jih pod krinko OF revolucionarno izvajali, v imenu naroda desetletja prikrivali, v imenu prihodnosti pa do danes sistemsko zamolčevali. V imenu tisočih zločinskih pobitih žrtev in njihovi

vih svojcev, v imenu evropske civilizacije in slovenskih kristjanov Vam gre zahvala, da so zadnja počivališča teh žrtev postala znana in registrirana. V Celju, ki je prometno vozlišče in ga je nacistični okupator hotel braniti z razsežnimi zemeljskimi utrdami, je polvojaški vadbeni center Teharje ponujal idealno možnost za zbirni center navideznih sovražnikov revolucionarne nove Jugoslavije, ki se je nato spremenilo v vsesplošno obsežno morišče in grobišče.

Posebno dragocena so bila Vaša pričevanja o množičnih grobiščih na Celjskem, sedaj elitnem hribu Golovec, kjer so si celjski boljševiki kar na kosteh žrtev postavljali svoje vile in osnovne sole, njihovi somišljeniki in simpatizerji pa v sedanjem času Mercator centre in športna igrišča. Tudi grobišča komunističnih žrtev na celjskem mestnem pokopališču in v okolici Jožefovega hriba ter Jalovega grabna (spominška pot Prve celjske čete) so zdaj po Vaši zaslugi znana in registrirana.

Vsi napor in podarjeni bogati privilegiji za polstoletno prikrivanje zločinov so bili zaman. Gospod Alojz Pisaneč, ob Vaši smrti, ki me je prehitela, ne pa presenetila, se Vam v imenu institucij, ki sem jih vodil ali bil njihov član, kot človek človeku iz srca globoko zahvaljujem. Člani komisije Demos, teharske komisije, vladne komisije za evidentiranje in označitev prikritih grobišč ter vladne komisije za izvajanje zakona o popravi krivic na Vašo

izrecno željo niso vedeli, da podatki in dejstva o velikih celjskih grobiščih izvirajo iz Vaših pričevanj. Vaši delovni zapiski bodo arhivsko varovani!

Janez Černež, Celje

“Tito spet razburja”

Tak je bil naslov članka, ki se je 3. avgusta pojavil v Primorskih novicah. Napisal ga je tržaški časnikar Marjan Kemperle. Kot ponavadi ima ta časnikar poseben pogled na današnjo Slovenijo, ker mu je očitno zelo pri srcu pretekla Titova jugodiktatorska država. Osamosvojitve Slovenije je bila in je še sedaj za slovenske medije (razen redkih izjem) v domovini in zamejstvu hud greh. Iz njihovega pisanja se vidi tito-jugo-nostalgija. Zadnje čase (z vstopom v EU in NATO) je ta nostalgija težnja še prepoznavnejša.

Kemperle nas obvešča, da je predsednik tržaške pokrajine Fabio Scocimarro pisal slovenskemu konzulatu, naj posreduje pri slovenski vladi za odstranitev napisa TITO na Kokoši pri Bazovici. Po mojem mnenju je to legitimna in poštena prošnja (ali zahteva?) in v posebno korist Slovenije, saj nas taki napisi preteklega sovraštva samo oddaljujejo od civilizacijskega napredka. Celotno somišljeniki Musolinija, Hitlerja in drugih diktatorjev si dandanes ne bi upali pod pokroviteljstvom države poveljčevati Titu podobnih diktatorjev.

Nadalje clankar pravi, da je kon-

zul Zorko Pelikan odgovoril “z zelo omikanim in spoštljivim pismom”.

Ne bom ocenjeval omike in spoštljivosti, zagotovo pa to pismo ni bilo niti najmanj diplomatsko, ampak po zapisanih besedah v Primorskih novicah zelo nespoštljivo in žaljivo za občutke demokratičnih Slovencev v domovini in zunaj nje. Nesprejemljivo je, da naš diplomatski predstavnik laže, ko pravi, da so bili taki napisi postavljeni “spontano” v obdobju nekdanje Jugoslavije in brez sodelovanja oblasti (tu zavaja bralca s predpostavljanim, da je bila ta država demokratična). Saj je danes splošno znano, da je bilo edino “spontano” dopuščeno in neobsojeno dejanje strogo pod nadzorom partijske samovolje in njene dopadljivosti. Še huje je to, kar navaja v nadaljevanju. Pravi namreč, da novoustanovljena Republika Slovenija ni hotela odstraniti teh napisov zaradi spoštovanja Titove vloge med osvobodilnim bojem proti fašistični okupaciji. Nesramnost brez primere. Pri katerih Slovencih bi odstranitev teh napisov izzvala nezadovoljstvo, kot pravi Pelikan? Brez dvoma bi to bili pripadniki zločinske KPS, ki še vedno podpirajo njen zločinski izvor, ki je, kot kaže, še vedno vzor Pelikanovi “novoustanovljeni Republiki Sloveniji”. Kakšna je bila Titova vloga pred vojno, med njo in v povojnem času, pa danes ni več skrivnost. Le indoktrinirani diplomati jo še zavijajo v srhljivo pravljico nebolgjen pajčolan NOB, ki postaja že smešen, ko ga prodajajo zunaj države za čisto zlato. Resnica je povsem drugačna in na srečo naših potomcev se počasi, a vztrajno prebija v neobremeno zavest novih generacij.

Dolžnost naše diplomacije je, da varuje naš nacionalni interes (pravi), ki ni povezan z ideološko doktrino, in pogumno predstavi RESNICO. Povsem pravilno je, da se našim soses-

dom predstavijo njihovi pretekli zločini do Slovencev, povezani s fašistično doktrino, ki jo demokratična Italija uradno zaznava kot nedopustno apologijo fašizma. Dokler naša država ne bo obsodila preteklega komunizma (komunofašizma) in njegovega zločinstva, predvsem naperjenega proti drugače mislečim Slovencem, bodo revanšistični italijanski elementi imeli še veliko moč pri netenju sovrastva do Slovencev. Začnimo najprej prešteti slovenske žrtve Titove vloge pred vojno, med njo in po njej. Preveriti je treba tudi italijanske žrtve komunističnega nasilja (zelo malo jih je bilo v primerjavi s Slovenci). Dognali bomo, da so bile tudi tiste žrtve komunizma, ki jih Italijani navajajo kot Italijane, večinoma Slovenci ali Hrvatje z italijanskim državljanstvom. Ne smemo pozabiti, da je segala Italija do rapalske meje. Italijani bodo pridno izkoriščali slovensko zamolčanje slovenskega holokavsta in bodo istovetili vse Slovence s komunisti, kar bo za nas dolgoročno pogubno. Namesto da bi naša država obsodila komunistično nasilje in zločinstvo, skuša še naprej prikrivati in opravičevati te nečednosti kot posledico že obsojene nečednosti fašistov in nacistov. Nemogoče je obsojati nacifašistični sistem in pri tem skrivati dolgotrajni komunistični teror nad človeštvom, ki je časovno in celo metodološko presegal druga dva. Politično nehigiensko je v nedogled obsojati nacifašistične zločine nad Judi, prezreti pa še večje število nejudovskih žrtev komunističnega terorja, in to samo iz oportunitizma do še obstoječih rdečih diktatur.

Naši diplomati bi morali vedeti, da je italijanska politika usmerjena v ohranjanje vseh tistih potez, ki so v korist njihovega nacionalnega interesa, pa naj bo to v zvezi z vojnimi ali drugimi dogodki. So pa tako prefinje-

ni, da ne bodo nikoli zagovarjali lastnih preteklih zablod, ampak jih bodo, kolikor bo mogoče, zabrisali in v skrajnem primeru tudi obsodili, če bo tako narekovala diplomatska modrost. Pri nas je nasprotno. Naša diplomacija sploh nima občutka državotvornosti, zato se naši ideologi ukvarjajo le z ohranjanjem posameznih privilegijev in podpiranjem lokalpatriotizma pri razbijanju enotnosti v nezazeleni osamosvojeni državi (posebno na Obali). V naši politiki in diplomaciji prevladujejo elementi z izrazito za nacionalno državo destruktivnimi potenciali, ki izvirajo iz balkanske podrejenosti in anarhoidne miselnosti, kjer ni mesta za državotvornost, v sozvočju z boljševisitično doktrino.

Če bi v naši državi (in tudi v zamejstvu) namesto omenjenih ogabnih napisov poudarjali in branili s ponosom našo nacionalnost in nacionalno identiteto z izpostavljanjem naše državne zastave z obrambo slovenskega jezika (kot se očita Italijanom) pri vseh manifestacijah, bi teh bilateralnih združ zagotovo ne bilo, ker ima vsakdo pravico manifestirati svojo pripadnost lastni državi, še posebno če se to dogaja v pozitivni vzajemnosti. Pri nas namesto državne zavesti širimo neko že vnaprej poraženo doktrino in njene malike žalostnega nasilnega slovesa, kar nas lahko pripelje le do hlapčevstva in manjvrednostnega kompleksa, ki je že globoko v naši podzavesti. Žal, toda tako kot se predstavljamo v EZ, ne moremo pričakovati spoštovanja in enakovrednega vrednotenja. Italijani so postavili zelo spretno in v diplomatskem žargonu tudi pomembno vprašanje: Ali so protitoistična stališča le osebna Pelikanova gledišča ali so to tudi odraz slovenske uradne politike, ki jo omenjeni diplomat predstavlja? Tudi Slovenci postavljamo isto vprašanje. Korekten bi bil nedvoumen odgovor uradne slovenske diplomacije.

Pavel Ferluga, Komen

Resnica in laž

Nedvomno si resnica mnogo teže utira pot do javnosti kot laž! Do prave resnice je pogosto in povsod težko priti, kajti laž jo neprestano izriva in pači. Poznamo velike in priložnostne lažnivce, eni in drugi pa so brez slabe vesti. Poznamo tudi "uradne" lažnivce, ki pa v nasprotju z nekaterimi resnico dobro poznajo. Resnica mora povedati tisto, kar je res, ne glede na posledice. Z lažjo se srečujemo sleherni dan in jo je včasih težko razpoznati, zato ima lahko tudi usodne posledice. Dezinformacija pa je največja laž, ker informacijo zamolči, zmanjša njeno pomembnost ali spremeni njen smisel. Za dezinformacijo so najprikladnejši in uporabljivi razni mediji, pa ne samo "rumeni", morda še bolj "ta resni". Magov intervju z dr. Mičom Mrkaičem, doktorjem ekonomije, pove jasno in razumljivo stvari, ki jih drugi po nalogu oblasti prikazujejo povsem izkrivljeno. Pri tem mnogi, kot Delova novinarka Mija Repovž, nimajo pojma o ekonomiji, pa jo vendar v dolgih člankih razlagajo bralcem in ljudi poneumljajo. Glede Kebrove zdravstvene reforme menim, da je nestrokovna, kar je sedaj jasno že skoraj slehernemu. Ampak on bo šel do konca, saj so to njegove dolgoletne sanje, pa če so še tako zamegljene in nerealne. V vseh vladnih službah na čelu z ministri in sekretarji so ljudje ne glede na stopnjo svoje izobrazbe pa tudi relativne mladosti, ki so še vedno pod vplivom ideologije komunizma in lažne neuvrčenosti. Velik del krivde za "zastarelo" miselnost Slovencev ima brez dvoma nekdanji predsednik Milan Kučan, ki se sicer poskuša predstaviti kot "naprednjak", kar je menda že po svojem izvoru vedno bil! Včasih je bil "vojak revolucije", danes pa je s člani svojega Foruma 21 parvenijski komunistični kapitalist. Navzlic vsemu Milan Kučan ostaja najbolj indoktriniran ideolog komunističnih idej. Mnogi državljani ga pod vtisom dolgoletnega zapeljevanja in laži, ko je bila resnica samo tisto, kar je CK zveze komunistov ukazal in dovolil, gledajo kot odrešenika. Prav tako so včasih oboževali Tita. Nič jim ni bilo mar in jim še vedno ni za vse zločine, storjene pod "diktaturo proletariata", ki je poskušala zmleti vse, ki so jim kakor koli nasprotovali. Njegovi vzorniki so bili in so še Edvard Kardelj, Ivan Maček Matija, Mitja Ribičič, Boris Kraigher, in če ne bi bilo informbiroja, tudi "oče" svetovnega proletariata Josip Visarionovič Stalin. V svojih govorih se ni še nikoli lotil krvavih zločinov komunizma, boljševizma in titoizma. Nasprotnike komunizma prikazuje za narodne izdajalce, kot da bi bili "narod" samo člani partije. Ideolog komunizma Edvard Kardelj je, potem ko je izdal direktne naloge, koga in koliko Slovencev je treba likvidirati, na očitek, da bo slovenski narod zdesetkan, odgovoril: "Ni pomembno, po vojni bo od Sibirije do Trsta ena sama velika komunistična država." Danes pa so največja skrb vseh, ki niso nikoli iskreno želeli demokracije, to je ZZB z njenim vrhom, nekdanjega predsednika CK in še živečih akterjev takratnih zločinov in zunanjega ministra Vajgla, fojbe. Fojbe pa so dejstvo, ki ga najbolj zagrizeni slovenski zgodovinarji ne morejo zanikati. Dokaz so kosti vanje zmetanih ljudi. Pri vsej stvari je krivično le to, da so pri tem zločinu sodelovali tudi italijanski komunisti in da po nasvetu "nekoga" tega ne bo v filmu. Raje so po priporočilu istih svetovalcev v prikaz vpletli ime Janeza Janše, verjetno zato, da bi ga prikazali kot največjega zločinca. Kako skrajno perverzno in idiotsko. V Sobotni priligi Dela 21. avgusta sta dva odlična odgovora, in sicer dr. Borisa Gaberščika in odvetnikov Jožeta Hribernika, Jožeta Ilca, Sama Jerasa in Mihe Velkavrha, Gregorju Golobiču, veljaku LDS, na njegov napad na SDS in njenega predsednika. Film o fojbah ne žali slovenskega naroda, ker nas večina ni bila zraven, smo bili samo žrtve pobesnelih slaboumnežev. Upam, da bo to resničen in zgodovinski dokaz zločina slovenskih in jugoslovanskih knojevcev in njihovih komandantov na čelu z "nesmrtnim Titom".

Marija Vodišek

**RADIO
ZELENI VAL**
93.1 & 97.0 Mhz

ALPE ADRIA "ZELENI VAL" d.o.o., Spodnja Slivnica 16, 1290 Grosuplje

Mačkova pot k Titu

21. del

Iz partijske šole na Rogu so me v Ozno na Stražnji vrh poslali predčasno zaradi Mačkovega nenadnega odhoda k Titu v Drvar. Ko sem prišel na Stražnji vrh, je bil že sredi priprav. V njegovem spremstvu je bila četa dobro oboroženih in najbolj vdanih spremljevalcev, ki so se za to pot posebej pripravili. Ker Brileja, ki je bil takrat že imenovan za njegovega namestnika, še ni bilo na Stražnjem vrhu, me je Maček za čas njegove odsotnosti postavil za svojega namestnika. Tako so odločili v CK in tako je ravnal tudi Maček.

Pred odhodom je Maček natančno določil moje naloge. Ko je bil še pri Titu v Drvarju, je na oznovsko ba-

zaprl usta. Takoj sem moral sklicati partijski sestanek in kritizirati njihove zahteve. Grozil mi je, naj jim povem, da bodo slabo končali, če bodo nadaljevali s tako linijo. Potrditi so morali njegove zahteve pri disciplini, redu in načinu življenja na bazi, o demokraciji pa se v Ozni po Mačkovem mnenju ni moglo razpravljati, kajti Ozna je bila nekaj posebnega. To je bila strožja, nadpartijska linija, v kateri je morala vladata stroga disciplina in avtoritaren način delovanja. Tukaj ni bilo prostora za široko partijsko demokracijo. O tem Maček ni želel niti razpravljati. Z vso odločnostjo in surovostjo je v kali zatrl vsak odpor. Takoj sem moral skli-

drugace kakor na partijskih sestankih v vlogi partijskega sekretarja partijske celice v Ozni. Drugih stikov nisem imel. O obveščevalni in varnostni službi nisem imel potrebnega znanja. V šoli je bilo več predavateljev, stalnih in začasnih. V oznovsko šolo sem moral iti potem še nekajkrat na partijske sestanke, dokler ni prišel Ivo Svetina, ki je v šoli predaval, se ukvarjal s partijsko organizacijo na šoli in postal tudi Mačkov drugi pomočnik.

Med Mačkovim bivanjem pri Titu so Nemci izvedli desant na Drvar in poskušali Tita zajeti. Mačkova odsotnost se je zaradi bojev zavlekla, toda praktično brez izgub se je z vsem

vo. Postal sem njegov pomočnik, čeprav s skoraj popolnoma istimi nalogami. Po Mačkovi vrnitvi iz Drvarja je na Stražnji vrh prišel tudi Brilej, ki ga je CK KPS imenoval za Mačkovega namestnika. Moja najvažnejša naloga v vlogi partijskega sekretarja tedaj je bila, da sem vzdrževal redne stike s CK in mu natančno poročal.

Po Mačkovi vrnitvi iz Drvarja je prišlo do prave organizacije Ozne v Sloveniji. Maček je prišel s Titovim naročilom, da jo je treba razširiti in z njo prevzeti nadzor nad armado in nad političnim terenom. Po Mačkovi vrnitvi je bila zato v Ozni ena prvih nalog izpopolnitev oznovskega aparata. Treba je bilo pridobiti predvsem nove kadre. Tito je Mačku v Drvarju maja 1944 dejal, da se bliža konec vojne in da bo imela Ozna zelo pomembno nalogo pri prevzemu oblasti. Maček se je s Titom o teh stvareh neposredno pogovarjal in je Titove ukaze in ozračje iz Titovega štaba osebno prenesel na nas. Tito mu je prav tako posredoval mnenje in nasvet sovjetske misije, da je treba ob koncu vojne čim več političnih nasprotnikov pobiti, da z njimi niti tožilstva niti sodišča ne bodo imela nobenega opravka več. Tito je s pomočjo sovjetske misije odločil, da za politične nasprotnike ni milosti, da zanje ne bodo uporabljali sodišč, da ne bo sodb, ampak da bodo samo likvidirani. In tako se je potem dejansko dogajalo. Titov ukaz je šel z Ozno po vsej Jugoslaviji, do množičnega uresničevanja tega naročila pa je prišlo v Sloveniji, kajti prav tukaj je bilo zajetih in izročenih največ pripadnikov vojaških formacij, ki so se skupaj z Nemci bojevali proti partizanom.

Dejstvo je, da je šel leta 1944 Maček k Rankoviču in Titu, kjer je dobil navodila za poveljne poboje. Pri Titu, kjer je bila glavna sovjetska misija v Jugoslaviji, so ugotovili, kaj je treba storiti v pričakovanju konca vojne. Pospešiti je bilo treba delo Ozne. Zlasti je bilo pomembno zbiranje podatkov o političnih nasprotnikih in urejanje kartoteke. Ko so določili tudi rok za amnestijo pripadnikov vojaških enot, ki so se bojevale proti partizanom, so s tem že napovedali poveljne množične poboje. To je bila napoved likvidacij. Ozna se je morala pripraviti na to, da bo po vojni izvedla množične likvidacije.

Albert Svetina

P. S. Odlomek je iz knjige spominov Alberta Svetine. Knjiga bo konec poletja izšla pri založbi Nova Obzorja, ki izdaja revijo Demokracija. V naslednjih številkah bomo objavili še nekaj zanimivih odlomkov.

Ivan Maček (levo) v Črnomlju v začetku leta 1944

zo na Stražnji vrh za nekaj dni prišel Vito Kraigher. Iz CK je vsak teden enkrat ali dvakrat na bazo prihajala tudi Zdenka Kidrič - Marjeta in me spraševala o stanju in problemih na bazi. Z operativno nisem imel opravka. V posamezne oddelke Ozne prav tako nisem smel. Delal sem samo po partijski liniji. Z oznovci sem se srečeval samo na partijskih sestankih.

Ko se je Maček vrnil, sem mu moral natančno poročati o dogajanju na Stražnjem vrhu in v oznovski šoli med njegovo odsotnostjo. Na pritožbe in kritiko se je Maček razjezil in takoj vsem

cati tudi partijski sestanek oznovske šole, kjer sem po njegovih navodilih pobijal vsak najmanjši odpor proti ukazom in politiki, ki si jo je Maček zamislil in jo izvajal. Zagovarjati sem moral Mačkovo opredelitev Ozne kot posebne organizacije, v kateri je potrebna predvsem disciplina. Navodila so bila taka in treba jih je bilo dosledno izvajati. Partija je bila v Ozni samo notranja zadeva oznovcev, vprašanje njihovega življenja in dela, nikakor pa ne mesto za uveljavljanje njihovih metod in njihovih želja. Z oznovsko šolo nisem bil povezan

spremljavo po približno dveh mesecih vrnil na Stražnji vrh. Ob nemškem napadu je imel Tito celo zaščitno brigado in se je rešil. Vojaške operacije je vodil Arsa Jovanović, ki ga je Tito konec leta 1942 poslal tudi v Slovenijo, in medtem ko so partizani v soteski pred pečino množično umirali, se je Tito umaknil v skrivni bunker.

O dogodkih v Drvarju in pri Titu nam je Maček po vrnitvi v Belo krajino izčrpno poročal. Najprej je nekaj dni počival, nato pa nas je postavil pred nove naloge. Z Mačkovo vrnitvijo se je končalo tudi moje namestništ-

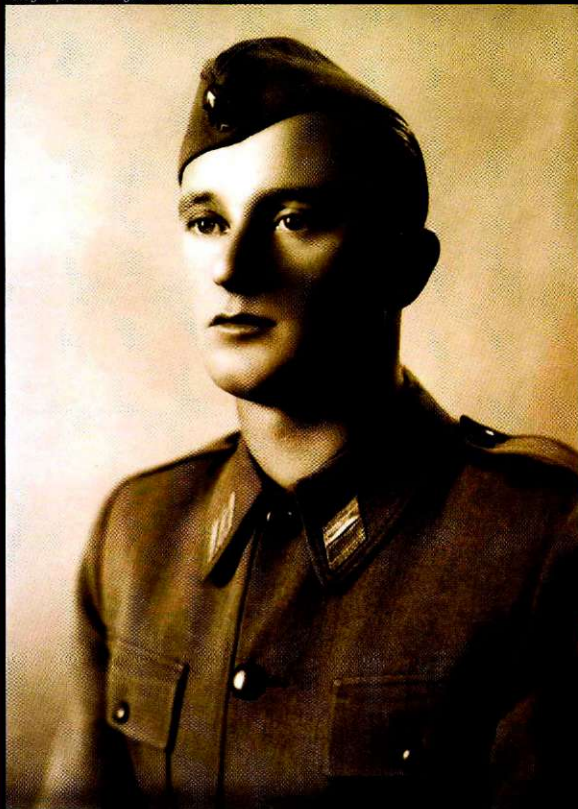
OD OSVOBODILNEGA BOJA DO BANDITIZMA - PRIČEVANJE ALBERTA SVETINE

Albert Svetina-Erno, roj. 1915 v Dolnjih Ležečah pri Divači, je danes po vsem, kar je doživel, izpovedal in ne nazadnje tudi zapisal, predvsem živa priča slovenske polpretekle zgodovine. Je priča dogodkov in časa, ko se je hrepenenje po svobodi in pravičnosti utopilo v poplavi laži, prevar in nasilja.

... Ko sem sredi maja 1945 iz Postojne prišel v Slavijo, me je takoj poklical Maček in mi dejal: "Ti si tu živel in poznaš Ljubljano. Vidiš, ljudje so bos in nagi, brez stanovanja, brez vsega. Treba jih je obleči, nahraniti in jim preskrbeti stanovanja. Pojdi in nabavi vse!" Nato me je ostreje pogledal in dodal: "Poslušaj, ampak računi, računov ni. Glej, da jih ne dobim. Ničesar ne bom podpisal. S tem ti bom plačal," in prijel za pištolo. To je bil ukaz, naj začnem z brezobzirnim ropanjem povsod tam, kjer je bilo mogoče kaj vzeti ...

Fotografije iz osebnega arhiva Alberta Svetine

Knjiga bo predvidoma izšla konec poletja 2004. Priloženo naročilnico skupaj s kopijo potrdila o plačilu pošljite na naslov: Nova Obzorja, d. o. o., Komenskega 11, 1000 Ljubljana. Številka TRR: 24200-9004125033. Knjigo lahko naročite tudi na telefonski številki: 01-434-54-63 ali na elektronskem naslovu: obzorja.narocnine@siol.net ali placate v tajništvo založbe na Komenskega 11 v Ljubljani.

■ ■ ■ Odraščal je na Primorskem, prežet z antifašizmom in krivicami, ki jih je občutil na sebi in jih s seboj prinesel v predvojno Ljubljano. Od primorskega emigranta, ki je v težkih razmerah prišel do poklica in si našel službo, do aktivista v odporu proti italijanski okupaciji med vojno ni bilo daleč. Od delovanja v odborih OF do partije je bila pot še krajša. Hitro je postal partijski sekretar, nato inštruktor CK KPS, obiskoval partijsko šolo CK KPS in od tod prišel v Ozno, kjer je bil najprej začasno Mačkov namestnik, nato pa kot partijski sekretar njegov pomočnik do prihoda v Ljubljano. Tukaj je prevzel ekonomske naloge oz. ropanje za Ozno in med drugim prevzel "čiščenje" Brezarjevega brezna v Podutiku. Kot načelnik Ozne za Primorsko je nadaljeval oznovsko prakso s podtalno dejavnostjo na meji z zavezniško vojaško cono, nato pa v ljubljanski Ozni nadzoroval pošto. Po izključitvi iz Ozne se je vpisal na srednjo tehniško šolo, nato pa je po "čudnih naključjih" postal poverjenik v ljubljanskem mestnem ljudskem odboru. Po preiskavi stanovanja je konec februarja 1949 pobegnil na Madžarsko, kjer je najprej deloval v politični emigraciji, nato pa so ga Madžari, ker mu kot nekdanjemu pripadniku Ozne niso več zaupali, obsodili in zaprli.

Albert Svetina je po letu 1990 ena redkih prič, ki je spregovorila. Tisto, česar se njegovi nekdanji sodelavci ne spominjajo več, mu je še vedno živo pred očmi. Zdaj priča tudi za tiste in o tistih, ki so bili zraven, pa molčijo in se nočejo, ne smejo ali ne morejo spominjati. Prav tako priča za tiste, ki jih takrat še ni bilo in tega krutega časa niso doživeli in ne vedo ali pa nočejo vedeti ali verjeti. Za odkrito besedo, ki jo je najprej zastavil ob odkrivanju resnice o Brezarjevem breznu, so mu nenadoma zastali vsi postopki v zvezi z urejanjem njegovega statusa v novi, svobodni Sloveniji. Kratenje njegovih pravic zato posredno govori o naravi sistema in oblasti v sedanji Sloveniji. Obremenjenost s polpreteklo zgodovino in strah pred resnico o polpreteklosti sta zelo močna. Svetina torej ne govori samo o preteklosti, ampak tudi o sedanjosti.

Nekaj odlomkov iz spominov Alberta Svetine, ki bodo kmalu izšli pri založbi Nova obzorja, v nadaljevanjih objavljamo tudi na straneh Demokracije.

Po posebni prednaročniški ceni 5.100 SIT nepreklicno naročam knjigo OD OSVOBODILNEGA BOJA DO BANDITIZMA - PRIČEVANJE ALBERTA SVETINE

ime in priimek:

datum:

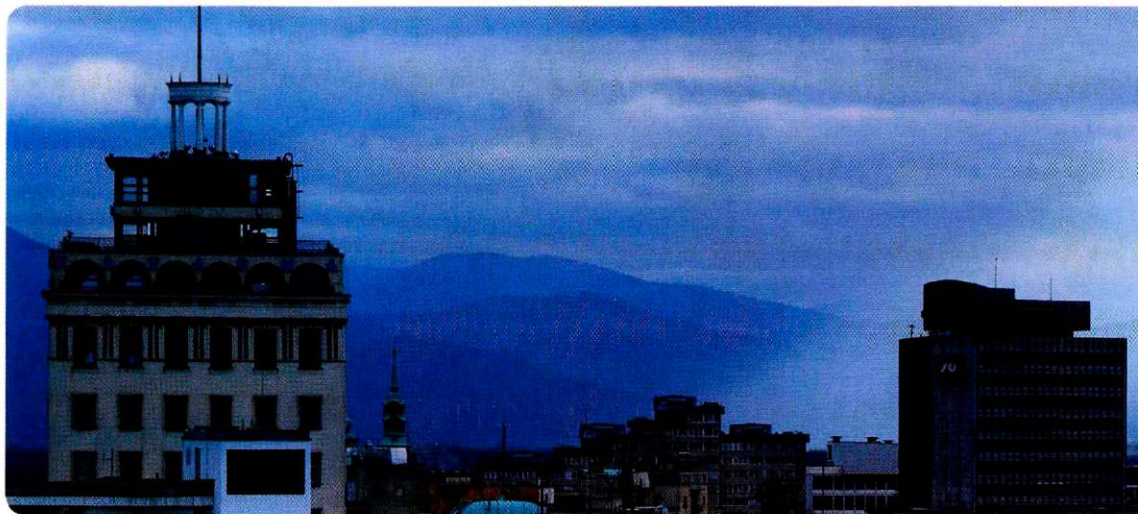
ulica:

kraj, poštna št.:

podpis naročnika:

Knjiga bo predvidoma izšla konec poletja 2004. • V ceni je všteti DDV, ni pa všteta poštnina.

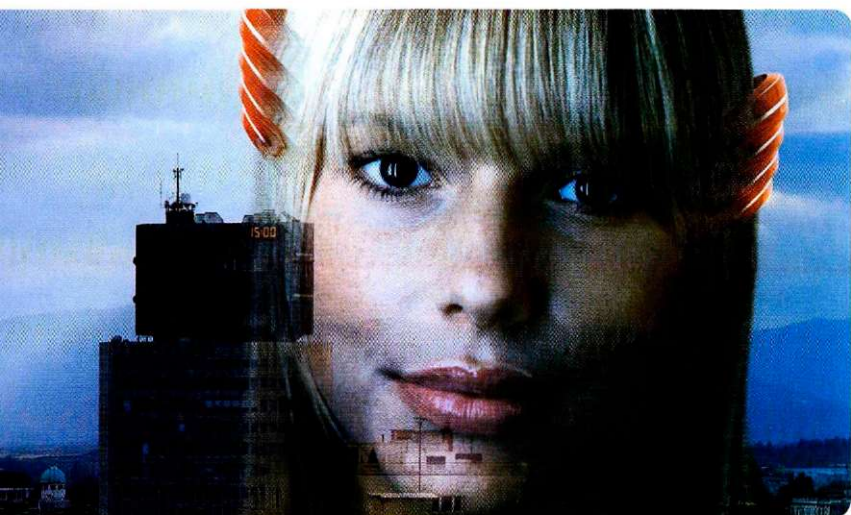
Kako hitro je življenje?

Med prvimi operaterji na svetu in kot edini slovenski smo uvedli UMTS (univerzalni Mobilni telekomunikacijski sistem), tretjo generacijo mobilnih telekomunikacij.

Zaradi izpopolnjenega prenosa podatkov (do 384 kb/s) zagotavlja UMTS uporabo vsebinsko bogatih audio in video storitev ter pošiljanje in sprejemanje multimedijskih vsebin nekajkrat hitreje kot sistem GSM. S tem omogočamo bolj kakovostno uporabo že znanih in razvoj novih storitev. **Mobilnik je tako postal prenosni multimedijski pripomoček**, ki združuje lastnosti telefona, fotoaparata, kamere, interneta, televizije in radia.

Začenjamo novo štetje na področju slovenskih mobilnih telekomunikacij.

Agencija 41, design: LUMS Studio, foto: T. Gregoric, J. Puskic Mobitel d. d., 1537 Ljubljana

Mobitel UMTS

Nova generacija mobilnih telekomunikacij

